

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЛУЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»**

II НАУКОВО-МЕТОДИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**«ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА
ОСНОВІ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ
СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ»**

19 травня 2023 року,

ЛУЦЬК

Матеріали конференції

ТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

Луцького національного технічного
університету

УДК 378:7/9

064

Інтенсифікація освітнього процесу на основі системного підходу та впровадження сучасних технологій навчання. Матеріали науково-методичної конференції, Луцьк, 19 травня 2023 р. / уклад. : О. Цвіль. – Луцьк: ТФК ЛНТУ, 2023. – 164 с.

У збірник увійшли тези доповідей учасників науково-методичної конференції «Інтенсифікація освітнього процесу на основі системного підходу та впровадження сучасних технологій навчання», у яких розглянуті тенденції, проблеми та перспективи забезпечення якості освіти в Україні в контексті сталого розвитку держави та з урахуванням Законів України «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту».

Для педагогічних працівників закладів фахової передвищої та професійно-технічної освіти.

© Автори статей
© ТФК ЛНТУ

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

ГОЛОВА ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ

Олег ГЕРАСИМЧУК, директор ТФК ЛНТУ

ЗАСТУПНИКИ ГОЛОВИ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ

Світлана БУСНЮК, заступник директора з навчальної роботи ТФК ЛНТУ

Інна АНДРОЩУК, заступник директора з навчально-виробничої роботи ТФК ЛНТУ

Тарас БОЖИДАРНИК, заступник директора з навчально-виховної роботи ТФК ЛНТУ

ЧЛЕНИ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ

Роман КШАНОВСЬКИЙ, завідувач відділення ТФК ЛНТУ

Ірина ДАНИЛЮК, завідувач відділення ТФК ЛНТУ

Оксана ЦВІЛЬ, методист ТФК ЛНТУ

Ольга ЛЮШИК, методист ТФК ЛНТУ

Петро ВОВК, голова циклової комісії комп'ютерних систем та інформаційних технологій ТФК ЛНТУ

Наталія СТАДНЮК, голова циклової комісії креативних індустрій ТФК ЛНТУ

Олеся ДАЦЕНКО, голова циклової комісії швейного виробництва та оздоблення виробів ТФК ЛНТУ

Інна ДИНЬКО, голова циклової комісії менеджменту та підприємництва ТФК ЛНТУ

Микола ЄВСЮК, голова циклової комісії електричної інженерії ТФК ЛНТУ

Валентин ПРИДЮК, голова циклової комісії автомобільного транспорту ТФК ЛНТУ

Неля СТЕФАНСЬКА, голова циклової комісії природничо-математичних дисциплін ТФК ЛНТУ

Наталія ЯКИМЧУК, голова циклової комісії словесних та суспільних дисциплін ТФК ЛНТУ

Ігор ЄВЧЕНКО, голова циклової комісії фізичної культури та Захисту України ТФК ЛНТУ

Мирослава ГОЛЕМБІЄВСЬКА, голова циклової комісії виховної роботи ТФК ЛНТУ

КООРДИНАТОР КОНФЕРЕНЦІЇ

Цвіль Оксана Вікторівна, тел.: +38(099)0124703 (viber)

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І. ФОРМУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ВНУТРІШНЬОЇ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ЗАКЛАДУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ	10
Аврамук Д. А.	10
СУЧАСНІ НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ПРОБЛЕМИ ІСТОРІЇ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ	10
Давиденко В.А.	12
ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКА, ЕЛЕКТРОТЕХНІКА ТА ЕЛЕКТРОМЕХАНІКА» В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ: АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	12
Курга Т.А.	14
ПЛЮСИ ТА МІНУСИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ	14
Пенько В.Л.	16
ПОДОЛАННЯ ІРРАЦІОНАЛЬНОСТІ	16
Шишкін П.В.	18
ЕЛЕКТРОННІ ЖУРНАЛИ В ОСВІТІ: ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ ТА ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ	18
РОЗДІЛ ІІ. ІНФОРМАЦІЙНО-РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	21
Андрощук І.І.	21
НАВЧАННЯ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ: ТРЕНД ЧИ ВИМОГА ЧАСУ	21
Борисюк О.В.	23
ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАНЯТТЯ ШЛЯХОМ ЗАСТОСУВАННЯ НОВІТНІХ ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ	23
Верещака В.В.	25
Бойко І.М.	25
ВИКОРИСТАННЯ GOOGLE-ІНСТРУМЕНТІВ ПІД ЧАС ЗАНЯТЬ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ	25
Великий О.А.	28
ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ЕФЕКТИВНИХ ВІДЕОУРОКІВ	28
Вовк П.Б.	31
СТВОРЕННЯ ЕФЕКТИВНИХ ТЕСТІВ У MOODLE	31
Голембієвська М.В.	34
ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ДОПОМОГОЮ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТА КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	34
Головачук Н.М.	36
ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАННЯ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ..	36
Горбач В.В.	38
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ – ЗАПОРУКА УСПІШНОГО ВИКЛАДАННЯ ФІЗИКИ	38

Євсюк М.М.....	41
Лишук В.В.....	41
ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРАКТИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 141 ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКА, ЕЛЕКТРОТЕХНІКА ТА ЕЛЕКТРОМЕХАНІКА	41
Завіша В.В.....	43
ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У НАВЧАННІ.....	43
Каліберда Ю. Ю.....	45
ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ ПРАВознавства в закладах передвищої освіти як засіб інтенсифікації сучасного освітнього процесу в Україні	45
Касьянова Н.В.....	47
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЙ У ФАХОВІЙ МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ СТУДЕНТІВ.....	47
Краснікова О.В.....	49
ІНФОРМАЦІЙНО - РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.....	49
Кулай Н.І.....	51
Супруненко В.Г.....	51
Стафійчук О.П.	51
НЕОБХІДНІСТЬ СИСТЕМАТИЧНОГО НАПОВНЕННЯ ТА ОНОВЛЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО КОНТЕНТУ ВІРТУАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХОВОГО МОЛОДШОГО БАКАЛАВРА	51
Кокош А.М.....	54
ДОСЛІДНИЦЬКА РОБОТА СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ПРАВознавства І В ПОЗААУДИТОРНІЙ РОБОТІ З ДИСЦИПЛІНИ	54
Лавринюк І.М.	57
ЗАСТОСУВАННЯ WEB-РЕСУРСІВ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	57
Максимчук Т.В.	59
СУЧАСНІ ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАНЯТЬ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ.....	59
Панова О.С.....	61
ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ТА ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	61
Пантелєєв В.О.	63
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ, ЯК ВИСОКОЕФЕКТИВНИЙ СПОСІБ МОНИТОРИНГУ РІВНЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ БІОЛОГІЇ	63
Пахолюк Т. Є.....	65
ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ	65
Ромашко О.М.	69

ОСВІТНІ ТРЕНДИ ВИКЛАДАННЯ ХІМІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ	69
Соколюк Н. П.	71
ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	71
Стефанська Н. О.	73
Боровська Ю. В.	73
ВИКОРИСТАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ МАТЕМАТИКИ ЕЛЕКТРОННИХ ОСВІТНИХ РЕСУРСІВ, ХМАРНИХ СЕРВІСІВ ЯК СУЧАСНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ.....	73
Томашевська Т.Є.	76
ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІН СПЕЦІАЛЬНОГО КУРСУ	76
Хамець Н. Я.	78
ЕФЕКТИВНЕ ВИКОРИСТАННЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ ЗАКЛАДАМИ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	78
Чос С.М.	80
ІНФОРМАЦІЙНО-РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	80
Яневич В.В.	82
Смоляк І. В. вчитель фізики.....	82
ВИКОРИСТАННЯ ВЕБ-РЕСУРСІВ НА ЗАНЯТТЯХ ФІЗИКИ ТА АСТРОНОМІЇ.....	82
РОЗДІЛ III. ІНСТРУМЕНТИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ ТА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ.....	85
Бицька М.В.	85
ЗАСТОСУВАННЯ МЕДІАТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	85
Заводовський Ю.В.	88
ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІКТ-КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧИТЕЛІВ.....	88
Іванченко Г. П.	90
ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН	90
Калашник О.М.	91
ОНЛАЙН-ЗАНЯТТЯ – МОДЕЛЬ СУЧАСНОГО УРОКУ	91
Нечипорук В. М.	93
РОЛЬ ВИКЛАДАЧА У ФОРМУВАННІ БАЗОВИХ ОСВІТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ З ПОЗИЦІЙ СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНОГО ПІДХОДУ.....	93
Полякова М. Л.	96
ІНСТРУМЕНТИ GOOGLE В ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА	96
Прокопчук Л.В.	97
СТВОРЕННЯ СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ВИБОРУ ДОЦІЛЬНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ДЛЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ТА ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ВСП «КПЕФК ЛНТУ».....	97
Сидорчук С. В.	99

ДОСЛІДЖЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦЯ ЗАСОБАМИ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	99
Сіліна Л.В.	101
КОМПЕТЕНТНИЙ ВИКЛАДАЧ ЗАПОРУКА РЕАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	101
Чигринюк І.В.	103
МОЖЛИВОСТІ ТА РИЗИКИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЯК СУЧАСНОГО ІНСТРУМЕНТУ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІВ ТА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	103
РОЗДІЛ ІV. ДУАЛЬНА ОСВІТА ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	106
Алефіренко В.Ю.	106
ПРО ДУАЛЬНУ ФОРМУ ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ У КОЛЕДЖІ	106
Ілюшик І. М.	107
ДУАЛЬНА ОСВІТА У ФАХОВИХ КОЛЕДЖАХ – ЯК ОДНА ІЗ ФОРМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	107
Котельчук С.М.	109
ДУАЛЬНА ОСВІТА ЯК МОТИВАЦІЯ ДО РОЗВИТКУ	109
Корнійчук С.Г.	111
ДУАЛЬНА ОСВІТА ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	111
Костюк О. В.	114
ДУАЛЬНА ОСВІТА ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ У СТОРОЖИНЕЦЬКОМУ ЛІСОВОМУ ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ	114
Придюк В.М.	116
АНАЛІЗ ПЕРЕВАГ ДУАЛЬНОЇ ОСВІТИ У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ	116
Якимчук Н.О.	119
ДУАЛЬНА ОСВІТА ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	119
РОЗДІЛ V. ІНДИКАТОРИ УЧАСТІ СТЕЙКХОЛДЕРІВ У ФОРМУВАННІ ФАХОВИХ ТА ОСОБИСТІСНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	121
Бундак О.	121
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ	121
Вихор В.І.	124
Гамалійчук М.Г.	124
Євченко І.В.	124
Жигун К.Ф.	124
Фукс Л.П.	124
РОЗРОБКА СИСТЕМИ ЗМАГАНЬ З ОЗДОРОВЧОЮ СПРЯМОВАНІСТЮ (НА ПРИКЛАДІ БОКСУ ТА ІНШИХ ВИДІВ ЄДИНОБОРСТВ)	124
Гадай А.В.	129

ПЕРСПЕКТИВНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 141 ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКА, ЕЛЕКТРОТЕХНІКА ТА ЕЛЕКТРОМЕХАНІКА	129
Гончаренко О. О.	132
ДЕЯКІ АСПЕКТИ СПІВПРАЦІ ЗАКЛАДУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ З СТЕЙКХОЛДЕРАМИ	132
Даценко О.Л.	134
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ НАВИКІВ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПОСЕРЕДНИЦТВОМ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ	134
Рубан О. М.	136
ДИЗАЙН ЯК ЗАСІБ ГАРМОНІЙНОГО РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ	136
Стрільчук А.С.	137
ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІН ТЕХНІЧНОГО ЦИКЛУ	137
Чиж О.М.	140
ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ – ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ МОТИВАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	140
РОЗДІЛ VI. МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ	142
Герасимик-Чернова Т.П.	142
ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ	142
Заяць Н.А., ...	144
Чумак В.С.	144
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗА ДОПОМОГОЮ СИСТЕМ ПЕРЕВІРКИ НА ПЛАГІАТ	144
Кшановський Р.О.	147
Данилюк І.В.	147
ТЕХНОЛОГІЇ ВИЯВЛЕННЯ ТА ЗАПОБІГАННЯ ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ	147
Наконечна С.В.	149
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ БІОЛОГІЇ І ГЕОГРАФІЇ В КОВЕЛЬСЬКОМУ ФАХОВОМУ МЕДИЧНОМУ КОЛЕДЖІ	149
Рибачук Н.В.	151
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ НА ЗАНЯТТЯХ МАТЕМАТИКИ	151
Столяренко Т.Л.	153
ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХОЛОГІЙ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ	153
Хвіц Л. М.	156
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ	156

РОЗДІЛ VII. ІНСТРУМЕНТИ СИСТЕМИ ЗОВНІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЦОЇ ОСВІТИ	159
Герасимчук О.О., ...	159
Буснюк С.В., ...	159
ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД АКРЕДИТАЦІЇ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИХ ПРОГРАМ ЗАКЛАДУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЦОЇ ОСВІТИ	159
Рачек О. І.....	162
ІНСТРУМЕНТИ СИСТЕМИ ЗОВНІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЦОЇ ОСВІТИ.....	162

РОЗДІЛ I. ФОРМУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ВНУТРІШНЬОЇ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ЗАКЛАДУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Аврамук Д. А.

Спеціаліст, викладач історії
Відокремлений структурний підрозділ
«Технічний фаховий коледж Луцького
національного технічного університету»

СУЧАСНІ НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ПРОБЛЕМИ ІСТОРІЇ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

У сучасному світі історія відіграє важливу роль у розвитку суспільства. Вивчення минулого допомагає нам зрозуміти та оцінити події, які впливають на сучасність. Особливу значимість набуває історія у закладах фахової передвищої освіти, де студенти готуються до професійної діяльності в різних галузях. Проте, існують певні науково-методичні проблеми, які необхідно вирішити для забезпечення якісної освіти у цій сфері.

Першою проблемою є вибір актуальних тем для досліджень. Сучасна історія розгортається зі швидкістю блискавки, тож дослідники повинні вміти вибрати ключові теми, які відображають сучасні виклики та проблеми. Однак, вибір теми може бути складним завданням, оскільки історія стає все більш спеціалізованою. Наприклад, студенти, які навчаються на майбутніх юристів, можуть зіткнутися з проблемою вибору між галузевою історією та загальними історичними подіями [1, с. 83].

Другою проблемою є необхідність використання сучасних наукових підходів у дослідженнях історії. Зміна методів дослідження вимагає від учнів і викладачів оволодіння новими навичками та компетенціями. Сьогодні історики мають можливість використовувати комп'ютерні технології, географічні інформаційні системи, статистичні методи, що допомагають аналізувати великі обсяги даних та встановлювати зв'язки між подіями. Однак, багато закладів фахової передвищої освіти стикаються з проблемою відсталості у використанні сучасних наукових методик. Недостатнє фінансування, відсутність доступу до сучасного обладнання та програмного забезпечення створюють перешкоди для впровадження новітніх методів дослідження.

Третьою проблемою є недостатня увага до міждисциплінарного підходу. Історія взаємодіє з багатьма іншими науками, такими як археологія, антропологія, соціологія та політична наука. Використання міждисциплінарного підходу дозволяє отримати більш глибоке розуміння подій та процесів. Однак, у багатьох закладах фахової передвищої освіти історія вивчається ізольовано від інших наукових дисциплін, що призводить до поверхневого розуміння подій та недостатньої аналізу взаємозв'язків [1, с. 152].

Четвертою проблемою є необхідність оновлення навчальних програм і підручників. У зв'язку зі швидким розвитком історичних досліджень, наукових відкриттів та змінами в інтерпретації подій минулого, навчальні програми і підручники мають бути постійно оновлюваними. Важливо включати актуальні теми, нові дослідження та підходи до вивчення історії. Проте, багато закладів освіти стикаються з проблемою відсутності своєчасного оновлення навчальних матеріалів, що ускладнює процес вивчення сучасних історичних тенденцій та уповільнює актуалізацію знань студентів.

Останньою, але не менш важливою проблемою є недостатня практична спрямованість навчання історії. Заклади фахової передвищої освіти мають підготувляти студентів до професійної діяльності, а отже, навчання історії повинно мати практичний вимір. Проте, у багатьох випадках, історичні знання набуваються теоретичним шляхом, без достатнього застосування на практиці. Недостатня кількість практичних завдань, дослідницьких проектів

та практик у реальних архівах та музеях обмежує можливості студентів розвинути свої навички аналізу та історичної думки [3, с.53].

Для вирішення цих науково-методичних проблем історії у закладах фахової передвищої освіти необхідно прийняти ряд заходів. По-перше, важливо забезпечити фінансування та матеріально-технічну базу для впровадження сучасних наукових методик дослідження. Необхідно забезпечити доступ до сучасного обладнання, програмного забезпечення та інтерактивних засобів навчання [2, с. 113].

По-друге, необхідно посилити співпрацю між історичними та іншими науковими дисциплінами шляхом впровадження міждисциплінарних курсів та спільних дослідницьких проєктів. Це допоможе студентам зрозуміти взаємозв'язок історії з іншими науками та застосувати історичні знання у своїй майбутній професійній діяльності.

По-третє, необхідно систематично оновлювати навчальні програми і підручники з урахуванням новітніх досліджень, тенденцій і інтерпретацій історичних подій. Залучення викладачів-практиків, проведення семінарів та майстер-класів з використанням нових методик та джерел також сприятиме покращенню якості навчання історії.

По-четверте, необхідно активно впроваджувати практичні завдання, проєкти та практики у реальних архівах, музеях та історичних об'єктах. Це дозволить студентам застосовувати свої знання на практиці, розвивати аналітичні та дослідницькі навички, а також поглиблювати розуміння історичних процесів.

Нарешті, важливо сприяти постійному професійному розвитку викладачів історії шляхом проведення науково-методичних семінарів, конференцій та тренінгів. Викладачі повинні мати можливість оновлювати свої знання та методичні підходи, щоб забезпечити високий рівень навчання історії.

Загалом, вирішення науково-методичних проблем історії у закладах фахової передвищої освіти потребує комплексного підходу та спільних зусиль викладачів, студентів, науковців і органів управління освітою. Тільки шляхом постійного оновлення методик, співпраці між дисциплінами та практичного застосування знань, ми зможемо забезпечити якісну освіту з історії та підготувати кваліфікованих фахівців, які зрозуміють і оцінять минулий історичний контекст і зможуть ефективно працювати у своїх професійних галузях. Необхідно пам'ятати, що історія не тільки відображає минуле, але й надає нам цінні уроки для сучасного життя [3, с. 258].

Сучасні науково-методичні проблеми історії у закладах фахової передвищої освіти потребують уваги і вирішення. Це вимагає прагнення до постійного оновлення навчальних програм, використання сучасних наукових методик та міждисциплінарного підходу, а також забезпечення практичної спрямованості навчання. Тільки шляхом вирішення цих проблем ми зможемо забезпечити якісну підготовку молодих спеціалістів, які зможуть ефективно працювати в своїх професійних сферах та розуміти важливість історії для розвитку суспільства.

Список використаних джерел:

- 1.Артемова Л. В. Історія педагогіки України: Підручник. Київ: Либідь, 2006. 424 с.
- 2.Маринченко Г.М. Методика викладання історії у закладі вищої освіти. Миколаїв: Олді Плюс, 2021. 292 с.
3. Пометун І. О. Методика навчання історії в школі. Київ: Генеза, 2006. 328 с

Давиденко В.А.

канд. техн. наук, доцент, викладач
Відокремлений структурний підрозділ
«Технічний фаховий коледж Луцького
національного технічного університету»

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКА, ЕЛЕКТРОТЕХНІКА ТА ЕЛЕКТРОМЕХАНІКА» В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ: АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Підготовка фахівців у галузі електроенергетики передбачає вивчення низки фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін. Метою навчання є підготовка фахівців, здатних розв'язувати спеціалізовані задачі та практичні проблеми електроенергетики, електротехніки та електромеханіки. Це вимагає формування як бази теоретичних знань, так і практичних навичок для вирішення конкретних практичних фахових завдань з дотриманням вимог нормативних документів та настанов у сфері проектування, монтажу та експлуатації електричних мереж та систем електропостачання промислових підприємств, населених пунктів, сільськогосподарських об'єктів. Для здійснення професійної діяльності потрібно мати певний обсяг знань, достатній для розуміння проблем енергоефективності, шляхів їх практичного розв'язання для побудови енергоефективних систем передачі та розподілу електроенергії. Майбутні фахівці електроенергетичної сфери мають володіти низкою практичних навичок, зокрема, уміти ефективно експлуатувати електричне устаткування та контролювати його стан, виконувати оперативні перемикання в електроустановках, мати навички роботи з контрольно-вимірювальними приладами, оперативно-інформаційними комплексами, пристроями захисту та автоматики електроустановок, а також безпечно виконання робіт в електроустановках [1]. Отже, підготовка висококваліфікованих фахівців для електроенергетичного комплексу вимагає забезпечення синтезу теорії і практики для формування здатності самостійно розв'язувати реальні виробничі проблеми та завдання.

Загальновідомо, що дистанційна форма навчання - це відкрита система навчання, що передбачає активне спілкування між викладачем і студентом за допомогою сучасних технологій та мультимедіа [2], а її впровадження передбачає наявність засобів надання учбового матеріалу студенту, контролю успішності студента, консультації студента, інтерактивної співпраці викладача і студента, а також можливість швидкого доповнення курсу новою інформацією, коригування помилок.

Організація освітнього процесу у дистанційній формі потребує використання відповідних навчальних платформ, наприклад, Moodle, Google Classroom, навичок роботи з ними, опанування методики викладання он-лайн, а також налагодження контакту зі студентами.

Як відомо, однією з важливих форм керування роботою студентів і надання їм допомоги у вивченні дисципліни є консультації [2]. Перехід на дистанційне навчання потребує більш детального опису домашнього завдання, індивідуальної розширеної відповіді на кожне запитання студентів, ніж зазвичай в аудиторії, що призводить до збільшення часу на листування зі студентами для зворотного зв'язку, а також часу реагування на запитання студента та дублювання відповіді на них.

Зокрема, дистанційна форма навчання не створювала істотних перепон для підготовки фахівця-електрика в таких питаннях як аналітичні методи розрахунку електричних кіл, систем електропостачання, електричних машин та апаратів, електричних навантажень, систем керування електроенергетичними та електромеханічними системами тощо, тобто питань, що стосувались площини проектування та аналізу режимів роботи систем електропостачання об'єктів, систем передачі та розподілу електроенергії.

Разом з тим є проблема, яка пов'язана із організацією та відпрацюванням у дистанційному режимі лабораторних робіт, які передбачають використання відповідного устаткування та мають на меті отримання студентами певних практичних фахових навичок щодо виконання вимірювань, монтажу та експлуатації електротехнічного обладнання. Застосування змішаної форми навчання передбачає: 1) очне консультування студентів по індивідуальних завданнях, курсових роботах і дипломних проектах згідно розкладу консультацій; 2) відпрацювання лабораторних робіт з окремих дисциплін в лабораторіях. Це значно полегшує організацію навчального процесу. Під час очного відпрацювання лабораторних робіт майбутні фахівці-електрики можуть отримати необхідні практичні навички експлуатації електротехнічного обладнання, проведення певних випробовувань та виконання вимірювань. Крім того, це сприяє емоційній взаємодії студентів з одногрупниками, студента з викладачем тощо.

Аналіз результатів та недоліків організації освітнього процесу у повністю дистанційній формі є основою для прийняття рішення на користь використання змішаної форми навчання, коли лекції є доцільним проводити з використанням засобів дистанційного навчання (Moodle, Google Classroom, Microsoft Teams, Google Meet) з наданням очних консультацій відповідно до розкладу занять, а семінарські, практичні та лабораторні заняття проводити в очній формі.

Крім того, надання централізованого доступу до навчальних матеріалів дисциплін (лекції, завдання до практичних занять, індивідуальних робіт тощо), розміщених на базі навчальних платформ, забезпечує можливість доступу студентів до навчального матеріалу у зручний для них час, його повторення та доопрацювання незрозумілих моментів, самоопрацювання матеріалу пропущеного з певних причин заняття, що сприяє кращій підготовці студентів до занять, а також дає змогу дотримуватися термінів здачі студентом індивідуальних завдань, отримувати результати їх перевірки незалежно від розкладу аудиторних занять. Тобто, студент отримує свого роду мобільність в часі та просторі щодо виконання та здачі необхідних видів завдань з дисципліни, що є однією з вагомих переваг дистанційної форми навчання.

Робота в аудиторії на практичних та лабораторних заняттях забезпечує можливість студенту отримати важливі практичні навички, необхідні для вирішення реальних виробничих завдань в майбутній професії. Крім того, студент має можливість живого спілкування з викладачем та одногрупниками, змогу обмінюватися з ними інформацією, що в кінцевому результаті, сприяє стабілізації емоційного стану всіх учасників освітнього процесу.

Висновки. Аналіз результатів організації освітнього процесу дозволяє стверджувати, що змішана форма навчання з використанням платформ дистанційного навчання має цілу низку переваг над суто дистанційною формою. Основними з них є можливість живого спілкування студента з викладачем та одногрупниками, набуття ним важливих практичних навичок, необхідних для роботи в електроенергетичній галузі, які не можливо отримати лише шляхом засвоєння теоритичного матеріалу без виконання певного виду робіт, що передбачають використання спеціалізованого лабораторного устаткування.

Разом з тим, застосування елементів дистанційного навчання сприяють кращій підготовці студентів до занять за рахунок можливості вільного доступу до навчальних матеріалів, знімають обмеження щодо контакту з викладачем відповідно до розкладу занять для здачі певних видів робіт, що надає можливість студента успішно виконувати та здавати самостійні, індивідуальні тощо завдання з дотриманням зазначених термінів, навіть якщо він з певних причин не має змоги відвідувати навчальний заклад.

Список використаних джерел:

1. Дембіцька С. В., Кобилянський О. В. Формування культури безпеки у студентів-електриків. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2015. Вип. 43. С. 223–228.

2. Прибилова В.М. Проблеми та переваги дистанційного навчання у вищих навчальних закладах України. Проблеми сучасної освіти. 2017. №4. Retrieved із <https://periodicals.karazin.ua/issuesedu/article/view/8791>

Курта Т.А.
викладач вищої категорії
Комунальний заклад «Нікопольський
фаховий медичний коледж»
Дніпропетровської обласної ради»

ПЛЮСИ ТА МІНУСИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Епідемія... Війна... Живемо в часи випробувань, прогресу, адаптації, пристосувань, стресу, внутрішньої боротьби. В нашому лексиконі закріпилися нові поняття, такі як, дистанційне та он-лайн- навчання.

Взявши на озброєння нові інформаційні технології, занурившись у віртуальне життя, ми витримали це випробування. Ця перебудова стосується обох сторін освітнього процесу – і тих, що вчать, і тих, що вчаться.

Ці обставини додали відповідальності і встановили нові виклики вчителям від початкових до фахових закладів освіти. Втім, лише дистанційні технології допомогли забезпечити безперервність і продовження навчального процесу та своєчасне отримання документів про середню і спеціальну освіту для молоді.

Як і в будь-якому соціальному явищі, такий процес навчання виявив свої плюси і мінуси, наприклад, значне заощадження часу і можливість отримувати дві освіти одночасно, навчаючись асинхронно; мобільність та відсутність кордонів; але повну залежність від технічних засобів, якості інтернету і напруги в електромережі.

Особливостями дистанційної форми навчання порівняно з традиційною зазвичай вважають: гнучкість; паралельність; модульний виклад навчального матеріалу; асинхронність; масовість; рентабельність; статус викладача; статус студента. [1, ст. 2]

Всі напрацювання, які з'явилися в процесі здійснення дистанційного навчання є безсумнівним здобутком викладачів, вони вже не втратять актуальності і будуть використовуватись в подальшій нашій праці. Але якість такого навчання іноді викликає великі сумніви, особливо, коли йдеться про спеціальну професійну освіту, а тим більш медичну.

Торкаючись питань отримання медичної освіти, з сумом можна констатувати, що студенти, які переведені на дистанційне навчання дуже постраждали від цих вимушених обставин. Стали неможливими аудиторні практичні заняття, так само і проходження виробничої та переддипломної практики, яка мала би бути у ліжка хворого. Постала потреба пошуку альтернативних методів оволодіння професійними вміннями і навичками.

Враховуючи, що студенти не мають ніякого особистого досвіду в наданні медичних послуг, підготовчим етапом в цій справі є перегляд навчальних відеороликів. Робота викладача полягає в акцентуванні уваги на типових помилках і правилах, чи послідовності виконання дій, які можуть вплинути на досягнення лікувальної чи діагностичної мети цих навичок і вмінь, або на їх якість.

Подальша робота залежить від самих студентів і полягає у створенні умов для виконання навички із підручних матеріалів і засобів. Слід зазначити, що деякі навички вузьких спеціальностей в домашніх умовах імітувати не можливо, наприклад, гінекологічні, акушерські чи хірургічні. А деякі, цілком можливо, наприклад, об'єктивні методи обстеження, ін'єкції, десмургію.

Оцінити професійну поведінку і умовну якість навички та провести корекцію можна по відеороликам, що знімають студенти, і які є звітами по практиці.

Таким чином, на дистанційному навчанні збільшилось використання елементів ділової гри, що безсумнівно сприяє виробленню критичного і клінічного мислення у майбутніх фахівців, розвиває їх кмітливість і винахідливість, спрямовану на досягнення практичних цілей. Не маючи доступу до муляжів і засобів навчання, необхідних для практичного тренінгу, самостійне створення таких відео-звітів додає нашим студентам певне моральне задоволення, урізноманітнює їхню діяльність і привносить емоційність, якої так не вистачає в умовах віртуального спілкування.

Основними перевагами правильно організованого дистанційного навчання є: свобода вибору часу для засвоєння курсу та можливість проведення навчання незалежно від часу навчання кожного конкретного студента; вільний доступ до різноманітних джерел інформації – електронних бібліотек, мультимедійних підручників, дистанційних курсів з дисципліни, довідкових матеріалів (словників, енциклопедій та ін.); використання широкого вибору навчальних матеріалів, що постійно оновлюються; можливість проведення самоконтролю шляхом тестування в режимі реального часу. [1, ст. 2]

Одночасно провідні вчені називають такі суттєві недоліки дистанційного навчання: відсутність безпосереднього контакту студента з викладачем, а також взаємодії між студентами; відсутність використання методів невербального контакту, оскільки основним способом спілкування в дистанційних курсах є текст; нерівномірність розподілу студентом навчального навантаження, яка виникає при недостатній сформованості навичок самостійної роботи або самоорганізації та самодисципліни студентів. Крім того, не можна не зазначити технічні обмеження при застосуванні дистанційного навчання (наявність Інтернету, пропускна здатність мереж для відеозв'язку, наявність відповідного обладнання у студентів). [1, ст.2]

Розмірковуючи над реаліями сьогодення у професійній освіті постає питання: ми зробили крок уперед, чи крок назад? У пошуках нових шляхів для досягнення навчальних цілей, ми зазнали і здобутків і втрат, переваг і недоліків. Ми перейшли на інший рівень викладання, збагатили і освоїли нові форми підготовки і подання матеріалу, методів контролю і оцінювання знань.

Завдяки дистанційній освіті з'явилися нові можливості міжособового зв'язку для проведення відеоконференцій, самоконтролю, тестового тренінгу. Всі нові наробки дозволили нам пристосуватись до нових умов навчання і забезпечити безперервність процесу. Вони і надалі будуть потрібними, зручними у використанні і необхідними в повсякденній праці та будуть використовуватись в наданні освітніх послуг.

Висновок.

Можна сказати, що сумісними зусиллями ми створили новий освітянський хмарний кластер. Це інтегральний, багатопрофільний, міждисциплінарний і міжнаціональний, інтелектуальний, колективний утвір. Він об'єднав та інтегрував величезний масив знань і можливостей для реалізації дистанційного навчання як молоді, так і викладачів, він не має кордонів і знаходиться в постійному розвитку. Таким чином, це є нова функціональність в екстремальних умовах. Усі разом і кожен окремо проявили, винахідливість, креативність, новаторство та ентузіазм.

Отже, впровадження в освіту технологій дистанційного навчання буде сприяти одержанню якісно нового освітнього продукту. [1, ст. 3]

Список використаних джерел:

1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ua.kursoviks.com.ua/distancyne-navchannya> Дистанційне навчання: переваги та проблеми ЦІ "KURSOVIKS"

Пенько В.Л.
кандидат філософських наук,
доцент
викладач філософії
Комунального Закладу Вищої Освіти
«Волинський медичний інститут»
Волинської обласної ради

ПОДОЛАННЯ ІРРАЦІОНАЛЬНОСТІ

Підготовка спеціаліста будь-якого фаху та кваліфікації зустрічається з низкою дидактичних та психологічних проблем, нерозв'язання яких може й нівелює усі зусилля як окремого викладача, так й всього навчального закладу. Це спричиняє, з одного боку, перемогу в більшості навчальних закладів України директивного методу викладання навчальних дисциплін – «Вчитель, викладач завжди правий, бо він, вона є «носієм навчальної інформації, знань, а учень, студентка, студент повинні без заперечень заучувати те, що іде від підручника та вчителя». На противагу цьому поширене твердження, що, мовляв, «немає поганих учнів чи студентів, є погані викладачі».

Однозначно це крайності. Можна припустити, що істина десь посередині, але це надто метафорично, щоб пояснити суть проблеми. Шукати «золоту» середину в запропонованій дилемі можна лише прийнявши твердження що навчання є самоціль – навчання заради навчання. Якщо пересічного викладача це може задовольнити, то не може задовольнити суспільство, особливо таке, яке прагне прогресивного розвитку.

Головним завданням загальноосвітньої та вищої школи є отримання студентами знань, які відповідають адаптаційним вимогам щодо особи в певному суспільстві. Тобто, можна додати – яким є суспільство, такими є вимоги. Кожне суспільство приймає до себе лише собі подібних. Інші залишаються на других чи третіх ролях. В цьому контексті очевидним є й те, що причиною чисельної еміграції митців, науковців, підприємців з України до країн Заходу є неможливість реалізувати свій творчий потенціал в умовах непотизму та всеосяжного консерватизму. Проте, якщо зважити на те, що найближчим часом Україна узаконить в себе євросоюзівські цінності та норми, чого стихійно прагне українське суспільство, то навчальним закладам доведеться радикально змінити свою політику, відмовившись від традицій директивної педагогіки.

Адаптацію людини в прогресуючому суспільстві може забезпечити лише володіння нею знаннями, а не тільки інформацією, креативність, а також здатність до безперервного навчання з метою підвищення кваліфікації або перекваліфікації. До сказаного можна додати здатність критично мислити, що означає адекватність у самооцінюванні й оцінюванні якості інформації, яку особа отримує самотужки або в навчальному закладі.

Базовою категорією в осмисленні проблеми суспільної адаптації індивіда є «знання». В традиційному спілкуванні категорія «знання» використовується в якості синоніма поняття «інформація». При цьому ігнорується навіть етимологія цих двох самостійних за змістом понять. Інформація – це повідомлення, сигнал суб'єкту її сприйняття ним. Незалежно від того, надійшов цей сигнал за ініціативи самого джерела інформації чи в наслідок дослідження цього джерела, він сигнал, повідомлення можуть бути сприйняті отримувачем в рамках його потреб та знань. Для прикладу, квітку художник, ботанік та садівник сприймають по різному, тобто в залежності від своїх базових знань.

Знання – це явище природного, індивідуального порядку, яке є небіофізичною частиною людини, є змістом її індивідуальної свідомості. Можна сказати, що в індивідуальному плані людина – це її знання, натомість індивідуальні знання є конкретна людина. Людина бачить і оцінює себе і весь світ своїми знаннями. Людина живе за допомогою своїх знань. Щодо інформації, то певна її частина може перетворитись на знання особи та використовуватись нею в подальшому на раціональному або ірраціональному рівнях.

Власне феномен раціональності та ірраціональності й розкривається на основі категорії «знання». Різниця між раціональністю та ірраціональністю має умовний характер, оскільки вони співіснують в рамках індивідуальної свідомості людини. Раціональна свідомість, або раціональні знання є контрольованою індивідом частиною її свідомості, яка сприймається ним або заперечується, сприймається в повному обсязі чи вибірково, в адекватному або перекрученому вигляді. В рамках свого раціонального знання людина свідомо, контрольовано будує власну свідомість.

Ірраціональність є протилежністю раціональності, проявляється в якості автоматичної реакції на будь-які зовнішні повідомлення в межах: прийнятно – неприйнятно. Образно цей процес можна порівняти з дією імунної системи біологічного організму. Організм приймає подібне і відторгає неподібне. Тому кров донора іншої групи може стати не порятунком, а отрутою, не прижитись пересаджена шкіра, кістка чи будь-який імплантований орган.

Ірраціональність існує на біологічному й на не-біологічному рівнях. Вона зберігає сутність творіння, його видову неповторність за загально природним й індивідуальним алгоритмом. На біологічному рівні ірраціональність людини має біохімічну конструкцію, яка передається людині спадково та формується в процесі боротьби організму за виживання. Це може виражатись в психологічних особливостях, в темпераменті та різного роду властивостях: депресія, містицизм, релігійність і т.п. [1]. Відоме явище – звичка робити запаси харчів, всього необхідного та понад усе – страх через повідомлення про ймовірний дефіцит звичних продуктів харчування та предметів побуту.

Звідси усталений спосіб мислення людини, який ігнорує будь-які інновації або за змістом, або за способом надходження. Людина, для прикладу, не може засвоїти, перевести в нове знання ази математики через її символізм, невідповідність чуттєво-предметним формам та умовності послідовності викладення. В більшості випадків учні «зазубрюють» математичні правила та формули на якийсь час, які згодом природним чином забувають, як «непотрібне» їхній мисленій ірраціональній системі. Не менші проблеми виникають зо всіма іншими формами знання, як, так званими, природничо-математичного, так й гуманітарного циклу.

Феномен незасвоєння можна пояснити системністю світових природних будов. Йдеться про розуміння системи не як простої сукупності різнорідних елементів, чи штучного механізму, а як поєднання функціонально споріднених елементів, здатних забезпечити самозахист і що найголовніше – саморозвиток. Тому однозначно системою не є купа будівельних матеріалів й навіть двигун внутрішнього згорання. Система, системність на біологічному, фізичному чи соціальному рівнях виражається у здатності утворювати, зберігати свою сутність, реагувати на зовнішні виклики, трансформуючись у форми, які реагують на зовнішнє, але не приймають його беззастережно, особливо те, що сприймається за загрозу.

Тому щоб «ошукати» індивіда рекламою, потрібно подати йому інформаційний варіант, який на «всі сто» не заперечує системність його свідомості. А це підказує наявність консервативної системності й в рамках соціумів. Людина соціуму – це людина конкретної культури, тобто утворення небіологічного походження, проте в наслідок пошуку стійких форм існування такого, що за результатами особливо не відрізняється від біологічного способу існування. З цього ракурсу погляду можна стверджувати про існування біо-соціального фактору життя людини.

Соціум не просто творить конкретний тип поведінки кожного свого члена, а й створює «запобіжники» його переходу зі свого інформаційного, культурного поля в інше. Тут можна послатись на правила та забобони релігійних громад, індійських варн, професійних, загалом більшості економічних й етнічних груп.

Таким чином – людина звичайна є людиною обмеженою рамками своєї біології та соціуму. Людина є носієм ірраціональних знань, які або ускладнюють або навіть унеможливають набуття нею інших за змістом знань в належному обсязі, що здатний нівелювати будь-який навчальний процес. В наслідок цього, особа, по суті, здобуває не

знання, а їх соціально-біологічні копії, через необхідність знаходити компроміс з викладачами та навчальними програмами.

Вихід з зазначеної проблеми лише в зміні структури мислення учня чи студента. Йдеться про виведення їхньої свідомості з ірраціонального на раціональний рівень. Іншими словами, для забезпечення ефективності навчання, учень, студент на початках повинен, повинна оволодіти раціональним способом мислення. Тобто бути здатними свідомо контролювати не лише результат навчання, а весь його процес.

Для цього в кожному навчальному закладі повинен повноцінно викладатись курс логіки та філософії, особливо в її логічній частині. Логіка, як наука про форми правильного мислення інформує учня, студента про способи побудови мислених конструкцій, які можуть бути а можуть не бути адекватними дійсності.

Мова не про те, що випускники будь-якого навчального закладу повинні знати науку логіку в повному її обсязі, а про вміння особи мислити логічно, тобто послідовно, а що найголовніше – усвідомлювати та моделювати цю послідовність за правилами логіки.

Логіка, філософія формують культуру раціонального мислення, запобігають негативам ірраціоналізму, а що найголовніше сприяють формуванню адекватних професійних знань та оптимізують навчальний процес.

Для того, щоб студент, студентка вчасно та адекватно засвоїли певні знання, не обов'язкового їх надмірно спрощувати, що часто густо веде до предметних втрат самої форми знання, не потрібно формалізувати навчальну інформацію, не варто вигадувати чергову «ефективну» систему оцінювання знань, важливо дати можливість кожному виробити свою методику формування своїх знань на основі вміння моделювати та реалізувати порядок сприйняття та систематизацію зовнішньої інформації, навіть шляхом подолання внутрішніх стереотипів.

Список використаних джерел:

1.Роберт Сапольські. Біологія поведінки людини URL:
https://www.youtube.com/watch?v=Md3SwKhShgk&list=PLe6NcH-LB5H30Oq3aR_5bAtQ9sx-M2DiL&index=27 (дата звернення: 05.04.2023)

Шижкін П.В.

викладач

Відокремлений структурний підрозділ
«Технічний фаховий коледж Луцького
національного технічного університету»

ЕЛЕКТРОННІ ЖУРНАЛИ В ОСВІТІ: ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ ТА ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ

В сучасному світі питання цифровізації документообігу є все більш актуальним і поширеним. «Електронне діловодство — вагомий крок на шляху спрощення та автоматизації управлінських та освітніх процесів»[1]. Одним з етапів цифровізації в сфері освіти є впровадження електронного журналу навчання, що має сприяти покращенню якості навчання, більш ефективному управлінню часом викладача та взаємодії зі студентами.

«Ведення ділової документації закладу освіти в електронній формі запроваджується з метою:

–вдосконалення управління закладом освіти через автоматизацію одержання, обробки та зберігання інформації та документів у електронній формі;

–забезпечення оперативності, достовірності та цілісності інформації, що використовується в освітній діяльності;

–організації освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання та відстеження результатів навчання;

–спрощення ведення ділової документації в закладі освіти, зменшення витрат часу на її ведення;

–забезпечення органів управління у сфері освіти оперативною та актуальною інформацією про діяльність закладів освіти для прийняття управлінських рішень»[2].

Використання старих паперових журналів – багаторічна практика в закладах освіти, але розвиток і впровадження нових технологій, таких як електронний журнал, є не лише необхідним кроком, а й має стати більш зручним, швидким і ефективним інструментом в роботі викладача і навчального закладу в цілому. До того ж в час активного запровадження дистанційного навчання, паперовий журнал стає надзвичайно не зручною і не доступною річчю, коли заняття проводяться з дому.

Перехід на електронні журнали навчання дозволяє покращити досвід взаємодії викладача і студента, ефективніше використовувати час, який витрачався на заповнення паперового журналу, з великою ймовірністю допустити помилку через людський фактор, швидше й простіше здійснювати контроль за виконанням навчального плану та в цілому покращити управління навчальним процесом, дозволяє робити навчальний процес більш мобільним і децентралізованим.

«Електронний журнал є документом ділової документації закладу освіти, що ведеться в електронній формі та використовується для:

- 1) зберігання даних про навчальні досягнення здобувачів освіти;
- 2) автоматизації обліку та контролю освітнього процесу;
- 3) одержання, обробки та зберігання даних для автоматизації ведення ділової документації закладу освіти в електронній формі;
- 4) оперативного доступу до інформації учасниками освітнього процесу про рівень навчальних досягнень із різних предметів, відвідуваність і домашні завдання;
- 5) забезпечення можливості дистанційного прямого та оперативного інформування учасників освітнього процесу.»[2]

Електронні журнали можуть значно покращити якість навчального процесу у багатьох аспектах:

1.Ефективне ведення записів: Електронні журнали дозволяють викладачам зручно та швидко вести записи про академічні досягнення, відвідуваність, поведінку та інші аспекти студентів. Це спрощує процес адміністрування та забезпечує більш точну та актуальну інформацію про студентів.

2.Зв'язок між вчителями, студентами та батьками: Електронні журнали надають зручні засоби комунікації між вчителями, студентами та їх батьками. Вони можуть включати функції сповіщень, повідомлень та обміну файлами, що дозволяє викладачам швидко повідомляти про актуальні події, ділитися матеріалами та спілкуватися з батьками.

3.Моніторинг академічного прогресу: Електронні журнали надають можливість вчителям систематично відстежувати академічний прогрес студентів. Вони можуть включати функції оцінювання, статистики та аналітики, що допомагають вчителям швидко виявляти проблемні місця та приймати відповідні заходи для покращення навчання.

4.Індивідуалізоване навчання: Електронні класні журнали можуть підтримувати індивідуалізоване навчання шляхом забезпечення доступу до персоналізованих матеріалів та завдань для кожного студента. Вчителі можуть створювати індивідуальні навчальні плани, надавати додаткові матеріали або завдання залежно від потреб та здібностей кожного студента.

«Проте запровадження електронних журналів може мати ряд недоліків які необхідно враховувати:

–Проблематичний доступ до електронного журналу через відключення електроенергії та слабкий інтернет.

–Необхідність укомплектації технічної бази (виділення ноутбуків для викладачів).

- Велике навантаження на сервер (сайт може підвисати).
- Необхідність навчати як викладачів так і здобувачів освіти використання журналу.
- Втрата доступу до журналу, коли забувають/гублять логін та пароль»[3].

Аналізуючи досвід навчальних закладів які вже використовують електронні журнали, можна сказати, що це є ефективним інструментом покращення якості навчального процесу і управління, а також невід’ємною частиною розвитку освіти в майбутньому, тому нам варто вже починати вивчати системи електронних журналів, щоб простіше і швидше використовувати їх.

Список використаних джерел

1. МОН України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/dilovodstvo-u-shkoli-dozvoleno-vesti-klasnij-zhurnal-v-elektronnij-formi-bez-potrebi-dublyuvannya-jogo-na-paperi> (дата звернення: 10.05.2023).
2. Освітній омбудсмен України. URL: <https://eo.gov.ua/teper-mozhna-vesty-lyshe-elektronnyj-zhurnal-bez-paperovoho/2022/11/08/> (дата звернення: 10.05.2023).
3. Освіторія медіа. Електронний журнал у школі: як перейти і з чого розпочати? URL: <https://osvitoria.media/experience/elektronnyj-zhurnal-u-shkoli-yak-perejty-i-z-chogo-rozpochaty/> (дата звернення: 10.05.2023).

РОЗДІЛ II. ІНФОРМАЦІЙНО-РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТЬНОГО ПРОЦЕСУ

Андрощук І.І.

кандидат економічних наук,
заступник директора з навчально-виробничої роботи
Відокремлений структурний підрозділ
«Технічний фаховий коледж Луцького
національного технічного університету»

НАВЧАННЯ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ: ТРЕНД ЧИ ВИМОГА ЧАСУ

Тема навчання впродовж життя зараз дуже актуальна для України, так як це сприяє сталому розвитку суспільства. Освіта впродовж життя – це цілеспрямований процес розвитку і виховання особистості шляхом реалізації освітніх програм і послуг, здійснення освітньо-інформаційної діяльності в межах формальної, неформальної та інформальної освіти. Людина, що навчається впродовж усього життя в цілому стає світовим трендом і це вже норма в сучасному суспільстві. В Україні, в умовах війни це стало необхідністю для багатьох категорій людей, в першу чергу для внутрішньо переміщених осіб та тих, які втратили змогу працювати. Наразі кількість офіційно зареєстрованих внутрішньо переміщених осіб в країні досягає 4,9 млн осіб [3]. Окрім цього, актуальність освіти дорослих обумовлена й такими чинниками, як труднощі щодо адаптації різних категорій дорослих до нових соціально-економічних умов, зниження зайнятості дорослого населення, зростання безробіття, зниження рівня доходів на душу населення, втрата кваліфікації дорослого населення та відсутність необхідних навичок, небезпека зниження рівня доступності освіти для дітей, чії батьки соціально та економічно не адаптовані у суспільстві [1].

До пріоритетних цільових груп, які потребують здобуття/підтвердження кваліфікації, чи перекваліфікацію належать: внутрішньо переміщені особи; воїни учасники АТО, військовослужбовці звільнені у запас, які потребують реабілітаційних заходів; особи, які мають обмежений доступ до формального ринку освітніх послуг: безробітні, люди з обмеженими можливостями та особливими потребами; люди з низьким рівнем доходу тощо.

Багато людей в Україні безробітні, або мають неповну зайнятість через надостатню кількість професійних навичок, відсутність сертифікатів, або визнання відповідного рівня кваліфікації, яким вони володіють.

За різними оцінками, від чверті до третини українців залишаються безробітними. Війна поставила мільйони українців перед необхідністю здобуття нової професії, або перекваліфікації через втрату робочого місця, або ж переїзд в інший регіон. Зрозуміло, що безробітні втрачають (принаймні частково) дохід та мусять скоротити своє споживання, тобто знижується сукупний попит на товари та послуги. Водночас підприємствам стає дедалі складніше знайти працівників потрібної кваліфікації.

Такий розрив на ринку праці звичайно існував і до повномасштабного вторгнення, а зараз – посилюється ще більше. Тому набуття нових навичок, перепідготовка чи підвищення кваліфікації важливо для українського ринку праці як сьогодні, так і в майбутньому.

Дуже багато саме робітничих кадрів потрібно в період війни, і ще більше буде потрібно після перемоги. Попит на робітничі кадри зростає і зростатиме, тому орієнтуватися потрібно не лише на випускників шкіл, а й на доросле населення, яке здатне швидко приступити до виконання певних видів робіт, або перекваліфікуватися.

Важливо надати можливість молоді та дорослому населенню в Україні отримати сертифікати, що підтверджують їхню професійну кваліфікацію без формальної професійної підготовки та освіти, а також тим, хто отримав навички через практичний досвід роботи, вийти на ринок праці з визнаними сертифікатами для кращого працевлаштування та кар'єрного росту.

За останній рік збільшується кількість запитів від окремих громадян щодо отримання, або підвищення кваліфікації, що потребує роботи над розробкою програм короткотермінових курсів, які врахують потреби незайнятого населення та вимоги роботодавців.

В поточному році на базі коледжу акредитовано перший на Волині Кваліфікаційний центр за професійними кваліфікаціями: «Молодший майстер з пошиття одягу», «Майстер з пошиття одягу», «Старший майстер з пошиття одягу», «Слюсар з ремонту колісних транспортних засобів» та «Електрозварник ручного зварювання».

Кваліфікаційний центр має право здійснювати оцінювання і визнання результатів навчання осіб, зокрема здобутих шляхом неформальної або інформальної освіти, присвоєння та/або підтвердження відповідної кваліфікації, визнання в Україні професійної кваліфікації, здобутої в іншій країні. Необхідно пройти практичне та теоретичне оцінювання, щоб підтвердити свої навички та отримати документ про присвоєння відповідної кваліфікації. Сертифікат, який отримує особа у кваліфікаційному центрі, реєструється в загальнонаціональному реєстрі кваліфікацій та визнається в країнах європейського співтовариства.

Процедура підтвердження/визнання кваліфікації максимально проста, потрібно виконати лише 4 кроки: подати заяву, пройти співбесіду, процедуру оцінювання (теоретичний та практичний блок), у випадку позитивного результату оцінювання отримати сертифікат про присвоєння/підтвердження кваліфікації. Якщо в претендента не достатньо теоретичних знань, або практичних навичок заклад освіти пропонує попередньо перед процедурою оцінювання пройти відповідний теоретичний чи практичний курс підготовки.

Здобувачі вищої та фахової передвищої освіти під час навчання в закладі освіти мають можливість одночасного здобуття робітничої кваліфікації, присвоєння/визнання кваліфікації кваліфікаційним центром. Станом на 01.05.2023р. 14 здобувачів освіти освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» успішно пройшли процедуру підтвердження кваліфікації та отримали відповідні сертифікати (13 осіб отримали кваліфікацію Слюсар з ремонту колісних транспортних засобів та один Електрозварник ручного зварювання).

У листопаді 2022 року ТФК ЛНТУ розпочав співпрацю з Освітнім Хабом Волині, який входить до мережі Українських освітніх хабів, є пріоритетним проектом у сфері освіти під час війни, оскільки націлений на навчання внутрішньо переміщених осіб. Неформальна, інформальна освіта дозволяє людям в досить короткі строки опанувати певні навички, або спробувати себе у професії.

Освітній Хаб Волині реалізується за підтримки Міністерства освіти і науки України, Інституту модернізації змісту освіти та ГО «Асоціація інноваційної та цифрової освіти» в межах проекту «Трамплін до рівності», що імплементується Фондом ООН у галузі народонаселення, UNFPA у партнерстві з Офісом Віцепрем'єрки з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України та БО «Бітрут Академія», за фінансової підтримки Швеції.

Курси, які проходили ВПО передбачали короткотермінові програми, обсягом по 30 годин та видачу відповідного сертифікату. Слухачі мали змогу навчатися як очно так і дистанційно. Для ефективності відбувалася онлайн-реєстрація, що дозволило долучити більшу кількість зацікавлених громадян. Разом з Освітнім Хабом Волині сприяємо неформальній освіті, даючи можливість дорослим слухачам курсів спробувати себе у новій професії та визначитися чи потрібно кандидату продовжувати розвиватися в цьому напрямку. Дуже важливо для цієї категорії слухачів можливість навчатися в он-лайн форматі, у зручний для них час, в будь-якому місці, без відриву від основної діяльності. Це створює відчуття швидких успіхів і мотивує повернутися до навчання на наступний день.

За період навчання три групи слухачів (23 особи) отримали сертифікати про успішне завершення курсів за напрямками: «Мистецтво флористики» (2 групи) та «Кравець. Вишивальник» (1 група).

Щодо позитивного досвіду навчання дорослого населення також співпраця з Центром зайнятості. За період війни пройшли навчання 3 групи безробітних слухачів, які отримали

кваліфікацію швачка II розряду. З них 8 внутрішньо переміщених осіб, які на даний момент вже працевлаштовані та працюють на підприємствах міста.

ТФК ЛНТУ орієнтований на технології майбутнього та покликаний перетворити процес навчання в безперервний процес самовдосконалення слухачів. Ми забезпечуємо доступну, практично орієнтовану систему освіти упродовж життя. Нашою метою є формування професійної, адаптивної та соціально-інтегрованої особистості з інноваційним мисленням, здатної швидко реагувати на вимоги сучасності та навчатися упродовж життя. Це дозволить молоді та дорослим в Україні, в умовах швидких змін, без формальної професійної підготовки та освіти, а також тим, хто отримав навички через практичний досвід роботи, вийти на ринок праці з визнаними Національним агентством кваліфікацій України сертифікатами для ефективного працевлаштування.

Важливими напрямками роботи зараз є надання високоякісних професійних навичок молоді та дорослому населенню, в тому числі внутрішньо переміщеним особам та особам, які втратили можливість працювати за попереднім фахом; забезпечення незахищених груп населення якісними освітніми послугами та розширення спектру надання короткотермінових курсів для різних категорій громадян; вивчення потреб безробітних, потреб роботодавців, а також вивчення міжнародного досвіду освіти дорослих задля ефективного розвитку освіти впродовж життя в Україні. Для задоволення освітніх потреб дорослого населення має розвиватися співробітництво між державними установами, недержавними організаціями і соціальними партнерами.

Список використаних джерел:

1. Лук'янова Л. Неперервна освіта впродовж життя: історичний огляд, сучасні реалії / Л. Лук'янова // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Сер : Педагогіка. — 2015. — № 2. — С. 187-192.

2. <https://eduhub.org.ua/>

3. <https://www.msp.gov.ua/timeline/Vnutrishno-peremishcheni-osobi.html>

4. <https://www.dcz.gov.ua/>

5. <https://nqa.gov.ua/>

Борисюк О.В.

викладач

Відокремлений структурний підрозділ
«Технічний фаховий коледж Луцького
національного технічного університету»

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАНЯТТЯ ШЛЯХОМ ЗАСТОСУВАННЯ НОВІТНІХ ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ

Актуальність застосування нетрадиційних форм і методів навчання:

-нетрадиційні заняття руйнують застигли штампи знань, умінь, навичок;

-структура нетрадиційних типів занять відмінна від традиційних.

Дидактика виходить з таких аспектів ефективності заняття:

-керування пізнавальною діяльністю студентів на основі закономірностей і принципів навчання;

-напружена, досконало організована й результативна пізнавальна діяльність студентів;

-ретельна діагностика причин, що впливають на якість занять, прогнозування здійснення і результатів навчально-виховного процесу, вибір на цій основі досконалої технології досягнення запроєктованих результатів;

-творчий підхід до розв'язання нестандартних завдань відповідно до наявних умов та можливостей;

-обґрунтований вибір, доцільне застосування необхідного і достатнього для досягнення мети комплексу дидактичних засобів;

-диференційований підхід до окремих груп студентів;

-ефективне використання часу на занятті;

-атмосфера змагання, стимулювання, дружнього спілкування, прогнозування навчальної діяльності, вибір на цій основі досконалої технології досягнень запрограмованих результатів.

Нетрадиційні заняття дозволяють урізноманітнювати форми й методи роботи, позбавлятися шаблонів, створюють умови для виховання творчих здібностей студента, розширюють функції викладача, дають змогу враховувати специфіку певного матеріалу та індивідуальні особливості кожного студента.

Використання нетрадиційних форм занять сприяє формуванню пізнавальних інтересів студентів, які безпосередньо беруть участь у процесі навчання. Пізнавальна діяльність студентів переважно має колективний характер, що створює передумови для взаємодії суб'єктів навчання, дає можливість для обміну інтелектуальними цінностями, порівняння й узгодження різних точок зору про об'єкти, які вивчаються на занятті.

Ефективність нетрадиційних занять забезпечується за умови володіння викладачем методикою їх проведення та умілого використання таких занять у певній системі в поєднанні з традиційними формами роботи.

ВИСНОВКИ

Пошуки покликали до життя нові види занять, відмінні від планових, для яких характерні: максимальна щільність, насиченість різними видами пізнавальної діяльності, запровадження самостійної діяльності студентів, використання програмованого і проблемного навчання, здійснення міжпредметних зв'язків, усунення перевантаженості студентів. Цікавими для теорії та практики є власне нестандартні заняття, для яких характерне таке структурування змісту й форми, яке викликає передусім інтерес в студентів і сприяє їх оптимальному розвитку і вихованню. До них відносять:

Нестандартні заняття:

1. Пари змістової спрямованості: пари-семінари, пари-лекції, пари-конференції;

2. Інтегровані заняття: заняття-комплекси, заняття-панорами.

Міжпредметні заняття: пари-змагання: пари-конкурси, пари-КВК, пари-аукціони, пари-турніри, пари-вікторини. Заняття суспільного огляду знань: пари-творчі звіти, пари-заліки, пари-експромт-іспити, пари-консиліуми. Пари комунікативної спрямованості: пари-усні журнали, пари-діалоги, пари-роздуми, пари-диспути, пари-прес-конференції, пари-репортажі, пари-парадокси. Театралізовані пари: пари-спектаклі, пари-концерти, кіно-пари, дидактичний театр. Пари-пошуки: пари-подорожі, пари-дослідження, пари-розвідки, пари-наукові дослідження. Пари-ділові, рольові ігри: пари-суди, пари-захисти проектів, пари-«слідство ведуть знавці», пари-імпровізації, пари-імітації.

Крім провідної форми організації навчальної діяльності студентів – пари, використовують також допоміжні форми: навчальні екскурсії, предметні гуртки, факультативні заняття, індивідуальні та групові консультації.

Ефективність навчального процесу багато в чому залежить від уміння викладача правильно організувати заняття і грамотно вибрати ту або іншу форму його проведення.

Нетрадиційні форми і методи проведення занять дають можливість не тільки підняти інтерес студентів до досліджуваного предмета, але й розвивати їхню творчу самостійність, навчати роботі з різними джерелами знань. Такі форми проведення занять «знімають» їх традиційність, поживляють думку.

Проте, необхідно відзначити, що занадто часте звертання до подібних форм організації навчального процесу недоцільно, тому що нетрадиційне може швидко стати традиційним, що в остаточному підсумку приведе до падіння в студентів інтересу до предмета.

Список використаних джерел:

1. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів.-К.: Академія, 2002. - С. 324-351.
2. Іттен Йоханнес. Мистецтво форми. Мій форкурс в Баухаузі й інших школах (Johannes Itten GESTALTUNG UND FORMENLEHRE. Vorkurs am Bauhaus und spaeter © 1963 und 1975 by Verlagsgruppe Dornier GmbH, Stuttgart) Переклад з німецької і передмова К. Монастирської, 2001.
3. Педагогіка вищої школи. Навчальний посібник / Кузьмінський А.І. – К.: Знання, 2005. – С. 246-251.
4. Шарко В.Д. Сучасний урок: технологічний аспект / Посібник для вчителів і студентів. – К.: СПД Богданова А.М., 2007. – 220 с.

Верещака В.В.

викладач іноземних мов, викладач-методист

Бойко І.М.

викладач англійської мови, викладач-методист

Кременчуцький педагогічний коледж

імені А.С. Макаренка

ВИКОРИСТАННЯ GOOGLE-ІНСТРУМЕНТІВ ПІД ЧАС ЗАНЯТЬ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Пріоритетом сучасної освіти є формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності [1]. В умовах сучасних суспільних викликів все більша увага приділяється саме формуванню інформаційно-комунікаційної компетентності учасників освітнього процесу. Можливість використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі привела до пошуку і виникнення значної кількості нових форм роботи у діяльності викладачів, які були неможливі за умови використання традиційного підходу [2, с. 27]. Цифровізація суспільства сприяє формуванню нової освітньої парадигми, яка ґрунтується на впровадженні в освітній процес цифрових інструментів навчання. Важливою особливістю освітніх інформаційних технологій на сучасному етапі є електронне навчання, тобто сформований освітній простір, який формує затребувані суспільством компетенції: медіаграмотність, критичне мислення, здатність до рішення творчих завдань, вміння мислити глобально, готовність працювати в команді, громадянська свідомість [3, с. 132].

Впровадження у 2020 році онлайн-навчання, що пов'язано з пандемією та введення воєнного стану в Україні з 24 лютого 2022 року стало викликами для вчителів та учнів. Реальна дійсність, продиктована вимогами часу, позбавила нас можливості живого щоденного спілкування між вчителем та учнем, змусила організовувати освітній процес по-новому, стимулювала до впровадження нових форм та методів роботи. Зрозуміло, що ці зміни відбувалися в екстреному режимі та ми поступово опановували та опановуємо нові технології та техніки для проведення навчальних занять з використанням різних комп'ютерно-орієнтованих технологій: Moodle, Zoom, Skype, Classroom, Viber, hangouts тощо [4, с. 126]. Почала налагоджуватися взаємодія учасників освітнього процесу через електронну пошту, та велику кількість програм створених для спілкування: Viber, Facebook, Telegram, Instagram, Skype і т.д.

Наразі незамінними для помічників в освітньому процесі є Google-інструменти, які дозволяють ефективно проводити онлайн-заняття та спростити роботу з документами, їх збереженням, захистом інформації та доступом до неї. Google-диск / документи / календар та

багато інших корисних Google-додатків, про можливість яких ми раніше навіть не здогадувалися.

Приведемо приклади застосування деяких Google-інструментів, які використовуються в освітньому процесі Наукового ліцею «Політ» при Кременчуцькому педагогічному коледжі імені А.С. Макаренка під час проведення онлайн-занять з англійської мови.

На платформі Google Клас вчителями розміщуються автентичні відео, що стосуються тем навчальної програми. Учні мають змогу ознайомитися зі змістом відео та отримують завдання творчого характеру, наприклад: дати відповіді на запитання, порівняти робочий день британського школяра та свій власний. Це сприяє розвитку мовленнєвих навичок, готує учнів до складання чи не найскладнішої частини ЗНО з англійської мови (аудіювання). У кінцевому результаті формує полікультурну компетенцію ліцеїстів. Із метою залучення учнів до самооцінювання та формування критичного мислення вчителі пропонували учням виконати завдання тренувального характеру, що передбачали виконання ряду послідовних завдань:

- ознайомитися із завданнями до звукозапису;
- прослухати текст у звукозапису;
- дати відповіді на запитання;
- перевірити правильність виконання;
- проаналізувати свої помилки [5].

Вигляд сторінки в Google Класі де розміщено завдання наведено на рис. 1, 2.

Рис. 1. Скріншот сторінки в Google Класі із завданнями з англійської мови.

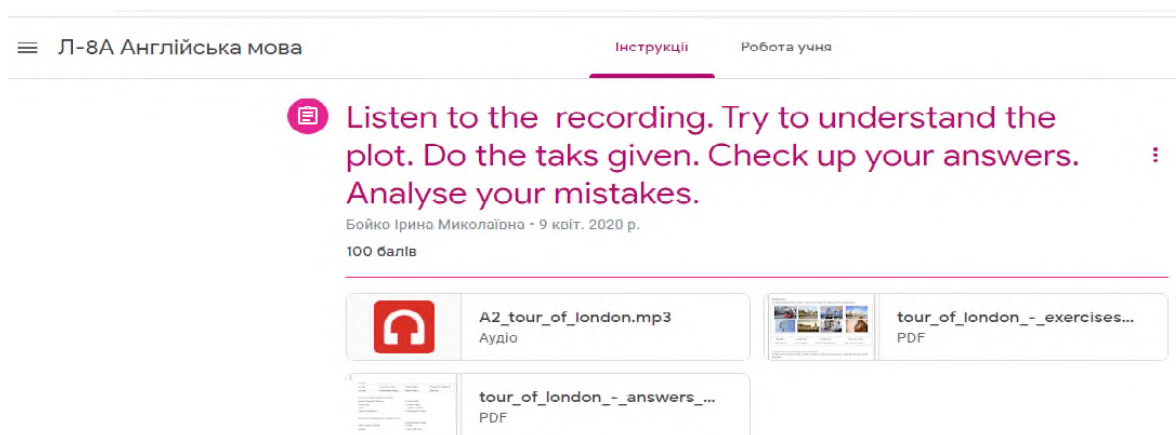

Рис. 2. Скріншот сторінки в Google Класі із завданнями з англійської мови.

Для реалізації особистісно-орієнтованого підходу у процесі вивчення англійської мови у пригоді стали платформи, які запропонували для безкоштовного видавництва з якими співпрацюють учителі кафедри іноземної філології, ММ publications тощо. Вчителі зареєстрували учнів через їхню електронну пошту. Завдання для виконання пропонуються на

кожен тиждень нові. Зміст завдання відповідав змісту та обсягу усіх розділів та тем відповідних підручників (у нашому випадку це New Destinations — для 8, 9, 10, 11 класів). Діти у зручний для них час мали змогу зайти на платформу та виконати завдання, перевірити свій результат, який вони отримували у відсотковому співвідношенні та мали опцію «виконати ще раз». Тож кожен учень міг виконувати завдання у «вільному» режимі, кілька разів, отримував оцінку, що виставлялася автоматично. Завдання формувалися за розділами («Лексика», «Граматика», «Аудіювання»). Учитель же, при цьому мав змогу відслідковувати індивідуальні помилки кожного учня, спланувати свою роботу для майбутньої корекції тих тем, де виникли проблеми в усіх учнів, чи у когось індивідуально [5].

Невід’ємним компонентом у навчанні онлайн стали Google Форми. Особливо доречними бачимо їх для використання на етапі контролю здобутих знань. Завдання вчитель формує самостійно, тож не виникає питання про те, що учні можуть знайти готові відповіді (хіба що надіслати один одному фото з варіантами відповідей). З метою уникнення таких ситуацій лімітуємо час, відведений для виконання завдань, використовуємо опцію «перемішати завдання» [5].

Безперечно, розробка подібних завдань потребує немало часу, але «вигода» для вчителя очевидна. Отримуємо результат учнів автоматично, (сподіваємося, що їхній «власний»)… На рис. 3, 4 наведено Google Форми, на яких наведено приклади завдань, які використовуються в освітньому процесі.

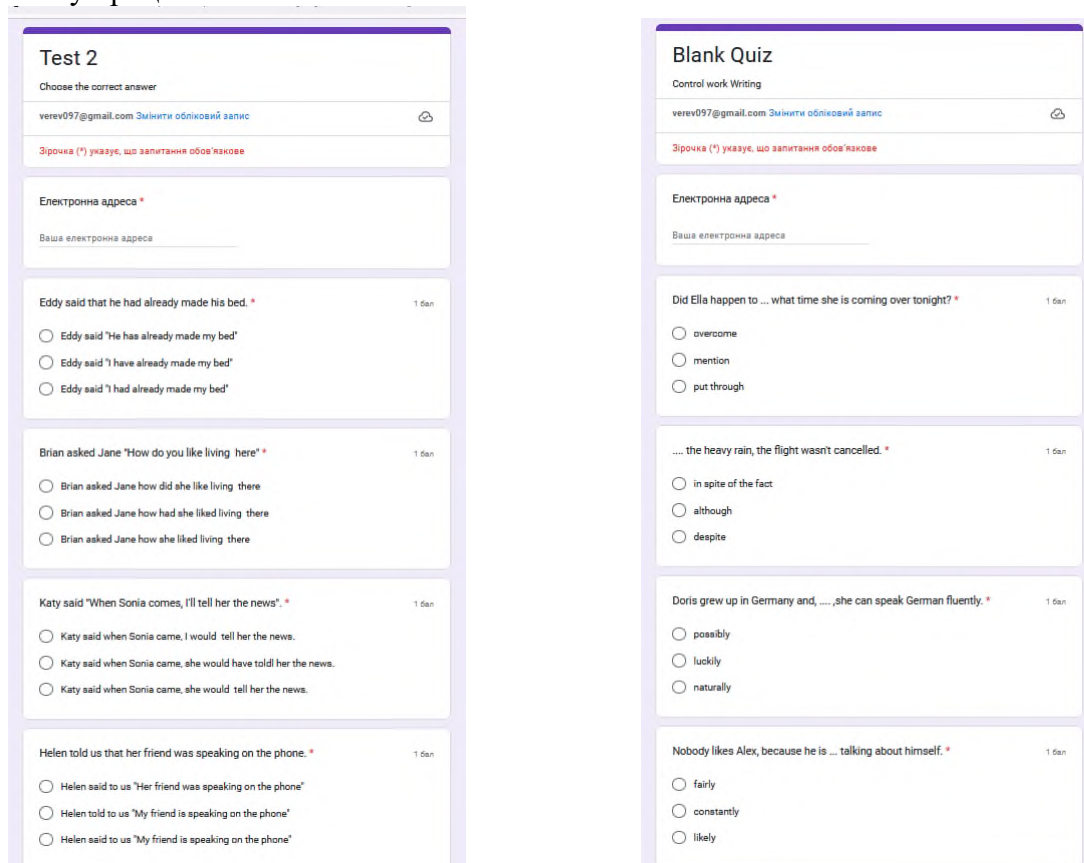

Рис. 3, 4. Скріншот сторінки в Google Форми із завданнями з англійської мови.

Застосування цифрових інструментів Google, таких як Google Клас та Google Форми, може значно покращити ефективність освітнього процесу, зокрема використання Google Класу та Google Форм:

- дозволяє вчителям та студентам легко організувати та отримувати доступ до різноманітних матеріалів, завдань та інформації. Всі матеріали можуть бути зручно розташовані в одному місці, що значно полегшує доступ до них;

- використання Google Форм дозволяє вчителям швидко та легко створювати та оцінювати тести, опитування та інші завдання, що дозволяє їм зосередитися на більш важливих аспектах навчання. Відповіді студентів можуть бути автоматично оцінені, що дозволяє зберегти час;

- Google Клас дозволяє вчителям та студентам взаємодіяти один з одним в режимі реального часу, надавати коментарі та відповіді на запитання;

- використання Google Клас та Google Форм дозволяє вчителям збирати дані та статистику щодо успішності студентів, що дозволяє їм оптимізувати навчальний процес та забезпечити кращий результат.

Отже, використання цифрових інструментів Google в освітньому процесі може допомогти покращити ефективність навчання та забезпечити кращий результат для студентів.

Список використаних джерел:

1. Про освіту. Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII, дата оновлення 01.01.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення 08.04.2023).

2. Говорушак М. Г., Діордійчук Р. Б.. Розвиток інформаційно-комунікаційних компетенцій учасників освітнього процесу шляхом застосування сучасних інноваційних технологій у системі професійно-технічного навчання. *Вісник Науково-методичного центру навчальних закладів сфери цивільного захисту*. 2018. № 28. С. 27-33.

3. Боровик Т.М., Залозна Т.Г. Інформаційний етап розвитку гуманітарних технологій в освіті. *Соціальні та гуманітарні технології: філософсько-освітній аспект*: матеріали VI Всеукраїнської науково-теоретичної конференції з міжнародною участю (Черкаси, 26-27 березня 2020 р.). Черкаси, 2020. С. 130-133.

4. Долока Л.В. Особливості застосування дистанційної освіти в освітньому процесі. *Сучасний педагог*: колект. наук. монографія. – Дніпро : Акцент ПП, 2020. Т. 2. Розд. 2, С. 123-133.

5. Верещака, В. В., Бойко, І. М. Навчально-методичний посібник. З досвіду роботи Школи олімпійського резерву з англійської мови. 2021. URL: <https://ed.poippo.pl.ua/handle/022518134/631> (дата звернення 08.04.2023)

Великий О.А.

викладач

Відокремлений структурний підрозділ
«Технічний фаховий коледж Луцького
національного технічного університету»

ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ЕФЕКТИВНИХ ВІДЕОУРОКІВ

Відеоуроки є популярними засобами навчання, за допомогою яких вчителі можуть записувати уроки та ділитися ними з учнями через веб-платформи.

Відеоурок – це навчальний матеріал, який передається у формі відео. Він має на меті пояснити та донести до учнів певний навчальний матеріал, концепцію або навички. Відеоуроки можуть бути створені вчителями, тренерами або експертами у певній галузі знань та можуть бути доступні для перегляду онлайн або на носіях інформації, таких як диски або флеш-накопичувачі.

Відеоуроки можуть мати різні формати і стилі. Вони можуть включати в себе розмови вчителя або експерта, візуальні демонстрації, графіки, діаграми, ілюстрації та аудіоелементи. Відеоуроки також можуть бути супроводжені текстовими матеріалами, завданнями або тестами для перевірки розуміння та усвідомлення навчального матеріалу.

До переваг використання відеоуроків варто віднести можливість повторного перегляду, власну темпову роботу для учня, використання візуальних та аудіальних засобів для покращення засвоєння матеріалу, доступність у будь-який час з використанням зручних пристроїв, а також можливість поєднання різних методів навчання для забезпечення більш ефективного процесу освоєння знань.

Створення відеоуроків є ефективним способом навчання, який дозволяє передати інформацію учням за допомогою візуальних та аудіальних засобів. Розглянемо деякі особливості, які варто враховувати при створенні відеоуроків:

1. Планування та сценарій. Перед початком зйомки відео необхідно спланувати зміст уроку та створити сценарій, щоб забезпечити логічну послідовність та чіткість подачі матеріалу. Сценарій допоможе визначити, які теми або поняття будуть пояснюватися, які приклади чи ілюстрації використовуватимуться та які вправи або завдання будуть задані учням.

2. Обладнання. Важливо використовувати якісне обладнання для зйомки відео. Гарне освітлення, чіткий звук та якісна камера або веб-камера допоможуть створити професійний вигляд відеоуроку. Місце для зйомки не повинно мати перешкод, шумів або жодних інших відволікаючих факторів.

3. Графічні елементи та ілюстрації. Варто використовувати різні графічні елементи, схеми, діаграми або ілюстрації для пояснення складних концепцій або процесів. Вони допоможуть здобувачам освіти краще зрозуміти матеріал та покращити їхню увагу.

4. Комунікація та емоції. Відеоуроки мають бути цікавими та залучати увагу учнів. Потрібно бути ентузіастичним та позитивним. Емоційне ставлення викладача може передати здобувачам освіти зацікавленість та стимулювати їхнє навчання.

5. Методи активізації. Потрібно залучати здобувачів освіти до процесу навчання, ставити запитання, проводити практичні вправи або завдання, які вимагають відповіді або діяльності з їх боку. Це стимулює активну участь і сприяє засвоєнню матеріалу.

6. Чіткість та логічність подачі матеріалу. Урок краще розділити на логічні секції або підтеми, щоб уникнути заплутаності та сприяти кращому розумінню. Потрібно використовувати структуровані заголовки, підказки та повторення ключових моментів для підкреслення головних ідей.

7. Індивідуальні потреби здобувачів освіти. Необхідно намагатися адаптувати відеоуроки до різних стилів навчання та потреб здобувачів освіти, використовувати різноманітні підходи, такі як візуальні, аудіальні та кінестетичні, для включення всіх здобувачів освіти у навчальний процес.

8. Оцінка та вдосконалення свої. Потрібно ретельно аналізувати відеоуроки, отримувати зворотній зв'язок від здобувачів освіти та спостерігати за їхніми реакціями. Від цього залежатиме подальше вдосконалення відеоуроків та підвищення їх якості.

В даний час існує велика кількість різних інструментів, призначених для зручного створення відеоуроків. Варто виділити ряд мультимедійних сервісів, що дозволяють спростити процес створення відеоматеріалів.

В якості головного інструменту варто виділити сервіс TED-Ed (<https://ed.ted.com>), що є надзвичайно зручним у використанні і дозволяє педагогам створювати відеоуроки будь-якого рівня складності.

Після успішної реєстрації на сайті, надаються можливості по створенню свого власного уроку на сервісі TED-Ed. Можна завантажити відео з YouTube і додати до нього запитання, тести, тези для обговорення або посилання на додаткові ресурси. Після цього можна поділитися створеним відео зі здобувачами освіти, відстежувати їх прогрес та збирати відповіді.

Всі створені уроки будуть зберігатися на сервісі, що дозволить вносити зміни або редагувати їх у майбутньому. Крім того, також можна скористатися готовими уроками, доступними в бібліотеці TED-Ed.

Інфографіка. Графічні зображення можуть бути важливим елементом для передачі ідеї, особливо якщо вони ефективно інтегровані в текст. Інформаційну графіку можна створити за допомогою різних програм для редагування ілюстрацій, таких як Adobe Illustrator, Inkscape, Corel Draw, Corel Designer, Corel Painter, Adobe Photoshop, Corel PhotoPainter, Gimp тощо.

Однак не потрібно мати навички дизайну або великий досвід по роботі з графічними редакторами, щоб створити власну інфографіку. Існують прості та безкоштовні програмні інструменти, які можна використовувати. Наприклад, Visually (<https://visual.ly>) – популярний веб-сайт для обміну інфографікою, де користувачі можуть завантажувати свої створені зображення та досліджувати роботи інших користувачів на різні теми.

Іншим варіантом є використання Infogram (<https://infogram.com>) – веб-сайту, який надає шаблони для створення інфографіки. Цей безкоштовний ресурс дозволяє легко завантажувати дані та впроваджувати їх у різні соціальні мережі.

Ще одним інструментом для створення ефективного відеоуроку є використання скринкастів.

Скринкаст (відеозапис екрану) – цифровий запис інформації, що відображається на екрані комп'ютера. Це відеозапис того, що відбувається на моніторі, з можливістю додавання звукового супроводу та коментарів викладача. Це набагато ефективніше, ніж письмові описи, інструкції або посібники, оскільки здобувачі освіти мають можливість відразу бачити, як саме виконувати дії, про які йдеться.

Для створення скринкастів та монтажу відео можна скористатися онлайн-сервісами, такими як ScreenPal (<https://screenpal.com>). Крім цього, для редагування відео, обрізки та додавання спецефектів можна використовувати безкоштовний редактор OpenShot

Також варто використовувати скрайбінг – техніку презентації, що використовує ілюстрації «на льоту» за допомогою малюнків фломастером на білій дошці чи аркуші паперу.

Комп'ютерний скрайбінг є більш простим у порівнянні з ручним варіантом. Викладачу не потрібно мати відеокамеру, штатив або навички монтажу. Для створення комп'ютерного скрайбінгу можна скористатися сервісом PowToon (<https://www.powtoon.com>) або програмою

Цей інструмент надає можливість створювати захопливі сюжети для уроків з історії, суспільствознавства, англійської мови та багатьох інших предметів. Скрайбінг дозволяє «екранізувати» казки, вірші, загадки, створюючи візуальні нариси, які підтримують та ілюструють розповідь.

Варто також звернути увагу на помилки, які часто допускають під час створення навчальних відеоматеріалів:

1. Монотонність. Доволі часто відеоуроки – це просто скринкасти, де педагог демонструє екран, паралельно розповідаючи матеріал, що значно розсіює увагу здобувачів освіти. Вирішенням цієї проблеми є додавання додаткових відео- та аудіоматеріалів, розбиття матеріалу на секції та додавання переходів та ефектів між кадрами.

2. Затинання в кадрі. Не варто намагатися зняти весь урок одним дублем. Краще знімати невеликими фрагментами з подальшим монтажем. Також доцільно використання здорового гумору та мемів для більш тісної взаємодії з аудиторією.

3. «Німі» кадри. Ще однією з проблем є показ слайдів, картинок чи певних дослідів без звуку. Такі фрагменти відеоуроків, зазвичай, пропускають. Якщо матеріал не потребує словесного пояснення – варто додати фонову музику. В деяких випадках доцільно зробити прискорений показ матеріалу.

Список використаних джерел:

1. Катерина Киричук. Ефективний відеоурок: 5 кроків для вчителя. URL: <https://osvitoria.media/experience/efektyvnyj-videourok-5-kroktiv-dlya-vchytelya/> (дата звернення 15.05.2023 р.).

2. Ярослава Бухта. Як вчителю зробити освітнє відео в класі чи вдома. URL: <https://nus.org.ua/articles/yak-vchytelyu-zrobyty-osvitnye-video-v-klasi-chy-vdoma/> (дата звернення 15.05.2023 р.).

3. Софія Бенза. Відеоблог учителя: як створювати якісні уроки для Ютубу. URL: [-stvoryuvati-yakisni-uroki-dlya-yutubu](#) (дата звернення 15.05.2023 р.).

Вовк П.Б.

голова ЦК комп'ютерних систем та
інформаційних технологій
Відокремлений структурний підрозділ
«Технічний фаховий коледж Луцького
національного технічного університету»

СТВОРЕННЯ ЕФЕКТИВНИХ ТЕСТІВ У MOODLE

Тестування може бути ефективним інструментом для оцінки якості знань студентів. Ефективність залежить від того, як воно використовується і які його цілі.

Основними цілями тестування є оцінка знань та розуміння студентів, виявлення проблемних питань, а також вдосконалення процесу навчання.

Правильно створений тест може дати точну оцінку рівня знань студента в конкретній темі. Наприклад, якщо тест включає питання на різні теми з певної дисципліни, він може показати, наскільки добре студент засвоїв ці теми.

Однак, якщо тестування використовується лише як засіб оцінки успішності здобувачів освіти, то це може призвести до негативних наслідків, таких як створення конкуренції між студентами, додаткового стресу та підвищення рівня страху перед невдачею. Крім того, тестування може бути несправедливим для студентів, які мають різні стилі навчання або важко сприймають тестові завдання.

Існують різні види тестів, включаючи тестування з відкритими та закритими питаннями, тестування на час, тестування з використанням комп'ютера та інші. Створення ефективного тесту - це важкий процес, який вимагає уваги до деталей та глибокого розуміння теми, яку ви тестуєте. Кілька порад, які можуть допомогти створити ефективний тест:

1. Створіть чіткі та зрозумілі запитання. Запитання мають бути конкретними, зрозумілими та охоплювати тему, яку ви тестуєте. Уникайте запитань, які можна розуміти двояко.

2. Використовуйте різноманітні типи запитань. Різноманітні типи питань, такі як замикані та відкриті запитання, допоможуть зробити тест більш цікавим та стимулюючим для студентів.

3. Встановіть адекватну складність. Запитання мають бути адекватні для рівня знань та навичок, які ви очікуєте від учасників тестування. Надто прості або надто складні запитання можуть підірвати ефективність тесту.

4. Використовуйте реалістичні сценарії. Якщо тест має на меті перевірити знання студентів у певній області, використовуйте реальні життєві ситуації, щоб запитання були більш зрозумілими та стимулюючими.

5. Надайте належну увагу балам. Належна увага має бути надана кількості балів, яку можна отримати за кожне запитання, а також загальній кількості балів за весь тест. Також важливо, щоб бали були розподілені рівномірно між усіма запитаннями.

6. Перевірте тест на практиці. Перед публікацією тесту, проведіть його тестування на невеликій групі студентів або колег, щоб переконатися, що тест є ефективним та перевіреним.

7. Надайте учасникам тестування чіткі інструкції про те, як вони повинні діяти під час виконання тесту та надсилання результатів.

Якщо йдеться про тестування з метою оцінки знань чи навичок, то обговорення результатів з учасниками тестування може бути корисним. Це може допомогти студентам краще зрозуміти, на які конкретно питання вони відповіли неправильно і де є прогалини в їх знаннях. Обговорення результатів може бути корисним для створення індивідуального плану навчання для студентів, які не добре справилися з тестуванням. Це також може дати можливість викладачу зрозуміти, які теми чи концепції потребують додаткової уваги та як можна вдосконалити процес навчання.

Нині існує багато різних інструментів для онлайн тестування, які можуть використовуватися в освітніх та інших контекстах. До прикладу:

Google Forms - це безкоштовний інструмент, який дозволяє створювати тести з питаннями різного типу, такими як відкриті та закриті питання, мульти-вибіркові питання, питання на вибір із списку, та інші.

Kahoot - інтерактивна платформа, яка дозволяє створювати ігрові тести, які можуть бути використані для навчання та розваг.

Quizlet - інструмент, який дозволяє створювати тести та інші матеріали для навчання, включаючи нотатки, картки з термінами та інші.

Moodle - це відкрите програмне забезпечення для створення онлайн-курсів, яке також має вбудовані інструменти для створення тестів.

Blackboard - популярна платформа для онлайн-навчання, яка також має вбудовані інструменти для створення тестів та інших форм оцінювання.

Ці інструменти дозволяють створювати тести, розміщувати їх онлайн та аналізувати результати тестування. Вони забезпечують можливість створення тестів різного типу та форматування питань, що дозволяє викладачам чи тренерам створювати ефективні тести для оцінки знань та навичок студентів та учасників.

Система онлайн-навчання Moodle має розвинені інструменти контролю знань, що дозволяють організовувати різні форми контролю, такі як письмові роботи через "Завдання", онлайн взаємооцінювання через "Воркшоп" та тестування через "Тести". Крім того, тестування в Moodle можна налаштувати під різні вимоги, що дозволяє проводити підсумковий та екзаменаційний контроль у дистанційному форматі.

У системі Moodle (CMS ТФК ЛНТУ) ідентифікація студента здійснюється автоматично, що гарантує безпеку тестування. Кожен студент має власний авторизований доступ до системи, який забезпечується за допомогою логіну та пароля.

Щоб успішно провести тестування в Moodle, важливо дотримуватися певних налаштувань, щоб відповідати вимогам та забезпечити якість контролю знань.

Перший етап - наповнення банку питань. Для цього можна скористатися вже існуючими питаннями або створити власні. Банк питань можна організувати за темами або категоріями для зручного використання в майбутньому.

Другий етап - створення тесту та налаштування параметрів його проходження. Можна встановити різні типи питань та визначити кількість запитань у тесті. Також можна встановити час проходження тесту та його доступність для конкретної аудиторії.

Третій етап - зв'язування тесту з банком питань. Можна вибрати питання з банку питань для включення до тесту або використовувати випадкову вибірку запитань.

Усі створені питання зберігаються в банку питань, що дозволяє зручно формувати тестові пакети з питань різних категорій. Це особливо корисно при складанні підсумкових тестів, де можна включити випадкові питання з усіх вивчених тем. За замовчуванням усі питання додаються до загальної категорії даного курсу, але їх можна перекласти в іншу категорію, вказавши її в налаштуваннях тесту, або створити нову довільну категорію.

В розділі основних налаштувань тестування в Moodle можна додавати нові запитання або вибирати з попередньо створених у банку питань. Також можна встановлювати максимальний бал за тест, визначати порядок та спосіб показу питань на сторінках тесту. В розділі Керування можна налаштовувати різні параметри тестування, редагувати тест (включаючи його вміст та питання), переглядати тест у режимі учасника, аналізувати результати у вигляді оцінок та статистичних даних, а також налаштовувати режими роботи з групами.

У системі Moodle можна створювати різні типи питань: заповнення пропусків числами або словами, встановлення відповідності між текстами, ілюстраціями чи медіа-об'єктами. Найпопулярніші типи питань - множинний вибір з однією чи кількома правильними відповідями, перетягування маркерів та фрагментів тексту, розрахункові питання та питання з використанням модуля GeoGebra для математичних побудов, числові питання з різноманітними похибками та багато інших.

Кожне питання має спільні характеристики, такі як текст питання, варіанти відповідей або еталонна відповідь, рисунки для відображення, оцінка за умовчанням та штрафний бал за неправильну відповідь, а також коментарі для правильних та неправильних відповідей. У разі, якщо питання дозволяє кілька відповідей, необхідно вказати, скільки відсотків від максимального балу відводиться за кожну правильну відповідь. При цьому система перевірить, щоб загальна кількість відсотків була не менше 100 (може бути більшою, якщо є декілька можливих комбінацій відповідей). У питанні з множинним чи одиночним вибором є можливість перемішування варіантів відповідей та системи нумерації - це параметри, які можна відзначити у кожному питанні. Крім того, для кожного варіанту відповіді може бути надано коментар. Якщо питання передбачає всього два взаємовиключні варіанти відповіді, можна використати форму Правильно/Неправильно, яка вимагає вибору одного з двох варіантів відповіді для підтвердження або спростування твердження. Тип питання "Коротка відповідь" вимагає від здобувача освіти введення слова або фрази, які будуть зіставлятись з еталоном посимвольно. Для цього можна встановити кілька правильних варіантів відповіді, які можуть містити поширені орфографічні помилки або бути чутливими до регістру.

Після створення банку питань та налаштування параметрів проходження тесту, необхідно зв'язати тест з банком питань. Це можна зробити, додавши випадкові питання з відповідної категорії та вказавши їх кількість. Важливо, щоб в категорії було достатньо питань, щоб система могла згенерувати різні варіанти тестів для студентів. Чим більше питань в категорії, тим більше можливостей для генерації варіантів тестування.

Варто встановити окрему кількість балів для кожного питання, а також визначити максимальну кількість балів за весь тест.

У системі можна вносити зміни до тексту питань, навіть якщо вони вже були використані в тесті, або якщо студенти вже розпочали проходження тесту. Наприклад, якщо знайдено помилку в тексті питання або друкарську помилку.

Однак, після того, як студенти розпочали тест, його структуру більше не можна змінити, включаючи додавання або видалення питань. Єдиний спосіб змінити структуру тесту - видалити всі результати студентів.

Автоматична перевірка всіх типів питань виконується системою тестування Moodle, крім питань типу "есе". У разі наявності питань "есе", оцінка за тест буде підрахована після того, як викладач вручну оцінить відкриті питання. В інших випадках, система автоматично виводить оцінку за тест негайно після завершення спроби студента, і викладач може переглянути її.

У Moodle є можливість переоцінити результати тесту, якщо використовуються типи питань "коротка відповідь" або "числова" і студент відповідає правильно, але відповідь не була запрограмована (наприклад, синонім правильної відповіді або частково правильна відповідь). Для цього викладач може відкрити перегляд спроби студента та вибрати опцію [Зробити коментар або змінити оцінку].

Також є можливість експорту результатів тестування студентів у різних форматах (xlsx, csv, html, json, ods, pdf). Статистика результатів тестування може надати викладачеві різні показники проходження студентами тесту та якість його складання.

Проте, важливо пам'ятати, що тестування не є єдиним і найкращим методом для оцінки якості знань студентів. Інші методи, такі як письмові роботи, презентації та дискусії, можуть також бути ефективними для оцінки рівня знань та розвитку навичок студентів.

Список використаних джерел:

1. Тестовий контроль знань студентів у системі Moodle: навчально-методичний посібник /Д.М. Бодненко, Л.О. Варченко, О.Б. Жильцов / За заг. ред. О.Б. Жильцова. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – 2012. 112 с.

2. Тести в Moodle: особливості налаштувань для проведення підсумкового та екзаменаційного контролю. УКУ Центр навчальних та інноваційних технологій. URL : <https://ceit.ucu.edu.ua/news/testy-v-moodle/>

Голембієвська М.В.

викладач іноземної мови

Відокремлений структурний підрозділ

«Технічний фаховий коледж Луцького

національного технічного університету»

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ДОПОМОГОЮ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТА КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Сучасний здобувач освіти докорінно відрізняється від свого попередника, що навчався ще два-три десятиріччя тому. Це абсолютно нове покоління, що бачить навколишній світ крізь екран мобільного телефону чи комп'ютера. Відповідно, нову інформацію він засвоює теж по-новому. Тому сучасний вчитель повинен відповідати високим вимогам своїх учнів чи студентів, адже традиційні форми та методи навчання не матимуть ефекту й не мотивуватимуть молодь до навчання.

Загальновідомо, що радянські методи вивчення іноземних мов мали на меті лише навчання читанню та письму. Навчання говорінню відводилося на останній план. Сучасні ж програми вивчення мають основною метою формування комунікативної компетентності з урахуванням комунікативних умінь, сформованих на основі мовних умінь та навичок, оволодіння вміннями та навичками спілкуватися в усній та письмовій формі з урахуванням мотивів, цілей та соціальних норм мовленнєвої поведінки у типових сферах і ситуаціях. [2]

Використання сучасних засобів ІКТ значно сприяє досягненню основної мети вивчення іноземної мови – формуванню комунікативної компетентності. Зокрема, можна виділити ряд переваг від їх застосування у навчальному процесі:

- підтримання існуючої та створення додаткової мотивації до вивчення іноземної мови;
- індивідуалізація процесу навчання;
- посилення віри у власний успіх та бачення власних результатів;

-робота з автентичним матеріалом, який можна легко віднайти в мережі Інтернет (тексти, діалоги, відео- та аудіоматеріали з носіями мови, преса, теле- та радіо-передачі, постійний доступ до такої різноманітної навчальної літератури як словники, граматики, тлумачні словники, енциклопедії тощо);

- незалежність від єдиного джерела інформації – книги, можливість перевірити, порівняти, проаналізувати інформацію з багатьох джерел;
- можливість спілкування з носіями мови;
- розвиток міжкультурної компетенції;
- поступове подолання мовного бар'єру та страху спілкування іноземною мовою через боязнь зробити помилку або бути неправильно сприйнятим чи навіть висміяним. [4]

Використання Інтернету та можливостей комп'ютера на занятті, різних носіїв та джерел інформації, виконання розмаїття творчих завдань сприяють розвитку комунікативної компетентності у здобувача. До прикладу, більшість студентів першого курсу дуже творчо підійшла до виконання домашнього завдання «Меню на мою вечірку»: було створено десятки оригінальних планів тематичних вечірок та розроблено відповідні меню до них з урахуванням власних смаків, частина завдань була представлена у формі презентації із зображенням страв; не менш цікавим виявилось завдання «Моя улюблена казка: що мені у ній подобається та що не подобається», де студенти залюбки поринули у дитинство, творчо проаналізували свої улюблені українські та зарубіжні казки, згадали відомі екранізації цих творів та надали своєрідний аналіз із власним ставленням. Досить захопливо виявилось для здобувачів освіти не лише поговорити про англійську літературу, але й висловити власне ставлення до творчості Артура Конан Дойля та відвідати віртуальну екскурсію Музеєм Шерлока Холмса. Домашнє завдання – написати лист Шерлоку Холмсу – не тільки не створило жодних нарікань, а породило цілу серію надзвичайно цікавих історій та прохань до відомого детектива, оформлення ж самих листів (у тематичних конвертах, з печатками та секретними знаками тощо) заслуговує окремої уваги. Одним із крайніх завдань було написати кілька порад студентам, що готуються до здачі екзаменів. Здобувачі освіти, уже маючи певний досвід навчання у закладі фахової передвищої освіти, захопливо надавали свої поради, врахувавши емоційний стан, харчування, спосіб життя, режим сну та відпочинку, обсяг повторюваного матеріалу та правильний розподіл часу на підготовку. Звісно, частина матеріалу була підібрана за допомогою мережі Інтернет та навіть із використанням штучного інтелекту, однак запропоновані поради були адаптовані до власного досвіду студентів та вирізнялися своєю неповторністю.

Варто зазначити, що виконання вищезгаданих завдань спонукає здобувачів освіти до творчої, клопіткої праці, до пошуку потрібної інформації, але із вказанням власного бачення проблеми. Крім цього, підвищується мотивація до розвитку мовлення – виробляється бажання усно представити своє бачення, задати запитання, отримати уточнення тощо. [1]

Комунікативність – це найперша і найвагоміша потреба тих, хто вивчає іноземну мову. Однак добре відомо, що під час вивчення іноземної мови в атмосфері рідної перша постає як штучний засіб спілкування. Він ніяк не може конкурувати з рідною мовою, що сприймається як довершений та добре відомий засіб спілкування. І навіть так звані «природні ситуації», які викладач створює для своїх здобувачів, носять по суті штучний характер. Саме тому на заняттях іноземної мови доцільно використовувати нові методи навчання для забезпечення природної потреби використання іноземної мови та підвищення мотивації студентів до вивчення мови. Одним з таких методів якраз і є використання комп'ютерних технологій. Використання даних технологій сприяє розвитку особистості здобувача та формування у нього наступних компетенцій, окрім комунікативної: уміння порівнювати переваги та недоліки різних джерел інформації, обирати відповідні технології її пошуку, створювати і використовувати адекватні моделі обробки інформації, тощо. Крім цього, використання на практиці інноваційних технологій, покликаних формувати полікультурну мовну особистість, готову до плідної міжкультурної комунікації, має вирішальне значення у підвищенні якості оволодіння здобувачами іноземної мови. [3]

Таким чином, впровадження інформаційних та комунікаційних технологій у практичну діяльність на занятті іноземної мови сприяє розвитку усіх чотирьох мовних навичок – читання, говоріння, письма та аудіювання, оволодінню усним спонтанним мовленням, розвитку критичного мислення, є ефективним засобом візуалізації навчального матеріалу, дозволяючи

викладачу реалізувати свій творчий потенціал, сприяє розширенню кругозору здобувачів і підвищенню їх культурного рівня, є засобом підвищення мотивації до вивчення предмета, стимулює пошукову діяльність студента та активізує його творчі здібності.

Список використаних джерел:

1. Захарова І.Г. Інформаційні технології в освіті: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. - М.: Видавничий центр «Академія», 2018. - 192 с.
2. Коломінова О.О., Роман С.В. Сучасні технології навчання англійської мови у початковій школі / Іноземні мови. – 2019. – №2, с. 40–47.
3. Маслюк Ю. А. Проблеми використання інформаційних та комунікаційних технологій у навчальній діяльності / Інновації в освіті. – 2020. - № 1, с. 117-123.
4. Троцько А.В., Короткова Ю.М. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання іноземних мов: досвід України та Греції / Інформаційні технології та засоби навчання. – 2018. – с.166-177.

Головачук Н.М.

викладач

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу
та права Волинського національного
університету імені Лесі Українки

ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАННЯ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Завдяки швидкому розвитку технологій інформаційного суспільства, освітні процеси стали більш доступними та ефективними. Системи електронного навчання - це інноваційний інструмент, який дозволяє підвищувати якість навчання та забезпечувати доступність до навчальних матеріалів. У статті розглянемо переваги та недоліки впровадження систем електронного навчання в закладах освіти. Дослідимо можливості використання сучасних інформаційних технологій для оптимізації навчального процесу та визначимо найкращі підходи до впровадження систем електронного навчання в закладах освіти.

Електронне навчання (англ. e-learning) – використання електронних засобів масової інформації та інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освіті [1].

Системи електронного навчання - це комплекс програмних та технічних засобів, які дозволяють забезпечити навчання та самостійну роботу з допомогою інтернет-технологій. Вони є зручним та ефективним інструментом навчання та забезпечують багато переваг над традиційними методами навчання.

Першою перевагою систем електронного навчання є їх доступність та зручність використання. Здобувачі освіти можуть вивчати матеріал у зручний для них час та обирати місце, а також виконувати завдання в онлайн-режимі. Крім того, навчальний матеріал може бути представлений у різних форматах, таких як текст, аудіо- та відеоуроки, що дозволяє здобувачам освіти вивчати матеріал у вигляді, який вони вважають найбільш зручним.

Другою перевагою є ефективність систем електронного навчання. За допомогою цих систем здобувачі освіти можуть вивчати матеріал у власному темпі, повторювати важливі моменти та складні теми. Також системи електронного навчання надають можливість здобувачам освіти зв'язуватись з викладачами, отримувати допомогу та коментарі з будь-якої точки світу.

Третя перевага полягає в можливості індивідуалізації навчального процесу. Системи електронного навчання дозволяють викладачам створювати індивідуальні плани навчання для кожного здобувача освіти, враховуючи його потреби та особливості.

Однак, разом з перевагами, системи електронного навчання мають деякі недоліки. Наприклад, вони можуть бути складними для використання для тих, хто не володіє достатнім рівнем знань роботи комп'ютера.

Один з найважливіших недоліків полягає у складнощах, які можуть виникнути під час взаємодії між викладачем та здобувачами освіти через відсутність прямого контакту. Викладачам може бути важко зрозуміти, чи дійсно зрозуміли здобувачі освіти навчальний матеріал, а здобувачам освіти може бути важко отримати відповіді на свої питання, особливо якщо викладач недоступний у режимі реального часу.

Ще одним недоліком є можливість шахрайства з боку здобувачів освіти. У віртуальному середовищі здобувачі освіти можуть зловживати своїми можливостями, щоб отримати кращі оцінки або навіть обійти систему оцінювання. Наприклад, здобувачі освіти можуть використовувати плагіат, скопіювавши матеріал з інтернету, або співпрацювати з іншими здобувачами освіти під час виконання завдань, що призводить до порушення принципів академічної доброчесності.

Також, системи електронного навчання можуть бути менш ефективними для здобувачів освіти, які мають візуальні чи аудіальні проблеми. Наприклад, деякі здобувачі освіти можуть мати проблеми з читанням довгих текстів, тоді як інші можуть мати проблеми зі слуханням аудіо- або відеоматеріалів. Це може впливати на їхні результати навчання та знижувати якість освіти, яку вони отримують.

Практичний аспект впровадження систем електронного навчання також включає в себе кілька етапів.

Визначення потреб у впровадженні систем електронного навчання. Перед тим як впроваджувати систему електронного навчання необхідно визначити, чи є потреба в її використанні в конкретному закладі освіти. Це можна зробити шляхом проведення опитування здобувачів освіти та викладачів, аналізу статистичних даних щодо використання традиційних методів навчання та збору фідбеку від батьків.

Вибір системи електронного навчання. Після визначення потреби у використанні системи електронного навчання, необхідно вибрати систему, яка найкраще відповідає потребам конкретного закладу освіти. Вибір системи може залежати від багатьох факторів, таких як фінансові можливості закладу, кількість здобувачів освіти, доступність інформаційних технологій тощо.

Навчання викладачів та здобувачів освіти використанню системи електронного навчання. Після вибору системи електронного навчання необхідно провести навчання викладачів та здобувачів освіти використанню цієї системи. Навчання може бути проведене шляхом організації тренінгів та семінарів, де викладачі та здобувачі освіти можуть навчитися використовувати систему електронного навчання.

Підготовка матеріалів для системи електронного навчання. Наступним етапом є підготовка матеріалів для системи електронного навчання. Це можуть бути текстові матеріали, відеоуроки, тести та інші матеріали, які допоможуть здобувачам освіти краще засвоїти матеріал.

Наступним кроком у впровадженні систем електронного навчання є підготовка викладачів та здобувачів освіти до використання цих інструментів. Викладачі повинні отримати достатній рівень комп'ютерної грамотності, щоб викладати курси в електронному форматі, користуючись різноманітними інструментами та програмами для створення відеоуроків, інтерактивних завдань та тестів. Також необхідно навчити викладачів використовувати системи електронного навчання для моніторингу та оцінки роботи здобувачів освіти.

Здобувачам освіти, зі свого боку, потрібно навчитися використовувати системи електронного навчання для доступу до курсів та матеріалів, виконання завдань, участі в

дискусіях та зворотного зв'язку з викладачами. Необхідно розвивати навички самостійної роботи з навчальними матеріалами, роботи в команді та співпраці з іншими здобувачами освіти та викладачами.

При впровадженні систем електронного навчання необхідно забезпечити належний технічний рівень, що включає в себе наявність комп'ютерів, програмного забезпечення, швидкого інтернет-з'єднання та достатню кількість серверів для зберігання та обробки даних. Також потрібно забезпечити відповідну інфраструктуру та підтримку для функціонування систем електронного навчання.

Загалом, впровадження систем електронного навчання має безліч переваг для всіх учасників навчального процесу, але також вимагає детального аналізу та підготовки. При виконанні усіх необхідних кроків можна досягти високої ефективності та якості навчання, зменшити витрати на паперову документацію та забезпечити доступ до навчального матеріалу в будь-який час та з будь-якого місця. Враховуючи зазначені переваги та недоліки, можна стверджувати, що впровадження систем електронного навчання є необхідним кроком в розвитку вищої освіти та має потенціал значно покращити якість навчання та забезпечити більш ефективну підготовку майбутніх фахівців.

Список використаних джерел:

- 1.Вовк О. Б. Системи електронного навчання – нові форми сучасної освіти. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/sistemi-elektronnogo-navchannya-novi-formi-suchasnoyi-osviti/viewer> (дата звернення 15.05.2023 р.)
- 2.<https://sendpulse.ua/support/glossary/elearning>

Горбач В.В.

викладач

Відокремлений структурний підрозділ
«Технічний фаховий коледж Луцького
національного технічного університету»

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ – ЗАПОРУКА УСПІШНОГО ВИКЛАДАННЯ ФІЗИКИ

Розвиток освітніх процесів у сучасному суспільстві, великий досвід педагогічних інновацій, авторських шкіл, результати психолого-педагогічних досліджень постійно потребують узагальнення та систематизації. Технологічний підхід у сфері освіти є одним із засобів вирішення цієї проблеми. Найбільш загальне, міжпредметне трактування цього поняття звучить так: технологія – це наукова і/або практично обґрунтована система діяльності, яку людина застосовує з метою перетворення оточуючого середовища, виробництва матеріальних або духовних цінностей.

Технологічний підхід у виробничій сфері став невід'ємною частиною сучасного матеріального виробництва. Застосування технологічного підходу до соціальних процесів – освіти, культури – це явище нове для нашого суспільства. Поняття «освітня технологія» більш широке, ніж поняття «педагогічна технологія», оскільки освіта включає, крім педагогічних, ще соціально-політичні, управлінські, культурологічні, психолого-педагогічні, медико-педагогічні, економічні аспекти тощо. Та все ж однозначного тлумачення цих термінів не існує.

Технологічний підхід відкриває нові можливості для концептуального та проектного розвитку різних областей та аспектів освітньої, педагогічної, соціальної діяльності. Він дозволяє:

–з найбільшою визначеністю передбачати результати та управляти педагогічними процесами;

–аналізувати та систематизувати на науковій основі практичний досвід та його використання;

–забезпечувати сприятливі умови для розвитку особистості;

–комплексно розв'язувати освітні та соціально-виховні проблеми;

–оптимально використовувати наявні ресурси;

–зменшувати ефект впливу несприятливих обставин на людину;

–обирати найбільш ефективні та розробляти нові технології й моделі для соціально-педагогічних проблем сучасності.

Інновації – це результат творчого пошуку оригінальних, нестандартних рішень різноманітних завдань і задач.

Інноваційні технології – цілеспрямоване, систематичне й послідовне впровадження в практику оригінальних, новаторських способів, прийомів дій і засобів, що охоплюють цілісний навчально-виховний процес від визначення його мети до очікуваних результатів.

Для фізики найбільш розроблені:

1) технологія рівневої диференціації навчання на основі обов'язкових результатів (автор В.В.Фірсов);

2)технологія інтенсифікації навчання на основі застосування схемних і знакових моделей навчального матеріалу (В.Ф.Шаталов);

3)технологія поетапного навчання фізики (М.М.Палтишев).

У технології рівневої диференціації пропонується введення двох стандартів: для навчання (рівень, який повинен забезпечити заклад освіти для підготовки зацікавленого, здібного і працьовитого випускника) і стандарту обов'язкової загальноосвітньої підготовки (рівень, якого повинен досягти кожен). Простір між рівнями обов'язкової і підвищеної підготовки заповнене своєрідними «сходами» діяльності, добровільне сходження по якій від обов'язкового до підвищених рівнів здатне реально забезпечити здобувачеві освіти постійне перебування у зоні найближчого розвитку, навчання на індивідуальному максимально посиленому рівні.

В основі диференційованого підходу лежить ідея об'єднання діяльності викладача і здобувача освіти по досягненню індивідуалізованих (диференційованих за рівнями) цілей навчання. Рівнева диференціація пропонує перейти в процесі навчання від орієнтації на максимум змісту до орієнтації на мінімум. Необхідним є чітке визначення мінімуму, без якого студент не зможе рухатися далі у вивченні фізики.

Мінімальний рівень, який задається в вигляді переліку понять, законів, закономірностей; у вигляді питань, на які здобувач освіти повинен відповісти; у вигляді зразків типових задач, які повинен вміти вирішувати. Визначається також матеріал, який необхідно засвоїти студентові і на підвищеному рівні.

В даний час розроблені сучасні освітні технології, що дозволяють зробити навчальний процес більш ефективним. Протягом декількох років проблему, пов'язану з вивченням фізики, викладачі вирішують через диференційований підхід в навчанні. Диференційований підхід є основою індивідуально орієнтованої системи навчання, що дозволяє враховувати індивідуальні особливості здобувача освіти, створювати умови для подолання і розвитку його потенційних можливостей.

Серед відомих методик, створених у руслі інтенсифікації навчання, центральне місце займає «опорний конспект» В.Ф.Шаталова. В основу даної методики покладено ідею моделювання сукупності інформації за допомогою відображення її в знаках, символах.

Спочатку модель виникає на занятті спільно працюючих здобувачів освіти з ініціативи викладача, який розуміє необхідність фіксації знайдених групою відносин у найбільш загальній формі.

У межах цього етапу відбувається поступове наростання ініціативності студентів у виборі модельних засобів, здатності «читати» схему, використовуючи її як еталон, активно перетворювати схему, видозмінюючи її під вимоги конкретно-практичної задачі.

Друга функція моделі в навчальній діяльності групи виявляється тоді, коли модель починає систематично використовуватися студентами, які спільно навчаються, як засіб для постановки нових навчальних завдань. У термінології В.В. Репкіна навчально-практичне завдання перетворюється для здобувачів освіти у навчально-дослідну.

Цей перехід означає, що студенти освоїлися «всередині» вибудованого поняття (загального способу дій) і схема способу бачиться ними як така, що має «дірки», «білі плями», що вимагає вивчення.

У плані освоєння моделювання можна відзначити наявність у студентів здатності використовувати спільно побудовану модель для отримання нового знання про досліджуваний об'єкт.

Поява у моделі третьої функції (умовно кажучи, керуючої) знаменує перехід до власне моделюванню як «зворотного впливу» на реальність, як отриманню нового знання про вихідний об'єкт на об'єкті-заступника.

Тут важливо зауважити, що на різних навчальних предметах друга і третя функції моделі виникають в різній послідовності. Це пов'язано зі специфікою навчального предмета і характером будуються в ньому моделей. Так, в існуючому курсі фізики друга функція практично себе не виявляє до другого року навчання, оскільки системність будуються в цьому курсі моделей стає явною для студентів починаючи з цього часу.

П.Я.Гальперіним розроблений метод поетапного формування розумових дій, що базується на формуванні розумових дій на основі зовнішніх, предметних дій. Перетворення дій з предметами у розумові відбувається поетапно і на різних рівнях пізнавальної діяльності. При цьому орієнтовна основа закріплюється у вигляді знань, а самі дії – у вигляді вмінь.

Етапи формування розумової дії за П.Я.Гальперіним, такі: матеріальна дія, етап зовнішньої мови, етап зовнішньої мови про себе, внутрішня мова. Зазначимо, що на другому ступені навчання фізики формування розумових операцій не завжди вимагає дії з матеріальними об'єктами.

Психологічна теорія поетапного формування розумових дій і понять широко використовується у дослідженнях з методики навчання фізики.

Структурно-логічний аналіз змісту природничих навчальних дисциплін, зокрема фізики, дозволив виділити в них як основні структурні елементи наукові факти, поняття, закони, теорії, наукову картину світу.

Для вироблення загального вміння працювати з навчальною літературою з фізики знання структурних елементів тексту повинно бути доповнене загальними вимогами до засвоєння кожного із структурних елементів.

Сформовані рекомендації щодо засвоєння основних структурних елементів знань виписуються на плакатах чи картках. Вони є орієнтовною основою в процесі набуття студентами нових знань і одночасно виконують роль планів узагальненого характеру при побудові відповіді.

Крім зазначених вище концепцій, що безпосередньо відносяться до діяльнісної теорії, з точки зору технологізації навчального процесу велике значення мають і інші, розвиток яких відбувався (і відбувається) у відносно широких історичних рамках. З точки зору технологій навчання фізики вони мають різне значення, але кожна з них може слугувати в тій чи іншій мірі основою створення сучасної технології навчання.

Оскільки основною метою сучасної освіти є підготовка кваліфікованого спеціаліста відповідного рівня і профілю, конкурентно здатного на ринку праці, компетентного, відповідального, що вільно володіє своєю професією і орієнтується в суміжних областях діяльності, здатного до ефективної роботи за фахом, готового до постійного професійного зростання. Це вимагає докорінної зміни стратегії і тактики навчання у закладі фахової передвищої освіти. Пріоритетним кроком на цьому шляху є інноваційні технології, тобто

новітні способи, методи взаємодії викладачів і здобувачів освіти, що забезпечують ефективне досягнення результатів діяльності.

Список використаних джерел:

1.Бех І. Д. Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади // Виховання особистості: Навчально-методичний посібник: У 2 кн. – Кн. 2. – К.: Либідь, 2003. – 344с.

2.Галєєва Н.Л. Результативність особистісно-орієнтованої освіти // Завуч, 2003. №2. С. 91 – 140.

3.Задніпрянець І.І. Сучасні освітні технології у викладанні фізики / Ірина Задніпрянець / упоряд. Л. Хольвінська. – К.: Шк. світ, 2011. – 128 с.

4.Савінова Н. С. Особистісно орієнтоване виховання учнівської молоді: теорія і методика: Навч.- метод. посіб./ Н. С. Савінова, Рівне: РДГУ, 2007. – 346 с.

Свсюк М.М.

викладач спецдисциплін
Відокремлений структурний підрозділ
«Технічний фаховий коледж Луцького
національного технічного університету»

Лишук В.В.

викладач спецдисциплін
Відокремлений структурний підрозділ
«Технічний фаховий коледж Луцького
національного технічного університету»

ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРАКТИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 141 ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКА, ЕЛЕКТРОТЕХНІКА ТА ЕЛЕКТРОМЕХАНІКА

У складних умовах сьогодення (карантинні заходи щодо протидії COVID-19, воєнний стан) провідну роль відіграють засоби дистанційного та індивідуального навчання, пов'язані із застосуванням комп'ютерних технологій. Цифровізація сучасної освіти розширює можливості навчального процесу та дозволяє здобувачам освіти адаптуватися до нових технологій цифрового середовища, створює умови для підвищення власної цифрової компетентності, саморозвитку, професійної і життєвої самореалізації [1].

Одним із етапів фахової підготовки здобувачів освіти спеціальності 141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка є вивчення навчальних дисциплін «Основи метрології та електричні вимірювання», «Теоретичні основи електротехніки», «Промислова електроніка і мікропроцесорна техніка» циклу професійної підготовки освітньо-професійної програми (ОПП). Предметом вивчення наведених освітніх компонент є методи вимірювання та аналізу електричних величин, фізичні основи роботи напівпровідникових приладів, електричних кіл і схем аналогових, цифрових та мікропроцесорних пристроїв, навички роботи з електрообладнанням тощо.

З метою покращення якості навчального процесу, формування професійних знань та умінь відповідно до програмних результатів навчання ОПП, зацікавленості здобувача освіти в розумінні викладеного теоретичного матеріалу на лекційних та практичних заняттях варто приділяти увагу імітаційно-моделюючим програмним засобам із використанням комп'ютерної техніки. Для здобувачів освіти спеціальності 141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка такими засобами можуть бути програмні пакети LabView,

Multisim, Micro-Cap V, PSpice, DesignLab, Aplac, System View, Electronics Worcbench, CircuitMarker та ін.

При виборі системи моделювання слід звернути увагу на її доступність, мінімальний час на засвоєння, інтерфейс, простоту та наглядність віртуальних приладів. З наведених вище програм можна виділити прикладне програмне забезпечення Multisim, а саме Multisim for Education. Дане програмне забезпечення побудоване відповідно до галузевого стандарту SPICE (англ. Simulation Program with Integrated Circuit Emphasis - симулятор електронних схем загального призначення з відкритим початковим кодом). Програмний продукт Multisim інтегрує промислове стандартне моделювання SPICE з інтерактивним схемним середовищем для миттєвої візуалізації та аналізу поведінки елементів дослідження (база даних компонентів містить більше ніж 1200 SPICE-моделей елементів від провідних виробників, таких як Analog Devices, Linear Technology і Texas Instruments) [2]. Тобто це віртуальна лабораторія, встановлена на персональному комп'ютері, у бібліотеках якої у вигляді умовних графічних символів розміщені практично всі елементи, необхідні для складання сучасних електричних схем: джерела напруги і струму, резистори, котушки індуктивності, напівпровідникові прилади тощо. Для дослідження та тестування параметрів електричних кіл (струму, напруги, опору) є набір віртуальної вимірювальної техніки: амперметри, вольтметри, мультиметри, осцилограф. Застосунки Grapher та Postprocessor (програми пакету Multisim) дозволяють відображати результати моделювання у графічному вигляді та здійснювати їх аналіз [3, с. 137].

Зручність програми Multisim для користувача полягає у тому, що робоче вікно (рис.1) містить ряд елементів і полів, які мають те ж призначення, що і в вікні Windows. Також слід відмітити, що складання віртуальної електричної схеми, вимірювання та інші дослідження виконуються практично за тими ж правилами, що й для реальної схеми, тобто здобувач освіти проводить самомоделювання електричного кола на рівні, близькому до професійного та може за потреби редагувати параметри елементів і приладів у широкому діапазоні. До того ж для складання та перевірки віртуальних схем затрачається менше часу, ніж для складання та дослідження реальних електричних кіл, а у випадку створення аварійної ситуації (наприклад коротке замикання) віртуальні елементи схеми не пошкоджуються [3, с.137].

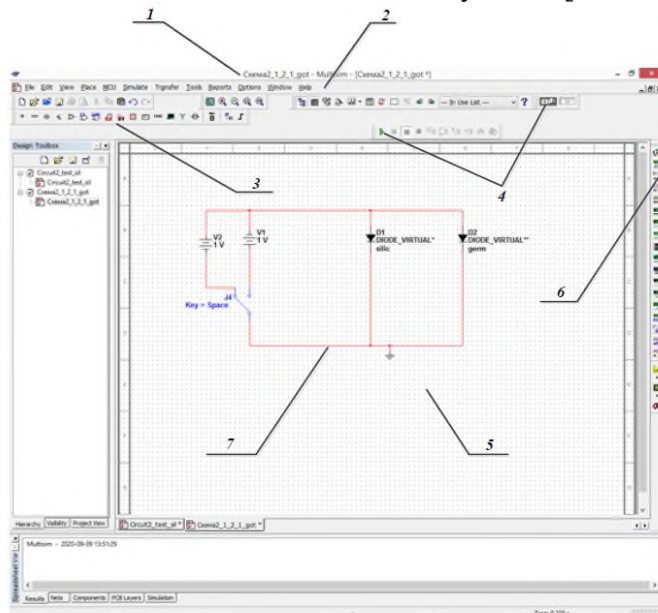

Рис. 1. Робоче вікно Multisim: 1– рядок заголовку; 2 – командний рядок; 3 – бібліотека елементів та пристроїв; 4 – органи запуску, зупинки або паузи симуляції; 5 – робоче поле програми; 6 – панель приладів; 7 – приклад змодельованої схеми

Для використання програмного продукту Multisim for Education здобувачу освіти потрібно зареєструватися безкоштовно на сайті за посиланням [2], однак реєстрація має обмежений термін дії. Виробниками програмного продукту створено також безкоштовну

онлайн-версію Multisim Live на інтерфейсі від Multisim з відповідною бібліотекою компонентів, яка дає можливість здобувачу освіти використовувати технологію моделювання (повну схему макета в браузері), що використовується в Multisim for Education, використовувати її будь-де, будь-коли та на будь-якому пристрої. До того ж Multisim Live немає необхідності оновлювати чи встановлювати заново; всі оновлення легко застосовуються в створеному здобувачем освіти обліковому запису чи проекту [2].

Отже, у рамках здійснення навчального процесу пакет Multisim, по суті, є сучасною віртуальною електротехнічною лабораторією, яку можна розмістити в персональному комп'ютері або ж користуватися онлайн-версією. Здобувач освіти після проходження відповідної теоретичної підготовки та отримання навичок роботи з програмним продуктом має можливість провести віртуальне моделювання та вивчити широкий спектр електричних схем, що відповідають конкретній реальній установці. При цьому методологічно важливо, щоб здобувач освіти був ознайомлений з основами роботи на персональному комп'ютері; знав основи електротехніки та електроніки в рамках освітньої програми; чітко уявляв собі завдання дослідження, схему, що моделюється, і можливі результати, які будуть отримані [3].

Список використаних джерел:

1. Що таке цифровізація освіти URL: <https://oplatforma.com.ua/article/16004-tsifrovizatsiya-ukrainskoi-osviti-realizatsiya-problemi-i-perspektivi> (дата звернення: 10.05.2023).
2. Multisim. URL: <https://www.multisim.com> (дата звернення: 10.05.2023).
3. Павловська Н., Павловський Ю. Особливості вивчення основ електротехніки на заняттях з технологій в умовах дистанційного навчання. Український Педагогічний журнал, (1), с.133-140. URL: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-1-133-140> (дата звернення: 10.05.2023).

Завіша В.В.

викладач

Відокремлений структурний підрозділ
«Технічний фаховий коледж Луцького
національного технічного університету»

ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У НАВЧАННІ

У житті сучасної людини суттєво зросла роль як електронних засобів навчання, так і соціальних мереж, які стали невід'ємним складником середовища життєдіяльності людини. Необхідність індивідуалізації навчання зумовлює реалізацію принципів безперервної освіти, розвиток особистісно-орієнтованого підходу в навчанні й вихованні.

Цінність соціальних мереж для навчання та розвитку ще недостатньо оцінена: багато методистів скептично ставляться до можливості використання даного об'єкта інформаційних технологій як педагогічного засобу навчання, так як традиційно соціальні мережі розглядаються як середовище для проведення вільного часу, розваг. Проте в педагогічній діяльності можливості соціальних мереж можна використовувати для вирішення самих різних завдань: в соціальних мережах можна ефективно організувати колективну роботу розподіленої навчальної групи, довгострокову проектну діяльність, міжнародні обміни, у тому числі науково-освітні, безперервну освіту та самоосвіту, мережеву роботу людей, що знаходяться в різних країнах, на різних континентах нашої планети.

У публікації [1, с. 52-53] зазначено, що у сучасній педагогічній спільноті широко обговорюють способи взаємодії педагогів і студентів у соціальних мережах Інтернету (на конференціях, форумах, майстер-класах). Спостереження показали, що, знаходячись в

соціальній мережі, студент в середньому проводить у ній як мінімум дві години. 80% студентів витрачають свій вільний час для перегляду відео- та фото- колекцій, прослуховування аудіозаписів, спілкування з друзями; 20% студентів використовує час в мережі на пошук відомостей зі спеціальних і загальнонаукових дисциплін. Соціальні мережі відкрили педагогам і студентам нові можливості для професійного і особистісного спілкування.

Серед позитивних аспектів використання соціальних мереж в навчанні можна виділити:

1) комфортне середовище. Інтерфейс, засоби комунікації, організація та форми подання контенту зрозумілі та звичні студентам.

2) різні форми взаємодії і комунікацій. Це забезпечує широкий діапазон можливостей включення в навчальну діяльність.

3) можливість обмінюватися посиланнями на інші навчальні ресурси.

4) за профілем студента викладач може розробити персональний підхід до студента і забезпечувати якіснішу подачу матеріалу.

5) завдяки можливості фільтрації за відповідними критеріями можна легко знаходити потрібний контент.

6) можливість залучення до участі в навчальному процесі експертів, консультантів, фахівців з певних дисциплін.

7) широкі демонстраційні можливості. Можливість безперешкодно ділитися будь-яким контентом із студентами, а студенти можуть ознайомитися з ним у будь-який час.

8) інформаційно-комунікаційна підтримка навчального курсу в соціальній мережі дозволяє студентам брати участь в обговореннях і виконувати завдання з будь-якого місця, забезпечує ретельне засвоєння знань.

9) стає можливим спільне (слухача і викладача) створення навчального контенту. Здобувачі замість простого споживання інформації створюють повідомлення, дискусії та інші ресурси

10) сором'язливі здобувачі відчувають себе більш комфортно та стають більш активними учасниками навчального процесу.

11) соціальні мережі ламають психологічні бар'єри та роблять викладача більш соціально доступним слухачу в комунікаційному плані.

12) через соціальні мережі можна легко нагадувати одне одному про важливі дати і події.

13) можна створювати групові чати та групові відео-зв'язки

14) завдяки соціальним мережам студенти і викладачі можуть дізнаватися про різні заходи, конференції, круглі столи та брати в них участь

15) можливість проведення опитувань, дискусій [2.с.153].

Крім позитивних аспектів є такі недоліки у використанні соціальних мереж:

1) розпорошеність уваги на інші подразники (на повідомлення від інших людей, сповіщення),

2) залежність від якості Інтернет-з'єднання, залежність від технічної оснащеності. Логічно припустити що якщо не буде електрики в домі, інтернету, комп'ютера, чи смартфона з відповідними програмами які підтримують формат деяких файлів, то навчальний процес за допомогою соціальних мереж буде неможливим.

3) надто багато інформації може викликати втому, перезавантаженість голови інформацією.

4) поверхове сприйняття інформації без заглиблення в неї, що ускладнює засвоєння інформації.

5) надто часте перебування в соціальних мереж може призвести до залежності. Тоді людина не хоче виходити в реальний світ і веде відлюдкуватий спосіб життя. Варто додати що "зависання" в соціальних мережах відволікає від реальних справ. Тому потрібно вміти організувати час для соціальних мереж так щоб вони не заважали реальному життю.

Електронні соціальні мережі – це не лише розважальний засіб комунікації між людьми, але й потужна складова інформаційно-освітнього середовища, яка має великий освітній потенціал. Використання електронних соціальних мереж у освіті передбачає

- індивідуальне спілкування між учнем /студентом та вчителем, а також між батьками та вчителями;
- наявність мобільного мережевого додатку, що забезпечує доступ у будь-який час і з будь-якого пристрою (персонального комп'ютера, нетбука, ноутбука, мобільного телефону, планшета, смартфона тощо);
- можливість отримання зворотного зв'язку;
- можливість проведення соціально-педагогічної роботи в створених групах;
- можливість проведення опитувань, дискусій, фокус-груп;
- відкритий доступ до віртуальної бібліотеки аудіо- та відеоматеріалів, які можуть бути використані в структурі курсу.

Цікавим явищем є те що з початком поширення мобільних пристроїв викладачі були незадоволені використанням телефонів, але з розвитком навчальних сайтів та додатків для навчання ситуація змінилася. Тепер викладачі самі заохочують здобувачів освіти користуватися телефонами для навчання. З'явилося так зване мобільне навчання або іншими словами m-learning. Мобільне навчання передбачає використання смартфонів як засіб навчання. Мобільне навчання можна використовувати в поєднанні із традиційним навчанням, оскільки людям потрібна соціалізація. Соціальні мережі здатні значно збільшити комунікаційні можливості, зацікавити здобувачів та сприяти їх соціальній адаптації і більш активній участі в навчальному процесі.

Список використаних джерел:

1. Гуревич Р. Інтернет і його соціальні мережі в сфері освіти: напрями використання / Зб. наук. пр. III Міжнар. наук.-практ. конф. «Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи» – С. 52-56. – URL: http://ubgd.lviv.ua/konferenc-/kon_ikt/plen_zasid/Gurevuch.pdf (дата звертання 10.05.2023 р.)

2. Палій С.В. Соціальні мережі як засіб комунікації електронного навчання / С.В. Палій // Управління розвитком складних систем. – 2013. – Вип. 13. – С. 152–156. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Urss_2013_13_30 (дата звертання 10.05.2023 р.)

Каліберда Ю. Ю.

кандидат історичних наук, викладач правознавства
Відокремленого структурного підрозділу
«Технологічний фаховий коледж Дніпровського державного
аграрно-економічного університету», м. Дніпро

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ ПРАВОЗНАВСТВА В ЗАКЛАДАХ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ЗАСІБ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ

В умовах розвитку модерного інформаційного суспільства актуальними у сучасній вітчизняній системі освіти є пошук нових інтерактивних технологій, які передбачають перехід на заняттях у закладах перед вищої освіти України від пасивного викладання навчального матеріалу до активних, творчих форм та методів навчання.

Тому особлива увага звертається на реалізацію особистісно-орієнтованого підходу до організації навчального процесу, де здобувач освіти виконує роль суб'єкта пізнавальної діяльності впродовж всього періоду навчання.

Сьогодні, серед педагогів постійно зростає зацікавленість до використання на практиці сучасних інтерактивних технологій, зокрема їх можливостей, спрямованих на розвиток творчого потенціалу, активізації мислення при викладанні суспільствознавчих дисциплін.

Тому не випадково, в сучасних умовах гуманізації, демократизації та диференціації навчального процесу велика увага приділяється застосуванню інтерактивних технологій на заняттях правознавства.

Дані питання знайшли своє відображення у теоретичних дослідженнях І. Дичківської, А. Караяни, А. Осипенка та інших [1-6].

Інтерактивне навчання – це діалогове навчання, яке заперечує домінування як одного виступаючого, так і однієї думки над іншою [1, с.28].

Інтерактивне навчання має на меті:

- створення умов для залучення всіх слухачів до процесу пізнання;
- надання можливості кожному слухачеві розуміти і рефлексувати з приводу того, що він знає і думає;
- вироблення життєвих цінностей;
- створення атмосфери співпраці, взаємодії; розвиток комунікативних якостей і здібностей;
- створення комфортних умов навчання, які б викликали у кожного слухача відчуття своєї успішності, інтелектуальної спроможності, захищеності, неповторності, значущості.

Інтерактивне навчання передбачає: моделювання життєвих ситуацій; вирішення творчих завдань; спільне розв'язання проблем тощо [3, с. 8].

Види інтерактивних методів навчання:

Метод мозкової атаки – це метод розв'язання невідкладних завдань за короткий час. Сутність методу полягає в тому, що необхідно висловити як можна найбільшу кількість ідей за невеликий проміжок часу, обговорити їх та класифікувати.

Цей метод використовується для вирішення складних проблем. Метод мозкової атаки можна використовувати в різних видах діяльності: в роботах з малими та великими навчальними групами, командами, індивідуальній роботі [2, с. 23].

«Круглий стіл» – метод проведення заняття із слухачами які, як правило, мають досвід роботи, практичний діяльності з питання, що обговорюється.

На «круглому столі» слухачі можуть і повинні спробувати обґрунтовано поставити питання по темі обговорення, серйозно аргументувати підходи до їхнього вирішення, а також повідомити про вдалий і невдалий досвід.

«Круглий стіл» – це свого роду нарада по обміну досвідом і обговоренню практичного досвіду, досягнень і помилок. В такий спосіб слухачі освоюють зміст теми, її ключові проблеми.

«Дискусія» – активний метод проведення занять, покликаний мобілізувати практичні й теоретичні знання, погляди слухачів на проблему, що розглядається. Дискусія доречна при розгляді спірних питань, але у навчальному процесі може не виникати ситуації спірності трактувань.

Із цих причин заздалегідь планувати проведення заняття як дискусію не цілком коректно. Основні передумови використання дискусії в активному навчанні такі: необхідно в складі теми, що досліджується знайти питання, про які слухачі усвідомлено дотримуються істотно різних точок зору.

Це може бути зроблене в ході лекцій і інших занять; варто визначити, чи відносяться ці спірні питання до інтересів, що зачіпають багатьох.

«Ситуаційний аналіз» полягає в тому, що слухачі, ознайомившись з описом проблеми, самостійно аналізують ситуацію, діагностують проблему й надають свої ідеї й рішення в дискусії з іншими слухачами [4, с.24].

Залежно від характеру висвітлення матеріалу використовуються ситуації-ілюстрації, ситуації-оцінки й ситуації-вправи.

«Ситуація-Ілюстрація» містить у собі приклад з управлінської практики (як позитивний, так і негативний) і спосіб рішення ситуації.

«Ситуація-Оцінка» являє собою опис ситуації й можливе вирішення в готовому виді: потрібно тільки оцінити, наскільки воно правомірно й ефективно [6, с.34].

«Ситуація-Вправа» полягає в тому, що конкретний епізод управлінської діяльності підготовлений так, щоб його рішення вимагало яких-небудь стандартних дій, наприклад розрахунку нормативів, заповнення таблиць, використання юридичних документів і т.д.

Ситуаційний аналіз включає метод аналізу конкретних ситуацій, метод «кейз-стаді», метод «інциденту», розбір ділової кореспонденції («баскет – метод»).

«Аналіз конкретних ситуацій» – найбільш прийнятний в умовах курсового навчання метод ситуаційного аналізу – традиційний аналіз конкретних, ситуацій, що включає глибоке й детальне дослідження реальної або імітованої ситуації [5, с. 106].

Список використаних джерел:

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології.- К.: Академвидав,2004.
2. Інтерактивні методи навчання : навч. посібник / (П. Шевчук, П.Фенрих). – Щецін : WSAP, 2005. – С. 7 – 23
3. Караяни А.Г. Активные методы социально-психологического обучения А.Г.Караяни. – М.: [Без изд.], 2003. – С. 2 – 10.
4. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: науково-методичний посібник / О.І. Пометун, А.В. Пироженко; ред. О.І. Пометун. – К. : А.С.К., 2004. – С. 8 – 24
5. Технології навчання дорослих / [упор. О. Главник, Г. Бевз]. – К.: Главник, 2006. – С. 4 – 7, 106 – 111
6. Осипенко С.І., Іванов А.В. Організація функціонального навчання у мережі навчально-методичних центрів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності /(Осипенко С.І., Іванов А.В.). – Київ: Генеза, – 2007.

Касьянова Н.В.

викладач першої категорії
КЗ « Нікопольський фаховий
медичний коледж» ДОР»

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФАХОВІЙ МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ СТУДЕНТІВ

Протягом останніх двох років, у зв'язку з пандемією COVID 19 та початком війни в Україні, у закладах фахової медичної освіти змінюється характер і структура навчальної діяльності шляхом розширення та вдосконалення системи дистанційного навчання. Для досягнення цілей та реалізації своїх функцій у професійній діяльності майбутній медичний працівник повинен володіти високим рівнем не тільки теоретичних, але й практичних знань та навичок. У зв'язку з неможливістю в сучасних умовах працювати безпосередньо з пацієнтами, необхідно розробляти та вдосконалювати комплекс засобів для засвоєння практичної складової. Підвищення практичної підготовки можливе тільки при комплексному використанні в навчальному процесі різноманітних педагогічних технологій, що змінюють характер набуття знань, дають змогу поглибити та розширити зміст дисципліни, швидко відновити його.

Одним з ключових завдань медичної освіти в сучасних умовах є реалізація якісної підготовки майбутніх медичних сестер шляхом передачі знань та досвіду з використанням

інноваційних технологій [1,с.2]. Забезпечення найвищого рівня підготовки молодих фахівців до професійної діяльності повинно включати теоретичну підготовку, володіння навичками лікувально-діагностичного процесу та формування клінічного мислення. Використання інноваційних технологій для визначення оптимальних шляхів підготовки фахівців слід розглядати як один з найбільш перспективних.

Принципом сучасного навчання у фахових медичних навчальних закладах є постійне удосконалення студентами теоретичних та практичних знань шляхом стимуляції потенціалу майбутніх фахівців, для реалізації нового підходу щодо удосконалення освітніх програм. При цьому важливо застосовувати сучасні методи оцінювання та контролю знань та навичок студентів, який має бути постійним та надійним показником успішності оволодінням майбутньої спеціальності. Велику роль у цьому відіграє викладач, який здатний до формування у студентів удосконалення навичок самостійної та навчальної роботи, оптимізації процесу підвищення фахової майстерності.

Підготовка студентів у сучасних умовах неможлива без використання сучасних інноваційних технологій, що дозволяють сумісно з традиційною освітою, сформувати у них якісне орієнтування у майбутній професії. Основне завдання викладача полягає в тому, щоб навчити студентів постійно поглиблювати власні знання, самовдосконалюватись для можливості бути конкурентоспроможним в сучасному медичному середовищі не тільки в межах власної держави, а й на світовому рівні.

Перспективним напрямом у підготовці та оцінюванні знань студентів у медичних навчальних закладах є новітні педагогічні технології: проблемно- орієнтоване навчання, інтегровані засоби контролю, інформаційно-комунікаційні та комп'ютерні технології, імітаційне та симуляційне навчання.

Метод опитування розвиває у студентів навички медичного та наукового стилю мовлення, логічного мислення й відтворення засвоєних знань. За останні роки відбулася модернізація медичної освіти, були сформовані нові підходи в підготовці студентів, у яких велика увага приділяється симуляційним методам навчання студентів.

Важливим компонентом у підвищенні рівня підготовки студентів фахових медичних коледжів є використання інноваційних методів навчання і прагнення до самостійної роботи. Інноваційні технології, поряд з традиційною освітою, дозволяють сформувати у студентів міцні знання, які відповідають вимогам забезпечення якості їх діяльності у майбутньому.

Формуванню якісного оцінювання та засвоєння теоретичного матеріалу й розвитку професійних навичок у майбутніх фахівців є використання проблемного навчання, застосування активних та інтерактивних форм проведення занять: комп'ютерних симуляцій, ділових і рольових ігор, круглих столів, дискусій, брейн-рингів. Інтеграції теорії та практики в освітній процес сприяють також розроблені ситуаційні задачі, комп'ютерне тестування з ліцензійного іспиту «Крок-М» та відеоматеріали лекцій і практичних занять. Впровадження сучасних технологій у навчальний процес дозволяють підвищити професійну майстерність студентів та оцінювання засвоєного матеріалу, що сприяє формуванню професійних й особистісних якостей майбутніх медичних сестер.

Покращення якості медичної освіти базується на упровадженні європейських стандартів у діагностично-лікувальний процес, що сприяє опануванню нових методів удосконалення та контролю практичних навичок на сучасному лікувально-діагностичному обладнанні. Впровадження інноваційних технологій у навчальний процес дає змогу використовувати комп'ютер як засіб контролю й оцінювання засвоєння знань студентів. Рівень активного використання Інтернетресурсів та комп'ютерних технологій підвищує можливості використовувати комп'ютер як засіб контролю й оцінювання знань студентів. Сучасна методика проведення контролю за допомогою новітніх технологій спонукає студентів до самовдосконалення та засвоєння необхідної теоретичної інформації.

Принципи оцінювання роботи студентів повинні знаходити своє подальше застосування в педагогічному процесі, оскільки вони дають можливість досягти ефективний результат у засвоєнні теоретичних та практичних навичок студентів. Інновації у навчальній діяльності

пов'язані з активним процесом створення, поширення нових методів і нововведень для вирішення завдань підготовки фахівців у гармонійному поєднанні з класичними традиційними методиками.

Сучасні новітні технології доцільно застосовувати у студентів фахових медичних коледжів, оскільки вони дають можливість досягти ефективний результат у розвитку теоретичних знань та практичних навичок і забезпечують високий рівень сучасного освітнього процесу. Проведення контролю та оцінювання знань студентів за допомогою новітніх технологій дозволить наблизити стандарти навчально-методичного процесу до міжнародних та підвищити якість навчання майбутніх медичних сестер.

Список використаних джерел:

- 1.Сабатовська І.С. Модельовання діяльності фахівця / І.С. Сабатовська, Л.Г. Кайдалова. – Харків: НФаУ, 2014. – 179 с.
- 2.Кайдалова Л.Г. Планування та організація навчально-виховного процесу у вищій школі / Л.Г. Кайдалова, Н.Б. Щокіна. – Харків: НФаУ, 2014. – 107 с. Кожина Г. М.,
- 3.Бакирова Р. Е., Нурсултанова С. Д., Муравлєва Л. Е., Тусупбекова К. Т., Турханова Ж. Ж., Аширбекова Б. Д. Инновационные технологии в обучении студентов-медиков. Современные проблемы науки и образования. 2018. № 3. 134 с.
- 4.Вороненко Ю. В. Напрями розвитку системи медичної освіти в Україні: погляд у майбутнє. Медична освіта. 2017. № 3. С. 32–35.
- 5.Олексіна Н. О., Волосовець О. П., П'ятницький Ю. С. Медична освіта : відповіді на виклики сучасності. Медична освіта . 2018. № 2 (78). С. 36–40.

Краснікова О.В.

викладач англійської мови
Відокремлений структурний підрозділ
«Харківський фаховий коледж
інформаційних технологій
Національного аерокосмічного
університету ім. М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

ІНФОРМАЦІЙНО - РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТЬНОГО ПРОЦЕСУ ОСВІТЬНОГО ПРОЦЕСУ

Якість освіти, її доступність, відповідність вимогам часу, практичну цінність, демократичність під час надання освітніх послуг можливо забезпечити тільки педагогічним колективом з високим рівнем компетентності за умов наявності мобільної системи управління вищим навчальним закладом. Пошук інноваційних підходів до організації навчального процесу спонукає творчі колективи звертатися до сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, вирішувати питання реорганізації автоматизації управлінської системи ВНЗ. Роль новітніх інформаційних технологій у розбудові сучасного навчального закладу не можна переоцінити. Активне використання електронних ресурсів, доступ до віддалених інформаційних ресурсів надає можливість колективу викладачів і студентів здійснювати свою діяльність на суттєво новому рівні. Мереживі комп'ютерні технології дозволяють створювати принципово нове Інтернет- середовище, що є потужним засобом індивідуального і колективного навчання. Однак існує проблема уніфікації методики і технології розробки високоефективного навчального середовища, тому потрібно враховувати специфіку і

принципи створення нових інтелектуальних продуктів.

Розбудова інформаційного простору з урахуванням вимог новітніх інформаційних технологій показує, що цей процес є постійний і вимагає системного підходу, постійного апаратного, програмного, організаційно-управлінського удосконалення, а також науково-методичного обґрунтування. Це питання є чинником теоретичних і педагогічних досліджень та експериментальної діяльності педагогічного колективу.

Цифрова грамотність – це відсутність страху перед технологіями і обізнаність у тому, як з ними ефективно працювати та опанування педагогами таких навичок. Питання електронного ресурсного забезпечення має вирішуватися у навчальному закладі комплексно. Саме тому аналізу підлягають декілька аспектів, які привертають увагу академічних працівників, педагогів-дослідників, викладачів. Вищі навчальні заклади, академічні установи мають певні напрацювання у створенні підручників і надають науково-методичні рекомендації [3]. Поява комп'ютера зародила нове інформаційне поле – поле програмних продуктів. Воно відрізняється від книг, лекцій своїм діяльним, операційним характером. Людина працює з інформаційним середовищем – це нова проблема методики викладання. Створення електронно-інформаційного продукту навчального призначення стає науково-промисловою галуззю. А.Ашеров ставить завдання, які необхідно вирішувати при створенні й експлуатації електронного посібника з тієї чи іншої дисципліни і надає модель управління якістю навчально-пізнавальною діяльністю студентів при комп'ютерному навчанні [1]. Колектив науковців Башмаков М., Поздняков С., Резник Н. рекомендує що потрібно враховувати конструктору інформаційного середовища [2]. Євнух М. та Сердюк О. обґрунтували склад, структуру, зміст дидактико-методичних комплексів для забезпечення особистісно-орієнтованої навчальної діяльності і рекомендують педагогам для напрацювання власного досвіду [5]. Не втратило актуальності дослідження Машбіця Є. з питань психолого-педагогічного забезпечення комп'ютеризації навчання [6]. Інформаційні ресурси представляють базові та мереживі операційні системи, програмні засоби загального призначення, прикладні програмні засоби, професійно-орієнтовні програми, авторські навчальні матеріали, програми управління навчальним закладом, автоматизований комплекс для роботи з бібліотечними фондами. Навчальні плани передбачають навчання студентів з питання комп'ютерної грамотності за такими напрямками:

- комп'ютерні технології у навчальній і практичній діяльності;
- новітні інформаційні технології;
- комп'ютерна інженерна графіка;
- комп'ютерний експеримент.

Створені та впроваджені на протязі декількох років інформаційні технології не стали відчуженими у традиційній системі освіти, їх інтегровано у складі інших технологій навчання. Педагогічні технології, що реалізуються частково засобами сучасних інформаційних технологій дозволяють ефективно керувати навчальною діяльністю студентів. Реалізація можливостей технічних і програмних засобів сучасних інформаційно- комунікаційних технологій дозволяє накопичувати і використовувати знання, організовувати різноманітні форми діяльності з самостійного пошуку інформації, забезпечувати розвиток інтелектуального потенціалу студента, реалізувати ідеї особистісно-орієнтованого навчання. Комп'ютер займає все більше місце у практичному навчанні, є обов'язковим інструментом під час виконання курсових і дипломних проектів.

Зміст електронних ресурсів повинен відповідати розвиткові суспільства, реаліям сьогодення і потребам майбутнього, забезпечити вдосконалення освітнього процесу процесу. Багато зусиль, енергії, знань слід докласти педагогічному колективуколеджу до постійної розбудови і підтримки на високому рівні інформаційного простору. Продовженням і розвитком існуючих способів подачі інформації в розроблених викладачами навчальних матеріалах у електронному варіанті має бути використання гіпертексту і мультимедійних можливостей, які інтегрують текст, графіку, відео, анімацію та звук.

Важливою ланкою діяльності на майбутнє є удосконалення контрольних завдань з урахуванням науково обґрунтованих вимог. Перспективним є питання інтеграції навчального середовища коледжу з вузлами Інтернет для отримання цінних освітніх матеріалів. Окремим питанням під час створення електронних ресурсів є питання якості навчальних матеріалів у електронному вигляді, ефективність інформаційних пошукових систем, що обумовлено професіоналізмом викладачів, рівнем їх інформаційної культури, технічним забезпеченням.

Список використаних джерел:

1. Ашеро́в А.Т. Управление качеством учебно-познавательной деятельности студентов при компьютерном обучении. Часть 1. Модель / Ашеро́в А.Т. // Проблемы инженерно-педагогической освіти. Збірник наукових праць. Випуск 13. – Харків: УПА, 2006. – 300 с.
2. Башмаков М.И., Поздняков С.Н., Резник Н.А. Информационная среда обучения / Башмаков М.И., Поздняков С.Н., Резник Н.А. – СПб.: Свет, 1997. – 616 с.
3. Буга П.Г. Создание учебных книг для вузов / Буга П.Г. – М.: Изд-во МГУ, 1987. – 61 с.
4. Євнух М.Б. Теоретико-методологічні основи підготовки підручника для забезпечення особистісно орієнтованої навчальної діяльності у вищій школі / М.Б.Євнух, О.П.Сердюк // Проблеми підручника для вищої школи: Збірник матеріалів науково- методичної конференції, м. Вінниця, 29-30 травня 2001 р. – В 2-х т. – Т.1. - Вінниця: Універсам – Вінниця, 2001. – 225 с.
5. Інформаційно-ресурсне забезпечення освітнього процесу у вищій школі в умовах діджиталізації суспільства URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/informacijno-resursne-zabezpechennya-osvitnogo-procesu-u-vishij-shkoli-v-umovah-didzhitalizaciyi-suspilstva>.
6. Руденко В.Д. Дидактична суть гіпертекстових систем / В.Д.Руденко, М.О.Патланжоглу // Педагогіка і психологія. – 1995. – № 6. – С.8-10.
7. Сидоренко В.К. Підвищення якості навчання учнів ПТНЗ засобами інформаційно-телекомунікаційних технологій / В.К.Сидоренко, Н.Т.Тверезовська // Проблеми інженерно-педагогической освіти. Збірник наукових праць. Випуск 13. – Харків: УПА, 2006. – 300 с.
8. Машбиц Е.И. Психолого-педагогические проблемы компьютеризации обучения: (Педагогическая наука-реформе школ) / Машбиц Е.И. – М.: Педагогіка, 1988. – 19

Кулай Н.І.

методист коледжу

Супруненко В.Г.

викладач

Стафійчук О.П.

викладач

Комунальний заклад освіти
Полтавський базовий медичний
фаховий коледж Полтавської
обласної ради

НЕОБХІДНІСТЬ СИСТЕМАТИЧНОГО НАПОВНЕННЯ ТА ОНОВЛЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО КОНТЕНТУ ВІРТУАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХОВОГО МОЛОДШОГО БАКАЛАВРА

Віртуальне освітнє середовище (ВОС)- це педагогічна платформа , яка дозволяє створювати інтерактивні навчальні матеріали, проводити онлайн-курси та взаємодіяти зі здобувачами освіти у віртуальному просторі.

ВОС може містити в собі різноманітні інструменти для навчання та організації навчального процесу , такі як відеоуроки, інтерактивні завдання, електронні бібліотеки,

вебінари, тести, платформи для дистанційного навчання, форуми для обговорення та співпраці між учасниками.

ВОС може бути корисним для навчання на віддаленій основі та допомагати у розвитку навичок електронної комунікації та співпраці учасників навчального процесу.

Особливо важливими віртуальні освітні середовища стали під час пандемії COVID-19 та війни, коли значна частина навчальних закладів перейшла на онлайн-навчання для забезпечення безпеки здобувачів освіти та персоналу.

Так систематичне наповнення та оновлення електронного контенту віртуального середовища є дуже важливим для якісної підготовки фахового молодшого бакалавра.

Оновлення контенту може включати оновлення інформації, додавання нових матеріалів, оновлення відео уроків та інтерактивних завдань, доповнення додатковими ресурсами, які допоможуть здобувачам освіти краще зрозуміти матеріал.

Це є особливо актуальним через те, що ми працюємо із новим поколінням здобувачів освіти.

Покоління Digital

- спілкування в мережі для них більш пріоритетне, ніж в реальності;
  - на них не діє реклама, вони її не помічають;
  - сприймають інформацію візуально (інфографіка, відео);
  - талановиті, креативні, творчі;
  - не схильні до субординації;
  - їхні почуття – це смайли, статуси, емоджи;
  - лідери;
  - швидше навчаються;
  - не ділять світ на реальний і віртуальний;
  - їх життя повністю пов'язане з технологіями;
  - ростуть «в обіймах» з ноутбуком, планшетом, смартфоном;
  - менш сконцентровані, увага «розсіюється» на те, що цікаве для них;
  - мають «кліпове мислення»;
  - надають перевагу здоровому способу життя;
  - з усіма сучасними технологіями вони на «ти» ще із раннього дитинства
  - досить волелюбні, їх не можна примушувати до будь-чого; вони ніколи не будуть робити те, чого не бажають самі;
  - це мандрівники; вони прагнуть до усього нового та невідомого;
  - їх потрібно мотивувати;
  - все, що вони роблять, потребує реакції оточуючих, байдуже негативної чи позитивної.
- головне — це увага до їхньої особистості.

Як завоювати їх увагу ?

- візуалізувати;
- креативити;
- робити все швидко, щоб вразити;
- мотивувати (пояснювати, для чого що треба);
- бути уважним до їхньої особистості;
- давати спробувати проявити себе;
- завдання чіткі і детальні, дедлайн;
- завдання творчі, цікаві для них, на межі різних наук;
- одразу давати нагороду;
- залучати до командної роботи;
- завдання розсилати на гаджети;
- завести групу в соцмережах.

З метою покращення методів подачі навчального матеріалу на практичних заняттях із клінічних дисциплін використовується платформи для дистанційного навчання Moodle, ZOOM, Google Meet.

Програми-додатки віртуальної класної кімнати дають можливість учням та викладачам, які фізично знаходяться у різних місцях зібратися разом з допомогою Інтернету та спілкуватися аудіо та візуально.

Програми-додатки віртуальної класної кімнати складаються з екрану викладача, екрану учня, вікна чату в реальному часі, та дошки на якій викладач демонструє презентацію.

В додатку, існує декілька додаткових інструментів, таких як опитування, вікно питання та відповіді, завантаження та скачування файлу, роздача лінків.

Інтерактивний плакат - спосіб візуалізації інформації на основі одного зображення, до якого у вигляді міток ("гарячих точок") прикріплюються посилання на веб-ресурси і інтернет-документи, мультимедійні об'єкти: відео, аудіо, презентації, слайд-шоу, ігри, опитування і т.д. Головна перевага такого плаката - його інтерактивність: читач може знайомитися з інформацією в будь-якому зручному для себе порядку і відкривати тільки потрібні йому матеріали. За допомогою інтерактивних плакатів можна зібрати і узагальнити матеріал з будь-якої теми, створити дайджест публікацій, віртуальну виставку або подорож.

Структура гейміфікації:

–використання сюжетів та сценаріїв гри ;

–чинники, що мотивують гравця продовжувати гру, просуватися вперед (правила, змагання, стосунки з партнером по грі та зворотній зв'язок) ;

–зовнішні атрибути (аватар, бали, рівні, віртуальні предмети; таблиці результатів, досягнення чи винагороди).

Додаток LearningApps:

–створений викладачем історії Расселом Тарра ;

–розроблений для візуалізації інформації;

–дозволяє створювати інтерактивні освітні ресурси для ефективного проведення презентацій, захисту проєктів, подання діаграм, аналітичних доповідей, планування заходів ;

–дозволяє створювати безкоштовні освітні ігри.

При проведенні практичних занять викладачі демонструють алгоритми виконання практичних навичок за допомогою відеозв'язку через платформу Zoom та Google Meet.

З метою підготовки до практичного заняття здобувачі освіти мають можливість переглянути алгоритми практичних навичок та відеоролики їх виконання на платформі Moodle.

У нашому навчальному закладі викладачі широко використовують електронний контент віртуального середовища для якісної підготовки фахового молодшого бакалавра.

Систематичне наповнення контенту допомагає уникнути застарілості матеріалів та забезпечує актуальність навчального процесу. Нові інформаційні технології та нові методи навчання постійно з'являються, тому важливо оновлювати контент і використовувати нові підходи до навчання, щоб забезпечити високу якість підготовки здобувачів освіти. Крім того, систематичне оновлення контенту допомагає забезпечити зацікавленість та мотивацію здобувачів освіти до навчання, оскільки нові матеріали та нові методи навчання можуть бути більш цікавими та захоплюючими для здобувачів освіти, що в свою чергу сприяє досягненню кращих результатів у навчанні.

Список використаних джерел:

1. Інтелектуальний розвиток дорослих у віртуальному освітньому просторі: монографія / за ред. М. Смульсон. Київ : Педагогічна думка, 2015. 221 с.

2. Смартфони і планшети на заняттях з німецької мови: досвід впровадження мобільного навчання в школах Німеччини. Інтелектуальна та емоційна складові навчання іноземних мов: новітні тенденції і завдання для вищої школи : матеріали Міжнародної науково-практичної

Кокош А.М.

викладач історії та правознавства
Ізмаїльський агротехнічний фаховий коледж

ДОСЛІДНИЦЬКА РОБОТА СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ПРАВОЗНАВСТВА І В ПОЗААУДИТОРНІЙ РОБОТІ З ДИСЦИПЛІНИ

Актуальність організації пошуково-дослідницької діяльності, стимулювання навчально-пізнавальної активності та самостійності студентів у навчально-виховному процесі при вивченні правознавства зумовлена вимогами, що викликані темпом сучасного життя, його динамічністю і насиченістю інформації, необхідністю формування і розвитку особистості, здатної використовувати знання в життєвих реаліях, бути соціально адаптованою, здатною до самореалізації тощо.

Метою Державної національної програми "Освіта" ("Україна ХХІ ст.") є визначення стратегії розвитку освіти в Україні на найближчі роки та перспективу ХХІ століття, створення життєздатної системи безперервного навчання і виховання для досягнення високих освітніх рівнів, забезпечення можливостей постійного духовного самовдосконалення особистості, формування інтелектуального та культурного потенціалу як найвищої цінності нації [5]. Сучасна правова освіта неможлива без дослідницької роботи студентів. Проте широке застосування навчально-дослідницької роботи з основ правознавства і суспільно-гуманітарних дисциплін у вищих навчальних закладах ускладнюється відсутністю розробленої методики.

Головною ідеєю моєї викладацької діяльності в коледжі стала розробка власної системи проектно-дослідницької діяльності зі студентами, поєднавши всі відомі ідеї та методики дослідницької діяльності.

До проблеми молодого покоління в системі освіти зверталися у своїх працях та пошуках видатні вчені-педагоги: К. Ушинський, А. Макаренко, С. Русова, В. Сухомлинський, С. Шацький, П. Бланський та інші. "У кожного учня — підкреслював В. Сухомлинський, — є задатки якихось здібностей. Ці задатки як порох і щоб їх запалити, потрібна іскра" [6].

Сучасний ринок праці висуває підвищені вимоги не тільки до фахової підготовки, але й до рівня особистісного розвитку молодих фахівців. Тому вищі навчальні заклади намагаються приділяти увагу не лише професійному становленню своїх студентів, а й сприяти їх культурному, естетичному вихованню, організувати дозвілля молоді.

Організація позааудиторної діяльності згідно з виховною метою — це суспільно-корисна і пізнавальна спрямованість всіх видів діяльності. Освіта поза стінами вищого навчального закладу є однією складовою виховного процесу, продовжує формувати у молодого покоління інтерес до різноманітних професій, до історії народної творчості людей праці.

Водночас освіта є основою інтелектуального, культурного, духовного, соціального та економічного розвитку суспільства і держави. Тому формування правової свідомості громадян за допомогою правової освіти і виховання є головним напрямом державної політики, а юридична освіта, як складова частина освіти громадян, — справа державного значення.

Крім того, здійснення правового регулювання у суспільстві потребує формування суспільно активної, творчо розвинутої особистості, що здатна самостійно мислити, генерувати нові ідеї, приймати сміливі, нестандартні рішення. Виховання такої особистості розпочинається ще зі школи. Реалізувати ці завдання, з огляду на складність курсу і його профільний рівень у коледжі, а також, що правознавство вивчається тільки в 9-ому класі

школи, традиційними методами викладання курсу майже неможливо. Отже, гарним інструментом для розвитку самостійності мислення є саме дослідницька діяльність юних правознавців.

Сучасні психолого-педагогічні дослідження презентують науково-дослідницьку, пошукову, експериментальну діяльність студентів як процес включення особистості в самостійний пошук, обробки та дослідження інформації, формування на її підставі фундаментальних знань, умінь, навичок пізнавальної та творчої діяльності, який здійснюється під керівництвом педагога і передбачає наявність основних етапів, характерних для наукового дослідження. Є три «кити», на яких тримається дана технологія: самостійність, діяльність, результативність.

З чого починається дослідницька діяльність? На мій погляд, із мотивації, зацікавленості під час навчання. Тому саме оптимізація заняття, посилення його пізнавального і виховного потенціалу, стимулювання навчально-пізнавальної активності та самостійності студентів у навчально-виховному процесі є основними у моїй педагогічній діяльності. Тому проблема стимулювання пізнавальної активності та самостійності вихованців під час навчання може знайти своє розв'язання за умови застосування інноваційних педагогічних технологій під час занять і поза аудиторією.

Для реалізації будь-якого дослідження, необхідно дотримуватись певних вимог-критеріїв: 1) наявність освітньої проблеми, складність та актуальність якої відповідає навчальним запитам та життєвим потребам студентів; 2) дослідницький характер пошуку шляхів розв'язання проблеми; 3) структурування діяльності відповідно до класичних стадій проєктування; 4) моделювання умов для виявлення студентами навчальної проблеми (постановка, дослідження, конструювання підсумкового проєкту, публічний захист); 5) творча активність студентів; 6) практичне значення результатів діяльності та готовності до його застосування.

Творчу діяльність студентів реалізую через різні форми пошукової, науково-дослідницької роботи, а саме: загальні форми дослідницької діяльності (наукові конференції в коледжі або в іншому закладі (наприклад, ІДГУ, МАУП), круглі столи, участь у конкурсах, олімпіадах); групові форми дослідницької діяльності (відвідування державних установ, проблемні студентські семінари, проєктна діяльність); індивідуальні форми науково-дослідницької роботи (індивідуальні дослідження, спостереження, конкурси науково-дослідницьких проєктів).

У процесі цієї роботи у студентів на заняттях і поза ними формуються базові науково-дослідницькі *вміння і навички*: *інтелектуальні*: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення та систематизація, постановка проблем і висунення гіпотези, пошук і використання аналогій та ін.; *практичні*: робота з нормативно-правовими актами, додатковою літературою, правовими джерелами; *самоорганізації та самоконтролю*: планування роботи, раціональне використання часу і перевірка результатів.

Студенти бачать перспективу особистісного розвитку, формують своєрідні ідеали, пробуджують необхідність у науковому пізнанні та дослідництві.

Дослідницький підхід у навчанні дозволяє, не збільшуючи кількості фактів, правил, необхідних студенту для запам'ятовування, підготувати його до майбутнього життя таким чином, що вибір місця роботи чи зміна професії проходили б безболісно, у максимально короткий час. Саме дослідницький підхід у навчанні є дієвим інструментом в організації особистісно-орієнтовного навчання.

Завдяки впровадженню інформаційно-комунікаційних технологій великої популярності набула проєктна діяльність — один з багатьох методів, що підвищує творчу активність студентів, передбачає навчання через відкриття, розв'язання проблемних ситуацій. У ході здійснення проєкту викладач допомагає студентам у пошуку джерел інформації, необхідних для роботи над проєктом, координує весь процес, підтримує постійний зв'язок із вихованцями, консультує, заохочує та надихає їх. Кінцевим продуктом проєктної діяльності може бути

письмовий звіт, доповідь, реферат, стаття, есе, колективний колаж, відеофільм, вечір, свято, альбом, газета, інтерв'ю, презентація, виставка.

Робота над проектом містить декілька основних етапів [4]: 1) проектна підготовка; 2) планування; 3) організаційно-дослідницький етап; 4) етап презентації проекту. Дуже важливо зберігати поетапність роботи.

З новими тенденціями навчання освіта у вищій школі вимагає від студента, а значить і від викладача, володіння навичками використання інформативно-комунікаційних технологій. Одними з багатьох інструментів, які частіше стають помічниками для викладача у викладацькій діяльності, а студенту у презентації проекту, його створенні та захисту є програма Microsoft Power Point [2] або додаток Google Slides [1]. Саме впровадженням їх у навчально-виховний процес та у науково-дослідницьку діяльність з дисципліни надаю перевагу останнім часом.

Разом зі студентами організовано і проведено наступні дослідницькі проекти: «Якщо твої права порушені», «Патріотизм в розумінні сучасної молоді» (анкетування студентів) 2011-2012 н.р., фотоконкурс «Мій улюблений куточок Бессарабії» (фото на фоні куточка природи рідного краю) 2014-2015 н.р., «ХТО або ЩО впливає на формування особистості сучасної молоді?» (опитування студентських груп, родичів, у соціальних мережах, у перехожих) 2015-2016 н.р., круглий стіл «Формування громадянської свідомості студентської молоді» (ІДГУ) 2016-2017 н.р., рольова гра «Конвенція ООН про права дитини» 2017-2018 н.р., II Науково-практична студентська конференція 2018-2019 н.р. та ін..

Освіта ХХІ століття — це освіта для людини. У сучасних умовах становлення української державності, побудови громадянського суспільства, інтеграції України у світове та європейське товариство, домінантною основою розвитку українського суспільства є виховання громадянина-патріота з високою правовою культурою.

Організація дослідницької діяльності дає можливість озброїти студентів необхідним інструментарієм (знаннями, вміннями, навичками) для засвоєння стрімко зростаючого потоку інформації, орієнтації у ньому та систематизації як програмного, так і позапрограмного матеріалу.

Уміння користуватися методом проектів – показник високої кваліфікації викладача, його ставлення до прогресивних методик навчання, особистого та професійного розвитку здобувачів освіти.

Узагальнивши власний досвід використання дослідницької діяльності на заняттях з основ правознавства і в позааудиторній роботі з дисципліни та різні методики, що існують, я вивчила психолого-педагогічну і методичну літературу з теми, розробила систему ефективних методичних умов активізації дослідницької діяльності студентів. Виконання даних завдань допомогло мені створити власну систему проектно-дослідницької діяльності студентів, підвищити якість викладання правознавства на заняттях і в позааудиторній роботі з дисципліни, а також визначити перспективи своєї подальшої роботи.

Науково-дослідницька діяльність надає здобувачам освіти великі можливості успішної реалізації себе в майбутньому як студента іншого навчального закладу, так і працівника на виробництві, сфері послуг або власника особистого бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Довідка редактора документів Google. URL: <https://support.google.com> (дата звернення: 15.05.2023)
2. Короткий посібник користувача Power Point. URL: <https://support.microsoft.com> (дата звернення: 15.05.2023)
3. Курлянд З.Н. Педагогіка вищої школи. URL: <http://westudents.com.ua/glavy/50340-55-pozaauditorna-robota-studentv-robota-kuratora-studentsko-grupi.html> (дата звернення: 12.05.2023)

4. Палієнко С. В. Набуття учнями навичок дослідницької роботи на уроках правознавства та в позакласній роботі з предмета. URL: http://osvita.ua/school/lessons_summary/pravo/8050/ (дата звернення: 14.05.2023)

5. Про Державну національну програму "Освіта" ("Україна XXI століття"): Постанова КМУ від 03.11.1993 р. № 896: станом на 29.05.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.05.2023)

6. Хрипко Л. В. Гурткова робота – один із видів позакласної роботи у навчально-виховному процесі. URL: <http://pandia.ru/text/80/016/49944.php> (дата звернення: 14.05.2023)

Лавринюк І.М.

викладач іноземної мови,
Відокремлений структурний підрозділ
«Технічний фаховий коледж Луцького
національного технічного університету»

ЗАСТОСУВАННЯ WEB-РЕСУРСІВ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Використання Інтернету на заняттях з іноземної мови є однією з умов успішного її вивчення. Сучасні інформаційні технології мають бути ефективним інструментом, що полегшать засвоєння знань, зроблять навчання інтерактивним, цікавим, наочним та індивідуальним. Сьогодні можна побачити багато розробок з методики вивчення іноземної мови за допомогою Web-ресурсів, а також існує багато прихильників ідеї вивчення іноземної мови лише за допомогою мережі. Отже, варто зазначити що на нинішньому етапі актуальним стає впровадження іноваційних методів навчання, якими є інформаційні технології, зокрема застосування інтернет-ресурсів у навчанні іноземної мови. Модерні інтернет-технології відкривають широкі можливості і для викладачів, і для тих, хто навчається [1, с. 213].

Для багатьох людей вивчення мови є важкою справою. Іноді для здобувачів виявляється дуже непросто підтримувати належний рівень мотивації, який необхідний для вже набутого рівня володіння мовою. Основними труднощами, які з'являються на їх шляху є: неможливість перенесення вивченого граматичного матеріалу із підручника в реальне життя, напруга, пов'язана з постійним намаганням уникнути незручних становищ, унаслідок недостатнього рівня лінгвістичною компетенції, спілкування іноземною мовою з незнайомими людьми, з іншими уподобаннями і культурними реаліями життя. Сьогодні сучасний світ загалом і освіта зокрема зазнали великих змін за останні роки. Поява інтернету перевернула уяву людей про кордони й можливості. Важливою проблемою під час вивчення та навчання мов було раціональне поєднання теорії та практики. Якщо подання теоретичних матеріалів майже не викликало питань, то практичні аспекти завжди «додавали клопоту». Користування студентами інтернетом, та використання інтернет-мереж дозволило зробити вправи і завдання різноманітними. Водночас збереглися різноплановість і різнорівневість матеріалів. Отже, інтернет-вправи (on-line) є частиною навчального процесу. Для багатьох людей – це новий вид діяльності, який потребує певних ресурсів та навичок [2, с. 145], а саме: – наявність інтернет-зв'язку, зараз це не є проблемою, адже кожен студент має телефон із доступом до інтернету; – навички для роботи із програмами й інтернет-ресурсами; – вміння підібрати та «перетворити» матеріали для використання on-line; – наявність того чи іншого виду оцінювання та контролю.

Навчання із залученням web-технологій має ряд переваг:

- варіативність застосування на різних етапах навчання;
- можливість застосування на будь-якому етапі роботи на практичному занятті;
- навчальний матеріал краще сприймається і легше запам'ятовується здобувачами;
- економне використання навчального часу;

- скорочення видів роботи, що втомлюють здобувача;
- використання різних аудіовізуальних засобів навчання (графіки, звук) для збагачення і мотивації навчання, наочного та динамічного подання матеріалу;
- адаптація існуючих навчальних матеріалів до комп'ютеризованих умов навчання;
- створення комфортного середовища навчання;
- створення умов для самостійної роботи.

Варто зазначити, що, крім переваг, які допомагають у вивченні іноземних мов, можна назвати такі основні недоліки:

- 1) проблеми технічного характеру – вони характерні як для викладачів (людей, що створюють вправи-тести), так і для здобувачів (користувачів, на яких вправи розраховані);
- 2) неякісний інтернет-зв'язок, різні версії програмного забезпечення й інше;
- 3) проблеми індивідуального характеру – деякі люди просто не можуть (не вміють або не можуть) працювати самостійно.
- 4) проблеми організаційного характеру – не всі види (форми) вправ чи тестів «працюють» однаково на папері й on-line,
- б) проблеми браку часу.

Важливо зазначити, що Інтернет з усіма своїми можливостями і ресурсами розглядається як засіб реалізації багатьох цілей і завдань, які здобувачі освіти можуть виконати:

- 1.самостійний пошук інформації для створення певного проекту, презентації; поглиблення самостійного вивчення основної чи другої іноземної мови;
- 2.формування і розвиток навичок аудіювання на основі подібних звукових текстів мережі Інтернет;
- 3.вдосконалення умінь монологічного і діалогічного висловлювань на основі представлених викладачем чи студентом матеріалів із мережі Інтернет;
4. поповнення лексичного запасу, активного чи пасивного, лексику сучасної іноземної мови [2, с. 167-171].

Доступність величезної кількості різноманітної навчальної інформації та різноаспектність побудови навчальних сайтів визначають безліч варіантів роботи користувача з навчальними матеріалами, наприклад, застосування рубрик: full English grammar with explanations and examples; fully searchable grammar subjects; learning games and tests; writing section; punctuation section; spelling help; multi-dictionary lookup; direct access to online services; vocabulary section, etc. При опрацюванні граматичного матеріалу пропонуються, наприклад, такі сервіси: explanation of all main verb forms in English; graphical representation of verb timelines; examples and illustrations; audio and video grammar presentations; list of English irregular verbs; direct access to sites and services; optional access to grammar exercises online, etc [3].

Отже, для використання Інтернету на заняттях з іноземної мови потрібна комп'ютерна аудиторія з підключенням до мережі Інтернет. Важливою є і роль викладача, який повинен розуміти усі аспекти від котрих залежить ефективність навчання за допомогою Інтернет-сайтів, чітко формулювати завдання та коректно робити добір матеріалу відповідно до потреб комунікації та компетенції студентів. Адже кінцевою метою навчання іноземних мов є навчання вільному орієнтуванню в іншомовному середовищі і умінню адекватно реагувати в різних ситуаціях спілкування. Важливим є те, що не слід зволікати із вивченням мови, адже для молодого покоління – це виклик майбутнього. У наш час не є проблемою вивчення іноземних мов, було б бажання.

Список використаних джерел:

- 1.Ніколаєва С. Ю. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах. К.: Ленвіт. 2015. 320 с.
- 2.Кужель О., Коваль Т. Використання персонального комп'ютера у вивченні іноземних мов. Нові інформаційні технології навчання в навчальних закладах України. Одеса: Друк, 2018. 242 с.
- 3.Joseph Sheils. Multilingualism and new learning environment. European year of languages 2018. Conference. Council of Europe. – Strasbourg, 2018

СУЧАСНІ ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАНЯТЬ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

В нашому цифровому світі, діти та молодь вирости оточені технологіями, тому цифрові інструменти не можна ігнорувати в освіті. Їх можна використовувати у навчанні різних мов, щоб допомогти студентам розвивати мовну компетенцію та забезпечити інтерактивність у дослідженні мови. Цифровізація освітніх послуг засвідчує, що сьогодні навчання студентів не може бути ефективним без застосування в освітньому процесі інтерактивних та інноваційних технологій. Процес цифровізації навчання торкається напрямку вивчення іноземних мов – з кожним роком розробляються та ефективно використовуються на практиці різні платформи для вивчення іноземних мов, інноваційні та інтерактивні інструменти, які допомагають студентам краще засвоїти навчальний матеріал.

Сьогодні доступні практично необмежені можливості вивчення іноземної мови. Бажаючи оволодіти мовою можуть самі вибирати школи, курси, платформи вивчення, викладачів, рівні та підручники. Навчальний процес став як ніколи гнучким, клієнт обирає час, тривалість та об'єм курсу вивчення. Самостійне вивчення стало як ніколи доступним, проте попит на викладача, курси та школи лише збільшується. Оскільки, технології можуть ефективно підтримувати навчальний процес, але не здатні повною мірою замінити викладача [1].

Суттєво змінилося й життя викладача іноземної мови. Він більше не виконує функцію єдиного джерела знань, але виступає в якості інструктора чи наставника, що, в свою чергу, надає можливість впровадження індивідуально-орієнтованого навчального досвіду [2]. Щоб успішно надавати освітні послуги, сучасний викладач повинен володіти цілим рядом цифрових навиків: користуватися ПК та пакетом офісних програм, мати обліковий запис у соціальних мережах, користуватися системами обміну повідомленнями, вміти працювати з системами віддаленого навчання, складати інфографіки, редагувати аудіо та відео матеріал, вести електронний щоденник тощо. Це накладає ряд вимог і вимагає чимало часу для оволодіння новими навиками й інструментами, проте, активне залучення кіберпростору допомагає зробити процес вивчення іноземної мови цікавішим та ефективнішим[3].

Використання цифрових інструментів дозволяє забезпечити більше інтерактивності та ефективності в навчанні англійської мови. Вони полегшують процес вивчення, роблять його більш забавним та приємним і сприяють навичкам в мовленні.

Цифрові інструменти можуть бути дуже ефективними для організації навчання англійської мови в освітньому процесі. Ось декілька з них:

– Відео та аудіо матеріали: використання аутентичного відео та аудіо матеріалу допомагає студентам закріпити навички вимови, а також поліпшує їхнє розуміння мови. Для цього можна використовувати спеціальні портали, такі як YouTube чи TED Talks.

– Мультимедійні презентації: цікаві та інтерактивні презентації з мультимедійними елементами можуть допомогти у закріпленні граматичних правил, складної лексики та інших важливих мовних навичок.

– Електронні підручники: на сьогодні електронні підручники стають все популярнішими, оскільки вони дозволяють швидко та зручно здобувати знання про мову, а також містять корисні ресурси для практики в писемному та усному мовленні.

– Мобільні додатки: наступний рівень навчитися з будь-якого пристрою, використовуючи мобільні додатки, що дозволяють вам практикувати вимову, робити різні віртуальні вправи та досліджувати мову на швидкому темпі.

– Відеоконференції: відеоконференції, такі як Skype або Zoom, дозволяють студентам та викладачам взаємодіяти безпосередньо, незважаючи на географічні обмеження. Це допомагає студентам слухати носіїв мови та перевіряти свої знання за допомогою вчителя.

– Віртуальні класи: Віртуальні класи забезпечують можливість проводити заняття зі студентами, які знаходяться в іншому місті або країні. Для цього можна використовувати програми як Zoom або Google Meet, що дасть можливість проводити уроки в реальному часі.

– Інтерактивні вправи: Викладач може скласти й викласти студентам інтерактивні вправи, які допоможуть розвивати в них навички мовлення, слухання, читання та письма на різних рівнях складності. До зручних інструментів можна віднести Quizlet — платформа для створення та обміну вправами, або Nearpod — інструмент з використанням віртуальних ресурсів, ігор та інтерактивнів для створення уроків для забезпечення кращого розуміння юними учнями.

– Робота з текстами: Інтернет дозволяє використовувати різні тексти, в тому числі освітні та наукові висвітлення, в якості джерел мовленнєвої практики. Кращі платформи для розробки даної технології — Sway та Padlet.

– Ігри та пісні: Для навчання та закріплення навичок англійської мови можна використовувати ігри, пісні та інші навчальні вміст, які можна знайти в Інтернеті на платформах, таких як YouTube, Kahoot! або Duolingo.

Деякі з цих цифрових інструментів включають в себе електронні словники та граматичні джерела, програми для навчання вимови, онлайн-спільноти для практикування розмовної мови та відеоконференції.

Одним з найбільш перспективних цифрових інструментів є мережа Інтернет, яка забезпечує студентів низкою можливостей для вивчення різних мов. Використання Інтернету допомагає студентам досліджувати і забезпечує доступ до безлічі ресурсів, таких як відеоуроки, онлайн-тести, дискусійні форуми та ін.

Ефективним лінгводидактичним джерелом можуть бути інтернет-платформи. Ось декілька прикладів, як інтернет-платформи можуть допомогти у вивченні мови:

1. Duolingo – платформа, що надає користувачам можливість вивчати понад 30 мов та які побудовані на методі грифінга — з метою максимального запам'ятовування нових слів та конструкцій за допомогою повторення та тренування.

2. Babbel — платформа для вивчення мов, яка дозволяє створювати уроки на різні теми, із залученням різних видів зв'язку, також, містить науково обґрунтовані стандарти викладання та понад 10 мовних напрямків.

3. Coursera — це масштабна онлайн-платформа з навчання курсами від провідних світових університетів, які дозволяють вивчати різноманітні курси з іноземних мов, включаючи лекції та інші активності.

4. Quizlet – інтерактивна платформа, що дозволяє викладачу створювати різні інтерактивні вправи та тести для учнів та дає можливість створення карт колодок з англійської для запам'ятовування слів, фраз або висловлювань та спільне використання їх зі своїми студентами.

5. Інтернет-сторінки провідних видавництв, присвячені вивченню мов, таких як Oxford Practice Grammar, Cambridge English та Macmillan English, які на сьогодні є знаковими ресурсами для викладачів англійської.

Такі інтернет-платформи дають можливість студентам та викладачам мати доступ до багатого віртуального навчального середовища та допомогти викладачам давати студентам зручний доступ до нових знань та практичних вправ.

Отже, аналізуючи різні дослідження, які були проведені у цій галузі, можна підсумувати, що використання цифрових інструментів значно полегшує процес навчання різних мов, а також створює більше можливостей для розвитку студентів. Інтернет-інструменти для вивчення мови самі по собі побудовані на принципі ефективної комунікації, тому безперечно сприяють вдосконаленню комунікативних навичок та співпраці. Зусилля студентів, скеровані

на опанування цих технологій, розвивають здатність до навчання, мотивуючи до безперервного навчання, що, за умов швидкого старіння знань, є надзвичайно актуальним.

Список використаних джерел:

1. Заблоцький, Ю., 2021. Використання інтернет-інструментів в умовах дистанційного навчання для вивчення іноземної мови. Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія», 11 (79), 3-7.

2. . Bray, B., McClaskey, K. Make learning personal: The what, who, wow, where, and why. Thousand Oaks, CA: Corwin, 2015. 251 p.

3. Ban R., Jin L., Summers R., Eisenhower K. Integrating technology: Best-use practices for English language learners in content-based classrooms. 2005. URL: <https://works.bepress.com/lijin/8/> (дата звернення: 04.05.2023).

Панова О.С.

викладач першої категорії

Відокремлений структурний підрозділ

«Харківський коледж інформаційних технологій

Національного аерокосмічного

університету імені М.С. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ТА ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Інформаційні ресурси посідають вагоме місце не тільки під час навчання але і в повсякденному житті. Для студента важливим є не тільки опанування сучасних інформаційних технологій, але ще вміння застосовувати їх у навчальній діяльності. За допомогою використання інформаційних засобів, студент має змогу добирати матеріал для написання реферату, може підготуватися до написання контрольної роботи, підготувати презентацію тощо. До джерел інформаційних ресурсів відносять: підручники, атласи, енциклопедії, словники тощо. Під час дистанційного навчання зручним є пошук інформації в просторах інтернету. Так як, на сучасному етапі життя інформаційні технології розвиваються дуже стрімко. Програмні середовища та платформи стають потужнішими і зручнішими, а також значно доступнішими для користувачів завдяки активному розвитку інформаційних технологій.

Під електронними освітніми ресурсами слід розуміти навчальні, наукові, інформаційні, довідкові матеріали та засоби, розроблені в електронній формі й подані на носіях будь-якого типу або розміщені у комп'ютерних мережах, які можна відтворити за допомогою електронних цифрових технічних засобів і які необхідні для навчання.

В наш час, безпека студентів посідає головне місце не тільки для викладачів, але і батьків. Саме в умовах цифровізації кожен студент повинен відповідально відноситися до цифрових технологій не тільки під час освітнього процесу але і у вільний час від навчання. Дорослі мають змогу надати допомогу під час організації безпечної роботи в процесі використання цифрових засобів.

Актуальним і головним питанням в наш час є надмірне використання студентів мобільних телефонів. Особливо, під час дистанційного навчання, батьки повинні постійно здійснювати контроль студентів у використанні технологічних пристроїв. Існує велика

кількість програм задля моніторингу батьками цифрових пристроїв дітей під час пошуку інформації в інтернеті.

На будь-якому занятті, викладач оперуючи різноманітними цифровими навчальними ресурсами, може організувати дослідницьку діяльність студентів, зорієнтувати в індивідуальній роботі на поглиблений пошук інформації, навчити оцінювати надійність різних інформаційних джерел, створювати власні електронні продукти: малюнки, мультимедійні презентації, електронні моделі. Втрачає сенс необхідність перевантажувати пам'ять студента великим об'ємом знань. Набагато важливіше навчити студента, знаходити їх і користуватися ними на практиці, застосовувати в життєвих реаліях [1, с.6].

Існують формальні критерії (індикатори) оцінювання сайтів (їх можна просто виявити на сайті): а) надійність джерела та/або автора Web-документа. Чим надійніше джерело (автор) статті чи авторитетніша назва організації, тим більше довіри до них в Інтернеті, тим цінніша Web-сторінка. Студентам можна пояснити різницю між авторами статей та власниками сайтів. Важливо, щоб студенти могли встановити: якій людині, групі людей чи організації належить той чи інший сайт. Додатковою ознакою надійності джерела є забезпечення на сторінці так званого «зворотнього зв'язку» з автором, тобто наявність електронної адреси чи організація форуму (відстроченого спілкування) або навіть чату з автором (авторами) Web-документа. Сприяє довірі до сайту і наявність інформації про рівень кваліфікації автора, його заслуги в певній галузі знань – це є підтвердженням того, що він може бути експертом з цього питання; б) основні ознаки надійності URL-адреси Web-сайту. Студенти мають визначати URL-адресу сайту і звертати особливу увагу на деякі елементи адреси. Їх потрібно навчити базовим знанням про формування доменних імен, які надаються сайтам [1, с.48].

Зокрема, вони мають знати про певну комбінацію літер у кінці доменного імені, наприклад: gov – це вказує на те, що це сайт державної установи, edu – це ознака освітніх установ, університетів; com – використовується для комерційних організацій, які створені для отримання прибутку; org – в основному, ознака неприбуткових організацій; в) наявність дати створення сайту, дати розміщення матеріалів та оновлення сайту. Сайт має періодично оновлюватися, щоб розміщена на ньому інформація була достовірною, свіжою та точною. Це свідчить про те, що автори піклуються про висвітлення поточних подій, слідкують за тим, що відбувається у світі, в тому числі і в галузі науки. Це стосується, в першу чергу, сайтів, які пов'язані з висвітленням щоденних подій та з наукою. Студентам треба показати, що відомості про створення та оновлення сайту зазвичай розміщені в нижній частині сторінки; г) наявність у статті слів узагальнюючого (всі, завжди, ніколи, ніхто, всім відомо, тощо) та оціночного змісту (хороші, погані, найкращі, здорові, шкідливі тощо) є індикатором ідентифікації наукових та науково-популярних статей, оскільки такі слова не притаманні мові науковців та їхнім висновкам [1, с.49].

Разом з тим, повна заборона студентам користуватися гаджетом, планшетом, комп'ютером чи інтернетом є невиправданою. Тому завдання полягає в тому, щоб навчити студентів правильно використовувати комп'ютерну техніку, зокрема мобільні пристрої та інтернет [2, с.142].

Проблеми активізації роботи студентів на заняттях нині, незважаючи на поширення електронних засобів навчання, у тому числі мультимедійних, залишається досить гострою. Особливо це стосується забезпечення надійного й швидкого зворотного зв'язку, який забезпечив би викладачу можливість вчасно корегувати навчальні впливи, студенту – можливість отримувати дані для здійснення рефлексії власної навчальної діяльності. Знаючи, що сучасні студенти значну частину часу зосереджують увагу на екранах ноутбуків, планшетів, смартфонів, спілкуючись, граючи в ігри, шукаючи необхідну інформацію. Зазначене можна використати з користю для навчально-виховного процесу, якщо шукати й застосовувати нові форми проведення занять, які зможуть зацікавити сучасних студентів. Тому використання гаджетів під час навчання, замість їх заборони підвищує мотивацію студентів [3, с.53].

Отже, на підставі вищезазначеного можна дійти певних висновків, а саме, інтернет-ресурси стали невід'ємною частиною життя студентів. Така тенденція відбувається завдяки можливості підключення до мережі не тільки через персональний комп'ютер, але й за допомогою мобільних пристроїв. За допомогою інформаційних ресурсів освітній процес поліпшується, оскільки завжди йде жвава дискусія між викладачем та студентом. Але варто пам'ятати про те, що існує низка небезпек в інтернеті, тому краще використовувати перевірені сайти.

Список використаних джерел:

1. «Виховання культури користувача Інтернету. Безпека у всесвітній мережі»: навчально-методичний посібник / А.Б. Кочарян, Н.І. Гуцина. - Київ, 2011. – 100 с.
2. Франчук Н.П., Рокицька О.Ю. Інформаційна безпека дітей у мережі Інтернет. Проблеми інформатизації навчального процесу в школі та вищому педагогічному навчальному закладі: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 10 жовтня 2017 року. – Київ, 2017.
3. Андреева С.С. Гаджети для навчання. Комп'ютер у школі та сім'ї, 2016. – № 8.

Пантелєєв В.О.

викладач природничих дисциплін
Відокремлений структурний підрозділ
«Технічний фаховий коледж Луцького
національного технічного університету»

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ, ЯК ВИСОКОЕФЕКТИВНИЙ СПОСІБ МОНІТОРИНГУ РІВНЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ БІОЛОГІЇ

Спочатку пандемія COVID-19, а тоді і повномасштабне вторгнення росії гостро поставили перед педагогами проблему оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти. Нові виклики у педагогічній діяльності потребують переосмислення існуючих методів оцінювання і пошуку найефективніших та найдоцільніших засобів до вимірювання рівня знань здобувачів освіти. Одним із таких способів оцінювання себе зарекомендувало використання тестових завдань. У зв'язку з цим підвищення уваги до проблеми оцінювання рівня знань здобувачів освіти продиктоване не лише прагненням визначити ступінь підготовки здобувача, але й необхідністю удосконалення усього процесу навчання [1].

Проблема контролю знань набуває неабиякої актуальності у цей складний момент, особливо коли система вітчизняної освіти перебуває у процесі перетворення, трансформації та реформування. Кожен викладач повинен вибудовувати власну систему оцінки знань, котра буде формуватися на принципах об'єктивності, прозорості, зведенні до мінімуму суб'єктивного впливу людини. Основним завданням викладача та здобувача освіти у процесі оцінювання рівня знань є виявлення істинного, реального стану засвоєних умінь та здобутих компетентностей, тим самим допомагаючи здобувачу раціональніше організувати власну роботу у майбутньому. Успішне вирішення цього завдання залежить від неухильного додержання викладачем дидактичних принципів контролю знань.

Відповідно до праць професора М. Фіцули, дидактичні принципи контролю знань – це певні теоретичні аспекти, відповідно до яких повинна будуватися практична діяльність викладача та здобувачів знань і відповідно до яких визначаються зміст, форми та методи організації контролю знань [2].

Тестування є саме одним із таких методів, що дозволяє вирішити поставлене завдання. Останнім часом тестування, як форма контролю рівня знань набуває усе більшого поширення. Тестування – один із найбільш сучасних та є надзвичайно ефективним під час викладання та вивчення біології. Тестування позитивно впливає як на здобувачів освіти, так і безпосередньо на викладача. Результат тестування може вказати на недоліки або досягнення викладача у процесі роботи зі здобувачами, дає змогу передбачити та попередити проблеми у вивченні певної конкретної теми, спрямувати зусилля здобувача у правильному напрямку. Для здобувача тут позитивним аспектом є те, що він одразу бачить рівень власних досягнень у процесі засвоєння матеріалу, дозволяє просуватися у напрямку ефективнішого засвоєння біологічних знань.

Не замінюючи собою традиційні методи контролю знань (усне опитування, письмові контрольні роботи тощо), тестування може бути, як самостійним видом контролю, так і застосовуючись у поєднанні з іншими. Не дивлячись на те, яка форма організації тестування була вибрана викладачем, воно виконує ряд важливих навчальних функцій:

- 1) Удосконалення та покращення матеріалу, по якому здійснюється перевірка знань;
- 2) Стимулювання розвитку пам'яті та критичного мислення;
- 3) Формування належного рівня знань про природу.

У процесі підготовки тесту викладач має пам'ятати про загальноприйняті принципи їх конструювання, такі як надійність, валідність, диференційна здатність, практичність та економічність [3].

На основі практичної діяльності можна виділити ряд рекомендацій до складання тестових завдань при викладанні біології:

1. Для початку необхідно визначити структуру зміст та призначення тесту, котрий складається, тобто чи призначений він для поточного, тематичного, періодичного або підсумкового контролю.

2. Варто проаналізувати об'єкти тестування і визначити навички і уміння, котрі контролюватимуться.

3. Проведіть аналіз навчального матеріалу і визначте характер тестування.

4. Підберіть матеріал, котрий буде використано у тестових завданнях.

5. Проаналізуйте типові помилки здобувачів освіти, і відберіть із них найбільш типові, щоб згодом їх використати як альтернативні варіанти у тесті.

6. Визначте як виглядатиме, та який обсяг матиме тест. Майте на увазі, що обсяг тесту залежить від відведеного часу, етапу проведення і самого матеріалу. На проведення тестування зазвичай може бути відведено від 10 до 30 хвилин. Зазвичай, варто передбачити рівну кількість завдань для зручності подальшого підрахунку балів.

7. Складіть тестові завдання. Пам'ятайте, що кожне тестове завдання має містити інформаційну частину (це може бути або речення або невеликий текст), яку необхідно пропрацювати, і оперативну частину, що включає запитання або завдання.

При цьому необхідно враховувати наступні основні вимоги, що пред'являються до тестових завдань [4]:

а) відповідність структури та характеру тестових завдань цілям і об'єктам тестування, а також засвоєному матеріалу, для забезпечення максимально можливої валідності тесту;

б) доступність за формою, змістом і рівнем складності завдань для даної групи здобувачів освіти;

в) дотримання принципу однакової складності при підготовці різних варіантів тесту;

г) врахування оптимальної середньої довжини речень (читання завдання не має забирати надто багато часу).

8. Складіть альтернативні варіанти відповідей. При їх відборі необхідно, щоб всі заплутуючі варіанти відповідей і правильна були з однакової, або близької за змістом, теми. Високоєфективно себе зарекомендувала наступна типологія альтернативних варіантів відповідей: 1) контекстуальна відволікаюча; 2) антонім правильної відповіді; 3) неправильний синонім; 4) до правильної відповіді доданий або віднятий префікс або суфікс; 5) графічна

відволікаюча альтернатива (коли мова йде про графічні тестові завдання); 6) графічна (одна-дві букви додані до правильної відповіді або забрані від неї); 7) випадкове слово.

9. Простежте за тим, щоб тестові завдання були розташовані так, щоб перші 20 % завдань були найлегшими, подальші 70 % – середньої складності і завершальні 10 % – ускладненими.

10. Ще раз прогляньте складений вами тестовий матеріал і за необхідності внесіть відповідні зміни [5].

Підсумовуючи вищевикладене, можемо прийти до висновку, що використання тестування, як засобу контролю рівня знань на заняттях з біології є безперечно виправданим. Не дивлячись на те, що конструювання тестових завдань має певні особливості та деякі складнощі, їхнє використання дозволяє доволі ефективно проводити перевірку знань здобувачів освіти. Застосування тестів дозволяє швидко та ефективно оцінити рівень знань здобувачів у великих навчальних групах, коли не вистачає часу на повноцінне використання інших методів контролю знань.

Список використаних джерел:

1. Галузьяк В. М. Педагогіка. Вінниця. Логос. 2000. 200 с.
2. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: [навч. посіб.]. Київ. Академвидав. 2006. 352 с.
3. Чорна Н. В. Сутнісні ознаки тестів успішності в педагогіці США. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія. Вінниця. 2002. Вип. 7. С. 75–80.
4. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : навчальний посібник. Київ. 1999. 350 с.
5. Дуженков В. Д. Деякі аспекти методики складання тестових завдань. Організація навчально-виховного процесу. 2006. Вип. 8. С.104–109.

Пахольук Т. Є.

викладач вищої категорії,
старший викладач

Відокремленого структурного підрозділу
«Волинський фаховий коледж
Національного університету
харчових технологій»

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Невпинний розвиток харчової індустрії України щільно пов'язаний з упровадженням новітніх технологій виготовлення харчових продуктів, що в свою чергу вимагає підготовки висококваліфікованих фахівців. Згідно цього виникає потреба змінювати підходи щодо підготовки професіоналів у галузі харчових технологій. Отже, підготовка обізнаних фахівців харчової галузі завжди буде актуальною. Сучасна професійна освіта вимагає актуальних та інноваційних підходів. Інноваційна діяльність є одним з головних факторів розвитку виробництва.

На протязі останніх років значно помітний прогрес в харчовій промисловості. З'явилися нові продукти харчування, нові технології, інноваційне обладнання для їх приготування. Харчова промисловість подібна молоді, вона ніколи не стоїть на місці. Розвиток нових технологій націлений на задоволення вимогливих споживачів, турботу про здоров'я, на отримання конкурентних переваг і формування своїх сильних сторін. Інновації у харчовій галузі засновані на наступних тенденціях:

- зацікавленості в споживанні екологічно чистих продуктів харчування;
- потребі споживачів до здорового харчування;
- використанні продуктів з новими властивостями;
- поєднанні різних інгредієнтів для створення нових смаків.

Застосування нових методів та способів приготування продуктів харчування на основі інноваційних технологій розширює людині межі можливого. Дозволяє економити енергетичні ресурси; час приготування персоналу; скоротити простой працівників; збільшувати час зберігання продуктів харчування; втілювати фантазії в реальність; створити зі звичних для сучасної людини продуктів справжній витвір мистецтва, що так важливо для закладів ресторанного господарства. Тому, фахівці ретельно стежать за продукцією, виробленою на підприємствах, яка повинна бути смачною, високоякісною, ароматною, збалансованою, красиво поданою, а також поставлятися в різні установи з дотриманням санітарних норм, правил транспортування, суворого температурного режиму, тож інноваційні технології повинні полегшити здійснення цього завдання.

Сучасна людина прагне до здорового способу життя і висловлює великі вимоги до продуктів харчування. Як наслідок, майбутні фахівці, випускники закладів фахової передвищої освіти мають бути обізнані з усіма новітніми технологіями харчової промисловості. Але рівень підготовки висококваліфікованих спеціалістів у закладах освіти ще не достатньо відповідає сучасним соціально-економічним потребам суспільства. Проблема ефективного використання інноваційних технологій, форм, методів та засобів навчання розглядається в численних працях таких учених, як С. Артюх, С. Батишев, Т. Ільїна, С. Калініна, В. Мадзігон, А. Новик, О. Падалка, В. Сидоренко, В. Сластьонін, П. Такі провідні вітчизняні вчені як А. Андрійчук, П. Борщевський, Л. Дейнеко, О. Дерев'янку, М. Дем'яненко, Л. та інші займалися і займаються пошуком шляхів ефективного розвитку харчової промисловості в Україні. Аналіз наукових праць з проблеми підготовки майбутніх фахівців харчової галузі дозволяє зробити висновок про те, що найбільш ефективним шляхом формування особистості майбутнього фахівця є вироблення у нього уміння самостійно здобувати, поповнювати і творчо застосовувати набуті знання та вміння в різних практичних ситуаціях; формування особистості, здатної до саморозвитку і самореалізації, яка відрізнялася б відповідальним ставленням до виконання своїх професійних обов'язків, високими фаховими компетентностями. Для цього необхідно вирішити ряд основних суперечностей між:

- новими вимогами до фахової підготовки майбутніх спеціалістів харчової галузі, знаннями інновацій та можливостями їх застосування у процесі підготовки кваліфікованих спеціалістів;
- новими здобутками науково-технічного прогресу, пошуком шляхів ефективного розвитку харчової галузі та змістом професійної підготовки кваліфікованих робітників у відповідності з потребами суспільства.

Сучасний стан вивчення харчових технологій у закладах фахової передвищої освіти ставить перед навчальними закладами значуще завдання: підготувати майбутнього фахівця таким, який знатиме, думатиме, вмітиме самостійно здобувати та практично використовувати набуті знання та навички. Для успішної реалізації цього завдання необхідно підготувати висококваліфікованих фахівців здатних орієнтуватися у своїй професійній діяльності, мислити з наукової точки зору та самостійно приймати правильні рішення у будь-якій виробничій ситуації.

Швидкий розвиток харчової галузі в Україні тісно пов'язаний з підприємствами нових типів та новітніми технологіями виробництва харчових продуктів, і це потребує негайної підготовки висококваліфікованих фахівців з різносторонніми та глибокими знаннями. Зважаючи на такі обставини, виникає потреба переглядати та поступово змінювати підготовку майбутніх фахівців харчової галузі.

В наш час, освіта в закладах фахової передвищої освіти відрізняється низкою особливостей та вимагає деяких змін навчального змісту та технології викладання. Нові відкриття в галузі харчових технологій приведуть до змін технологічних процесів та,

звичайно, до змін в підготовці майбутніх фахівців харчової галузі. Навчальний заклад, який здійснює підготовку фахівців у харчовій галузі, вже не може пропонувати освітні програми, виходячи з наявної матеріальної бази та ресурсів. Вихідною точкою повинні стати потреби і запити споживачів. Необхідною передумовою оновленого змісту харчових технологій є оновлення теоретико-методологічної бази цього процесу. Такий підхід потребує активного освоєння сучасних наукових підходів у сфері харчових технологій, що склалися на стику фундаментальних та прикладних наук [2]. Розвиток харчової галузі, в наш час, характеризується технічним переоснащенням операцій обробки продуктів, введенням нових технологій. Відображення названих шляхів оновлення харчової галузі повинно бути у змісті та процесі вивчення фахових дисциплін з врахуванням культурно-освітніх та соціально-економічних потреб суспільства, індивідуальних особливостей, інтересів та нахилів студентів. Підготувати висококваліфікованого спеціаліста з харчових технологій неможливо на матеріально-технічній базі, яка вже не відповідає сучасним вимогам. Заклади фахової освіти зобов'язані відшукувати напрями для системного оновлення матеріально-технічної бази [1]. Роботодавці харчової промисловості стверджують, що студенти після закінчення навчання - це «незрілий матеріал», який треба повністю перенавчати або намагатись довчити. Швидкий розвиток харчової галузі зумовив необхідність змін у підготовці висококваліфікованих спеціалістів відповідної галузі. Необхідними якостями, що сприяють пошуку інноваційних, нестандартних рішень у процесі навчання харчових технологій є креативні якості особистості. У процесі навчання майбутніх фахівців харчових технологій важливою умовою є визначення змісту, структури та організації технологічної діяльності, яка повинна, на кожному етапі виконання, сприяти розвитку та вдосконаленню особистості. Для успішної підготовки висококваліфікованого фахівця необхідно надати умови для розвитку пам'яті; умінь чітко і логічно формулювати свої думки; умінь зосередитися; умінь думати про складні речі; умінь критично оцінювати результати роботи, особливо своєї. Майбутній фахівець харчової галузі повинен володіти широким науковим світоглядом ознайомлення з науковими результатами в суміжних галузях; високим рівнем естетичної культури тощо. Тож, на заклади фахової передвищої освіти покладається відповідальне завдання підготовки фахівців для харчової галузі, які матимуть високий рівень професійної компетентності та здатні до постійного саморозвитку, та професійного зростання, наділені високим творчим потенціалом.

Сьогодні відмічається тенденція щодо створення нових харчових продуктів, під час створення яких враховується велика кількість факторів: медико-біологічних, технологічних, соціальних, економічних. Створення ідеальної їжі є метою розробки нових харчових продуктів у складі яких містяться нутрієнти в кількостях, які необхідні для нормального функціонування людського організму. Перспективним напрямом є розробка продукції, що містить якомога більше корисних речовин [3]. Інновації в харчуванні – це сучасні технології, авангардні течії й передові пристрої. Звичне харчування вже не може забезпечити потреби сучасної людини у найважливіших нутрієнтах. Головним напрямком для розвитку соціалізованого ринку є своєчасна заміна звичного асортименту продуктів на ті, що будуть оздоровлювати організм людини. Єдиним конкретним напрямком виконання цієї задачі є інноваційний розвиток харчових технологій як в межах однієї країни, так і на всій планеті. Успішне конкурування на ринку та ефективна діяльність підприємств харчування неможливі без дослідження і впровадження передових технологій, нового обладнання, сучасних форм організації торгово-виробничих процесів і обслуговування населення, іншими словами, впровадження інновацій. Визначальний напрямком розвитку інновацій в закладах ресторанного господарства – інновації в технології виробництва продукції – застосування автоматизованого обладнання, нових способів обробки продукції, які дають шанс зменшити час виготовлення продукції в закладах ресторанного господарства і підвищити ефективність їх діяльності. Процес навчання, сучасна педагогічна теорія, розглядає як активне залучення особистості у формування своїх власних знань, умінь та навичок. Навчання – це динамічний процес, під час якого студент використовує доступні джерела для отримання знань для формування власного світогляду, досвіду пізнавальної та трудової діяльності [2]. Провідне значення для навчання майбутніх

фахівців у галузі харчових технологій, мають декілька основних підходів: компетентнісний, технологічний, середовищний та інформаційно-діяльнісний. Пояснимо чому саме ці підходи. Вивчення фахових дисциплін створює теоретичну та практичну базу для формування компетентностей майбутніх фахівців харчової галузі та готує їх до майбутньої професійної діяльності. Для проведення занять необхідно створити певну навчально-матеріальну базу, забезпечити навчально-методичними й дидактичними матеріалами, комп'ютерною технікою, аудіовізуальними засобами навчальної інформації.

Сучасна компетентнісно-орієнтована освіта спрямована на комплексне засвоєння різних знань та способів практичного їх застосування, завдяки яким людина успішно реалізує себе в різних галузях своєї професійної діяльності, успішно вирішує складні завдання, набуває самостійності, вільно орієнтується в навколишньому середовищі, стає мобільною та кваліфікованою [3]. Фахова компетентність фахівця харчової галузі складається з професійних та спеціалізованих компетентностей, які саме і формуються під час вивчення фахових предметів. Технологічний підхід представляє: чітке визначення навчальної мети, зорієнтованої на кінцевий результат; підготовку необхідних матеріалів для навчання та способу її організації в відповідності з поставленою метою; поточну оцінку виконаних завдань, корегування навчання, спрямоване на досягнення поставленої мети; заключну оцінку результатів. В організації освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти часто згадується про освітнє середовище в різних його модифікаціях як однієї з важливіших умов високої якості освіти.

Суть інформаційного підходу полягає в тому, що при вивченні будь-якого об'єкту необхідно виявити найбільш характерні для нього інформаційні аспекти [3]. Отже, в процесі фахової підготовки майбутніх фахівців харчової галузі важливим елементом є використання компетентнісного, технологічного, середовищного та інформаційно-діяльнісного підходів. Нестримний розвиток харчової галузі та застосування інноваційних технологій під час виконання технологічних процесів покладає відповідальне завдання на заклади фахової передвищої освіти підготувати висококваліфікованих фахівців для харчової галузі, які матимуть високий рівень професійної компетентності та здатних до постійного саморозвитку, та професійного зростання.

Список використаних джерел:

1. Купчак П.М. Харчова промисловість України в умовах активізації інтеграційних та глобалізаційних процесів: монографія. За ред. д-ра екон. наук, проф. Л. В. Дейнеко. Київ, 2017. 152 с.
2. Стогній А.Ю. Сучасний стан проблеми підготовки викладачів практичного навчання з харчових технологій. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія № 5 Педагогічні науки: реалії та перспективи. Випуск 38. 2018. С. 209-215.
3. Лазарева Т.А. Моделювання змісту креативного навчання з харчових продуктів у підготовці інженерів-технологів. Пробл. інж.-пед. освіти: зб. наук. пр. Укр. інж.-пед. акад. Харків. 2017. Вип. 34-35. С. 97-105.

ОСВІТНІ ТРЕНДИ ВИКЛАДАННЯ ХІМІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Воєнний стан у нашій державі зобов'язав викладачів проводити освітній процес дистанційно. Основними вимогами до дистанційних технологій навчання є: науковість, системність, безпека, ефективність, відтворюваність і керованість (контроль, перевірка, оцінювання, накопичення статистичних даних, їх аналіз, виявлення динаміки, прогнозування подальшого розвитку подій), а головним інструментом успіху є застосування інформаційно-цифрових технологій в освітньому процесі. Нині заняття без цифрових технологій – це заняття не цікаве, не актуальне, без майбутнього. Здобувачі освіти семимильними кроками йдуть вперед, опановуючи сучасні технології, засоби отримання інформації. Тому перед викладачами стоїть завдання – знайти цікаві інструменти подачі інформації, утримати увагу здобувачів освіти, зацікавити їх в отриманні знань.

Проблема якості електронного освітнього контенту – надзвичайно актуальна як у світовому освітньому просторі, так і вітчизняному. Сучасним викликом української освіти стало перетворення освітнього процесу в умовах воєнного стану не тільки в пізнавальний, а й у цікавий формат, адже сучасне покоління «зумерів» можна зацікавити активно співпрацею із застосуванням онлайн - інструментів, які дають можливість комунікувати, реалізувати свій творчий потенціал та ще й, в ненав'язливій формі, перевіряти рівень засвоєння знань. На допомогу педагогам у реалізації цього завдання приходять інтерактивні онлайн інструменти.[1].

На сьогодні існує ще більше можливостей, які спроможні зацікавити здобувачів освіти. Розглянемо їх докладніше:

- **кейс-технології** – навчально-методичні матеріали комплектуються в спеціальний набір (кейс) і надаються (надсилаються) студентам для самостійного вивчення з можливістю отримати консультації вчителів;

- **TV-технології, радіо** – використовуються телевізійні лекції з наданням консультацій та завдань викладачів;

- **мережеві технології** – базуються на використанні інтернету, онлайн-консультуванні та інших видах взаємодії.

Різновидами мережевих технологій є:

- **онлайн-сервіс PowToon** (<https://www.powtoon.com/>), який дещо схожий із MS PowerPoint, однак, крім цього, дозволяє створювати об'єкти «від руки», одразу експортуючи їх на відеохостинг YouTube та ін.

Одним зі способів створення сучасних презентацій є також скрайбінг технологія створення малюнків, ілюстрацій безпосередньо під час доповіді перед слухачами у ході пояснення навчального матеріалу. Якщо ж таку скрайб-презентацію підготувати і записати заздалегідь, то отримаємо її різновид – відеоскрайбінг;

- Padlet.com** (<https://padlet.com>) – віртуальна дошка, на яку можна прикріплювати фото, файли, посилання на сторінки інтернету. Доступ для читання і редагування може бути відкритий усім бажаним;

- Thiglink, Glogster** (<https://www.thiglin.com>) – це web-сервіси для створення інтерактивних плакатів, які перетворюють звичайні картини в інтерактивні об'єкти. Інтерактивність зображення досягається за рахунок додавання в нього міток з текстовими підказками, посилання на відео, музику, текст або зображення;

PearDeck, Nearpod (<https://www.peardeck.com>) – це web-платформи, які дозволяють викладачам створювати інтерактивні презентації до своїх занять і ділитися з ними зі здобувачами освіти безпосередньо під час заняття. Викладач перегортає слайди, самостійно задаючи темп заняття, залучає здобувачів освіти до виконання творчих інтерактивних завдань і в реальному часі відстежує результат;

Mindomo, Spiderscribe (<https://www.mindmeister.com>) – це webсервіси для створення карт пам'яті, ментальних карт тощо. Ці сервіси дають змогу організувати інформацію так, щоб мозку було максимально легко працювати з нею. У вузлах карти можуть міститися – простий текст, картинка (jpg, png), дата (календар), карта (GoogleMap) або прикріплений файл. За допомогою технології майндмеппінг можна навчитися мислити абсолютно по-новому, використовуючи потенціал обох півкуль мозку. [2].

Quizizz – сервіс для створення вікторин та флеш-карток. Дуже зручний безкоштовний сервіс, простий у використанні. На заняттях з хімії використовують цей сервіс як в якості тренувальних вправ, так і для перевірки набутих знань.

Одним із цікавих інструментів є **Google Jamboard** – інтерактивна віртуальна дошка, яка дозволяє педагогу демонструвати ключову інформацію під час онлайн-заняття, а також одночасно взаємодіяти з усією групою студентів у режимі реального часу. За допомогою Google Jamboard є можливість привертати увагу студентів до окремих частин робочої поверхні за допомогою інструменту «лазерна вказівка», фіксувати ідеї викладача та студентів на дошці, виконувати, за задалегідь завантаженим шаблоном, практичні завдання індивідуально чи в групах. Адже студент виступає не пасивним спостерігачем чи слухачем онлайн-лекції, а є активним учасником заняття. Крім того, виконання вправ у команді спонукає до комунікації міжздобувачами, формується культура спілкування, навіть, у режимі онлайн.

Ще один онлайн - сервіс, що спонукає студентів до навчання, візуалізує у більш наочний спосіб та здійснює графічну систематизацію знань, є «хмаринки слів». Переваги «хмаринки слів» у тому, що її можна залучити на будь-яких етапах заняття: на початковому, на етапі закріплення та контролю. Так, «хмаринки слів» може бути представлено як опорний конспект, закріплення нового матеріалу або ж в «хмару» можна записати тему заняття, яку студенти мають визначити. Способи використання «хмаринки слів» можуть бути різноманітними – від мозкового штурму до узагальнення та рефлексії, виявлення і представлення очікувань до проведення простого опитування, шляхом синтезу понять з певної теми із «хмаринки».

Цікавим ресурсом для підвищення активності студентів під час освітнього процесу є сервіс Canva, який має безкоштовну версію та адаптований українською мовою. А ще – це чудова можливість для створення нових інтерактивних матеріалів для будь-якого формату навчання. Для поліпшення комунікації чи емоційного фону під час навчання можна використати спільну презентацію чи квест-кімнату, завдання за якою можна використати в якості закріплення нового матеріалу або під час актуалізації знань з минулої теми. Заховати в квест-кімнаті можна будь-що чи кого – хімічну речовину чи видатного вченого, заховавши елементи, що стосуються властивостей, чи факти про особу. Дуже цікавим інструментом в Canva є можливість створити соціальну сторінку. Можна запропонувати здобувачам викладати публікації в соціальних мережах як «очевидців» із виру подій. Такі завдання сприятимуть розвитку навичок пошукової діяльності, творчого мислення та медіаграмотності. [3].

Висновки. Застосування цифрових технологій і їх беззаперечні переваги дозволять зробити електронний контент не дубляжем звичайного паперового підручника, а дійсно цікавим, яскравим засобом навчання, що підвищить у сучасних здобувачів освіти мотивацію до освітньої діяльності. Наявність у педагогічних працівників відповідних компетентностей зумовить створення якісно нових умов професійної підготовки сучасного викладача. Отже, на сьогоднішній день у світовій мережі можна знайти величезну кількість сервісів, інструментів, метою яких є зробити навчання цікавим, що спонукає до активної участі в освітньому процесі.

Список використаних джерел:

1. Бобрицька В.І. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у вищій педагогічній освіті [Електронний ресурс] / В.І. Бобрицька // Педагогічна освіта : теорія і практика. Педагогіка. Психологія : зб. наук. пр. – Київ, 2011. – № 16 (2). – С. 35–39. – Режим доступу : <https://goo.gl/aRorVf>.
2. Модель ІКТ компетентності вчителів [Електронний ресурс] / Н.В. Морзе, І. П. Воротникова // Scientific Journal «ScienceRise : Pedagogical Education». – 2016. – № 10 (6). Режим доступу : http://journals.uran.ua/sr_edu/article/view/80644.
3. Науменко О.М. Основні ознаки комп'ютерно орієнтованого освітнього середовища і шляхи його формування [Електронний ресурс] / О. М. Науменко // 5. Інформаційні технології і засоби навчання. – 2011. – Т. 24. – № 4. – С. 12 – Режим доступу : <https://goo.gl/QUhNOB>

Соколюк Н. П.

викладач

Відокремлений структурний підрозділ
«Технічний фаховий коледж Луцького
національного технічного університету»

ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Електронний документообіг - це система обміну документами між учасниками (людьми, компаніями, установами тощо) за допомогою електронних засобів збереження, передачі та обробки даних.

У електронному документообігу документи можуть бути створені, підписані, надіслані, отримані та збережені в цифровому форматі. Це дозволяє швидше та ефективніше обмінюватися документами, скорочується час на їх пересилання та обробку.

Електронний документообіг зазвичай використовується в бізнесі, уряді та інших сферах, де потрібно використовувати обмін документами та відомостями з великою кількістю учасників. Також це дозволяє зберегти час та зменшити витрати на паперові документи та їх обробку[2].

Електронний документообіг у навчальних закладах може бути використаний для ефективного обміну документами та інформацією між здобувачами освіти, викладачами, адміністрацією та іншими учасниками освітнього процесу.

Ось деякі з варіантів використання електронного документообігу в навчальних закладах:

- реєстрація та прийом документів - абітурієнти можуть надіслати свої документи на прийом за допомогою електронної пошти або веб-форми, що дозволяє їм уникнути черг та зберегти час;

- здобувачі освіти можуть дозволити собі електронну реєстрацію на курси та подавати електронні заявки на участь у різних конкурсах, стипендійних програмах та інших заходах;

- електронна звітність - викладачі можуть складати та надсилати звіти про результати навчання своїх здобувачів у цифровому форматі. Це дозволяє здобувачам освіти отримати результати навчання швидше та зручніше;

- накази - зберігання та обробка документів є значно простішою за допомогою електронного документообігу;

- викладачі можуть створювати та відправляти електронні заявки та оформляти замовлення на різноманітні послуги (підвищення кваліфікація, участь у конференції та ін.), отримувати електронні підтвердження про своє замовлення;

•обмін документами - викладачі можуть надсилати здобувачам освіти лекційні матеріали, завдання, тестові завдання та інше, це дозволяє їм отримати необхідну інформацію відразу після її створення.

Використання електронного документообігу має такі переваги:

•ефективність та швидкість - електронний документообіг дозволяє швидше та ефективніше обмінюватись документами, що дозволяє збільшити продуктивність та ефективність роботи;

•економія часу та коштів - використання електронного документообігу дозволяє економити час та гроші, які зазвичай були б витрачені на друк, відправку та обробку паперових документів;

•більш високий рівень безпеки - електронний документообіг може забезпечити більш високий рівень безпеки та конфіденційності, оскільки документи можуть бути зашифровані та захищені від несанкціонованого доступу;

•зручність та доступність - електронний документообіг зручний та доступний для користувачів з будь-якого місця та в будь-який час, що дозволяє уникнути непотрібних затримок та збільшити швидкість виконання роботи;

•екологічність - використання електронного документообігу допомагає зменшити використання паперу, що зберігає ресурси та допомагає зберегти навколишнє середовище.

Основним недоліком електронного документообігу є безпека даних - при обміні електронними документами може бути пошкоджена безпека даних, якщо не виконуються відповідні заходи для їх захисту. Крім того, можливість несанкціонованого доступу до електронних документів або їх пошкодження може бути серйозною проблемою.

Для того щоб покращити використання електронного документообігу в навчальних закладах необхідно забезпечити належний рівень безпеки електронних даних за допомогою ефективних захисних технологій, таких як шифрування даних та багаторівнева аутентифікація.

Системи електронного документообігу - це програмні комплекси, які дозволяють автоматизувати процес обробки, обміну та збереження документів в електронному форматі. Такі системи забезпечують цільність та безпеку документів, спрощують їх пересилання та збереження, автоматизовано відстежують статус документів та їх поточне місце перебування, забезпечують підписання електронних документів, зменшуючи витрати часу та зусиль на ці процеси[3].

Деякі приклади системи електронного документообігу:

Microsoft SharePoint - це популярна система, яка дозволяє зберігати та обмінюватись документами в електронному форматі, а також надає інструменти для спільної роботи.

Alfresco - це система електронного документообігу з відкритим кодом, що дозволяє зберігати та керувати документами в електронному форматі, а також надає інструменти для спільної роботи та контролю доступу.

Nextcloud - це система даних, що дозволяє зберігати та обмінювати збереження документів в електронному форматі та надає інструменти для спільної роботи та контролю.

У Міністерстві освіти та науки України заявляють, що тепер навчальні заклади можуть вести свої документи в електронній формі, зокрема такі як класні журнали, журнали обліку пропущених та заміненних занять, особисті справи здобувачів освіти та викладачів, накази з кадрових питань, річні плани, розклади занять тощо. Також повідомило про плани налагодити взаємодію між електронними системами та автоматизованим інформаційним комплексом для керування освітою. Очікується, що електронний документообіг значно спростить ведення діловодства в навчальних закладах та зменшить навантаження на педагогічний колектив. Проте є документи, які відповідно до Закону України "Про архіви та документацію" не можуть бути збережені в електронному вигляді в навчальному закладі, а вимагають тривалого зберігання на паперових носіях. А саме: документи, які мають культурно-історичну чи наукову цінність, такі як рукописні твори, стародруки, архівні документи тощо[1].

Електронний документообіг - це важливий інструмент для ефективної роботи та спілкування в навчальних закладах. Він дозволяє зменшити час, необхідний для обміну та обробки документів, і підвищити ефективність роботи викладачів, здобувачів освіти та інших працівників навчальних закладів.

Однак, необхідно дотримуватись правил безпеки даних та навчати користувачів електронних документів використовувати їх правильно. Крім того, важливо мати належну інфраструктуру та програмне забезпечення для підтримки електронного документообігу. В цілому, електронний документообіг є корисним інструментом, який може допомогти поліпшити ефективність роботи та спілкування в навчальних закладах.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» [Електронний ресурс] // Верховна Рада України – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/851-15>

2. Система електронного документообігу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://docprof.com.ua/index.php/products/elektroniy-dokumentooobig/sistema-elektronnogo>

3. Величкевич М.Б. Електронний документообіг, тенденції та перспективи / М.Б. Величкевич., Н.В. Мітрофан, Н.Е. Кунанець // Lviv Polytechnic National University Institutional Repository. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/20146/1/7-44-53.pdf>

Стефанська Н. О.

кандидат фізико-математичних наук,
викладач математики, вищої математики
Відокремлений структурний підрозділ
«Технічний фаховий коледж Луцького
національного технічного університету»

Боровська Ю. В.

викладач математики, вищої математики
Відокремлений структурний підрозділ
«Технічний фаховий коледж Луцького
національного технічного університету»

ВИКОРИСТАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ МАТЕМАТИКИ ЕЛЕКТРОННИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ, ХМАРНИХ СЕРВІСІВ ЯК СУЧАСНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

На тлі війни в Україні організація навчального процесу є справжнім викликом для педагогів, оскільки існує величезна кількість перепон, що відрізняє навчання зараз від навчання під час довготривалих карантинів, зумовлених ковідом. Таке навчання в сучасних закладах освіти неможливо здійснити без залучення електронних освітніх ресурсів (далі – ЕОР), хмарних сервісів, які надають широкі можливості до застосування їх у навчальному процесі як під час дистанційного навчання, так і під час традиційного навчання, зокрема на заняттях математики. Вони є сучасними комп'ютерними засобами навчання, передбачають обробку, редагування, зберігання даних, супровід навчального матеріалу, унаочнення розв'язування задач, проведення тестування, відеоконференцій, взаємодію між учасниками процесу тощо. Щороку таких засобів стає дедалі більше, а зручність, простота використання, швидкий доступ до своїх матеріалів у будь-який час, у будь-якому місці, з будь-якого засобу,

за умов наявності Інтернету, надає перевагу щодо їх використання. Заняття з використанням ОЕР підвищує інтерес здобувачів освіти до предмету, що, безсумнівно, допомагає активізувати як інтелектуальну, так і творчу діяльність, адже інформація, яка подана на екрані, – образна і краще засвоюється, ніж текстова. Впровадження ОЕР, хмарних сервісів в навчальний процес є актуальним питанням, вони знаходяться в постійному розвитку та потребують дослідження на предмет їх використання при вивченні математики.

Перелік чинних ОЕР, які найчастіше використовуються в навчальному процесі, можна розділити на дві групи: 1) мережеві технології, що використовують локальні мережі і глобальну мережу Internet (електронні варіанти посібників, сервери дистанційного навчання, що забезпечують інтерактивний зв'язок через Internet, у тому числі в режимі реального часу); 2) технології, орієнтовані на локальні комп'ютери (навчальні програми, комп'ютерні моделі реальних процесів, демонстраційні програми, електронні задачки, контролюючі програми, дидактичні матеріали).

Найбільш розповсюдженими і корисними при викладанні математики є такі ОЕР:

– електронні дидактичні демонстраційні матеріали – електронні матеріали призначені для супроводу освітнього процесу. Це презентації, схеми, відео- й аудіозаписи.

– електронні видання – електронні документи, які проходять редакційно-видавниче опрацювання та призначені для розповсюдження в незмінному вигляді. Це журнали для студентів та педагогів.

– комп'ютерні тести – стандартизовані завдання, представлені в електронній формі, призначені для вхідного, проміжного і підсумкового контролю рівня навчальних досягнень. Це різні Google-форми, Mytest (http://matematica.inf.ua/files/program/program_all/MyTest.html), Testorium (<https://www.testorium.net/ua/>).

– електронні підручники – електронні навчальні видання з систематизованим викладом матеріалу, що відповідає освітній програмі.

Комп'ютер та інтерактивне програмно-методичне забезпечення змінюють форму спілкування на занятті, вони перетворюють навчання на ділову співпрацю. Застосування електронних ресурсів дозволяє видозмінювати увесь процес викладання, реалізувати модель студентоорієнтованого навчання, а головне – удосконалювати самопідготовку здобувачів освіти. А це – важливо, бо, порівняно зі школою, годин на математику виділено менше, а перелік тем і підготовка до НМТ лишаються ті ж самі.

Хмарна технологія (хмарні обчислення) – це технологія, яка надає користувачам Інтернету доступ до комп'ютерних ресурсів сервера і використання програмного забезпечення як онлайн-сервісу.

Основною перевагою застосування хмарних технологій в освітньому процесі є доступність навчання в будь-якому місці та в будь-який зручний час, адже це можливо завдяки збереженню даних на віддаленому сервері – хмарах (GoogleDrive, SkyDrive, OneDrive, Dropbox та ін.), які доволі прості у використанні й мають широкий спектр онлайн-інструментів і послуг, що забезпечують надійне з'єднання та створюють умови для співпраці. Якщо викладач має можливості та бажання, то у нього в доступі є такі хмарні технології:

- Web-додатки для навчання;
- он-лайн сервіси для навчального процесу;
- сховища файлів, спільний доступ до файлів;
- електронні журнали та щоденники;
- системи дистанційного навчання, бібліотеки, медіатеки;
- ресурси для спільної роботи тощо.

Значних ресурсів персонального комп'ютера хмарні технології не потребують, однак передбачають наявність постійного і безперебійного доступу до Інтернету. Веб-інструменти дозволяють урізноманітнити форми й методи організації навчання та спілкування між учасниками навчального процесу. Викладач за допомогою різноманітних хмарних сервісів створює віртуальне навчальне середовище, в якому здобувачі освіти отримують доступ до навчально-методичних матеріалів, при цьому мають змогу відразу почати роботу над

завданням у спеціальній програмі чи пакеті послуг. Водночас викладач отримує можливість контролювати їхню роботу, перевіряти виконані ними завдання, допомагати корисними порадами, здійснювати оцінювання тощо.

Виокремимо хмарні сервіси, які можна використовувати при навчанні математики:

– хмарна платформа GoogleApps (<https://www.google.com.ua/>) – можливість створення поштової скриньки з підтримкою текстового, голосового GoogleTalk та відеочату; робота з календарем Google; з диском Google – сховищем файлів; GoogleDocs – інструментом для створення документів, таблиць, презентацій, форм і малюнків будь-якої складності і з можливістю використання шаблонів; сайтів Google – інструментом для створення сайтів за допомогою шаблонів та інші.

– хмарні сховища файлів (Dropbox, SkyDrive, cloud.mail.ru, GoogleDocs тощо).

– створення тестів онлайн – майстер-тест (<http://master-test.net/uk>), тесторіум (<http://www.testorium.net/>).

– навчання математики онлайн – Математика для школи (<http://formula.co.ua/>), Вивчаємо математику (<http://testmath.com.ua/>), Академія хана (<https://uk.khanacademy.org/>), Вивчення математики онлайн (<http://ua.onlinemschool.com/>).

– sageMathCloud (скорочено SMC) – це онлайн-сервіс, в якому можна написати математичний або будь-який інший розрахунок Sage або IPython Notebook (<https://cloud.sagemath.com/>).

– Geogebra Classic (<https://www.geogebra.org/classic?lang=uk>) – вільно-поширюване динамічне геометричне середовище, яке дає можливість створювати «живі креслення» для використання в геометрії, алгебрі, планіметрії, зокрема, для побудов за допомогою циркуля і лінійки.

ЕОР та хмарні технології стають повноцінним освітнім інструментом сьогодення. При цьому, у будь-якого здобувача освіти є доступ до середовища, де зберігаються усі навчальні матеріали, електронні підручники та, власне, домашні завдання. Зрозуміло, що заняття, організоване за допомогою ЕОР та хмарних технологій відрізняється від традиційного тим, що замість дошки – екран, а замість зошитів та підручників – комп'ютери. Колективна робота, опрацювання великих обсягів матеріалу, раціональне використання часу, набагато спрощений варіант спільної роботи, розширення видів співпраці – все це позитивно позначається та позначатиметься на якості знань здобувачів освіти.

Отже, використання ЕОР, хмарних сервісів як сучасних комп'ютерних засобів навчання має низку переваг та великий потенціал щодо впровадження їх на заняттях математики, що нині є пріоритетним завданням сучасної освіти.

Список використаних джерел:

1. Войтович Н. В., Найдюнова А. В. Використання хмарних технологій Google та сервісів web 2.0 в освітньому процесі. Методичні рекомендації. – Дніпро: ДПТНЗ «Дніпровський центр ПТОТС». – 2018, С. 113

2. Кухар Л. О. Електронні освітні ресурси та хмаро орієнтовані засоби навчання у професійній діяльності педагога. Наукові записки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія: Педагогічні науки. – Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова. – 2019. Вип. СXXXVI (136). С. 155-165.

3.Ткачук Г. В. Хмарні технології: аналіз, перспективи, реалізації. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/komp_2015_2_12 (дата звернення 08.05.2023 р.).

4.Скрипка Г. В. Використання хмарних технологій в практиці вчителя математики. URL: <https://drive.google.com/file/d/0BwpgUg-h-WRjcXdsUDI1NExQSXM/edit> (дата звернення 07.05.2023 р.).

Томашевська Т.Є.
спеціаліст вищої категорії,
викладач методист, викладач
Відокремлений структурний підрозділ
«Донбаський аграрний фаховий коледж
Східноукраїнського національного
університету ім. В.Даля»

ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІН СПЕЦІАЛЬНОГО КУРСУ

Сучасні реалії створюють нові умови організації і проведення навчального процесу у всіх ланках освітніх закладів. Така тенденція розвитку освітнього процесу яскраво проявляється при вивченні дисциплін спеціального курсу у вищих навчальних закладах.

Рівень і якість підготовки висококваліфікованих кадрів є важливими чинниками і необхідною передумовою ефективного економічного розвитку держави. З розвитком суспільства виникає необхідність формування у студентів вміння творчо мислити, швидко орієнтуватися та приймати необхідні рішення у складних ситуаціях.

В сучасному світі комп'ютерні технології стали невід'ємною складовою не тільки повсякденного життя, а й освітнього процесу в цілому. Студенти сприймають комп'ютерні технології з набагато більшим інтересом і позитивом, ніж звичайні підручники та посібники. Для підтримки якості навчально-виховного процесу стає зрозумілою актуальність використання мультимедійних технологій в освітньому процесі на сучасному етапі.

Аграрний сектор нашої країни є важливою складовою матеріального виробництва і соціального розвитку суспільства. Зміни в аграрній освіті передбачають освоєння нових видів професійної діяльності, адаптацію освітньо – кваліфікаційних програм до запитів і пізнавальних можливостей студентів, перехід від теорії до практики для підготовки фахових спеціалістів. Завданням навчальних закладів в сучасних умовах є надання відповідних знань, умінь і навиків згідно освітньо – кваліфікаційної характеристики і навчальної програми з кожної конкретної дисципліни.

Навчальний процес у ВНЗ включає складну взаємодію таких елементів, як мети навчання в цілому, змісту дисципліни, яка вивчається, методів, організації, форм і засобів навчання, і найголовніше, контролю результатів навчання і корекції.

Теперешні умови навчання вимагають переглянути технології навчання, знаходити методи і засоби навчання, які б відповідали індивідуальним особливостям кожного студента, допомогли б йому розкрити свій творчий потенціал. На даному етапі розвитку освітнього процесу його неможливо уявити без комп'ютерних навчальних технологій, які сприяють створенню нових методів, моделей та способів навчання студентів. Тому увага і зусилля приділяються новітнім інтерактивним методам навчання, нестандартним формам проведення занять. Такий підхід до освітнього процесу виводить його на якісно новий ступінь розвитку.

В таких умовах педагогічні працівники шукають такі моделі навчально – виховного процесу, які б забезпечили якісно нові взаємовідносини між його учасниками, активізацію навчально – пізнавальної діяльності студентів, оволодіння ними необхідним комплексом знань, умінь і навичок, особистісно – орієнтовний підхід до навчання та контроль і оцінювання знань студентів.

Використання комп'ютера, як джерела інформації, надає можливість як викладачу так і студенту мати доступ до необхідної інформації, розширювати її діапазон за допомогою наявних комп'ютерних технологій. Вільний і доступ до наявних комп'ютерних технологій, вміння їх застосовувати в певних ситуаціях виводить процес навчання на більш високий рівень та поліпшує якість освіти в цілому.

Впровадження комп'ютерних технологій в навчальний процес надає можливість викладачу створити методичне забезпечення навчальних дисциплін у новому форматі. Це і

довідкові матеріали, графіка, анімація, ілюстрації, відео матеріали, тестові завдання для різного виду контролю знань. Такий набір навчальних матеріалів надає можливість зацікавити студентів при вивченні даної теми, мотивувати до її вивчення та полегшує засвоєння матеріалу і робить його більш змістовним та корисним.

Не менш важливим у роботі викладачів є створення власних електронних підручників та ресурсів, тестових та роздаткових матеріалів. Наявність сучасних гаджетів надає можливість як викладачам так і студентам творчо включитися в освітній процес в будь якій точці країни чи навіть світу.

Для стимулювання навчального процесу в даному випадку викладачу необхідно створити таке методичне забезпечення, яке б забезпечило максимальну мотивацію до навчання. Це актуально для всіх дисциплін. А особливо це відноситься до дисциплін спеціального курсу аграрних вузів. Матеріально-технічне забезпечення в таких вузах має першочергове значення. При відсутності змоги користуватися наявною технікою, навчальними лабораторіями, навчатися в реальних виробничих умовах створення та використання необхідних електронних освітніх ресурсів спрощує та покращує проведення навчального процесу.

Створене на основі навчальних програм програмне забезпечення для спеціальних технічних дисциплін аграрного сектору в комплекті з електронними навчальними ресурсами дає змогу студентам як під час навчального процесу, так і під час самостійного вивчення освоїти теоретичний матеріал курсу чи дисципліни. Програмне забезпечення навчального процесу є актуальним для всіх форм навчання: очної та дистанційної освітньої технології.

При цьому важлива якість засвоєння знань.

Контроль і оцінювання результатів вивчення кожної дисципліни студентами є важливою ланкою управління їх діяльністю та засобом одержання зворотної інформації. Вказані заходи дають можливість викладачу отримати результати навчальної діяльності студентів та вчасно внести необхідні корективи в методику вивчення дисципліни. При цьому студент має змогу ознайомитися з вимогами до рівня знань та їх якості.

Процес контролю це одна з найбільш трудомістких і відповідальних операцій. Правильна постановка якості знань студентів сприяє поліпшенню якості підготовки фахівців

Оцінювання якості знань студентів повинні відповідати певним вимогам: об'єктивності, систематичності, всебічності, різноманітності форм і методів, індивідуальному підходу.

Рівень досягнутих знань характеризується оцінкою, отриманою студентом протягом певного часу вивчення дисципліни.

На сучасному етапі для визначення результатів успішності навчання студентів використовуються найрізноманітніші форми, методи та способи контролю в поєднанні із засобами навчання чи без них.

Ефективним засобом та оптимальною формою організації контролю у навчанні є тестування. Тестовий контроль знань студентів застосовується для діагностики освітньо – професійної підготовки студентів.

Такий метод контроль може забезпечити успішну реалізацію мети і всіх функцій контролю, а також задовольнити вимоги, що висувуються до якості контролю і розглядається сьогодні, в основному, як спосіб ефективної перевірки результатів навчання чи ступеня готовності до тієї чи іншої діяльності. Отже, тестування – багатофункціональний метод, який дозволяє швидше зрозуміти, як краще далі працювати з студентом, а також допомагає викладачу скоригувати курс навчання.

Широке впровадження тестування за допомогою комп'ютерних технологій обумовлене двома особливостями тестів: високою технологічністю перевірки результатів тестування та незалежністю результатів тестування від суб'єктивної думки тих, хто перевіряє.

Для забезпечення ефективного тестового контролю необхідно використовувати якісні тестові матеріали. У свою чергу для підготовки таких матеріалів необхідно добре володіти навчальною дисципліною, надати якісні матеріали для його виконання, а також основними

елементами теорії складання тестових завдань. Для такої перевірки знань у вузі використовуються тести I та II рівня.

Список використаних джерел:

1. Організація навчально – виховного процесу. Досвід роботи вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації. Випуск 14. 2009.
2. Базовкіна О. Методична робота – показник інноваційності навчального закладу // Освіта. Технікуми, коледжі 1 (31), 2012. – 125 с.
3. Вахрушева Т.Ю. Інтерактивні технології навчання як засіб активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів // Нові технології навчання №47, 2007. – 97 с.
4. Донець С.І. Використання сучасних методів навчання та інноваційних технологій у навчальному процесі // Освіта. Технікуми, коледжі №1 (20), 2008. – 84 с.
5. Луцик І.Г. Особливості застосування інтерактивних технологій навчання // Нові технології навчання №53, 2008. – 139 с.12.
6. Подпратов Г.І., Манько В.М., Лузан П.Г. Зміст і процес підготовки фахівців з механізації сільського господарства. К.: Національний аграрний університет, 2003. -408 с.
7. Токар Н. Упровадження комп'ютерних та мультимедійних технологій навчання // Освіта. Технікуми, коледжі №1(20), 2008. – 88 с

Хамець Н. Я.

викладач

Відокремлений структурний підрозділ
«Вишнянський фаховий коледж
Львівського національного університету
природористування»

ЕФЕКТИВНЕ ВИКОРИСТАННЯ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ ЗАКЛАДАМИ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

З початку повномасштабного російського вторгнення дистанційне навчання для навчальних закладів на території України, стало єдиним доступним варіантом.

І в соціокультурному, і в технічному плані українське суспільство було готовим до онлайн-навчання. Оскільки ще до воєнних подій, освітній процес тривав уже у дистанційній формі, причиною якого було поширення пандемії COVID-19.

Отож, в організації відновлення освітнього процесу в навчальних закладах в умовах воєнного стану були враховані рекомендаційні положення листа Міністерства освіти і науки України від 06.03.2022 № 1/3371- 22 «Про організацію освітнього процесу». Освітній процес мав бути відновленим за безпечних умов, де пріоритетним завданням є забезпечення максимально можливої безпеки кожного здобувача освіти та кожного працівника системи освіти. У разі необхідності, за результатами консультацій із цивільно-військовими адміністраціями, ухвалюється рішення подальших дій стосовно освітнього процесу.

Під час планування та організації навчального процесу, закладами фахової передвищої освіти, засобами цифрових технологій варто було враховувати окремі категорії здобувачів освіти (їх територіальне розміщення), проблеми технічного та ергономічного характеру. До проблем технічного та ергономічного характеру відносять: відсутність або обмежений доступ до індивідуальних технічних засобів навчання; обмежений доступ до інтернету; неможливість облаштування комфортного місця для навчання. Виділяють такі категорії студентів в умовах війни: студенти, які залишились у місцях свого постійного проживання; студенти, евакуйовані

до різних областей України; студенти, евакуйовані за межі України. Ці категорії студентів варто було врахувати при плануванні навчального процесу.

На даний час врахувавши ці критерії, досить широко використовується змішане навчання, яке включає найефективніші аспекти поєднання онлайн та офлайн-навчання у один ланцюжок.

Оскільки є потреба і можливість організувати змішане навчання, необхідно визначитися з моделлю або моделями, за якими заклад буде працювати. Моделей змішаного навчання досить багато. Ми зупинимося на кількох основних.

Ротаційна модель. Різновидом цієї моделі є робота за технологією «Перевернутий клас», коли студенти частину матеріалів опрацьовують самостійно, а на занятті, обговорюють дискусійні питання, чи консультуються з викладачем, або вивчають наступну частину матеріалу. Саме таку модель сьогодні реалізує більшість навчальних закладів в Україні, які обрали змішаний формат навчання.

Гнучка модель. У цій моделі студенти працюють за індивідуально налаштованим графіком переважно онлайн, а викладач є інструктором, який координує їхню діяльність та надає консультації. Причому консультації викладач може надавати як очно, так і онлайн у синхронному режимі. Таку модель часто обирають навчальні заклади, які перебувають у відносно небезпечних регіонах, де ведеться активна фаза військових дій.

Особистісно орієнтована модель. Передбачає навчання за індивідуальними освітніми траєкторіями (студенти навчаються очно, а паралельно працюють із зовнішніми електронними ресурсами, онлайн-курсами). Така модель може використовуватися для поглибленого вивчення окремих дисциплін, у разі поєднання очної та екстернатної, очної та мережевої або інших форм здобуття освіти.

Модель збагаченого віртуального середовища. Модель передбачає основну роботу в режимі онлайн за розробленими дистанційними курсами. Водночас студент може відвідувати окремі заняття (якщо ця модель застосовується індивідуально), або ж для студентів усієї групи, проводяться окремі заняття (наприклад, на початку та в кінці вивчення теми, для захисту проєктів, обговорення окремих тем). Така модель буде корисною громадам, де внаслідок воєнних дій навчальний заклад зруйнований або пошкоджений, однак є обладнаний цифровий хаб чи інші приміщення, які можуть використовуватись для проведення окремих занять з студентами.

З організаційної точки зору найбільш прийнятною і ефективною є робота із чергуванням аудиторних занять з онлайн-заняттями. (групова робота над проєктами, презентаціями, віртуальні контакти між учасниками),

Але виходячи із ситуації, що воєнний час, безпека здобувачів освіти і педагогів та психологічне здоров'я, кожен навчальний заклад окремо приймає і застосовує свій тип моделі змішаного навчання.

Змішана форма навчання є найбільш оптимальним варіантом безперервного освітнього процесу на даний час. Вона сприяє тому, що студент має вільний доступ до запропонованих матеріалів не тільки в паперовому, але й в електронному вигляді. Здобувачі освіти можуть використовувати додаткові навчальні матеріали і поднювати їх під час онлайн чи офлайн - навчання.

Список використаних джерел:

1. Дистанційне навчання: сучасний формат освіти, який має лишитися. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2020/07/2/241517/>

2. Змішане навчання: як організувати якісний освітній процес в умовах війни. URL: <https://sqe.gov.ua/zmishane-navchannya-yak-organizuvati-yaki/>

3. Наказ про організацію освітнього процесу від 06.03.2022р. URL: <https://erudyt.net/novini/novini-shkilnoi-osviti/nakaz-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-vid-06-03-2022r-mon-ofitsiyno.html>

Чос С.М.
викладач вищої категорії,
майстер виробничого навчання
Відокремлений структурний підрозділ
«Технічний фаховий коледж Луцького
національного технічного університету»

ІНФОРМАЦІЙНО-РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Актуальність теми: навчитися працювати з різними освітніми інформаційними ресурсами і системами, виявляти особливості отриманих нових знань за допомогою мережі Інтернет, забезпечити готовність здобувачів освіти до активної життєдіяльності в умовах інформаційного суспільства.

Інформаційна система — це організаційно впорядкована сукупність інформаційних продуктів та інформаційної інфраструктури. Наприклад, бібліотека, архів, база даних, Інтернет.

Інформаційні ресурси — це окремі документи і масиви документів, які входять до складу інформаційної системи.

Здобувач освіти повинен вміти:

- пояснювати призначення освітніх інформаційних ресурсів і систем;
- класифікувати та застосовувати інформаційні ресурси та системи для поглиблення знань з профільного предмету;
- працювати з освітніми інформаційними ресурсами і системами та використовувати їх у навчанні;
- аналізувати якість та доцільність використання освітніх інформаційних ресурсів і систем для самоосвіти;
- здійснювати пошук необхідних інформаційних матеріалів з використанням пошукових систем, зокрема в Інтернеті;
- дотримуватись правових і морально-етичних норм при роботі з програмними продуктами та інформаційними ресурсами.

Коли ви виконуете домашнє завдання, добираєте матеріал для написання реферату, готуетесь до контрольної роботи, вам потрібні різноманітні джерела інформації: підручники та збірники завдань, атласи, словники, хрестоматії, колекції фотографій тощо. Досить часто для виконання навчальних завдань ви використовуєте й різноманітні електронні засоби. Це можуть бути ресурси Інтернету, електронні енциклопедії, галереї зображень, а також прикладні програми, які використовують для проведення розрахунків, текстовий редактор чи видавничу систему, графічний редактор тощо. Разом з тим, існує цілий ряд програм, які безпосередньо призначені для забезпечення навчання. Такі програми називають *програмними засобами навчального призначення*.

Для сучасної людини важливим є опанування сучасних інформаційних технологій, вміння застосовувати їх у навчальній і професійній діяльності, навички самостійного отримання потрібної інформації з використанням різноманітних засобів. Такими засобами можуть бути спеціально створені програмні засоби навчального призначення або ресурси, доступні у мережі Інтернет. Перевагою електронних ресурсів порівнянно з традиційними є наявність зручних у використанні засобів унаочнення навчального матеріалу: статичне та динамічне подання об'єктів, процесів, явищ, їх складових, графічне подання закономірностей і результатів проведення експериментів, дослідів, розв'язків задач. Отже, під *електронними освітніми ресурсами* розуміють навчальні, наукові, інформаційні, довідкові матеріали та засоби, розроблені в електронній формі й подані на носіях будь-якого типу або розміщені у комп'ютерних мережах, які можна відтворити за допомогою електронних цифрових технічних засобів і які необхідні для навчання.

Основні види електронних освітніх ресурсів:

•електронний документ — документ, інформація в якому подана у формі електронних даних і для використання якого потрібні технічні засоби;

•електронне видання — електронний документ, який пройшов редакційно-видавниче опрацювання, має вихідні відомості й призначений для розповсюдження в незмінному вигляді;

•електронний аналог друкованого видання — електронне видання, що в основному відтворює відповідне друковане видання, зберігаючи розташування на сторінці тексту, ілюстрацій, посилань, приміток тощо;

•електронні дидактичні демонстраційні матеріали — електронні матеріали (презентації, схеми, відео- й аудіозаписи тощо), призначені для супроводу навчально-виховного процесу;

•інформаційна система — організаційно впорядкована сукупність документів (масивів документів) та інформаційних технологій, в тому числі з використанням технічних засобів, що реалізують інформаційні процеси та призначені для зберігання, обробки, пошуку, розповсюдження, передачі та надання інформації;

•депозитарій електронних ресурсів — інформаційна система, що забезпечує зосередження в одному місці сучасних електронних освітніх ресурсів з можливістю надання доступу до них через технічні засоби, у тому числі в інформаційних мережах (як локальних, так і глобальних);

•комп'ютерний тест — стандартизовані завдання, подані в електронній формі, призначені для вхідного, проміжного і підсумкового контролю рівня навчальних досягнень, а також самоконтролю та/або такі, що забезпечують вимірювання психофізіологічних і особистісних характеристик випробовуваного, опрацювання результатів яких здійснюється за допомогою відповідних програм;

•електронний словник — електронне довідкове видання упорядкованого переліку мовних одиниць (слів, словосполучень, фраз, термінів, імен, знаків), доповнених відповідними довідковими даними;

•електронний довідник — електронне довідкове видання прикладного характеру, в якому назви статей розташовані згідно з алфавітним або систематичним порядком;

•електронна бібліотека цифрових об'єктів — набір ЕОР різних форматів, в якому передбачено можливості для їх автоматизованого створення, пошуку і використання;

•електронний навчальний посібник — навчальне електронне видання, використання якого доповнює або частково замінює підручник;

•електронний підручник — електронне навчальне видання з систематичним викладом дисципліни (її розділу, частини), що відповідає навчальній програмі;

•електронні методичні матеріали — електронне навчальне або виробничо-практичне видання роз'яснень з певної теми, розділу або питання навчальної дисципліни з викладом методики виконання окремих завдань, певного виду робіт;

•курс дистанційного навчання — інформаційна система, яка є достатньою для навчання окремим навчальним дисциплінам за допомогою опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій;

•електронний лабораторний практикум — інформаційна система, що є інтерактивною демонстраційною моделлю природних і штучних об'єктів, процесів та їх властивостей із застосуванням засобів комп'ютерного унаочнення.

Існують комбіновані програмні комплекси, у яких поєднано програмні засоби з різних груп. Вони отримали назву мультимедійні або інтерактивні, курси. Однією з переваг програмного забезпечення навчального призначення є так звана інтерактивність, тобто швидкий зворотній зв'язок між користувачем і засобами інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечує реалізацію діалогу між учнем і учителем, між учнем і програмним навчальним середовищем.

Список використаних джерел:

1. О. М. Касьянова, К. І. Бодня Навчання в післядипломній освіті: теоретичний і практичний аспекти. Проблеми безперервної освіти та науки.

Яневич В.В.

викладач фізики
Відокремлений структурний підрозділ
«Технічний фаховий коледж Луцького
національного технічного університету»

Смоляк І. В.

вчитель фізики
ЗЗСО «Залізницький ліцей ім.І. Пасевича»

ВИКОРИСТАННЯ ВЕБ-РЕСУРСІВ НА ЗАНЯТТЯХ ФІЗИКИ ТА АСТРОНОМІЇ

Актуальність напрямку досліджень.

Актуальність цієї теми обумовлює потреба в забезпеченні якості та сталості здобуття освіти шляхом удосконалення її змісту та методики на основі новітніх досягнень науки, інноваційних технологій в освітньому процесі. Ключовим засобом для вирішення цього завдання є вдалий вибір цифрових технологій, розробка нових методів і форм взаємодії педагогічних працівників та здобувачів освіти.

Цифровізація в освітніх закладах України прискорилося в умовах світової пандемії COVID-19, ми потроху пристосувалися до дистанційного навчання.

Переваги інформаційно-комунікаційних технологій в освітній діяльності відчули всі учасники. Сьогодні інформаційно-комунікаційні технології оточують нас всюди. Можна навести дуже багато прикладів з власного досвіду: використання дистанційних курсів для організації самостійної роботи здобувачів освіти, використання аудіо- та відеоматеріалів на заняттях, презентації викладачів та студентів, підручники на електронних носіях, мультимедійні програми, навчальні сайти та багато іншого.

Використання засобів ІКТ у навчанні може відбуватися у різних організаційних формах: онлайн-курси, онлайн-консультування, онлайн-заняття, онлайн-тренінги, хакатони, вебінари, тестування та ін. Під час освітнього процесу у будь-якій формі можливо застосовувати електронні підручники з інтерактивним вмістом, віртуальні дослідницькі й навчальні лабораторії, електронні соціальні мережі, інтерактивні музеї науки, віртуальні технопарки та інше [1, с.5]. Електронний освітній контент передбачає інформаційно-ресурсне забезпечення навчання, виховання, управління, проведення навчальних досліджень. Це можуть бути ресурси бібліотечних інформаційних центрів; колекції електронних освітніх ресурсів web-порталів, спеціалізований контент сайтів закладів освіти.

Основні результати.

Електронні методичні матеріали сьогодні – це не тільки «електронні видання», присвячені роз'ясненням навчальних тем і розділів або викладу методики виконання окремих завдань, певного виду робіт. Це, в першу чергу, ресурсні освітні портали та сайти. Для викладання дисциплін природничо-математичного циклу однією з основних вимог залишається можливість проведення демонстраційного навчального експерименту, лабораторних й практичних робіт, виконання навчальних проєктів, а отже, актуальною залишається методична підтримка таких видів навчальної діяльності [2, с.3].

Фізика – цікава, але досить складна наука, тому вона легко дається далеко не кожному! Чому? Освітня програма передбачає багато теорії й обмаль практики, а збагнути сенс фізики

можна лише під час експериментів. Але в реаліях українського шкільного сьогодення через брак технічного обладнання це практично неможливо. То, не опускати ж через це руки!

Пропонуємо на заняттях фізики використовувати інтерактивні технології за допомогою мобільного телефону чи планшета, які є практично у кожного здобувача освіти, а фізичні експерименти здійснювати онлайн!

Платформа <https://phet.colorado.edu/> PhET - це набір інтерактивних комп'ютерних моделей на основі наукових досліджень для навчання та вивчення фізики, хімії, математики та інших наук. PhET-моделювання можна запустити в мережі або завантажити безкоштовно з сайту PhET. Симуляції - це анімовані, інтерактивні та ігрові середовища, де здобувачі навчаються через дослідження. Розробниками комп'ютерних моделювань закладена можливість для вчителів/викладачів самостійно проєктувати нові завдання. З метою підвищення мотивації та зацікавленості учнів уведено елементи навчальної гри. Окремі завдання передбачають оцінювання.

Кожен Sim має поради для вчителів/викладачів, уроки та відеопрограми, що можна знайти в розділі «Для вчителів» на кожній Sim-сторінці. Зареєстровані користувачі можуть переглядати ці ресурси та ділитися Sim-заходами із спільнотою PhET. Вебсайт PhET підтримує заходи, спеціально розроблені для дистанційного навчання. Усі нові Sim-и PhET запрограмовані на HTML5 і працюють у сучасних веббраузерах на будь-якому пристрої.

На заняттях астрономії раджу застосовувати електронний планетарій Stellarium. Stellarium — вільний планетарій з відкритим кодом для вашого комп'ютера. Програма здатна показувати реалістичну просторову картину неба, таку, яку можна бачити неозброєним оком, у бінокль або у телескоп.

Можливості програми:

- Більш ніж 600 000 зірок;
  - Додаткові каталоги з більш ніж 210 мільйонами зір;
  - Планети всієї сонячної системи та їхні головні супутники;
  - Астеризми та художні зображення сузір'їв;
  - Зображення туманностей;
  - Реалістичний Чумацький Шлях;
  - Панорамні пейзажі, туман, атмосфера та реалістичні заходи, сходи сонця та затемнення;
  - Штучні супутники Землі.
  - Стандартний перспективний, ширококутний (риб'яче око) та сферичний способи проєктування;
  - Можливість збільшення зображення;
  - Керування часом, можливість написання своїх скриптів, додавання власних небесних об'єктів, ландшафтів, зображення сузір'їв;
  - Керування телескопом;
  - Екваторіальна та азимутальна сітки;
  - Метеори;
  - Моделювання затемнення.
  - Можна додавати об'єкти далекого космосу, пейзажі, зображення сузір'їв, скрипти тощо
- Висновки.

Використання платформ для цифрової освіти сприяє створенню таких інформаційно-освітніх середовищ, в яких здобувачі освіти отримують можливість навчальної самореалізації за допомогою цифрових інструментів та відповідного контенту, а учителі/викладачі – можливість формування ІК-компетентностей та розвитку професіоналізму. Засоби інформаційно-комунікаційних і мережних технологій, веб-ресурси освітнього призначення дозволяють подолати рамки аудиторних взаємодій, технологічно оснастити і посилити позааудиторну самостійну роботу здобувачів освіти.

Список використаних джерел:

1. Биков В., Спирін О., Пінчук О. Сучасні завдання цифрової трансформації освіти (2020) Вісник Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття» №1, 2020: наук. журнал / голов. ред. Г.І. Сотська. – Київ : ТОВ «Талком», 2020. – 83 с. ISSN 2708-2156 / e-ISSN 2708-2164 С. 27–36.
2. Дементієвська Н.П., Пінчук О.П., Слободяник О.В., Соколюк О.М. Особливості використання комп'ютерних моделювань у шкільному курсі фізики. Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку: збірник наукових праць. – Київ : ЦП Компринт, 2019. – С. 67–79.
3. Кухаренко В.М. Системний підхід до змішаного навчання / В.М. Кухаренко // Інформаційні технології в освіті. – 2015. – № 24. – С. 53–67.
4. Коцюба Р.Б. // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2013. –Т.3, № 5. – С.43–52.

РОЗДІЛ III. ІНСТРУМЕНТИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ ТА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Бицька М.В.

кандидат філологічних наук,
викладач української мови та літератури
Відокремлений структурний підрозділ
«Технічний фаховий коледж Луцького
національного технічного університету»

ЗАСТОСУВАННЯ МЕДІАТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Сьогодні питання застосування медіатехнологій на уроках української мови та літератури є надзвичайно актуальним. Особливо тепер, коли ситуація в країні змушує пристосуватися до асинхронного, синхронного чи змішаного режиму засвоєння знань.

До медіатехнологій зараховують не лише друковані видання, пресу, звукозапис, фотографію тощо, а й кінематограф, мультимедійні комп'ютерні системи, інтернет. Традиційними з них вважають кінематограф, пресу, телебачення, звукозапис, інших - новими чи електронними. Останні натомість поділяють на апаратні (комп'ютер, проектори, плеєри, акустичні системи) й програмні (електронні видання, інтернет платформи, слайд-шоу, сайти, блоги, електронні сторінки тощо).

У своєму дослідженні ми будемо акцентувати увагу саме на електронних програмних медіатехнологіях, які не лише урізноманітнюють навчальний матеріал, допомагають краще його засвоїти, а й економлять педагогу час та енергетичні ресурси.

Ми усвідомлюємо, що використання медіатехнологій в навчанні таїть у собі цілий ряд небезпек, тому, на нашу думку, завдання медіаосвіти полягає в тому, щоб навчити здобувача освіти критично мислити і вміти відрізняти правдиву інформацію від фейкової, тобто формувати медіаграмотних студентів.

Однак перш за все потрібно уточнити для якого режиму навчання найкраще використовувати ті чи ті медіатехнології. Наш технологічний коледж з нового навчального 2022-2023 року перейшов на змішану форму навчання. Це виклик не лише для студентів, а й для викладачів, яким потрібно вміло поєднувати інструменти як традиційного, так і дистанційного навчання.

Як стверджують дослідники, змішана форма навчання почала активно запроваджуватися у XXI ст. як заміна дистанційного навчання. Безперечно, вона має ряд суттєвих переваг: безпосередня взаємодія між учнем і вчителем, а не опосередкована як у дистанційному, можливість частково застосовувати методики традиційного навчання і широко використовувати цифрові технології.

Для впровадження принципів змішаного навчання ми використовуємо різні освітні платформи та онлайн-сервіси.

1. Платформи для дистанційного навчання

Наш навчальний заклад користується платформою Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment). Це безкоштовна відкрита система, пристосована для дистанційного навчання, завдяки якій студент може в будь-який момент ознайомитися з різними курсами дисциплін і працювати з ними. Вона підходить як для змішаної, так і заочної форми навчання.

Перевага платформи в тому, що матеріали зберігаються у структурованій формі, є завжди доступними та підлягають коригуванню. Окрім того Moodle пропонує велику кількість видів завдань та рейтингову систему оцінювання студентів окремих груп. А найважливіше те, що персональні дані як викладачів, так і студентів захищені.

Звичайно, це не єдина платформа для навчання. Можна скористатися можливостями таких систем, як ATutor, Claroline, Live@EDU, eFront тощо. Чи звернутися до інструментарію системи Google Classroom, яка дуже популярна в загальноосвітніх закладах освіти.

Допомогти подолати дистанцію між викладачем і студентом можуть різноманітні освітні сайти. Зокрема додаток EDMODO, який схожий за функціоналом до популярної серед підлітків і не тільки соцмережі Facebook. Він допомагає учасникам навчального процесу об'єднатися навколо питань засвоєння матеріалу та здобуття освіти.

Популярним є й додаток TeacherKit - Class manager, який часто порівнюють з віртуальним навчальним закладом.

2. Онлайн- сервіси

Щоб урізноманітнити навчальний процес, збільшити інтерес студентів до вивчення рідної мови та літератури можна використати на заняттях деякі онлайн-сервіси:

Learningapps.org – сервіс, за допомогою якого можна онлайн створювати вправи. Це своєрідний конструктор для розробки інтерактивних завдань, виконання яких сприяє розвитку пізнавальних інтересів учнів та студентів. Сервіс містить колекцію дидактичних вправ та шаблони для створення власних;

Tagul – онлайн-сервіс, який дозволяє створити хмари слів із тексту, введеного користувачем. Хмари слів можуть бути спрямовані як на засвоєння лінгвістичних знань, повторення вивченого матеріалу;

Loupe – сервіс, що призначений для створення колажів зображень, які створюють передумови для розвитку абстрактного мислення, а також навичок самостійної роботи студентів;

Popplet чи Mindomo – сервіси, що дозволяють створювати ментальні карти – схеми, які візуалізують певну інформацію, використовуються на всіх етапах роботи з лексичним чи граматичним матеріалом. Не менш цікавим є ресурс mindmeister.com для створення інтелектуальних чи ментальних карт.

Padlet – сервіс, що дозволяє завантажувати, зберігати і працювати спільно зі студентами і з файлами. Сервіс дуже зручний у користуванні, оскільки викладач може створювати необмежену кількість віртуальних дошок (наприклад, відповідно до певної теми), прикріплювати фото, відео- та аудіофайли, створювати публікації, доповнювати чи вилучати інформацію, надавати студентам доступ до своїх розробок та отримувати виконані домашні завдання;

Kahoot дає змогу створити інтерактивні навчальні ігри, які складаються з низки запитань та кількома варіантами відповідей. Час на їх виконання задає в сервісі викладач. Наприкінці гри студенти можуть спостерігати рейтинг змагання, визначати переможця та обговорювати питання, в яких було допущено помилки;

Quiz - сервіс пропонує користувачу кілька форм для створення тестових завдань: Quiz, Poll та Slide. Quiz об'єднує в собі різноманітні форми, що спрямовані на створення тестових завдань, які розвивають критичне мислення.

Thinglink - сервіс, який дозволяє зібрати докупи кілька посилань, таблиць і картинок, надавши їм вигляд цілісного матеріалу. Найчастіше на сервісі створюють інтерактивні плакати. Втім, інтерактивним можна зробити будь-який матеріал: підручник, навчальні відео, діаграми, фото та екскурсії.

Jigsawplanet - ресурс для створення безкоштовних пазлів та головоломок.

Imgonline - сервіс для якісної обробки фото, ресурс для створення якісних мотиваторів і демотиваторів.

Generator-online - сервіс, який дозволяє поєднати в одній системі кілька генераторів, ресурс для створення QR-кодів.

Vizia.co - для створення інтерактивного відео і Powtoon - для презентації анімаційного ролика.

І звісно ж спеціалізовані інтернет-сайти, які можуть допомогти студенту не тільки ознайомитися із секретами обраної спеціальності, розвивати професійну компетентність

майбутніх фахівців, а й іти в ногу з часом, вчасно ознайомлюючись з відкриттями та досягненнями в окремій галузі знань.

3. Інформаційні портали

Інформаційно-довідковий портал slovo.ua присвячений українській мові. Тут редактор може знайти відповіді на запитання щодо граматики, орфографії, пунктуації української мови. Перевірити його на правильність написання й уживання. Бібліотека порталу містить важливі видання з української мови – такі, як «Український правопис» та «Культура слова: мовностилістичні поради» О. Д. Пономарева.

Іншим популярним електронним ресурсом є сайт www.chytomo.com. Він призначений для тих, хто цікавиться світом літератури. Його матеріали поділені на п'ять основних розділів: «Книги», «Часописи», «Самвидав», «Е-читиво» та «Елементи». На сайті можна знайти новини про різні неординарні літературні проекти, електронні видання, дізнатися про виставки, прочитати цікаві матеріали про все.

Сайт Information Literacy Resources Directory (<http://www.infolitglobal.info>) є каталогом різноманітних матеріалів, присвячених медіа- та інформаційній грамотності. Матеріали подаються різними мовами.

Одним із провідних українських сайтів з медіаграмотності є <http://www.telekritika.ua/>. На особливу увагу заслуговує розділ «Медіаконтент», який містить моніторинги теленовин, телетижневиків, політтехнологій, авторські колонки, відеозаписи, присвячені актуальним проблемам медіапростору.

Іншим корисним сайтом є інформаційний портал <http://osvita.mediasapiens.ua/>. За його допомогою можна знайти оперативну інформацію, подану з урахуванням балансу думок, дізнатися про тренінги та інші способи підвищення професійної компетентності.

Наразі у навчальному процесі не обійтися без професійно-орієнтованих джерел, до яких слід звертатися з перших кроків набуття фахової освіти. Для цього слід відкрити студентам світ наукових досліджень, в котрих пропонувалися новітні медіаосвітні технології, започаткувати систему використання медіаджерел на заняттях, звернути увагу на терміни галузі, котрі представлені у фахових медіатекстах. Використання професійно-орієнтованих медіаджерел збагатять сучасну освіту новими підходами й технологіями, що значно поліпшить якість освіти.

Як бачимо педагогічні методики вищої школи України засвідчують перспективність і доцільність розроблення різних медіаосвітніх технологій, оскільки їх наявність і розмаїття сприяють формуванню професійної компетентності студентів як майбутніх фахівців. Саме тому медіаосвітні елементи повинні стати невід'ємною частиною навчальних програм, частиною гуманітарної підготовки різних спеціальностей.

Список використаних джерел:

1. Дистанційне та змішане навчання. Досвід, поради, інструменти / О.С. Амеліна, О.В. Цуркан. – Х.: Вид. група «Основа», 2022. – 128 с.
2. Застосування медіа-технологій викладачами технічних дисциплін у професійній діяльності: навчальний посібник для студентів, магістрів, аспірантів та педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів України / О.Н. Дем'янчук, П.В. Саварин – Луцьк: Ред.- вид. Відділ Луцького НТУ, 2016.
3. Недбай В.В. Інноваційні медіа-технології в системі політичних комунікацій: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора політичних наук. – Одеса, 2012.
4. Поліщук І.О. Сучасні медіатехнології / Поліщук І.О. // Політологічні записки. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля. – 2012. – № 4. – С. 40-50.

Заводовський Ю.В.

магістрант факультету комп'ютерних наук,
математики, фізики та економіки
Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г. Короленка

ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІКТ-КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧИТЕЛІВ

Процес інформатизації освіти має значний вплив на професійну діяльність педагога, підвищуючи рівень використання сучасних ІКТ. Це, в свою чергу, дозволяє організувати навчальну діяльність на новому рівні, конструювати освітній процес у новому інформаційно-освітньому середовищі.

Сучасні методи, засоби та форми навчання, постійно вдосконалюючись, об'єктивно досягають інформаційно-технологічної стадії свого розвитку. Уміння вчителя освоювати нові знання, постійно вдосконалюватися, орієнтуватися в інформаційному полі, використовуючи засоби ІКТ для вирішення практичних завдань та комунікації, стає важливим критерієм оцінки компетентності вчителя, тому професійну ІКТ-компетентність майбутнього вчителя можна конкретизувати як здатність розв'язувати професійні завдання. На основі аналізу педагогічних та науково-методичних праць можна виділити наступні складові професійної компетентності майбутнього вчителя інформатики такі, як предметна, методична, ІКТ-складова.

Проблеми формування ІКТ-компетентності детально розглянуті в багатьох наукових працях, автори яких надають власне визначення цього поняття. У той же час більшість науковців-педагогів збігаються в тому, що вимоги до ІКТ-компетентності сучасного вчителя інформатики постійно зростають у зв'язку з постійним характером розвитку засобів ІКТ, реалізацією державних та регіональних програм в галузі інформатизації суспільства і освіти. У дослідженнях підкреслюється, що ІКТ-компетентність дозволить майбутньому вчителю інформатики бути конкурентоспроможним на ринку праці, готовим до постійного професійного зростання та професійної мобільності відповідно до потреб сучасної інформатизованої освіти. [3].

«ІКТ-компетентність вчителя» може бути описана як його готовність і здатність самостійно використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології в педагогічній діяльності з метою вирішення широкого спектру освітніх завдань і проєктування шляхів підвищення кваліфікації в цій галузі, проходженням тематичних курсів та спеціалізованих навчальних програм. При наявності ІКТ-компетентності, учитель має не лише прагнути використовувати ІКТ у своїй роботі, але й моделювати та конструювати інформаційно-освітню діяльність. [1].

Застосування хмарних технологій у процесі навчання сьогодні є однією з найбільш перспективних інновацій у системі освіти: вони значно знижують витрати на інформаційну інфраструктуру, дозволяють створювати, поширювати та використовувати додаткові сервіси в освітньому середовищі з метою підвищення якості освіти. Крім того, саме хмарні сервіси є дуже ефективним інструментом для розробки індивідуальних методів навчання, що дозволяє будувати процес навчання більш продуктивно і цікаво.

Хмарні технології – це інноваційні технології, які дозволяють об'єднувати ІТ-ресурси різних програмних та апаратних платформ в єдине ціле та надавати користувачеві до них доступ через Інтернет у вікні стандартного веббраузера, при цьому для їх використання не обов'язково мати високопродуктивні та ресурсомісткі комп'ютери. Ми вважаємо доцільним формування ІКТ-компетентності в галузі хмарних технологій у педагогічній діяльності майбутнього вчителя інформатики.

Використання хмарних технологій у процесі навчання, а також побудова методичної системи навчання є ефективним інструментом формування не лише нормативних компетенцій, але й компетенцій у галузі хмарних технологій [3].

Основні напрямки формування ІКТ-компетентності в галузі хмарних технологій можна назвати:

- освоєння та систематизація знань у галузі хмарних технологій;
  - навчання вибору онлайн сервісів на основі хмарних технологій з метою їх упровадження в освітній процес;
  - володіння навичками роботи з хмарними сервісами;
  - навчання розробці методичного забезпечення організації та супроводження освітньої діяльності на основі хмарних технологій;
  - розвиток навичок проєктно-дослідницької діяльності з використанням онлайн сервісів на основі хмарних технологій при розробці електронних навчальних матеріалів;
  - розвиток професійних навичок, важливих особистісних якостей та комунікативних навичок при онлайн взаємодії з використанням онлайн сервісів на основі хмарних технологій.
- При такому підході розв'язуються наступні завдання:
- розробка навчального матеріалу в галузі хмарних технологій;
  - ознайомлення з різними онлайн сервісами на основі хмарних технологій;
  - отримання вмінь та навичок роботи з цими сервісами;
  - цільове використання знань, вмінь та навичок у навчальній діяльності;
  - планування та підготовка онлайн сервісів на основі хмарних технологій для їх використання при організації навчального процесу;
  - розробка методичного забезпечення із застосуванням онлайн сервісів на основі хмарних технологій в рамках організації та супроводження навчальної діяльності.

На ринку інформаційних технологій вже пропонується ряд комплексних рішень, які надають хмарні сервіси різним категоріям користувачів, у тому числі і користувачам у галузі науки та освіти (наприклад, хмарні сервіси від компаній Microsoft, Google тощо). Нині в освітніх закладах нашої країни корпорація Microsoft активно поширює хмарний сервіс Office 365, а компанія Google проводить ряд навчальних вебінарів.

Підсумовуючи, формування ІКТ-компетентності сприяє розширенню та розвитку навичок учителів з різних предметів, постійному самовдосконаленню, бажанню навчатися протягом життя, глибшому розумінню інформаційно-комунікаційних процесів, здатності використовувати набуті знання в професійній діяльності, підвищенню професійної майстерності та застосуванню набутих знань у педагогічній практиці.

Список використаних джерел:

1. Морзе Н.В., Воротникова І.П. Модель ІКТ компетентності вчителів. *Scientific Journal «ScienceRise: Pedagogical Education»*. 2016. № 10(6). С. 4-9. URL: https://www.researchgate.net/publication/319914156_MODEL_IKT_KOMPETENTNOSTI_VCITELIV
2. Серєда І.В., Стельмах Н.В., Савінова Н.В., Білюк О.Г. Рівні сформованості інформаційно-комунікаційної компетентності педагогів закладів загальної середньої освіти. *Information Technologies and Learning Tools*. 2019. Том 74 № 6. С. 56-70. URL: https://www.researchgate.net/publication/338338504_RIVNI_SFORMOVANOSTI_INFORMACIINO-KOMUNIKACIJOI_KOMPETENTNOSTI_PEDAGOGIV_ZAKLADIV_ZAGALNOI_SEREDNOI_OSVITI
3. Шевчук Л.Д., Кобильська О.Б., Шевчук О.М. Хмарні технології у формуванні цифрової компетентності майбутніх учителів інформатики. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Випуск 44, т. 2. С.127-133. URL: http://innovpedagogy.od.ua/archives/2022/44/part_2/26.pdf

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Розвиток професійної освіти і навчання зумовлює необхідність формування нового типу педагога професійної школи, який органічно поєднує функції викладача та майстра виробничого навчання [1, с. 2–5].

Якісне оновлення підготовки таких педагогів потребує поєднання фундаментальних професійних знань із творчим мисленням і дослідницьким підходом до розвитку конкретних освітніх проблем, упровадження інноваційних методик, спрямованих на розвиток їхньої педагогічної майстерності.

Пріоритетне значення у розбудові нового типу педагога професійної нової школи, має завдання, щодо формування в учнів системи загальнолюдських цінностей – морально-етичних (гідність, чесність, справедливість, турбота, повага до життя, повага до себе та інших людей) та соціально-політичних (свобода, демократія, культурне різноманіття, повага до рідної мови і культури, патріотизм, шанобливе ставлення до довілля, повага до закону, солідарність, відповідальність за майбутнє) тощо [2, с. 19].

Професійна діяльність викладача спецдисциплін у структурі коледжу є ПТО, що вимагає від нього високого теоретичного та практичного рівня підготовки з відповідного освітнього компонента тощо. Для володіння ефективними формами, методами і засобами навчання, які забезпечують досягнення учнями міцних і глибоких знань, розвивають їхні професійно значущі уміння і навички, що формують готовність до їх практичного застосування в майбутній професійній діяльності.

Високий рівень самоорганізації професійної педагогічної діяльності у цьому сенсі зумовлюється рівнем педагогічної майстерності як комплексу властивостей особистості педагога.

У контексті розвитку педагогічної майстерності викладачів спецдисциплін її структура має проектуватися на профіль професійної підготовки майбутніх фахівців.

Тобто, кожен етап розвитку педагогічної майстерності узгоджується з однією із педагогічних умов, яка забезпечує досягнення певного рівня сформованості педагогічної майстерності.

Поступове нарощення компонентів забезпечує послідовність і системність цього процесу, а також сприяє усвідомленню викладачами необхідності постійного професійного й особистісного самовдосконалення, розвитку педагогічної техніки, формування готовності до творчої педагогічної діяльності з урахуванням сучасних вимог до підготовки кваліфікованих фахівців різного профілю.

Це свідчить про доцільність упровадження запропонованої методики в систему підвищення кваліфікації педагогічних працівників для розвитку педагогічної майстерності викладачів спеціальних дисциплін у ТФК ЛНТУ.

Отже, перед професійною освітою України постає завдання – розвивати в молодій робітничій зміні цю професійно важливу інтегровану якість та готувати до виконання цієї соціальної місії педагога професійної школи [3, с. 177].

Педагогічна майстерність – це максимально повний вияв індивідуального потенціалу й творчої самореалізації педагога в професійній діяльності, який забезпечує високий кінцевий результат, створюючи аналогічні умови для прояву індивідуальності учнів, їхньої самореалізації у навчальній і виховній діяльності [3, с. 178].

Список використаних джерел:

1. Концепція розвитку професійно-технічної (професійної) освіти в Україні : затверджена МОН України та АПН України 05.07.2004 р. // Професійно - технічна освіта. – 2004. – № 3. – С. 2–5.
2. Нова українська школа: poradnik dla vchitelja / za zag. red. N. M. Bibik. – K. : Litera LTD, 2018. – 160 s.
3. Основи педагогічної майстерності викладача професійної школи : підручник за ред. / О.М. Отич. – К. : Імекс - ЛТД, 2014. – 208 с.

Калашник О.М.

магістрант факультету комп'ютерних наук,
математики, фізики та економіки
Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г. Короленка

ОНЛАЙН-ЗАНЯТТЯ – МОДЕЛЬ СУЧАСНОГО УРОКУ

Сучасні технології повністю змінили систему освіти. Завдяки Інтернету, учителю можна передавати свої знання учням незалежно від відстані до навчального закладу. «Старомодні» методи навчання з олівцем і папером все ще мають своє місце в класі. Але нові технології пропонують безліч чудових інструментів, які допомагають учням навчатися ефективніше та розвивати рефлексію.

Покращення освіти є величезною проблемою для нашого суспільства. Технології можна використовувати, щоб допомогти вчителю покращити уроки та зробити тести більш цікавими. [2].

Сучасний урок – це той урок, на якому учень перетворюється з пасивного слухача на активного учасника процесу. Для досягнення цього потрібна постійна праця вчителя, який постійно шукає нове, а також наявність достатньої матеріальної бази для проведення та організації практичної діяльності. Оскільки сучасний урок поєднує в собі класичну структуру з новим змістом, що відповідає вимогам інформаційного суспільства.

На сучасному уроці використовуються нові інформаційні, проблемні та ігрові технології. Однак дидактична основа залишається традиційною – це взаємодія вчителя і учня як двох активних сил, тому, як і раніше, сучасний урок починається з вчителя. Великий мислитель Конфуцій писав: «Хто осягає нове, береже старе, той може бути вчителем». Учитель ХХІ століття повинен бути не тільки люблячим і поважачим своїх учнів, не тільки грамотним у застосуванні методик і технологій сучасного навчання, комунікабельним, але в першу чергу, розуміючим життя як найважливіше багатство на Землі.

Сучасний урок – це форма організації навчального простору, яка корінним чином ґрунтується на сучасній дидактиці. Однією із моделей сучасного уроку є онлайн-заняття.

Сучасний вчитель здатен підготувати та провести онлайн-заняття. Онлайн-заняття, по суті, є відеоуроком, що використовує інформаційно-комп'ютерні технології. Цей вид уроку входить до класифікації уроків за способом організації навчального простору. Будь-яке онлайн-заняття – це навчання в режимі реального часу через Інтернет за допомогою демонстрації екрану вчителя, при цьому немає географічних обмежень.

Онлайн-заняття в сучасній школі повинно бути побудоване з урахуванням певних вимог до освітніх цілей та завдань уроку, але як новий спосіб подання навчального матеріалу з використанням Інтернет-ресурсів, як спосіб, який пробуджує мислення учнів, активізує їх діяльність та робить навчання цікавим, творчим і корисним.

Отже, онлайн заняття – це урок у режимі онлайн, невід’ємна складова освітнього процесу в умовах, коли проведення очних занять не є можливим. Технології такого роду дозволяють створити єдине відкрите освітнє середовище і можуть виконувати одночасно три функції:

- навчальну (зміст заняття),
- консультаційну (режим чату),
- контролюючу (режим опитування).

При організації онлайн-занять можна виділити кілька завдань:

1. Вибрати доступну форму подання матеріалу, зацікавити учнів.
2. Залучити кожного учня до пізнавальної активності, продумати форми перевірки засвоєння матеріалу. Тобто учнів потрібно мотивувати. Для цього варто:

1. Зробити процес навчання цікавим.
2. Мотивація учня знаходиться на площині «тут і зараз». Дитині повинно бути цікаво на уроці, щоб вона вирішила прийти на наступний.
3. Зробити ставку на внутрішню мотивацію.
4. Учень навчається, тому що йому цікава тема, подобається процес навчання та результати, які він отримує.

5. Створити безпечне комфортне навчальне середовище.

6. Відсутність переживань через те, що учень пропустив урок, його «викинуло» з уроку, через невірну відповідь. Необхідність підтримуючого зворотного зв’язку.

7. Матеріал повинен бути підібраний таким чином, щоб його можна було сприймати як з планшета, так і з телефона.

8. Змінювати види активності і робити перерви.

9. Зробити батьків своїми союзниками та помічниками.

10. Якщо батьки присутні на онлайн-занятті, то дозволити їм, час від часу, приєднуватися до роботи.

11. Попросити підтримувати інтерес шляхом заохочення нових знань, запитувати про зміст пройденого матеріалу.

12. Урізноманітнити прийоми перевірки засвоєного матеріалу.

13. Для проведення онлайн-занять обрати одну із платформ: Zoom, Meet, Teams тощо. [3].

14. Використовуйте та розробляйте дидактичні матеріали, презентації, враховуючи наступні рекомендації:

- не використовуйте маленький шрифт тексту на слайдах;
- не затримуватися на одному статичному слайді більше 2-3 хвилин;
- використовуйте анімацію, щоб оживити презентацію;
- малюйте та підкреслюйте щось на слайді – це зручно і наочно;
- візуалізуйте контент – використовуйте картинки та відеоролики.

Під час проведення онлайн-занять важливо залучати учнів до активної діяльності, висловлювання своїх ідей та пропозицій, а також надавати їм можливість спілкуватися між собою [1].

Також хотілося б згадати слова В.О. Сухомлинського: «Учитель готується до хорошого уроку все життя... Така духовна і філософська основа нашої професії і технологія нашої праці: щоб дати учням іскорку знань, вчителєві треба ввібрати ціле море світла».

Підбиваючи підсумок, хочеться ще раз зосередити увагу на тому, що форма навчання у вигляді онлайн-занять – сучасна, цікава і популярна, відповідає вимогам сучасності та потребам учнів.

Список використаних джерел:

1. Нова І. Як організувати освітній процес в умовах війни: організація роботи вчителя, проведення занять та оцінювання учнів. URL: <https://svoboda.te.ua/yak-organizuvaty-osvitnij->

[proczes-v-umovah-vijny-organizacziya-roboty-vchytelya-provedennya-zanyat-ta-oczinyuvannya-uchniv/](https://arbook.info/ar_teacher-suchasni-tehnologiyi-dlya-vchyteliv/)

2. Підгорна А. AR_Teacher – сучасні технології для вчителів. URL: https://arbook.info/ar_teacher-suchasni-tehnologiyi-dlya-vchyteliv/

3. Скрипник М. І., Кравчинська Т. С., Волинець Н. П. Проектування сучасного уроку : теорія та практика: Робочий зошит для педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти. К.: ЦПО, 2022. 66 с.

Нечипорук В. М.

викладач

Комунального закладу вищої освіти

«Волинський медичний інститут»

Волинської обласної ради

РОЛЬ ВИКЛАДАЧА У ФОРМУВАННІ БАЗОВИХ ОСВІТНІХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ З ПОЗИЦІЙ СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНОГО ПІДХОДУ

У праці розглянуто ролі сучасного викладача відповідно до умов та потреб освітнього процесу. Створення продуктивного освітнього середовища, моделювання індивідуальної освітньої траєкторії, організація діяльності здобувачів освіти з конструювання та розвитку власних знань, умінь, навичок й цінностей, які стануть їм у нагоді в даний час або у майбутньому, навчати їх пізнавальній самостійності та мотивації до навчання протягом життя – фактори, які закладають основи для формування сучасного компетентного та конкурентного фахівця на сучасному ринку праці.

Сьогодні в умовах реформування освіти можна зустріти багато декларацій щодо якісних змін у педагогічній діяльності, нової ролі викладача у контексті інформаційного суспільства та інтеграції вітчизняної системи освіти у європейський простір. Насправді мова йде не про нову роль, а цілу низку, сукупність таких ролей. Наприклад, зазначають, що сучасний викладач - це ментор, тьютор, фасилітатор, новатор, модератор, коуч [1, с.5].

Викладач має бути ще й лідером, менеджером і успішною людиною. Він має бути добре обізнаний і підготовлений щодо особистісно-орієнтованого та компетентісного підходів до управління освітнім процесом, психології групової динаміки тощо [2, с. 17].

Роль викладача – ментор (наставник, порадник). Знаходячись у цій ролі, викладач встановлює інтенсивність і напрям навчання, заохочує здобувачів освіти до участі в освітній діяльності, дає поради, рекомендації щодо способів і засобів виконання студентами тих чи інших необхідних для навчання дій і операцій, демонструє зразки нової чи складної для студентів діяльності. Коли студенти відчувають складність у висловленні власної думки, ментор може заохочувати їх, обережно підштовхуючи. Він приходить на допомогу, коли студенти втрачають логіку або почуваються невпевнено під час дії або виступу. Ментор завжди готовий підтримати студента у його просуванні до успіху. Однак викладач – ментор допомагає здобувачам освіти тільки тоді, коли це необхідно, адже його завданням є максимальне сприяння студентам на шляху до їх самостійних досягнень позитивних результатів.

Викладач може за потреби брати на себе роль тьютора. Під цим терміном розуміють особу, яка веде індивідуальні або групові заняття зі студентами як репетитор, помічник. Тьютор - ключова фігура в дистанційному навчанні, яка відповідає за проведення занять. Викладач виступає в ролі тьютора, коли студенти розпочинають роботу над проектом або займаються самостійно. Він дає поради і рекомендації, допомагає здобувачам прояснити ідеї і

обмежити завдання. Ця роль може бути необхідною аби звернути індивідуальну увагу на окремого студента. Зокрема, вона дозволить викладачу створювати курс індивідуальних занять відповідно до конкретних потреб студента. Однак зловживання викладачем цією роллю може привести до того, що студент стане занадто залежним у своїй діяльності, а також звикатиме до одного викладача з його методами і стилем навчання [3, с. 4].

Одне з «облич» організатора - фасилітатор (від англ. facilitate: 1. сприяти, 2. допомагати, 3. полегшувати). Фасилітація - це організація й управління процесом обговорення певних питань (тем) у групі людей. Мета викладача-фасилітатора – організувати спілкування студентів під час обговорення, дискусії з нейтральної сторони, налагодити ефективний обмін думками таким чином, щоб зіткнення думок проходило у конструктивному руслі, а навчальні результати обговорення були оптимальними.

Фасилітатор - це той, хто сприяє самостійності студентів, коли вони не тільки вчать самостійно, але і беруть на себе відповідальність за це навчання, використовуючи групову й парну роботу та діючи як ресурсна особа, а не передавач знань.

Модератор - це наставник, керівник, який здійснює підтримку і організацію активної роботи групи. Модератор виконує роль лідера робочого колективу з метою використання потенціалу групи для вироблення найкращих рішень і мотивування студентів на втілення цих рішень.

Коуч - це той, хто надихає, мотивує і підтримує відповідальність за досягнення бажаних вами результатів на необхідному рівні до моменту їх здійснення.

Коучінг дає педагогу:

- індивідуальний підхід;
- інтерактивний підхід;
- розвиток, стимулювання інтересу до навчання;
- підвищення мотивації, усвідомленості;
- прийняття відповідальності за власний результат і результат студента;
- розвиток нових компетенцій у педагога;
- прийняття власної відповідальності;
- задоволення результатами;
- довіра і відкритість.

Коучінг - основа для ефективного педагога: не завдання + контроль і оцінка, а виклик + підтримка і усвідомлення.

Проте, ролі викладача і їх зміна – дуже динамічні поняття. Навіть під час виконання студентами одного завдання викладач може плавно переходити від однієї ролі до іншої.

Проте заняття XXI століття має плануватися і відбуватися, виходячи з потреб студентів, з того, чого вимагають їхня майбутня професійна підготовка, працевлаштування і життя у глобальному світі та інформаційному середовищі.

Сьогодні умовою ефективного навчання усіх студентів є їхня співпраця і кооперація. Наприклад, виконання колективного проєкту набагато краще забезпечує результати навчання у контексті компетентнісного підходу, адже він сприяє формуванню у здобувачів мисленнєвих операцій високого рівня, розвитку ефективних комунікативних умінь, знань і застосування технологій, які знадобляться студентам для кар'єри в XXI столітті та в умовах глобалізації.

Відповідно до основних цілей освіти, структурного представлення соціального та особистісного досвіду, основних видів діяльності здобувачів освіти, які дають можливість опанувати соціальний досвід, здобувати життєві та практичні навички в сучасному соціумі, виділяється перелік ключових освітніх компетентностей:

- ціннісно-смілова компетентність, що стосується світогляду, ціннісних орієнтирів, здатності бачити й розуміти навколишній світ, усвідомлювати свою роль, уміння обирати цільові та знаннєві установки, приймати рішення, забезпечує механізм самовизначення, окреслює індивідуальну освітню траєкторію і програму життєдіяльності студента;

- загальнокультурна компетентність визначає коло питань, в яких необхідно бути добре обізнаним, мати пізнання та дуже широкий досвід діяльності (особливості національної,

загальнолюдської культури, духовно-моральні принципи життя особистості та суспільства, окремих народів, культурологічні основи сімейних, соціальних, суспільних явищ й традицій, роль науки й релігії в житті, їх вплив на світ, компетентності в побутовій і культурній сфері, досвід засвоєння наукової картини буття, що розширюється до культурологічного й загальнолюдського усвідомлення світу);

- навчально-пізнавальна компетентність становить сукупність компетентностей у сфері самостійної пізнавальної діяльності, що включає логічні, методологічні, евристичні, загальнонавчальні аспекти пізнання у співвідношенні з реальними об'єктами вивчення;

- інформаційна компетентність передбачає здатність здобувача освіти самостійно шукати, аналізувати та відбирати необхідну інформацію, систематизувати, переробляти, зберігати та передавати її за допомогою сучасних інформаційно-пошукових технологій і гаджетів;

- комунікативна компетентність включає знання необхідних мов, способів взаємодії з оточуючими людьми та подіями, навички роботи в групі, відігривання соціальних ролей, вміння презентувати себе, написати лист, анкету, заяву, поставити запитання, вести діалог, дискусію тощо;

- соціально-трудова компетентність означає володіння знаннями та досвідом у сфері громадянсько-суспільної діяльності, сімейних стосунків та обов'язків, соціально-трудої сфері, питаннях економіки, права, професійного самовизначення;

- компетентність особистого самовдосконалення передбачає засвоєння способів фізичного, духовного й інтелектуального саморозвитку, емоційної саморегуляції та самопідтримки, опанування способами діяльності у власних інтересах і можливостях з метою самопізнання, розвитку сучасних необхідних особистих якостей, формуванні психологічної грамотності, культури мислення й поведінки, застосування правил особистої гігієни, турботу про власне здоров'я, статеву грамотність, внутрішню екологічну культуру, комплекс якостей, пов'язаних з основами безпечної життєдіяльності [4, с. 8].

Отже, виконання сучасним викладачем різних ролей в залежності від умов і потреб освітнього процесу розширюють можливості як студентів, так і педагогів. Водночас незалежно від ролі, яку він виконує, викладач формує культуру своїх студентів, покращує результати навчання, зміцнює свій авторитет і вплив на здобувачів освіти. Тільки надаючи студентам центральне місце у освітньому процесі, педагог може реалізувати завдання сучасного навчання.

Список використаних джерел:

1. Васильєва В. Нові професійні ролі і завдання сучасного вчителя в контексті концепції Нової української школи. Код доступу: <https://vseosvita.ua/library/novi-profesijni-rol-i-zavdanna-sucasnogo-vcitela-v-konteksti-koncepcii-novoi-ukrainskoi-skoli-87162.html>

2. Лінчук А. Хто такий вчитель-коуч, вчитель-тьютор і вчитель- фасилітатор? Код доступу: <https://anastasia-linchuk.com.ua/?p=898>

3. Павлюк І. В. Особистість сучасного вчителя в новій школі. Код доступу: http://ru.osvita.ua/school/lessons_summary/administration/41904/

4. Освіта.ua. Сучасна освіта. URL : <https://osvita.ua/school/method/2340/> (дата звернення : 07.03.2023)

ІНСТРУМЕНТИ GOOGLE В ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА

Міністерство освіти і науки України за підтримки Google Україна задля розширення можливостей використання цифрових інструментів для організації дистанційного навчання й підвищення ефективності освітнього процесу організовує безоплатне навчання за курсом «Цифрові інструменти Google для освіти», яке здійснюватиметься протягом 2022/2023 навчального року.

Переваги сервісів та інструментів Google – наявність централізованого сховища даних і продуманий інтерфейс. Більшість із них – вебдодатки, що вимагають від користувача тільки наявності браузера, в якому вони працюють, і інтернет-підключення. Це дозволяє використовувати дані в будь-якому місці й не бути прив'язаним до одного комп'ютера.

У педагогічній діяльності викладачі активно використовують цифрові інструменти Google як при викладанні навчальних дисциплін, так і у виховній роботі зі студентами.

Це такі інструменти як Google Клас, Google Meet, Google Календар, Google Диск, Google Документи, Google Таблиці, Google Форми, Google Презентації, Google Keep, Google Сайти, Google Jamboard. Користуватися, та переходити від одного інструмента до іншого дуже легко використавши спеціальну кнопку “Додатки Google”. Ознайомимось із цими інструментами.

Google -інструменти, які стануть у нагоді під час організації освітнього процесу:

Google Документи – дозволяють створювати та редагувати текстові документи. Даний текстовий редактор дуже схожий на добре всім знайомий Word від Корпорації Майкрософт. Зручність даного інструменту в тому, що підготовані документи легко використовувати при проведенні онлайн конференцій та занять.

Google Таблиці – дозволяють створювати та редагувати електронні таблиці, аналізувати та візуалізувати дані, в тому числі поточні, атестаційні та семестрові оцінки студентів. Багато в чому схожі з Excel від Корпорації Майкрософт

Google Форми – дозволяють швидко створювати опитування та збирати дані у Google Таблиці, створювати тести.

Google Презентації – дозволяють швидко створювати сучасні презентації. Дану програму можна розглядати як альтернативу PowerPoint, хоча можливостей для редагування тут трохи менше. Важливо зазначити, що весь матеріал зберігається автоматично, можливо відразу демонструвати під час онлайн конференцій.

Google Диск – це сховище даних, де Ви можете розмістити файли різних типів: текст, зображення, фото, аудіо, відео, та зберігати Google Документи, Google Таблиці, Google Форми і завжди ваші матеріали будуть вам доступні.

Google Meet – дозволяє організувати відео зустрічі, онлайн-заняття. Є можливість надати доступ до свого екрану, щоб показати презентації або іншу інформацію на робочому столі. Слід зазначити, що завдяки цьому інструменту можна проводити онлайн заняття більш інформативніші завдяки демонстрації відеоматеріалів, таблиць, схем, малюнків, тощо.

Google Classroom – дозволяє організувати віртуальні класи в яких викладач може швидко створювати й упорядковувати завдання, надавати результати перевірок і легко спілкуватися зі своїми студентами. Завдяки Google Classroom учні можуть зберігати свої робочі файли й виконувати завдання на Google диску та спілкуватися з викладачем.

Google Sites - безкоштовний додаток, який дозволяє користувачам створювати сторінки для свого професійної діяльності. Важливою характеристикою Сайтів Google, є можливість додавання до них всіх функціональних можливостей Google. Наприклад, ви можете легко включити відео YouTube, Карти Google, Календар Google, електронні таблиці та інші варіанти.

Google Календар – надає простий спосіб обміну записами про заходи та зустрічі з іншими користувачами, та дозволяє користувачеві публікувати календарі з інформацією про заходи, наради, на який зможе підписатися кожен або той, хто отримає від користувача таке право.

Google Jamboard - За допомогою цього інструмента легко розробити дидактичні матеріали для індивідуальної чи групової роботи. Викладач може розмістити матеріал заняття на дошках і в подальшому гортаючи їх, пояснювати матеріал, що значно оптимізує навчальний процес.

Отже, цифрові інструменти Google необхідно активно впроваджувати у педагогічну діяльність. Під час дистанційного навчання використання інструментів Google дозволяє організувати освітній процес якісно і доступно, зробити заняття цікавими та інформативними.

Список використаних джерел:

1. Цифрова трансформація освіти і науки: Міністерство науки і освіти України URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/cifrova-transformaciya-osviti-ta-nauki>

Прокопчук Л.В.

методист

Відокремлений структурний підрозділ «Ковельський промислово-економічний фаховий коледж ЛНТУ»

СТВОРЕННЯ СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ВИБОРУ ДОЦІЛЬНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ДЛЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ТА ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ВСП «КПЕФК ЛНТУ»

Професійний розвиток, як правило, не лише забезпечує орієнтування педагогічних працівників закладів освіти в контексті змін, що традиційно супроводжують освітню галузь, а набуває ролі центрального компоненту адаптивних систем освіти. Ми виходимо з того, що «професійний розвиток» – цілеспрямований, пролонгований і поетапний процес фахового становлення, саморозвитку особистості (компетентного фахівця, професіонала), який характеризується безперервністю, системністю, динамізмом, циклічністю і синергізмом та передбачає інноваційний науково-методичний супровід з урахуванням освітніх потреб, мотивації, запиту тощо [3; с.87] Слушним є також визнання професійного розвитку ключовим важелем стійкості педагога, його особистої ефективності, співпраці та лідерства в освітньому процесі.

Для вибору зручного, практичного, дієвого, актуального інструменту професійного розвитку, педагогічний працівник, перш за все, має провести самооцінювання власної професійної діяльності. Обов'язковим є планування та визначення траєкторії професійного розвитку (підвищення кваліфікації). Педагогічні працівники мають визначати відповідність власних професійних компетентностей чинним вимогам і їх рівень сформованості, адже саме викладач знає свої особистісні якості, сильні сторони й ті, що потребують покращення.

Педагогічна діяльність слугує інструментом для планування і визначення траєкторії професійного розвитку вчителя – персонального шляху розвитку професійного потенціалу, що ґрунтується на вільному виборі педагога закладу освіти, установи, організації, іншого суб'єкта освітньої діяльності, видів, форм, темпу здобуття освіти та освітньої програми в межах здобуття освіти дорослих.

Основними умовами для підвищення професійної компетентності педагогів є:

- формування методичного середовища або професійна взаємодія з колегами, тобто участь у колективних та групових інноваційних формах методичної роботи;
- формування гнучкої системи безперервної освіти педагога;
- створення інформаційно-освітнього простору з рівноправним доступом всіх педагогів до інформаційно-освітніх ресурсів;
- готовність до інноваційної діяльності, пріоритет освітніх технологій;
- індивідуальна участь в тренінгах, конференціях, семінарах, вебінарах, курсах, тощо.

Успішність та ефективність будь-якої діяльності, у даному випадку вибору інструменту професійного розвитку, залежить насамперед від правильно поставлених завдань.

Завдання діяльності методичного супроводу щодо пошуку індивідуально зорієнтованих інструментів професійного розвитку для педагогічних та інженерно-педагогічних працівників в коледжі такі:

- створення рефлексивно-інноваційного середовища, організація системи роботи, спрямованої на удосконалення професійної майстерності, психолого-педагогічної культури педагогічних працівників, підвищення їх кваліфікації, активізацію творчого потенціалу та збагачення досвіду;

- виявлення перспективного педагогічного досвіду в колективі закладу і за його межами, сприяння його вивченню, узагальненню, впровадженню та розповсюдженню шляхом висвітлення у засобах масової інформації, організації та участі у виставках, презентаціях, роботі методичних об'єднань, шкіл перспективного педагогічного досвіду тощо;

- сприяння участі колективу закладу в інноваційній освітній діяльності різних рівнів за пропозицією органів управління освітою чи з власної ініціативи відповідно до наказу про проведення експерименту або реалізації інноваційного освітнього (науково-педагогічного, науково-психологічного, психолого-педагогічного) проекту.

Створення середовища для вибору доцільних інструментів професійного розвитку для педагогічних та інженерно-педагогічних працівників вимагає певних умов:

- позбавлення демотиваторів

Рушієм будь-якої діяльності є мотивація. Проте, як свідчить практика, найважливішим від усіх спроб мотивувати педагогів до саморозвитку та творчої освітньої діяльності є здатність знайти й усунути потенційно демотивуючі чинники. Це може бути відсутність взаєморозуміння і взаємодії з напарником, складнощі спілкування з батьками, надмірне завантаження роботою з педагогічною документацією, брак визнання за досягнуті освітні результати, а може, — проблеми в особистому житті. Що б це не було, знаходжу негативний чинник і усуваю його. Це й буде найліпшою мотивацією.

- зворотний зв'язок

Педагогу дуже важливо знати, що він на правильному шляху й постійно відчувати професійну й особистісну підтримку. Обов'язково приділяю трохи часу бесідам з педагогами, аби схвалити чи обговорити їхні дії. Це займе кілька хвилин, зате дасть змогу оперативно корегувати напрям їхнього професійного розвитку.

- делегую повноваження за спеціалізаціями

Рекомендую призначати керувати роботою творчих та ініціативних груп досвідчених педагогів, які спеціалізуються на тих аспектах методичної роботи, які вдаються найліпше.

- не розв'язую складні проблеми у режимі реального часу

Якщо відповідаєте на всі гострі запитання та розв'язуєте складні проблеми в режимі реального часу, на рішення обов'язково вплинуть ваші почуття та емоційний стан. А цей вплив не завжди має позитивні наслідки й може лише погіршити ситуацію.

- проявляю емпатію та терпіння

Вони дають змогу ліпше зрозуміти як позиціонувати загальні завдання закладу відносно кожного члена педагогічної команди, щоб домогтися максимальної віддачі та концентрації.

- тримаю руку на пульсі

Стежу за плануванням та виконанням запланованого, переглядаю різні форми роботи, акцентую увагу на результативності освітнього процесу, постійно ознайомлюю колектив з результатами роботи.

Інформую про можливість, доцільність, актуальність, зручність, необхідність скористатись окремими інструментами професійного розвитку серед великого різноманіття і палітри вибору, а саме: стажування, онлайн-курси, вебінари, семінари, конференції, марафони, конкурси, олімпіади, взаємовідвідування занять, тренінги, майстеркласи.

Внутрішні сили розвитку особистості, професійних якостей, закладу освіти пробуджуються через : інтереси, потреби, схильності, інноваційний потенціал, мотивацію, можливості, конкуренцію, стимулювання, саморефлексія (самоаналіз та побудова власного маршруту (траєкторії)) професійного розвитку, самомотивація, самоосвіта.

На мою думку, найбільш ефективною формою професійного розвитку є щоденна діяльність педагога у закладі освіти, систематичне розв'язання педагогічних задач.

Професійний розвиток педагога реалізується у процесі співробітництва, найбільш ефективно – у взаємодії : педагог-дитина-родина-громада

Отже, у процесі навчання педагогу важливо розвивати та підтримувати свободу волі у власному навчанні. Вважаю що емоційна готовність педагогів та свобода волі у власному навчанні взаємозумовлені.

Список використаних джерел:

1. Термінологічний словник. Теоретико-методичні засади трансформації професійного розвитку педагогічних і науково-педагогічних працівників в умовах відкритого університету післядипломної освіти. Київ : НАПН України ДЗВО «Ун-т менедж. освіти», 2022. 96 с., С.87

2. Варіативні моделі й технології трансформації професійного розвитку фахівців в умовах відкритої освіти: зб. матер. Всеукр. наук.- практ. інтернет-конф., 23 червня 2022 р. [ред. кол.: Пуховська Л.П., Просіна О.В. та ін.]. – К. : ДЗВО «Ун-т менеджменту освіти», 2022. – 461 с., С.307-3017 URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732214>

Сидорчук С. В.

викладач спецдисциплін

Відокремлений структурний підрозділ
«Технічний фаховий коледж Луцького
національного технічного університету»

ДОСЛІДЖЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦЯ ЗАСОБАМИ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

В сучасному світі, де розвиток технологій набуває все більшої швидкості, важливість належної підготовки фахівців засобами сучасних інформаційних технологій набуває особливої актуальності. На сьогоднішній день від ступеня освіченості фахівців залежить конкурентоздатність навчальних закладів, розвиток інноваційних проєктів, а також економічний розвиток країни в цілому.

Однак, не завжди професійна підготовка фахівців засобами сучасних інформаційних технологій відповідає вимогам ринку праці та вимогам сучасного світу. Це може бути пов'язано зі застарілими навчальними програмами, відсутністю необхідних технічних засобів для навчання, недостатньою кваліфікацією викладачів та тренерів, а також зі зниженням якості знань, які отримують студенти та працівники.

Таким чином, проблема дослідження якості професійної підготовки фахівців засобами сучасних інформаційних технологій полягає в необхідності оцінки якості навчання та розвитку відповідних навичок, що має на меті забезпечити відповідність підготовки потребам ринку праці та сучасного світу. Результати такого дослідження можуть бути використані для вдосконалення навчальних програм, покращення якості підготовки та підвищення конкурентоспроможності навчальних закладів в цілому.

Метою дослідження є оцінка якості підготовки студентів та працівників у галузі інформаційних технологій, визначення рівня знань, навичок та компетенцій, що отримують під час навчання, та ідентифікація чинників, які впливають на якість підготовки.

Дослідження якості професійної підготовки фахівців засобами сучасних інформаційних технологій є актуальним питанням у сучасній освітній системі та розвитку персоналу. Світ швидко змінюється, і сучасні інформаційні технології стають все більш важливими в бізнесі та промисловості, що ставить перед фахівцями вимоги до володіння не тільки професійними знаннями, а й навичками використання різних програм та технологій.

Одним з головних завдань дослідження якості професійної підготовки фахівця засобами сучасних інформаційних технологій є визначення ефективності програм навчання, що використовуються в наш час. Для цього необхідно провести аналіз навчальних програм та їх відповідність вимогам ринку праці. Також необхідно оцінити якість знань та навичок, які отримують фахівці в процесі навчання з використанням сучасних інформаційних технологій.

Для збору даних про діяльність навчальних закладів та компаній, які здійснюють підготовку персоналу, можна використовувати різні методи дослідження, зокрема опитування, інтерв'ю, аналіз документів та спостереження. Опитування може бути спрямоване на збір даних про задоволеність студентів/працівників програмою навчання, оцінку якості викладання та розвиток навичок, аналіз відповідності програм навчання вимогам ринку праці та їхньої актуальності [1. С. 9-15].

Для оцінки ефективності програм навчання можна також використовувати метод спостереження за навчальним процесом та виконанням завдань студентами/працівниками. Такий підхід дозволить оцінити практичні навички, які отримують фахівці в процесі навчання.

Результати дослідження можуть бути корисними для удосконалення процесу професійної підготовки фахівців засобами сучасних інформаційних технологій. Наприклад, на основі результатів дослідження можна розробити рекомендації щодо вдосконалення програм навчання, розвитку необхідної інфраструктури, підготовки викладачів та студентів до використання інформаційних технологій.

Також, результати дослідження можуть бути корисними для прийняття рішень щодо інвестування коштів у розвиток інфраструктури та програмного забезпечення для професійної підготовки фахівців.

Окрім того, дослідження якості професійної підготовки фахівців засобами сучасних інформаційних технологій повинно включати аналіз технічної бази, яка використовується для навчання, наявність сучасних комп'ютерних програм та підтримки їх оновлення, доступ до відповідної літератури та інформаційних ресурсів. Наявність відповідних засобів та ресурсів є не менш важливим фактором для якісної підготовки фахівців засобами сучасних інформаційних технологій [2. С. 23-31].

При цьому важливо зазначити, що сучасні інформаційні технології повинні використовуватися як інструмент для покращення якості навчання та професійної підготовки, а не як заміна традиційних методів навчання. Використання сучасних технологій повинно доповнювати традиційні методи навчання та робити процес навчання більш доступним та ефективним.

В результаті такого дослідження можна отримати цінну інформацію про ефективність використання сучасних технологій в навчальному процесі, якість підготовки викладачів та студентів до використання цих технологій, а також про необхідність розвитку інфраструктури для їх використання.

Отже, висновком є те, що дослідження якості професійної підготовки фахівця засобами сучасних інформаційних технологій є необхідним для покращення якості освіти та забезпечення конкурентоспроможності випускників на ринку праці.

Список використаних джерел:

1. Бодненко Т.В., Дідук В.А. Використання інноваційних технологій навчання у процесі підготовки майбутніх фахівців комп'ютерних систем / Наукові записки. - Випуск 11. - Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. Частина 2. - Кропивницький: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2019 – С. 9-15.

2.В. Биков, А. Гуржій та М. Шишкіна “Концептуальні засади формування і розвитку хмаро орієнтованого навчально-наукового середовища закладу вищої педагогічної освіти”, Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми, 2018 – С. 23-31.

Сіліна Л.В.

викладач

Полтавський базовий медичний
фаховий коледж

КОМПЕТЕНТНИЙ ВИКЛАДАЧ ЗАПОРУКА РЕАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Педагогічні та науково-педагогічні працівники зобов'язані постійно підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, загальну культуру (Закон України «Про освіту»).

Підготовка педагогічних і науково-педагогічних працівників, їх професійне самовдосконалення – важлива умова модернізації освіти (Національна доктрина розвитку освіти)

Система освіти має формувати професійний універсалізм – здатність змінювати сфери і способи діяльності. У професійному середовищі окрім фахової, професійної підготовки, людина повинна працювати в команді, бути комунікабельною, приймати самостійні рішення, творчо мислити, уникати конфліктних ситуацій та вміти виходити з них.

Компетентнісний підхід відповідає й напрямам творчих пошуків викладача. Ці пошуки пов'язані з реалізацією ідеї проблемного навчання, педагогіки і співпраці. Усі ці ідеї відображають намагання вирішити проблему мотивації навчальної діяльності майбутніх фахівців.

Педагогічна діяльність викладача повинна відповідати стандартам професійно-педагогічної освіти, містити інноваційні компоненти компетентісно-орієнтованого навчання. Сучасний викладач повинен навчити здобувачів освіти опановувати знання, застосовувати їх у ситуаціях, осмислювати здобуту інформацію, володіти вміннями до саморозвитку, самоаналізу, самоконтролю та самооцінки. Для цього викладачу необхідно оволодіти складовими професійної компетентності: методичною, психологічною, загальнокультурною; засобами мотивації діяльності, навичками, які необхідні щодо здійснення професійного самовдосконалення.

Рівень професійної компетентності викладача – це його знання, вміння, особистий досвід. Бути компетентним означає бути здатним мобілізувати в певній ситуації отримані знання й досвід.

Поняття професійної компетентності педагога – це теоретична та практична готовність

здійснення педагогічної діяльності й характеризує його професіоналізм. Викладач повинен постійно підвищувати свою педагогічну майстерність.

Підвищенню компетентності викладача сприяє самоосвіта, курсова перепідготовка, участь у методичній роботі.

Педагогічна діяльність викладача містить в основі навчальну, організаційну, виховну, методичну, наукову та інші складові. Це комплексне поєднання навчальної, організаційної, виховної та методичної складових проявляються в у процесі забезпечення ним навчально-пізнавальної діяльності і ґрунтуються на високих духовно-моральних і демократичних принципах навчання та виховання здобувачів освіти.

Курси підвищення кваліфікації не можуть подолати розрив між необхідним темпом отримання нових знань та їх поновленням. Тому для викладача необхідна самоосвіта – пізнавальна діяльність, що здійснюється добровільно, планується, керується, контролюється самим викладачем. Кожна навчальна дисципліна потребує необхідних знань, умінь, навичок, тому самоосвіта направлена на вдосконалення взаємодії між викладачем і здобувачем освіти.

З появою інформаційно-комунікаційних технологій викладач повинен оволодіти елементарними навичками роботи на комп'ютері. Ці уміння допомагають при підготовці до занять, виховних заходів, оформленні документації, виготовленні наочності, дидактичних матеріалів, при розв'язуванні задач, пов'язаних з опрацюванням інформації, її пошуком, систематизацією, зберіганням, поданням та передаванням та в повсякденному житті, що відповідає сучасним потребам і вимогам суспільства

Сучасний здобувач освіти прагне до незалежності, загостренню почуття власної гідності. Тому компетентний викладач не має пригнічувати ці риси, а спрямувати в продуктивне русло, тобто орієнтувати здобувача освіти на його культурний, духовний, соціальний розвиток. Це є актуальним в формуванні культурної педагогічної взаємодії.

За основу професійної компетенції викладача доцільно використовувати складові:

- наукова компетенція з предметів, що викладаються;
- психолого-педагогічна;
- компетентність у педагогічному спілкуванні;
- соціальна компетентність;
- уміння виявляти профорієнтаційну роботу;
- методична компетенція;
- компетентність самовдосконалення;
- компетентність у вихованні студентів.

Прояв цих компетентностей у педагогічній діяльності зумовлюється рівнем розвитку здібностей викладача: дидактичні, експресивні, науково-педагогічні, комунікативні, організаторські, психомоторні тощо.

Для реалізації педагогічної взаємодії дуже важливо володіти вмінням розпізнавати емоції студентів, адекватно реагувати на них та правильно обирати методи управління емоційними станами. На заняттях зі стоматологічних захворювань створюю проблемну ситуацію і за проявом емоцій студентів намагаюсь визначити, хто усвідомив проблему, а хто ні. Після цього приймаю рішення про можливість оволодіння студентами наступною частиною навчального матеріалу.

Викладач самостійно ставить освітні цілі, обирає метод, засоби їх досягнення, виховує і розвиває інтерес до науки, до майбутньої професії.

Співвідношення необхідних компетентностей викладача, його педагогічних здібностей, умінь і психологічних рис у педагогічній діяльності є важливою педагогічною умовою формування культури педагогічної взаємодії.

Список використаних джерел:

1. А. Марушкевич. Оцінювання рівня професійної компетенції викладачів вищих навчальних закладів України. / стаття Вісник Київського національного університету ім. Т.Шевченка.2012

2. Нова українська школа. Що таке компетентнісний підхід у навчанні – відповідає Державна служба якості освіти URL.: <https://nus.org.ua/questions/zo-take-kompetentnisnyj-pidhid-u-navchanni-vidpovidaye-derzhavna-sluzhba-yakosti-osvity/>

3. Струманський В.П. Концептуально-структурний зміст виховання і виховної роботи в прогностичних проєкціях української наукової педагогіки / В.П.Струманський // Педагогіка і психологія. – 1994. №2(3). – с.124-127ф

4. Власні спостереження як викладача Полтавського базового медичного фахового коледжу.

Чигринюк І.В.

викладач

Відокремлений структурний підрозділ
«Технічний фаховий коледж Луцького
національного технічного університету»

МОЖЛИВОСТІ ТА РИЗИКИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЯК СУЧАСНОГО ІНСТРУМЕНТУ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІВ ТА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Протягом останніх років штучний інтелект впевнено займає місце лідера у світових освітніх тенденціях. Завдяки своєму потенціалу штучний інтелект уже став цінним інструментом як у роботі педагогів так і здобувачів освіти.

Інтенсифікація навчального процесу через впровадження штучного інтелекту реалізовується через можливості цієї сучасної навчальної технології, завдяки якій можна:

-Створювати персоналізовані завдання для кожного здобувача освіти, що відповідає його потребам та рівню навчання.

-Використовувати для автоматизації перевірки домашніх завдань та тестів, що дозволить викладачам економити час та зосереджуватися на інших аспектах навчального процесу.

-Використовувати для допомоги викладачам у створенні віртуальних асистентів, які можуть допомагати здобувачам освіти вирішувати завдання, відповідати на запитання та допомагати у засвоєнні матеріалу.

-Використовувати для аналізу прогресу студентів, що дозволяє викладачам відстежувати, як здобувачі освіти засвоюють матеріал, та надавати індивідуальні рекомендації для покращення навчання.

-Використовувати для створення ігрових задач, які допоможуть здобувачам освіти краще засвоїти матеріал та стимулювати їхню зацікавленість у навчанні.

-Використовувати для створення віртуальних середовищ, які допоможуть здобувачам освіти краще засвоювати матеріал та підвищити зацікавленість у навчанні.

-Використовувати для розпізнавання мови, що дозволить здобувачам освіти взаємодіяти з комп'ютером та віртуальними асистентами за допомогою голосових команд.

-Використовувати для підготовки до тестування з ЗНО/НМТ, надаючи приклади тестових питань та їх відповідей з різних предметів, а також пояснити терміни та визначення, пов'язані з тестуванням. Даний чат-бот може надати поради щодо підготовки до тесту та допоможе розробити стратегії відповідей на тестові питання.

-Використовувати для вивчення нового матеріалу з будь-якого предмету, надаючи інформацію про вибрані теми та пояснити здобувачам освіти складні концепції зрозумілою

мовою. Він також може створювати списки питань для самоперевірки, щоб здобувач освіти міг переконатись, що правильно засвоїв тему.

-Використовувати чат-бот здобувачами освіти у написанні твору з літератури. При цьому чат-бот може надати ідеї та поради щодо оформлення твору. Він навіть допоможе написати перші речення, якщо студент не знає з чого розпочати.

-Використовувати для розвитку навичок аналізу тексту, надаючи тексти для аналізу та допомагаючи розшифрувати ключові поняття та ідеї. Збагачуючи таким чином словниковий запас та лінгвістичні можливості здобувача освіти.

-Використовувати для покращення своїх мовних навичок. Він надає інформацію про граматику, правопис та пунктуацію. Він також може запропонувати здобувачам освіти завдання на читання та написання іноземних слів, фраз речення, щоб допомогти їм практикуватися у використанні нових мовних навичок.

-Штучний інтелект також допоможе покращити свої навички спілкування іноземною мовою. Він може використовуватися для вивчення нових слів, спілкування з носіями мови, перекладу фраз та речень з рідної мови на іноземну та навпаки. Такий підхід до навчання мови може значно покращити навички говоріння, розуміння та письма іноземною мовою.

-Штучний інтелект може бути використаний для дослідження наукових тем та розвитку наукових навичок здобувачів освіти. Він дає інформацію про наукові дослідження та теорії, допомагає знайти відповіді на питання і навіть знадобиться, щоб створити власну наукову роботу. Здобувачі освіти можуть використовувати чат-бот для розвитку своїх навичок аналізу даних та критичного мислення, а також для практики наукового письма та подання результатів.

До прикладу, на заняттях з дисциплін «Правознавство» та «Громадянська освіта» можливості використання впровадження штучного інтелекту є наступними:

Порівняння законодавства: різних країн або порівняння законодавства на різні теми. Це може допомогти здобувачам освіти краще розуміти законодавство та права.

Конструювання віртуальних правових ситуацій: за допомогою штучного інтелекту можна створювати віртуальні правові ситуації, які дозволять учням розвивати навички аналізу та розв'язання правових проблем.

Онлайн-консультації: штучний інтелект може бути використаний для створення онлайн-порадника з правових питань. Здобувачі освіти можуть задавати питання та отримувати відповіді на них.

Аналіз законопроектів: штучний інтелект може бути використаний для аналізу законопроектів та визначення їх впливу на різні аспекти життя людей.

Аналіз правових прецедентів: штучний інтелект може бути використаний для аналізу правових прецедентів та порівняння їх зі схожими ситуаціями. Це може допомогти здобувачам освіти розуміти, як правові прецеденти впливають на вирішення правових питань.

Створення правових тестів: штучний інтелект може бути використаний для створення правових тестів, які допоможуть здобувачам освіти перевірити свої знання та навички з правознавства.

Віртуальні екскурсії: штучний інтелект може бути використаний для створення віртуальних екскурсій по Європейському суду для здобувачів освіти.

Відеозаняття: штучний інтелект може бути використаний для створення відеозаняття, які будуть адаптуватись до потреб та навичок кожного здобувача освіти.

Онлайн-конференції: штучний інтелект може бути використаний для створення онлайн-конференцій з здобувачами освіти та викладачами, щоб здобувачі освіти могли задавати запитання та отримувати відповіді в режимі реального часу.

Штучний інтелект може бути використаний для автоматизованої рекомендації матеріалів для навчання, що дозволить здобувачам освіти отримувати рекомендації на основі їхнього рівня навчання та інтересів.

Аналіз текстів: штучний інтелект може бути використаний для аналізу текстів, що дозволить викладачам швидко виявляти помилки в написанні та граматиці здобувачів освіти,

а також надавати рекомендації щодо вдосконалення написання.

Особисті рекомендації: штучний інтелект може бути використаний для надання особистих рекомендацій щодо навчання, наприклад, рекомендацій щодо вправ або завдань, які підходять для конкретного здобувача освіти.

Автоматизовані тести: штучний інтелект може бути використаний для автоматизованої генерації тестів та оцінювання знань здобувачів освіти. Це дозволить викладачам швидко оцінювати рівень знань учнів та виявляти проблемні місця.

Аналіз відео: штучний інтелект може бути використаний для аналізу відео, наприклад, відеозанять або презентацій здобувачів освіти. Це дозволить викладачам отримувати детальний фідбек щодо якості навчання та рекомендації щодо його поліпшення.

Аналіз даних: штучний інтелект може бути використаний для аналізу даних про навчання, таких як відвідуваність, успішність та інші метрики. Це може допомогти викладачам та адміністрації школи приймати рішення щодо поліпшення навчального процесу.

Не зважаючи на усі та можливості застосування штучного інтелекту, це нововведення несе велику кількість загроз.

У першу чергу, це стосується актуальної та обговорюваної політики академічної доброчесності в освіті, адже штучний інтелект ставить під загрозу сам факт існування принципів етики та доброчесності в освітньому середовищі.

Зокрема, поширюється на застосування штучного інтелектуального інструменту ChatGPT, який досить вдало використовується та рекомендується, але у більшості випадків є прямим плагіат.

Тому учасники освітнього процесу, повинні оцінювати професійні ризики та не забувати про реальні переваги критичного мислення, права інтелектуальної власності та авторських прав.

Список використаних джерел:

1. Чатботи для учнів та цифрові помічники вчителів: якою буде освіта майбутнього URL: <https://tech.liga.net/ua/technology/article/iskusstvennyy-intellekt-vmesto-uchitelya-kak-tehnologii-izmenyat-obrazovanie-v-buduschem> (дата звернення: 11.05.2023 р.)
2. Штучний інтелект уже може писати замість учня: як це вплине на освіту URL: <https://osvita.ua/school/method/88118/> (дата звернення: 11.05.2023 р.)
3. Візнюк, І. ., Буглай, Н. ., Куцак, Л., Поліщук, А., & Киливник, В. (2021). ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТІ. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*, 14–22 URL.: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2021-59-14-22> (дата звернення: 11.05.2023 р.)
4. Мар'єнко, М. В., Шишкіна, М. П., & Коновал, О. А. (2022). Методологічні засади формування хмаро орієнтованих систем відкритої науки у закладах вищої педагогічної освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 89(3), 209–232. URL: <https://doi.org/10.33407/itlt.v89i3.4981>. (дата звернення: 11.05.2023 р.)
5. Як використати штучний інтелект в освіті URL: <https://oplatforma.com.ua/article/15878-yak-vikoristati-shtuchniy-intelekt-v-osviti> (дата звернення: 11.05.2023 р.)

РОЗДІЛ IV. ДУАЛЬНА ОСВІТА ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Алефіренко В.Ю.

викладач першої категорії
ДВНЗ «Слов'янський коледж
транспортної інфраструктури»

ПРО ДУАЛЬНУ ФОРМУ ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ У КОЛЕДЖІ

Дуальна освіта – це такий формат навчання, коли здобувач освіти проходить підготовку і в навчальному закладі, і на виробництві, де працює за спеціальністю, закріплюючи отримані теоретичні знання та опановуючи практичні навички.

Наразі дуальна форма навчання тільки починає впроваджуватися в український навчальний процес.

Вона покликана не лише налагодити ефективну співпрацю навчальних закладів з ринком праці, а й створити для здобувачів освіти реальні умови для закріплення теоретичного матеріалу на практиці.

Дуальна форма здобуття освіти застосовується у співпраці Слов'янського коледжу транспортної інфраструктури та вагоноремонтних підприємств у м. Слов'янськ, м. Лиман та м. Костянтинівка – це можливість одночасно навчатися в коледжі та працювати за спеціальністю, переймаючи досвід фахівців в області ремонту та технічного обслуговування вагонів. Це ідеальні умови для старту кар'єри та розвитку фахових вмінь та навичок.

Дуальна форма навчання доступна для здобувачів освіти з четвертого курсу навчання у коледжі. Обмеженням є те що, здобувач освіти має досягнути віку 18 років та отримати теоретичні базові знання зі спеціальності. Основна перевага цієї освіти полягає в тому, що є можливість здобувати саме ті додаткові знання, які потрібні безпосередньо для роботи на виробництві після закінчення коледжу. Здобувачі освіти відділення «Рухомого складу» безпосередньо працюють за робочою професією слюсаря з ремонту рухомого складу у відділеннях вагоноремонтних підприємств.

Графік здобувачів дуальної форми освіти організований так, що вони мали можливість органічно переключатися на різні типи діяльності. Здобувати теоретичні знання у коледжі та застосовувати і закріплювати їх на виробництві. Завдяки спланованому розкладу здобувачі освіти не порушують навчальний процес і встигають працювати на своїх робочих місцях на виробництві. Також частина лабораторних і практичних робіт може вивчатися і виконуватися здобувачем освіти в умовах виробництва, застосовуючи оригінальні знаряддя праці, устаткування та матеріали. За словами здобувачів освіти такий вид навчання доволі цікавий і різноманітний.

Ще перевагою дуальної форми навчання для здобувачів освіти є те, що вони встигають за програмою навчання у коледжі і отримують стипендію, а також за виконану роботу на виробництві отримують заробітну плату, це обов'язкова умова.

Перейти на дуальну форму навчання може не кожен здобувач освіти. Цими привілеями можуть користуватися здобувачі освіти, які певний період навчання не мали заборгованостей по дисциплінам і мали високі бали за навчання, інакше кажучи конкурс. Це спонукає здобувачів освіти більш сумлінно вивчати дисципліни, приймати участь у творчих фахових гуртках, конкурсах, олімпіадах, вебінарах, конференціях та ін.

На виробництві здобувачі освіти не тільки отримують практичний досвід і навички, але і запропоновують себе для зарахування в штат підприємства, після закінчення коледжу за ним може бути закріплене робоче місце, з подальшим кар'єрним та професійним ростом.

По завершенню теоретичного навчання та виконання індивідуального плану у повному обсязі здобувачі освіти, що навчаються за дуальною формою, складають в коледжі заліки та

іспити. За результатами навчання за дуальною формою здобувачу освіти на підприємстві може бути присвоєна професійна кваліфікація.

Список використаних джерел

1. <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/suspilstvo>
2. <https://veterinary.net.ua/page/dualna-osvita>
3. <https://www.ukrinform.ua/rubric>

Ілюшук І. М.
заступник директора з НР
Відокремленого структурного
підрозділу «Ковельський промислово-
економічний фаховий коледж ЛНТУ»

ДУАЛЬНА ОСВІТА У ФАХОВИХ КОЛЕДЖАХ – ЯК ОДНА ІЗ ФОРМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Дуальна освіта (від лат. dualis — подвійний) — це вид навчання, при якому поєднується отримання фахових знань здобувачами освіти у освітніх закладах з навчанням на робочих місцях на підприємствах.

Економічна нестабільність протягом двох останніх років пов'язаних через пандемію COVID – 19 та через воєнний стан в Україні породила дисбаланс між кількістю робочих місць та пропозиціями на ринку праці. Наслідком цього кризового явища, стало зростання гострої конкуренції при працевлаштуванні випускників фахових навчальних закладів, пріоритетною задачею яких є, забезпечення підготовки фахівців відповідно до вимог роботодавців з одного боку та очікуваних результатів щодо якості освіти зі сторони студентів.

Неодноразово на різних зустрічах, круглих столах із стейкхолдерами зазначалось, що після випуску здобувачі освіти, які навчалися за дуальною формою показують високий рівень підготовки, вміння працювати з технікою, розуміння технологічних процесів та певний досвід взаємодії з досвідченими фахівцями підприємств. Все це дає високий відсоток працевлаштування таких випускників. Було доведено, що дуальна форма навчання суттєво ефективніша і відрізняється від практичного навчання в закладі освіти, оскільки вона забезпечує не тільки закріплення теорії на практиці, а й саме навчання в умовах виробництва.

Досвід зарубіжних країн підтверджує ефективність використання дуальної форми освіти щодо підготовки фахівців і описаний як позитивний багатьма зарубіжними та вітчизняними дослідниками. Зокрема держава Німеччина посідає особливе місце серед країн з дуальною формою освіти. Професійна підготовка в цій країні стала об'єктом поглибленого дослідження на основі якого було зазначено, що дуальна освіта забезпечує не лише гарну практичну підготовку але й сприяє соціалізації випускників фахового освітнього закладу. Цьому актуальному питанню на даний час приділяється багато уваги.

Оскільки в умовах ринкової економіки заклади фахової перед вищої освіти розглядаються як одні із суб'єктів забезпечення освітніх послуг, то в умовах конкуренції за майбутніх здобувачів великим мотивуючим фактором для абітурієнтів є впровадження інновацій в коледжах, зокрема дуальної форми здобуття освіти (ДФЗО).

Дуальна освіта за принципами свого функціонування має низку переваг, а саме участь стейкхолдера в освітньому процесі, формування зручного індивідуального розкладу занять для студента, вилучення зайвих освітніх компонентів.

Для студента – це можливість отримання стипендії, наближеної до зарплати, а отже, зникає актуальна на сьогодні проблема відвідування занять студентами, значна кількість пропусків за рахунок випадкових підзаробітків.

У рамках дуальної системи здобувачі проходять виробниче (практичне) навчання безпосередньо на виробництві 3-4 дні на тиждень, а теоретичне навчання – 1-2 дні у освітньому закладі. Таке соціальне партнерство є взаємовигідним як роботодавцям, так й випускникам коледжу. Для молоді дуальна освіта є засобом професійної соціалізації, оскільки надає їй найкращі можливості для отримання кваліфікації, сприяє швидкому адаптуванню до умов виробництва, забезпечує формування навиків професійного спілкування. Вона є основним джерелом формування молодшої генерації майбутніх фахівців і завдяки тісному зв'язку зі сферою праці, забезпечує оптимальний старт трудового життя.

Благодатний ґрунт для запровадження дуальної освіти – це галузі, де існує системна проблема нестачі кваліфікованих працівників та службовців. Тож зрозуміло, чому найчастіше готувати для себе працівників за дуальною формою навчання беруться сільськогосподарські компанії та підприємства. На 2-е місце за цією формою навчання може вийти ІТ-сфера, прогнозують експерти.

Теоретично здобувачами дуальної освіти можуть бути студенти від початку навчання, зазначає Олег Шаров. Хоча для 1-го курсу це достатньо складно: поєднувати навчання і роботу, коли фахових теоретичних знань іще бракує. Усе залежить від умов кожного конкретного проекту співпраці у форматі дуальної освіти навчального закладу і партнера-компанії чи підприємства.

У 2019 році, коли було запущено експеримент, кожний освітній заклад мав можливість написати свої правила надання дуальної освіти, аби вони відповідали закону «Про вищу освіту» і Концепції розвитку здобуття вищої, фахової передвищої освіти.

Процес надання освітніх послуг за дуальною формою організовується відповідно до чинного законодавства. Підприємства спочатку укладають двосторонні договори з освітніми закладами про співробітництво в рамках дуальної освіти, а потім тристоронні договори зі студентами.

Зазвичай у строковому договорі зі студентом ідеться про надання робочого місця, грошову винагороду, закріплення наставника. Як тільки документ підписано, на студента починають розповсюджуватися ті ж самі умови праці, що й на всіх працівників підприємства, включно з бенефітами та правилами трудового розпорядку. На виробництві студент може перебувати у середньому половину навчального часу, а то й трохи більше – до 5-6 місяців упродовж навчального року. Вчиться у цей період паралельно дистанційно. Його курирують одночасно викладачі навчального закладу і підприємства-партнера.

Такий алгоритм взаємодії системи «коледж – роботодавець» у процесі фахової підготовки студентів відображає проведення переддипломної практики студентів у місцях їх ймовірного майбутнього працевлаштування, залученні роботодавців до участі у освітньому процесі, формуванні навчальних планів та програм, участі у державних екзаменаційних комісіях, діагностуванні отриманих майбутніми фахівцями знань та практичних навичок, проведення аналізу зворотного зв'язку від молодих спеціалістів та підприємств, організацій, установ, на які направлялись студенти.

Аналіз досвіду українських освітніх закладів щодо впровадження дуальної освіти дозволяє стверджувати про позитивний вплив цієї системи на професійну соціалізацію майбутнього фахівця, а саме: дуальна система сприяє швидкому адаптуванню молодого фахівця до сучасних умов виробництва, формуванню спектру професійних та особистісних компетенцій, життєвих цінностей, соціальної відповідальності.

До основних компонентів професійної соціалізації слід віднести: ціннісні установки і моральні принципи, що орієнтують молодого фахівця у системі міжособистісних відносин і визначають межі прийнятої поведінки; правові знання, що стосуються основних законів, правових норм, цивільних прав та обов'язків; здатність аналізувати життєві ситуації,

оцінювати їх та приймати відповідні поведінкові рішення; соціальні уміння і навички, що набуваються через участь у професійній діяльності, різноманітних цивільних актах.

Висновки. Дуальна освіта дозволяє поєднати теоретичний курс у закладі вищої освіти з поглибленою практичною підготовкою на підприємстві. Тривалість практичної підготовки значно перевищує передбачену нормативними документами щодо організації навчального процесу у вищій школі, дозволяє майбутньому фахівцеві отримати професійну кваліфікацію. Якісна освіта пов'язана з ідеєю інтегрованої рівноваги професійного і особистісного розвитку, а тому дуальна освіта має значний ресурс для професійної соціалізації. Дуальна освіта створює специфічне соціальне середовище яке готує фахівця відповідно до культури суспільства і, одночасно, соціалізує через особистісну участь у професійній діяльності.

Список використаних джерел:

1. Дуальна освіта. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesijno-tehnicna-osvita/reformaprofesijnoi-osviti/derzhavno-privatne-partnerstvo-ta-dualna-osvita/dualna-osvita>
2. Навчатися і працювати: 10 питань про дуальну освіту. Укрінформ: офіційний сайт. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-yakisne-zhyttia/3310741-navcatisa-i-pracuvati-10-pitan-pro-dualnu-osvitu.html> 6
3. Анненков В. П. Модернізація змісту освіти в технічному коледжі на засадах дуального підходу. Київ, 2020.
4. Коркуна О. І., Коркуна І. І., Цільник О. Я. Сучасні процеси розвитку дуальної освіти: запорука стабільності кадрового потенціалу. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України: зб. наук. пр. 2018. Вип. 4 (132). С. 90–94. URL: http://ird.gov.ua/sep/doi/sep2018.04.094_u.

Котельчук С.М.

студентка

Відокремлений структурний
підрозділ «Технічний фаховий коледж
Луцького національного технічного
університету»

ДУАЛЬНА ОСВІТА ЯК МОТИВАЦІЯ ДО РОЗВИТКУ

Дуальна освіта є однією з найбільш актуальних тем у галузі освіти в наші дні. Цей підхід забезпечує студентам можливість отримувати не лише теоретичні знання, а й практичні навички у сфері професійної діяльності. Така освіта сприяє розвитку творчих здібностей, підвищує мотивацію до навчання та допомагає молоді знайти своє місце у суспільстві. Розглянемо питання дуальної освіти як мотивації до розвитку, а також про її переваги.

Згідно визначення, дуальна форма здобуття професійної освіти – це спосіб навчання, за яким теоретичний матеріал опановується в закладі з педагогом, а практичне навчання проходить на виробництві. Такий підхід суттєво відрізняється від «практичних відпрацювань», оскільки в його основі не тільки закріплення теорії на практиці, а саме навчання в умовах виробництва. Рівень участі роботодавців у дуальній формі навчання становить найбільшу кількість у м. Києві (175), Житомирській (160), Львівській (134), Вінницькій та Хмельницькій (125), Рівненській (111) областях. [1]

Важливо розуміти, що заочна та дуальна форма навчання не є тотожними поняттями:

- у дуальній освіті заклад освіти та підприємство розробляють для здобувачів освіти спеціальний навчальний план, який органічно поєднується з робочою програмою за спеціальністю;

- при заочній формі навчання студент має освітній план за певною спеціальністю, але зазвичай його робота не збігається з напрямком освіти. [2]

Необхідність реалізації дуальної форми навчання в Україні обумовлена потребою досягнення стійкого економічного зростання через подолання низки проблем, які притаманні українській освітній сфері. До таких проблем можна віднести: низьку якість підготовки випускників, розрив між теорією та практикою навчання, застаріле обладнання навчальних закладів, диспропорції між попитом та пропозицією на ринку праці. [3]

Термін «дуальна система» був введений у педагогічну термінологію в середині 1960-х років у Німеччині — як нова, більш гнучка форма організації професійного навчання. Дуальна освіта в Німеччині має чітку законодавчу базу та здійснюється за допомогою торгово-промислових та ремісничих палат. Від Німеччини цю систему перейняли Канада, Австрія, Швейцарія та інші країни. Дуальна освіта активно практикується у багатьох країнах Європи, де у цій системі навчається 50 % осіб, що здобувають освіту. Дуальна освіта дала новий імпульс розвитку таким країнам Східної Азії, як Південна Корея і Китай, де вона охоплює 33 % осіб, що навчаються. У Німеччині в цьому процесі задіяні понад 640 тисяч німецьких підприємств, щорічно вони укладають близько півмільйона угод про надання професійної освіти та інвестують у цю галузь близько 28 мільярдів євро. [4]

Становлення дуальної освіти відбувалося поступово, зокрема завдяки зусиллям роботодавців, які потребували кваліфікованих робітників. Перші пілотні проекти з дуальної освіти з'явилися в Німеччині в середині 19 століття, і вже на початку 20 століття ця система була повністю розвинена та ефективно функціонувала. Пізніше інші країни Європи також прийняли і впровадили дуальну освіту, пристосовуючи її до своїх потреб та регулятивних рамок. На сьогоднішній день, дуальна освіта є популярним варіантом професійної підготовки в багатьох країнах світу, і з кожним роком все більше студентів обирають її як спосіб отримати вимоги ринку праці.

Процес становлення дуальної освіти вимагав багатьох зусиль, зокрема створення міцних партнерств між закладами освіти та роботодавцями, встановлення спеціальних підрозділів в навчальній установі, які б відповідали за підготовку студентів, а також встановлення стандартів та критеріїв оцінки успішності студентів.

Існує кілька чинників, що спонукають студентів до переходу на дуальну форму здобуття освіти:

по-перше, багато студентів обирають дуальну освіту, оскільки вона дає змогу здобувати практичний досвід та отримувати заробітну плату під час навчання. Це особливо привабливо для тих, які хочуть отримати практичний досвід та підтримувати себе фінансово, незалежно від допомоги від батьків чи інших джерел.

по-друге, дуальна освіта дозволяє студентам отримувати практичний досвід у реальному робочому середовищі, що може збільшити їхні шанси на працевлаштування після закінчення навчання. Завдяки практичному досвіду у компанії, молодь може отримати цінні контакти та знайомства з фахівцями у своїй галузі.

по-третє, дуальна освіта може зацікавити студентів, які хочуть здобути освіту та одночасно займатися розвитком своєї кар'єри. У порівнянні з традиційною освітою, дуальна освіта дозволяє здобувати не тільки теоретичні знання, а й практичний досвід, який може бути корисним у подальшій кар'єрі.

Однією з головних переваг дуальної освіти є те, що вона дозволяє студентам зрозуміти, які навички та знання потрібні для успішної кар'єри в обраній галузі та допомагає їм знайти своє місце на ринку праці, розвиваючи у свою кар'єрну долю.

Крім того, відчуття корисності своїх знань та умінь на практиці викликає у студентів більшу мотивацію до навчання та прагнення до постійного самовдосконалення. Студенти, які отримали можливість побачити, як їхні знання та вміння можуть бути використані на практиці,

мають більший інтерес до навчання та з більшою впевненістю підходять до виконання завдань закладу освіти та практичної роботи.

Дуальна освіта також допомагає знайти кожному свої сильні і слабкі сторони та переглянути свої цілі. Оскільки студенти отримують практичний досвід у компаніях, вони можуть зрозуміти, які аспекти роботи їм більше подобаються та в яких вони є більш ефективними, а це допомагає знайти кар'єрний шлях, який їм підходить найбільше.

Прикро, але багато молоді має труднощі з мотивацією до навчання, оскільки вони не бачать зв'язку між своїм навчанням та майбутньою кар'єрою. Дана форма навчання дозволяє студентам зрозуміти, які практичні знання та навички потрібні для успішної кар'єри в обраній галузі, що може збільшити їхню мотивацію до навчання.

Не менш важливим є те, що дуальна освіта допомагає студентам збагачувати свій професійний і практичний досвід роботи у компанії, крім того вони можуть зазначити це у своїх резюме та проявити свою готовність до роботи в обраній галузі.

Отже, дуальна освіта може стати потужним мотиватором для здобувачів освіти у плані кар'єрного розвитку. Вона дозволяє студентам здобувати практичний досвід роботи в обраній галузі, знаходити свої сильні сторони та визначати стратегічні особисті цілі, збільшувати мотивацію до навчання та покращувати свої можливості на ринку праці.

Список використаних джерел:

1. Міністерство освіти і науки України - Дуальна освіта. Головна | Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesijno-tehnicna-osvita/reforma-profesijnoyi-osviti/derzhavno-privatne-partnerstvo-ta-dualna-osvita/dualna-osvita>.
2. Дуальна освіта: як це і для кого? – Kharkiv IT Cluster. Kharkiv IT Cluster. URL: <https://it-kharkiv.com/dualna-osvita-yak-tse-i-dlya-kogo/>.
3. “Аналіз закордонного досвіду реалізації дуальної форми навчання та доцільності його впровадження у Україні”. Лечаченко Т. А. URL: <https://media.neliti.com/media/publications/313009-analysis-of-foreign-experience-of-implem-da102609.pdf>
4. Учасники проектів Вікімедіа. Дуальна освіта – Вікіпедія. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Дуальна_освіта.

Корнійчук С.Г.

викладач кваліфікаційної

категорії «спеціаліст

вищої категорії»

Слов'янський коледж транспортної

інфраструктури, м. Дніпро

ДУАЛЬНА ОСВІТА ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Анотація : У статті наведено структуру зовнішніх впливів на професійну діяльність майбутнього фахівця, розглянуто сучасні підходи до організації дуальної системи освіти. Визначена професійна соціалізація як процес входження людини у професію і гармонізацію взаємодії з професійним середовищем. Приведені переваги навчання для студента за дуальною формою освіти.

Ключові слова : дуальна освіта, професійна соціалізація, отримання знань, теоретична і практична підготовка фахівців.

Високоякісна освіта є одним із основних аспектів, який дає можливість випускникам бути конкурентоспроможними на ринку праці.

В Україні набуває популярності один із способів зробити систему освіти більш ефективною як для студентів, так і для закладів вищої освіти - отримання необхідних знань і навичок, за яким теоретичний матеріал вивчають у закладі освіти, а практична підготовка відбувається безпосередньо на виробництві

Дуальна освіта (від лат. Dualis – подвійний) – вид освіти, за якої навчання осіб у закладах освіти поєднується з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації [1].

Дуальна форма здобуття вищої освіти – це можливість водночас навчатися в закладі освіти та працювати за фахом, переймаючи знання найкращих фахівців певної галузі виробництва. Це найкращі умови для старту кар'єри та професійного розвитку [2].

Впровадження елементів дуальної форми навчання дає можливість усунути основні недоліки традиційних форм і методів навчання майбутніх фахівців, подолати розрив між теорією і практикою, освітою й виробництвом, та підвищити якість підготовки кваліфікованих кадрів з урахуванням вимог роботодавців у рамках нових організаційно-відмінних форм навчання [3].

Також сумлінна праця може забезпечити майбутньому фахівцю як додаткові доходи, так і стаж роботи, що є дуже важливим під час подальшого працевлаштування. В сучасних умовах ці переваги є суттєвими.

У дуальній системі підготовки фахівців закладів вищої освіти враховуються всі вимоги, що ставлять підприємства до майбутніх працівників; зацікавленість керівників підприємств у високоякісному теоретичному і практичному навчанні свого працівника [4].

Дуальна система навчання компетентних, висококваліфікованих, затребуваних на ринку праці випускників ЗВО має явну перевагу порівняно з традиційною системою підготовки фахівців.

Дуальне навчання – це інтерактивний механізм надання професійної освіти, який базується на одночасному отриманні теоретичних знань у закладах освіти і практичних навичок та досвіду роботи на підприємстві, що дає можливість студенту швидко опанувати знання та одночасно набути досвіду роботи за фахом без великих фінансових витрат. Заклади вищої освіти мають змогу впроваджувати на підприємствах результати наукових досліджень та розробок; роботодавець отримує висококваліфікованого працівника з мінімальними витратами часових та фінансових ресурсів, надійних партнерів і джерело креативних ідей щодо вдосконалення та підвищення ефективності своєї діяльності [5].

У статті 9 Закону України «Про освіту» дуальну форму здобуття освіти визначено як спосіб здобуття освіти, що передбачає поєднання навчання осіб у закладах освіти (в інших суб'єктів освітньої діяльності) з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації, як правило, на основі договору [6].

Дуальна освіта – це інфраструктурна регіональна модель, що забезпечує взаємодію систем: прогнозування потреб у кадрах, професійного самовизначення, професійної освіти, оцінки професійної кваліфікації, підготовки та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, долучаючи наставників на виробництві [7]. В умовах дуального навчання теоретична частина підготовки проходить на базі освітньої організації, а практична – на підприємстві, на робочому місці. Тому основним принципом дуальної системи є однакова відповідальність за якість підготовки кадрів як закладів освіти, так і підприємств

Для молоді дуальна освіта є засобом професійної соціалізації молоді, оскільки надає їй найкращі можливості для отримання кваліфікації, сприяє швидкому адаптуванню до умов виробництва, забезпечує формування навиків професійного спілкування. Вона є основним джерелом формування молоді генерации майбутніх фахівців і завдяки тісному зв'язку зі сферою праці забезпечує оптимальний старт трудового життя.

Суттю професійної соціалізації є процес входження людини у професію і гармонізацію взаємодії з професійним середовищем.

Взаємодія системи «коледж– роботодавець» у процесі професійної підготовки студентів відображає проведення переддипломної практики студентів у місцях їх ймовірного майбутнього працевлаштування, залученні роботодавців до участі у навчальному процесі, формуванні навчальних планів та програм, участі у державних кваліфікаційних комісіях, діагностуванні отриманих майбутніми фахівцями знань та практичних навичок, проведення аналізу зворотного зв'язку від молодих спеціалістів та підприємств, організацій, установ, на які направлялись студенти.

Досвід дуальної освіти показує, що система дуальної освіти скорочує шлях студента до майбутньої професії, час реальної підготовки фахівця. Більшість студентів лишатимуться на своїх робочих місцях, після випуску можуть приступати до самостійної роботи в найкоротші терміни. Однією з важливих умов перспективного працевлаштування є проходження виробничої практики на базових підприємствах, що мають потребу у фахівцях і співпрацюють з закладом освіти. Ефективність способу навчання, за яким теоретичний матеріал опановують в закладі освіти з викладачем, а практичне навчання проходить на виробництві, підтверджує те, що багато наших випускників працюють у підприємствах там, де проходили технологічну і переддипломну практику на старших курсах.

На відміну від традиційної форми навчання, дуальна освіта у 90 % випадків гарантує подальше укладання трудового договору з підприємством, адже першочерговість у підготовці має роботодавець . Отже, відбувається скорочення адаптивного періоду, адже працівник вже має досвід у виконанні поставлених завдань.

Для молодих людей дуальне навчання – оптимальний шанс рано придбати самостійність і легше адаптуватися до дорослого життя. Вже під час навчання вони отримують за свою працю на підприємстві грошову винагороду, а після його закінчення – роботу, до якої добре підготовлені.

Дійсно, така організація підготовки фахівців необхідна в нашому суспільстві для підвищення рівня практичної підготовки, і ефективності подальшої професійної діяльності.

Отже, дуальна система навчання ліквідує розрив між теорією і практикою в процесі підготовки майбутніх фахівців; відкриває додаткові можливості підвищення ефективності підготовки робітничих кадрів; дозволяє враховувати вимоги роботодавців щодо формування професійних компетенцій робітників; стимулює роботодавців інвестувати в освіту, оскільки як результат вони отримують якісно підготовленого фахівця; сприяє більш різнобічному професійному розвитку здобувачів освіти, формує нову психологію молодого фахівця; підвищує мотивацію для отримання знань і набуття професійних навичок студентів ; сприяє ретельному продумуванню стандартів нових сучасних професій та організації нових робочих місць, соціалізації молоді [8].

Список використаних джерел:

1. Електронний ресурс. Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org>.

2. Дуальна освіта. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. 2018. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesijno-tehnicnaosvita/dualna-osvita>.
3. URL:http://www.dcz.gov.ua/khm/control/uk/publish/article?art_id=63126
4. Дрозач М. І. Розвиток професійного навчання кадрів на виробництві в контексті зарубіжного досвіду. Наука та інновації. 2008. Т. 4., № 3. С. 88–94. 1
5. Дrajниця С. А., Дrajниця О. М. Дуальне навчання як інтерактивна форма організації навчального процесу. Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». 2016. № 12. С. 17–20.
6. Про впровадження елементів дуальної форми навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників : Наказ МОН України від 23 червня 2017 року № 916. URL: <https://ru.osvita.ua/legislation/proftech/56443>.
7. Методичні рекомендації по реалізації дуальної моделі підготовки висококваліфікованих робітничих кадрів / уклад. О. П. Дрозд. Чернігів : ЧНТУ, 2015. 136 с.
8. Кушнірецька О. В., Синюра-Ростун Н. Р. Особливості дуальної форми професійної підготовки кадрів у процесах освітньо-виробничої інтеграції. Сучасний стан та пріоритети модернізації фінансово-економічної системи України : матеріали VIII Всеукр. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Львів, 23 листоп. 2017 р.). Львів. торг.-екон. ун-т [та ін.]. Київ, 2017. С. 27–30.

Костюк О. В.
викладач-методист
Сторожинецький лісовий
фаховий коледж

ДУАЛЬНА ОСВІТА ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ У СТОРОЖИНЕЦЬКОМУ ЛІСОВОМУ ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ

Сфера освіти, як і всі сфери життя суспільства, зазнала вагомих змін в умовах пандемії та воєнного стану. Перехід на дистанційне навчання, зумовлений карантинними обмеженнями, став неочікуваним та доволі серйозним випробуванням для всіх учасників освітнього процесу – освітян, студентів та їхніх батьків. Війна внесла значні зміни в наше повсякденне життя, але всі ми вчилися та продовжуємо вчитися жити в цих нових умовах: хтось – продовжувати здобувати освіту, а хтось – працювати.

Частина учасників освітнього процесу внаслідок загрози життю, бойових дій та тимчасову окупацію окремих територій вимушено перемістилася в межах України або за кордон. Багато педагогів та здобувачів освіти все ще залишаються на тимчасово окупованих територіях та потребують особливої підтримки держави. Деякі заклади освіти були фізично зруйновані. Переміщені за кордон батьки та здобувачі освіти потребували та все ще потребують державної й міжнародної підтримки для забезпечення можливості для продовження навчання дітей. .

Після тривалої розгубленості всім довелось прийняти цей виклик та поступово адаптуватись до реалій сьогодення, розпочинати процес навчання у закладах в умовах воєнного стану. Навчальні заклади фахової передвищої освіти зіткнулися з різними проблемами та питаннями, що стосуються організації навчально-виховного процесу, а саме

наявність укриттів, можливість та необхідність залучення до освітнього процесу всіх учасників та використання змішаної форми навчання.

У наш час інтернет-технологій багато аспектів нашого життя переноситься в мережу, прискорюючи тим самим темпи розвитку інформаційного суспільства і долаючи географічні бар'єри. Не стала виключенням і освіта. Зараз багато студентів, що перебувають закордоном, мають можливість продовжувати навчання у своїх закладах освіти. Поєднання очної та дистанційної форми навчання має свої особливості у плані правильної організації навчально-виховного процесу, враховуючи спеціальність та можливості здобувачів освіти.

Дистанційне навчання поєднує:

засоби надання навчального матеріалу студенту;

засоби контролю успішності студента;

засоби консультації студента програмою-викладачем;

засоби інтерактивної співпраці викладача і студента;

можливість швидкого доповнення курсу новою інформацією, коригування помилок.

Для забезпечення повноцінного освітнього навчального процесу на відстані, окрім технічного інструментарію, викладачу необхідно володіти низкою професійних та особистих компетентностей, які дозволяють зацікавити, організувати студентів на початковому етапі та втримати їхню увагу аж до завершального.

Сьогоднішній день, в умовах воєнного стану, ставить якісно нові вимоги до освітнього рівня молодшого бакалавра, серед яких варто виокремити: знання законодавчої бази для прийняття правильних рішень; володіння автоматизованими обліковими системами для більш ефективної роботи; практичними навиками для конкурентоспроможності на ринку праці.

Використання новітніх інформаційних технологій при підготовці фахівців забезпечить виконання одночасно декілька функцій: візуалізацію навчального матеріалу, економію навчального часу, забезпечення доступності і якості знань, сприяння виробленню умінь і навичок, які дозволяють швидко і своєчасно контролювати процес навчання, тим самим зростає конкурентоспроможність випускників на ринку праці. При цьому інформаційно-технічні засоби навчання виступають невід'ємною складовою частиною навчального процесу вузу і дозволяють чітко та оперативно вирішувати завдання підготовки висококваліфікованих фахівців.

У Сторожинецькому лісовому фаховому коледжі при підготовці студентів за спеціальностями: «Лісове господарство», «Облік і оподаткування», «Геодезія та землеустрій» значна увага приділяється практичному навчанню, що є важливою складовою освітнього процесу, його метою є закріплення та поглиблення знань, отриманих в процесі теоретичної підготовки та формування у студентів необхідних умінь й навичок з обраної спеціальності.

Студенти коледжу проходять навчальну, технологічну, виробничу та переддипломну практику на виробництві, враховуючи спеціальності та освітню програму.

Керівники практик розробляють щоденники-звіти, з врахуванням усіх вимог, які дозволяють студентам отримати відповідні навички та практичні вміння, пройшовши весь виробничий процес, вивчивши діяльність усіх структурних підрозділів.

Основне завдання використання елементів дуальної форми навчання – усунути основні недоліки традиційних форм і методів навчання майбутніх фахівців, подолати розрив між теорією і практикою, освітою й виробництвом, та підвищити якість підготовки кваліфікованих кадрів з урахуванням вимог роботодавців.

З цією метою між коледжем та підприємствами укладаються двосторонні угоди про співпрацю, що дозволяють студентам проходити практичне навчання безпосередньо на виробництві, що дає можливість студенту перевірити свій професіоналізм. Звичайно, особливо важливих і відповідальних завдань молодий фахівець може й не отримати, але він цілком здатний працювати рядовим виконавцем і брати участь у вирішенні загальних виробничих завдань.

Практикант під час роботи на виробництві має можливість вивчити реальні ситуації та перевірити отримані під час навчання знання. Він може самостійно приймати рішення,

обґрунтовуючи правильність своїх висновків перед керівником практики. Майбутній спеціаліст навчається субординації, адаптується в трудовому колективі, отримує навички професійного спілкування.

Такий підхід суттєво відрізняється від «практичних відпрацювань», оскільки в його основі не тільки закріплення теорії на практиці, а саме навчання в умовах виробництва, проте ускладнюється в умовах війни.

Робота щодо запровадження дуальної форми здобуття освіти триває і набуває постійного і системного характеру, напрацьовується необхідний досвід, створюються методичні документи, налагоджуються необхідні виробничі зв'язки в умовах воєнного стану.

Після випуску студентам, які вміють працювати з технікою, розуміють усі технологічні процеси та мають досвід взаємодії з досвідченими фахівцями підприємств часто пропонують відкриті вакансії на цьому ж підприємстві, тож їхнє працевлаштування є досить високим.

Список використаних джерел:

1. Закон України «[Про освіту](#)».
2. Розпорядження КМУ від 19.09.2018 № 660-р «[Про схвалення Концепції підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти](#)».
3. Наказ МОН від 12.12.2019 № 1551 «[Про затвердження Положення про дуальну форму здобуття професійної \(професійно-технічної\) освіти](#)».

Придюк В.М.

кандидат технічних наук, доцент, голова
циклової комісії автомобільного транспорту
Відокремлений структурний підрозділ
«Технічний фаховий коледж Луцького
національного технічного університету»

АНАЛІЗ ПЕРЕВАГ ДУАЛЬНОЇ ОСВІТИ У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Дуальна освіта - це освітній підхід, який поєднує навчання в навчальних закладах і практичне навчання у реальних робочих середовищах. В основі дуальної освіти лежить ідея забезпечення здобувачам освіти можливості одночасно отримувати теоретичні знання та професійні навички, що необхідні для роботи в конкретній галузі.

У системі дуальної освіти здобувачі освіти проводять певну частину свого навчального часу у навчальних закладах, де вони здобувають загальну теоретичну підготовку, і решту часу в підприємствах або організаціях, де вони отримують практичний досвід та працюють під керівництвом досвідчених фахівців. Цей підхід сприяє зближенню освіти з реальними потребами ринку праці та підготовці здобувачів освіти до конкретних професій.

Дуальна освіта має ряд переваг, які сприяють як здобувачам освіти, так і роботодавцям. Серед них можна виділити такі: практична підготовка, актуальність навчання, співпраця з роботодавцями, збільшення шансів на зайнятість, розвиток особистих навичок, фінансові переваги, зв'язок з робочим ринком, різноманітність професій, зменшення прогалин у системі освіти, сприяння підприємству, адаптація до змін, покращення взаємодії між освітою та промисловістю, розвиток професійного менторства, збільшення впевненості, відповідність потребам ринку праці, можливість розвитку кар'єри, збагачення навчального процесу, стимулювання індивідуального розвитку, міжнародні можливості, сприяння інклюзивності, задоволення потреб роботодавців, розвиток гнучкості та адаптивності, посилення популярності професій, збільшення інтересу до навчання, вдосконалення ментального мапингу, соціальна відповідальність.

Практична підготовка. Дуальна освіта надає здобувачам освіти можливість отримати практичний досвід роботи ще під час навчання. Вони мають можливість застосовувати отримані теоретичні знання на практиці і набувати реальних професійних навичок.

Актуальність навчання. Дуальна освіта дозволяє установам навчання бути в курсі сучасних трендів та вимог ринку праці. Здобувачі освіти навчаються на підприємствах або організаціях, де застосовуються сучасні технології та методи роботи, що допомагає підготувати їх до вимог сучасного ринку праці.

Співпраця з роботодавцями. Дуальна освіта включає тісну співпрацю між навчальними закладами та підприємствами. Роботодавці беруть активну участь у процесі навчання, надаючи здобувачам освіти практичне навчання та відповідну менторську підтримку. Це допомагає забезпечити, що навчальні програми відповідають потребам робочого ринку.

Збільшення шансів на зайнятість. Здобувачі освіти, які пройшли дуальну освіту, мають перевагу на ринку праці, оскільки вони мають не тільки теоретичні знання, а й практичний досвід роботи. Це збільшує їх шанси на успішне працевлаштування після закінчення навчання.

Розвиток особистих навичок. Дуальна освіта сприяє розвитку не лише професійних навичок, але й особистісного зростання здобувачів освіти. Вони навчаються працювати в команді, вирішувати проблеми, встановлювати контакти з колегами та клієнтами, розвивають вміння планувати свій час і бути самостійними.

Фінансові переваги. Здобувачі освіти, що отримують дуальну освіту, мають можливість отримувати певну компенсацію за практичну роботу, яка допомагає їм фінансово самостійніше ставитися до свого навчання.

Зв'язок з робочим ринком. Дуальна освіта забезпечує прямий зв'язок здобувачів освіти з робочим ринком, дозволяючи їм знайомитися з потенційними роботодавцями, будувати професійні контакти та отримувати реальні можливості для подальшого працевлаштування.

Різноманітність професій. Дуальна освіта відкриває широкий спектр професійних можливостей для здобувачів освіти. Вони можуть вибрати індивідуальну освітню траєкторію, яка відповідає їхнім інтересам та потребам, і спрямувати свої зусилля на розвиток конкретної галузі.

Зменшення прогалів у системі освіти. Дуальна освіта може сприяти зменшенню прогалів між теорією та практикою, що часто спостерігається у традиційній освітній системі. Здобувачі освіти мають змогу застосовувати свої знання негайно і відразу отримувати зворотний зв'язок, що сприяє більш ефективному навчанню.

Сприяння підприємництву. Дуальна освіта сприяє розвитку підприємницького мислення серед здобувачів освіти. Вони мають можливість побачити, як функціонують підприємства та бізнес-процеси в реальному середовищі. Це стимулює їхню креативність, ініціативу та здатність до інновацій.

Адаптація до змін. Здобувачі освіти, які пройшли дуальну освіту, набувають навичок адаптації до змін у робочому середовищі. Вони звикли працювати в реальних умовах і швидко пристосовуватися до нових технологій, методів та вимог.

Покращення взаємодії між освітою та промисловістю. Дуальна освіта зміцнює співпрацю між навчальними закладами та промисловістю. Це дозволяє краще враховувати потреби робочого ринку при розробці навчальних програм, а також сприяє обміну знаннями та інноваціями між освітнім та виробничим секторами.

Розвиток професійного менторства. Здобувачі освіти, які беруть участь у дуальній освіті, отримують індивідуальну підтримку та керівництво від досвідчених фахівців зі своєї галузі. Це дозволяє здобувачам освіти отримати цінні поради та наставлення, що сприяє їхньому професійному зростанню.

Збільшення впевненості. Дуальна освіта допомагає здобувачам освіти розвивати впевненість у своїх здібностях та навичках. Вони мають можливість переконатися в своїй здатності працювати в обраній професії та досягати успіху. Через практичний досвід і підтримку від менторів та роботодавців, здобувачі освіти отримують більшу самодостатність та впевненість у своїх професійних здібностях.

Відповідність потребам ринку праці. Дуальна освіта забезпечує покладання акценту на навички та компетенції, які є потрібними на ринку праці. Здобувачі освіти отримують актуальні знання та навички, які дозволяють їм бути конкурентоспроможними і знаходити роботу в своїй галузі.

Можливість розвитку кар'єри. Дуальна освіта створює перспективи для подальшого розвитку кар'єри здобувачів освіти. Із заробітком практичного досвіду і менторською підтримкою, вони мають можливість зайняти високооплачувані посади і швидко просуватися в своїй професійній галузі.

Збагачення навчального процесу. Дуальна освіта впроваджує інноваційні методи та підходи до навчання, які активізують і зацікавлюють здобувачів освіти. Це може включати проектну роботу, стажування, вирішення реальних задач та участь у робочих групах. Такий розмаїтий навчальний досвід сприяє більш ефективному засвоєнню знань та навичок.

Стимулювання індивідуального розвитку. Дуальна освіта дозволяє здобувачам освіти розвивати свої індивідуальні інтереси та здібності. Вони мають можливість вибрати певну професійну галузь і глибше досліджувати її.

Міжнародні можливості. Дуальна освіта відкриває двері до міжнародних можливостей для здобувачів освіти. Вони можуть отримати досвід роботи в іноземних компаніях або навчатися в університетах за кордоном. Це розширює їхні горизонти, дає змогу побудувати міжнародні контакти і отримати цінний досвід роботи в глобальному контексті.

Сприяння інклюзивності. Дуальна освіта може бути більш інклюзивною, оскільки надає можливість навчатися та отримувати практичний досвід різним категоріям здобувачів освіти. Це включає здобувачів освіти з різними здібностями, соціальними шарів та міграційного походження, що сприяє більш справедливій і рівноправній освіті.

Задоволення потреб роботодавців. Дуальна освіта відповідає потребам роботодавців, оскільки здобувачі освіти отримують конкретні навички і досвід, які потрібні на ринку праці. Роботодавці мають можливість спостерігати за студентами протягом навчання та вибирати тих, хто найкраще відповідає їхнім вимогам.

Розвиток гнучкості та адаптивності. Дуальна освіта сприяє розвитку гнучкості та адаптивності у здобувачів освіти. Вони навчаються працювати в різних умовах, адаптуватися до нових вимог та змінювати свої підходи відповідно до ситуації. Це цінна навичка в сучасному швидкозмінному світі.

Посилення популярності професій. Дуальна освіта може сприяти посиленню популярності конкретних професій. Внаслідок практичної роботи та контакту з реальними професіоналами учні отримують більш глибоке розуміння професійного середовища і можуть зробити свідомий вибір у покращенні своєї майбутньої кар'єри.

Збільшення інтересу до навчання. Дуальна освіта може збудити більший інтерес до навчання серед здобувачів освіти. Оскільки вона зорієнтована на практичні навички і реальні ситуації, здобувачі освіти більше зацікавлені в засвоєнні матеріалу і бачать його застосування в реальному житті.

Вдосконалення ментального мапінгу. Дуальна освіта допомагає здобувачам освіти вдосконалити свої ментальні мапи щодо конкретної галузі або професії. Вони розуміють, які кроки та компетенції потрібні для досягнення успіху в цій галузі та як розвивати свої здібності.

Соціальна відповідальність. Дуальна освіта сприяє соціальній відповідальності здобувачів освіти. Вони вивчають принципи етики, стандарти безпеки та сталого розвитку, що робить їх усвідомленими громадянами та професіоналами, що дбають про довкілля та суспільство.

Ці переваги дуальної освіти підкреслюють значення поєднання теоретичного навчання з практичним досвідом, що сприяє готовності здобувачів освіти до викликів сучасного ринку праці та розвитку їхньої професійної кар'єри.

Дуальна освіта продовжує розвиватися як важливий напрямок освітньої системи багатьох країн, включаючи Україну. Якість та успішність дуальної освіти залежить від добре

побудованого та організованого партнерства між навчальними закладами, підприємствами та урядовими органами.

Список використаних джерел:

озвиток системи дуальної освіти в Україні - Звіт Міжнародного фонду "Відродження" та Проекту USAID "Нова школа". Доступно за посиланням: <https://nova->

стратегія розвитку системи дуальної освіти в Україні до 2023 року - Розроблена Міністерством освіти і науки України. Доступно за посиланням: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/dualna->

уальна освіта в Україні: поточний стан та перспективи розвитку - Наукова стаття, автори: О. В. Тишкова, Л. В. Головка, І. М. Єрмоєнко. Доступно за посиланням:

реалізація дуальної освіти в Україні: актуальні проблеми та перспективи - Наукова стаття, автори: І. В. Калініна, М. В. Петрук. Доступно за посиланням:

уальна освіта в Україні: становлення та перспективи - Наукова стаття, автори: А. С. Скляр, Т. В. Дем'янова, Т. В. Кравченко. Доступно за посиланням:

Якимчук Н.О.

викладач історії

Відокремлений структурний підрозділ
«Технічний фаховий коледж Луцького
національного технічного університету»

ДУАЛЬНА ОСВІТА ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Дуальна освіта - це модель навчання, яка поєднує теоретичне навчання у навчальному закладі з практичним навчанням на робочому місці. Її основна мета полягає у підготовці студентів до роботи на конкретній професійній позиції, сприяючи їхній соціалізації в професійному середовищі.

Дуальна освіта розглядається як інструмент соціалізації здобувачів освіти з кількох причин:

1. Практичний досвід: Учні, які отримують дуальну освіту, мають можливість набути безпосередньої практичної підготовки на робочому місці. Це дозволяє їм ознайомитися з реальними умовами роботи, виконувати конкретні завдання та спілкуватися з колегами і професіоналами в своїй області.

2. Взаємодія з професіоналами: Учні, залучені до дуальної освіти, мають можливість взаємодіяти зі спеціалістами у своїй галузі. Це допомагає їм отримати цінні наставницькі поради, спостерігати за професійною практикою та набувати відповідні професійні навички.

3. Адаптація до робочого середовища: Дуальна освіта допомагає студентам адаптуватися до робочого середовища та професійної культури. Вони вчаться працювати в команді, дотримуватися робочих норм та цінностей, розвивають міжособистісні навички та усвідомлюють вимоги професійного оточення.

У дуальній освіті студенти отримують можливість працювати на реальних робочих місцях, отримувати заробітну плату або стипендію, а також здобувати теоретичну підготовку у навчальних закладах. Вони відвідують підприємства або організації, де вони отримують

можливість практично застосовувати свої знання, розвивати професійні навички та вчитися працювати в команді.

Цей підхід до освіти допомагає студентам встановити зв'язки з робочим середовищем, розуміти вимоги професійного життя та розвивати ключові навички, такі як комунікація, співпраця, критичне мислення та самоорганізація. Вони також отримують знання про ринок праці та можуть бути більш свідомими при виборі своєї професійної кар'єри.

Завдяки дуальній освіті здобувачі освіти отримують можливість адаптуватися до професійного оточення, засвоювати цінні навички і стати більш соціалізованими в професійному середовищі. Вони також мають більші шанси на знайомства зі спеціалістами своєї галузі та на побудову своєї кар'єри в майбутньому.

Дуальна освіта є ефективним інструментом соціалізації здобувачів освіти, оскільки вона сприяє розвитку не лише професійних навичок, а й особистісних якостей, таких як відповідальність, самостійність, організованість, комунікабельність, колективізм та інші.

Дуальна освіта базується на поєднанні теоретичної освіти в навчальному закладі та практичної освіти в робочому середовищі. Учні отримують можливість набувати досвід роботи на реальному підприємстві, взаємодіяти з колегами, виконувати робочі завдання та отримувати відгуки від наставників. Це дозволяє здобувачам освіти більш ефективно і швидко навчатися, відчувати себе відповідальними за результат своєї роботи та розвивати в собі професійні якості.

Крім того, дуальна освіта сприяє соціалізації здобувачів освіти через включення їх у професійне середовище, знайомство з професійною мовою, культурою та нормами поведінки, взаємодію з колегами та відвідування підприємств. Це дозволяє формувати у здобувачів освіти професійну ідентичність та інтегруватися у відповідне професійне середовище.

Підсумовуючи, можна із впевненістю сказати, що розвиток дуальної освіти в Україні стрімко зростає разом із бажанням стейкхолдерів тісно співпрацювати зі студентами та має низку переваг, а саме: сприяє поліпшенню набутих теоретичних знань, можливості використання отриманих умінь у такий практичний спосіб допоможе студентам досягти поставлених цілей і отримати впевненість в успіху, що призводить до конкурентоспроможності на ринку праці в Україні та за кордоном.

Список використаних джерел:

1. Анненков В. П. Модернізація змісту освіти в технічному коледжі на засадах дуального підходу. Київ, 2020.
2. Дуальна освіта. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesijno-tehnicna-osvita/reformaprofesijnoyi-osviti/derzhavno-privatne-partnerstvo-ta-dualna-osvita/dualna-osvita>
3. Коркуна О. І., Коркуна І. І., Цільник О. Я. Сучасні процеси розвитку дуальної освіти: запорука стабільності кадрового потенціалу. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України : зб. наук. пр. 2018. Вип.
4. Навчатися і працювати: 10 питань про дуальну освіту. Укрінформ: офіційний сайт. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-yakisne-zhyttia/3310741-navcatisa-i-pracuvati-10-pitan-pro-dualnu-osvitu.html>

РОЗДІЛ V. ІНДИКАТОРИ УЧАСТІ СТЕЙКХОЛДЕРІВ У ФОРМУВАННІ ФАХОВИХ ТА ОСОБИСТІСНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Бундак О.

к.і.н., доцент

Луцький інститут розвитку людини
університету «УКРАЇНА»

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ

Так, дистанційне навчання стало одним з ключових напрямів розвитку освітньої системи України, особливо після початку пандемії COVID-19. У зв'язку з обмеженнями на проведення уроків у школах та ЗВО, велика кількість учнів та студентів перейшли на дистанційне навчання.

Дистанційне навчання забезпечує можливість отримувати освіту з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, таких як відеоконференції, онлайн-платформи, електронні підручники та інші цифрові ресурси. Воно дозволяє учням та студентам отримувати знання з будь-якого місця, зручного для них, і забезпечує більш гнучкий графік навчання.

Українська освітня система активно розширює використання дистанційного навчання. У школах та вишах використовуються спеціальні платформи та програми для проведення уроків та лекцій в онлайн-режимі. Коледжі та університети надають можливість здобувати дистанційну освіту через спеціалізовані онлайн-курси та програми.

Дистанційне навчання допомагає забезпечити доступ до якісної освіти для всіх шарів населення, зменшити географічні та соціальні обмеження, а також сприяє розвитку навичок самостійної роботи, використання технологій та самоорганізації.

На сьогоднішній день науково-теоретичне осмислення дистанційного навчання стало активним процесом. В цьому контексті розробляється нова термінологія, а також відповідне методичне забезпечення. Важливим етапом є експериментальна апробація нових дистанційних освітніх технологій.

В наукових дослідженнях, як вітчизняних, так і зарубіжних, з'явилося безліч праць, присвячених загальнотеоретичним аспектам дистанційної освіти та супровідним поняттям. Проте, використання ключових понять і термінів дистанційного навчання залишається предметом дискусій, оскільки їх розуміння та використання може варіюватися.

Україна має нормативно-правову базу, яка регулює дистанційне навчання. Закон "Про вищу освіту" та Концепція розвитку дистанційної освіти визначають дистанційну освіту як повноцінну форму навчання, що реалізується за допомогою технологій дистанційного навчання. Крім того, Міністерство освіти і науки України ухвалило наказ "Про затвердження Положення про дистанційне навчання", де визначено зміст понять "дистанційне навчання" та "дистанційна форма навчання".

Більшість науковців вважають, що історія дистанційного навчання починається у середині XIX століття. Першим закладом, де були використані дистанційні форми навчання, вважається Берлінський інститут вивчення іноземних мов. Від середини 1850-х років навчання в цьому закладі відбувалося шляхом листування, що пізніше стало відомо як кореспондентське навчання. Також у Лондонському університеті (з 1858 року) окремі особи навчалися шляхом листування за допомогою звичайної пошти, що стало першою стійкою загальнодоступною системою зв'язку. Цим здобувачам було дозволено складати іспити незалежно від форми набуття знань - чи то очно, чи через листування, чи самонавчання.

У США та Канаді розвиток кореспондентського навчання став можливим завдяки прогресу в залізничному транспорті. У 1970-х роках з'явилися перші американські програми навчання за допомогою листування.

В останні десятиліття XIX - на початку XX століття деякі вищі навчальні заклади, зокрема Лондонський університет, Університет Св. Андрія в Шотландії, Королівський університет Канади, Чиказький університет (США), Квінслендський університет (Австралія) та інші, впровадили заочну форму навчання. Саме в цей час нове поняття "дистанційна освіта" (distant education) увійшло в ужиток. Розвиток початкових форм дистанційного навчання став можливим завдяки науково-технічному прогресу, зокрема впровадженню поштового, телеграфного, телефонного зв'язку, радіо та телебачення, які використовувалися учасниками навчального процесу. Таким чином, на цьому етапі дистанційне навчання розглядалося як заочне навчання, яке існувало поряд з традиційним очним навчанням, і його юридичне визнання підтверджувалося офіційними документами про освіту.

Розквіт дистанційного навчання та його науково-теоретичного осмислення настало в 60-ті роки XX століття, коли комп'ютерні технології активно почали впроваджуватися в освіту. Анатолій Кузьмінський, у своїй роботі зв'язує появу дистанційного навчання з технічним прогресом, зокрема з розвитком обчислювальної техніки). На цьому етапі концепція "дистанційного навчання" зазнала значних змін і стала нерозривно пов'язаною з комп'ютерною технікою та технологіями. Проте варто зауважити, що комп'ютерні системи того часу були дуже дорогими, що уповільнювало їх впровадження в освіту.

Поява персональних комп'ютерів у 70-ті роки сприяла процесам інформатизації освіти, стимулювала поліпшення змісту навчальних програм у нових освітніх умовах, розробку навчальних комп'ютерних програм, навчання викладачів, пошук нових форм і методів дистанційного навчання. Ці інновації спостерігалися передусім в країнах Західної Європи, Америки та Канади, але відбулися й окремі зрушення в країнах Східної Європи та колишньому Радянському Союзі.

У той же період розпочалася історія глобальної мережі Інтернет (термін "Інтернет" був введений у 1983 році), а з початку 1990-х років, завдяки стандартизації веб-сторінок та винайденню формату HTML, Всесвітня павутина стала загальнодоступним сервісом. І лише після цих подій дистанційне навчання стало доступним значно більшій аудиторії і стало нерозривно пов'язаним з технологіями та ресурсами Інтернету.

На сьогоднішній день термін "дистанційне навчання" та схожі категорії розуміються на основі загального розуміння його як діяльності, що використовує інтернет-технології та ресурси.

Ще одним широко використовуваним поняттям нині є "електронна освіта" або "е-освіта". Це різновид освітньої системи, де навчально-виховний процес переважно підтримується технологіями електронного дистанційного навчання (е-ДН), а організація освітнього процесу базується на принципах відкритої освіти.

Науковці стверджують, що електронна освіта (е-освіта) реалізується за допомогою сучасних навчальних засобів, які називають електронними освітніми ресурсами (ЕОР). Основні види та функціональна класифікація таких ресурсів були опубліковані в Положенні про електронні освітні ресурси (2012). ЕОР охоплюють навчальні, наукові, інформаційні, довідкові матеріали та засоби, які розроблені у електронній формі та можуть бути представлені на різних носіях або розміщені у комп'ютерних мережах. Ці матеріали відтворюються за допомогою електронних цифрових технічних засобів і є необхідними для ефективної організації навчально-виховного процесу, зокрема для забезпечення якісних навчально-методичних матеріалів. Серед них можна виділити електронні документи, видання, дидактичні демонстраційні матеріали, словники, підручники, курси дистанційного навчання та інші.

Деякі дослідники, зокрема М. Федорчук, розглядають електронну освіту в Україні як складову частину, яка включає дистанційну освіту, електронні бібліотеки, аудіо- та відео-лекції, мультимедійні навчальні засоби (Федорчук М., 2015). Таким чином, на їхню думку, поняття "дистанційна освіта" є більш широким, ніж "е-освіта".

Загалом, багато вчених визнають важливу різницю між дистанційною та електронною освітою як педагогічними структурами. Внаслідок швидкого розвитку та вдосконалення

засобів комунікації, електронне навчання зараз набуває більшої значущості, порівняно з дистанційним навчанням. Е-освіта (e-education) має менше спрямування на простий курс лекцій, а більше акцентується на набутті конкретних знань, і вона краще адаптована до різних рівнів навчання.

Електронне навчання, відоме також як e-learning, є одним з методів отримання е-освіти, якого організовується згідно з визначенням ЮНЕСКО. Це навчання, що залежить від використання Інтернету та мультимедійних засобів. За словами М. Розенберга, e-learning передбачає використання Інтернет-технологій для ефективного засвоєння знань і ґрунтується на трьох ключових принципах: мережева робота, доставка навчального контенту користувачеві за допомогою комп'ютера з використанням стандартних Інтернет-технологій.

Часто електронне навчання використовується як синонім до Web-навчання та онлайн-навчання. Тому цей термін можна розуміти як інтенсивне використання комп'ютера, мультимедійних засобів та ресурсів Інтернету в навчанні, а також систем віддаленого спілкування. Під час електронного навчання студенти переважно працюють самостійно з електронними матеріалами, такими як підручники, курси та навчальні системи, і отримують дистанційні консультації викладача в Інтернеті. Також формуються спільноти студентів, які навчаються на одному курсі під керівництвом певного викладача, який проводить онлайн-консультації, оцінює виконані студентами завдання та веде облік прогресу кожного учасника (студента, користувача). Експерти ЮНЕСКО вважають, що електронне навчання спонукає студентів до нового стилю освіти та сприяє розвитку їхніх навичок і вмій для неперервного навчання протягом усього життя.

Поширення е-навчання привело до зародження нової форми навчання, відомої як змішане навчання. Змішане навчання (також відоме як гібридне, інтегроване, blended learning, технологічно-посередковане навчання, підсилене веб-технологіями, навчання з використанням Інтернету) є формою освіти, в якій учень, студент засвоює частину матеріалу за допомогою дистанційного навчання, а іншу частину вивчає очно в аудиторії.

Термін "змішане навчання" є відносно новим у сучасній освіті. Вперше він з'явився в інформаційному бюлетені 1999 року, коли компанія інтерактивного навчання змінила свою назву на EPIC та оголосила про використання методики змішаного навчання.

Різні визначення цього поняття детальніше розглядаються. Д. Пейнтер, Р. Шанк, Д. Кларк та інші дослідники зарубіжжя розуміють змішане навчання, перш за все, як поєднання традиційних формальних методів навчання, таких як робота в аудиторіях та вивчення теоретичного матеріалу, з неформальними, наприклад, обговоренням через електронну пошту або Інтернет-конференції. Тобто засвоєння теоретичного матеріалу в змішаному навчанні відбувається самостійно, за допомогою електронного навчального курсу, а на аудиторних заняттях застосовуються ігрові методи, активні обговорення, пошук рішень, вирішення завдань та інші практичні навички.

Отже, змішане навчання можна охарактеризувати як гібридний підхід, що комбінує сучасні технології з традиційними методами навчання.

Висновки. Аналіз наукових досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених з різних аспектів дистанційної освіти підтверджує багатогранність та різноманітність цього педагогічного явища, а також те, що поняттєвий апарат ще не повністю узгоджений. Швидкий прогрес комп'ютерної техніки та технологій стимулює появу нових форм навчання на відстані, нових підходів і методів дистанційної освіти.

Проте, важливо враховувати, що дистанційне навчання також вимагає певних викликів і проблем, зокрема забезпечення доступу до інтернету для всіх учнів та студентів, підтримки педагогічних кадрів у використанні цифрових технологій, а також забезпечення якісного контролю навчального процесу та оцінювання досягнень учнів.

Список використаних джерел:

1. Вишнівський В. В. Організація дистанційного навчання. Створення електронних навчальних курсів та електронних тестів: навч. посібник / В. В. Вишнівський, М. П. Гніденко, Г. І. Гайдур, О. О. Ільїн. – Київ: ДУТ, 2014. – 140 с.
2. Відкрита освіта: новітні технології у навчальному процесі та освітньому менеджменті як засіб інтенсифікації розвитку освітньо-наукової системи України. Аналітична записка [Електронний ресурс] / Національний інститут стратегічних досліджень: Гуманітарний розвиток, 2012. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/721/>
3. Федорчук М. В. Сутність і стан упровадження електронної освіти в Україні / М. В. Федорчук. // Право і безпека. – 2015. – №4. – С. 61–66.

Вихор В.І.

Гамалійчук М.Г.

Свченко І.В.

Жигун К.Ф.

Фукс Л.П.

викладачі фізичної культури
Відокремлений структурний підрозділ
«Технічний фаховий коледж Луцького
національного технічного університету»

РОЗРОБКА СИСТЕМИ ЗМАГАНЬ З ОЗДОРОВЧОЮ СПРЯМОВАНІСТЮ (НА ПРИКЛАДІ БОКСУ ТА ІНШИХ ВИДІВ ЄДИНОБОРСТВ)

Постановка проблеми. У нашій країні на даний час гостро стоїть питання щодо оздоровлення дітей та підлітків, актуальності здорового способу та стилю життя. Це пов'язано, насамперед, з погіршенням здоров'я підростаючого покоління, народжуваністю дітей з різними відхиленнями та зростаючими факторами ризику.

Сучасний розвиток будь-якої держави потребує належності оптимального рівня здоров'я та соціального благополуччя її громадян. Особливий контроль з боку керівничого апарату та систематичне впровадження спеціальних заходів має здійснюватись у напрямку збереження здоров'я молодого покоління – учнівської та студентської молоді, що є майбутньою зміною трудових ресурсів суспільства.

Виховання культури здоров'я майбутніх фахівців в системі професійної освіти постає як одне з пріоритетних завдань державної політики.

Це пов'язано з тим, що від стану здоров'я людини залежить її працездатність, добробут, інтенсивність і продуктивність праці. Крім того, задоволення потреби людини в творчій самореалізації у вирішальній мірі залежить від її здоров'я та виступає найбільш суттєвою передумовою професійної діяльності.[3].

Актуальність останніх досліджень та публікацій. Дослідження показують, що однією з головних причин зростання захворюваності є низька рухова активність, відсутність культури ведення здорового способу життя, некомпетентність у сфері фізичної культури і спорту батьків, а також багатьох педагогів, відсутність інформації про резерви їхнього здоров'я і працездатності, які необхідно розвивати. Слід привернути увагу батьків, педагогів і здобувачів освіти до усвідомлених занять фізичною культурою і спортом, як одним з найбільш ефективних засобів збереження та зміцнення здоров'я [3, 4].

Сучасні фізичні навантаження у спорті такі високі, що вроджені адаптивні механізми нерідко виявляються недостатніми для забезпечення нормального функціонування організму в даних умовах [2, 5]. Тренувальні навантаження, які знаходяться на межі людських можливостей, можуть супроводжуватися серйозними змінами у білковому обміні, що може стати причиною нервових і психічних розладів, порушення пам'яті. До цього ще можна додати і психоемоційний стрес, який спостерігається у спортсменів як під час підготовки, так і під час змагань. Ці проблеми особливо актуальні для дитячого спорту. Критерієм оптимальної норми рухової активності є надійність функціонування всіх систем організму і здатність відповідним чином реагувати на змінні умови навколишнього середовища. Порушення сталості внутрішнього середовища організму і неадекватність реакцій вказують на вихід за межі норми, що в результаті призводить до погіршення здоров'я.

Відомі наукові та практичні підходи, які дають змогу проводити тренування з оздоровчою спрямованістю, наприклад у боксі [10], ушу, карате [10], дзюдо [9]. Разом з тим, недостатньо вивчені програми, засоби та методи проведення змагань з оздоровчою спрямованістю, які б дали змогу створити комплексну систему, що забезпечує збереження здоров'я дітей (спортсменів) як на тренуванні, так і під час змагань.

Мета дослідження – пошук нової моделі проведення змагань, які забезпечують збереження і зміцнення здоров'я спортсменів, розвиток системи турнірів з оздоровчою спрямованістю.

Організація і система проведення таких змагань повинні створювати передумови проявів факторів та умов гармонійного розвитку особистості дитини, а не досягнення максимально високих спортивних результатів.

Тому і систему підготовки, і систему змагань слід будувати з урахуванням оздоровчих технологій, основних положень теорії та методики фізичної культури [3], системи управління змаганнями, ідеї творчого саморозвитку та ідеї гуманізації, соціалізації та збереження здоров'я при заняттях спортом [3].

У загальній теорії спортивних змагань виділені професійні та аматорські [6]. Планується розробка нової концепції системи змагань з оздоровчою спрямованістю. Суть пропонованого підходу полягає у зміні змісту, організації та проведення змагань. На нашу думку, вони повинні мати пізнавальний, розвиваючий та оздоровчий аспекти, що враховують інтереси учасників.

Виклад основного матеріалу дослідження.

У контексті Концепції «Нової української школи» (2016 р.) заклад освіти має навчити здобувачів освіти використовувати знання і вміння, отримані в процесі навчання, для вирішення повсякденних проблем і життєвих ситуацій, що відповідає Державному стандарту базової і повної загальної середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України № 1392 від 23 листопада 2011 р.), тому заняття фізичною культурою повинні увійти до звички учня. Рух, змагання, самоствердження – природна суть фізичної культури і спорту.

Фізична культура як складова загальної культури, закладає основи збереження здоров'я та розвитку всіх його складових, використовує комплексний підхід до формування розумових та фізичних якостей і навичок, удосконалює фізичну та психологічну підготовку до активної життєдіяльності, формує пріоритети оздоровчої спрямованості фізичних вправ та забезпечує загальний культурний розвиток особистості.

Фізичне виховання сьогодення потребує орієнтації на:

- вироблення і реалізацію якісно нової, особистісно і компетентісно обґрунтованої основи до підходу збереження і підтримки інтелектуальної та фізичної індивідуальності школярів та молоді на всіх етапах навчання врахуванням особливостей їх рухового і психофізичного розвитку;

- створення освітнього середовища, яке стимулює фізично рухову активність особистості та її організацію відповідно до вікової та психофізичної специфіки розвитку організму;

- інтенсивне включення в освітній процес школи можливостей для додаткових форм фізичного виховання;

- створення умов і механізмів фізичного виховання для занять різної спрямованості за інтересами;
- формування стійкості до асоціальних впливів щодо виникнення шкідливих звичок і неадекватних видів поведінки.

Усвідомлення значення фізичної/рухової активності для підтримання стану здоров'я та задоволення у процесі фізичного виховання відбувається на фоні формування компетентностей, умінь та навичок, вдосконалення розумових процесів застосування, аналізу, синтезу, оцінки та ін., достатнього рівня фізичного розвитку, самореалізації у навчальній, фізкультурно-оздоровчій та ігровій діяльності тощо.

Фізкультурно-оздоровча діяльність закладу освіти спрямована на реалізацію вимог до обов'язкових результатів навчання освітньої галузі фізичної культури, зазначених в додатку 22 Державного стандарту базової середньої освіти і спирається на підходи та зміст даної програми.

Уроки фізичної культури і фізкультурно-оздоровчі заходи закладу освіти повинні бути гармонійно поєднаними в єдиний діяльнісний процес, спрямований на формування компетентностей здобувачів освіти. Фізкультурно-оздоровча діяльність дозволяє вчителю залучити, об'єднати здобувачів освіти для взаємодії, оцінити виконання освітніх завдань під час проведення уроків фізичної культури та позакласних форм фізичного виховання, участі у позакласних формах фізичного виховання, організаційної діяльності з фізичного виховання в школі, досягнення цілей для реалізації у процесі самостійних занять тощо.

Вибір здобувачів освіти визначає види фізичної активності для організації фізкультурно-оздоровчої діяльності в закладі освіти. Фізкультурно-оздоровча діяльність здобувачів освіти в певному виді фізичної активності (варіативному модулі) повинна включати декілька етапів. Це дозволить сформувати зацікавленість, стійку мотивацію, стали звичку до занять фізичною активністю. При організації фізкультурно-оздоровчої діяльності здобувачі освіти повинні залучатися не лише в якості учасників, але й у якості організаторів, інструкторів, консультантів тощо.

Основні положення такої системи змагань з оздоровчою спрямованістю:

- забезпечення програмних, організаційно-методичних умов для збереження і зміцнення здоров'я школярів (застосування адекватних фізичних навантажень, використання різноманітних засобів і методів фізичної культури і спорту для повноцінного розвитку дитини, що виключають форсування навантажень, оволодіння знаннями про здоров'я);
- формування та утвердження принципів управління змаганнями (ієрархічність, комплексність, перспективність, спадковість, гуманізація, відкритість і демократичність, оптимізація, оздоровлення);
- нормативно-правові основи управління системою змагань з оздоровчою спрямованістю (законодавчі акти, підзаконні акти у змагальному процесі);
- створення умов для гармонійного розвитку і творчого саморозвитку (синтез і активне використання для вирішення виховних, оздоровчих та освітніх завдань, досягнень багатьох наук і мистецтв: філософії, психології, педагогіки, культурології, фізіології, етики тощо);
- класифікація оздоровчих змагань (за віком, стажем занять, статусом);
- розробка типових правил змагань (уніфікація дій спортсменів, умов їх виконання і способів оцінки досягнень), в яких враховуються рівні здоров'я, знань про здоровий спосіб життя, естетичні та моральні аспекти поведінки учасників.

Пропонована система проведення змагань не лише дає змогу виявити рівень підготовленості учасника, а й водночас сприяє формуванню фізичної культури особистості, створює передумови оволодіння знаннями про здоровий спосіб життя, стимулює прояв фізкультурно-спортивної активності здобувачів освіти, розвиває людські, гуманні відносини.

У цьому проглядається принципово новий підхід до організації змагань, в основі якого – максимальне, нічим не обмежене залучення здобувачів освіти у спортивно-оздоровчий рух незалежно від їх рухової обдарованості і стану здоров'я. Для ефективного, повноцінного засвоєння знань, формування вмій і навичок здобувач освіти повинен осмислювати те, що він

вивчає, усвідомлювати, для чого він опановує цими знаннями, вміннями; потрапляючи в таке середовище, він повинен отримати позитивний заряд для самовдосконалення як під час змагань, так і після них.

Так, Асоціація професійних видів єдиноборств разом із Головним управлінням у справах сім'ї та спорту Київської міської державної адміністрації та Міжнародним благодійним фондом „Єдиноборства проти наркоманії та дитячої злочинності” у січні 2011 року провели традиційний турнір з єдиноборств у залі ДЮОФОС м. Києва, на якому були присутні 450 запрошених гостей та глядачів, 170 учасників, 9 суддів та оргкомітет [9].

Турнір було проведено під девізом „Здоров'я, гармонійне виховання і освіта”. Турнір боксерів був відкритим: у ньому взяли участь юнаки різних спортивних спеціалізацій (рукопашний бій, боротьба, бокс, ушу-гунфу, карате). Боїв на рингу не було, а значить, і травми були зведені до нуля. До участі у змаганнях були допущені новачки, які мають дозвіл лікарсько-фізкультурного диспансеру. Кожен учасник заходу був нагороджений подарунком, дипломом та великим яскравим календарем.

Дитячий турнір з єдиноборств у Києві проводився з метою:

- розвитку та популяризації боксу та бойових мистецтв у Києві та в Україні;
- профілактики та боротьби зі шкідливими звичками серед дітей;
- активізації навчально-тренувальної роботи в ДЮОШ, спортивних клубах, секціях за місцем проживання.

Всі учасники турніру були розділені на наступні умовні вагові категорії (кг):

- до 40, до 50, до 60, до 72 і понад 72.

Програма змагань передбачала наступні розділи:

- нормативи з теоретичної підготовки (значення фізичної культури і спорту, історія розвитку боксу, бокс в системі фізичного виховання, техніка і тактика боксу, контроль і самоконтроль при заняттях спортом тощо);
- здачу контрольних нормативів із загальної фізичної підготовки (біг 30 м, човниковий біг 3x10 м, гнучкість, підтягування, 6-хвилинний біг);
- здачу контрольних тестів зі спеціальної фізичної підготовки (реєстрація часу удару лівою і правою рукою і кількість ударів за 9 с на спеціальному приладі, згинання та розгинання рук в упорі лежачи, кидки набивного м'яча, стрибки зі скакалкою);
- демонстрація техніко-тактичної підготовленості (техніка виконання захисних дій і пересувань, техніка виконання ударів, характеристика бою на різних дистанціях, тактичні дії єдиноборців і ін).

У заключний день турніру передбачалося проходження смуги перешкод, де від учасників вимагалось проявити швидкість, гнучкість, силу, спритність, витривалість, витримку і кмітливість.

На змаганнях всім були надані рівні умови, при цьому учасники, які слабо володіють технікою або тактикою єдиноборств, могли компенсувати свої вміння та навички в інших розділах програми змагань (баскетбол, футбол, настільний теніс). У змаганнях практична діяльність органічно поєднувалася з теоретичними заняттями у формі бесід щодо здоров'я та здорового способу життя, що передбачало розвиток в учасників інтересу до проблем збереження здоров'я.

Усі заходи змагання містили й виховну роботу з учасниками. Були реалізовані форми виховної роботи з юними спортсменами, такі як бесіда, інструктаж та доручення, психологічні ігри і тести з метою:

- поглиблення уявлень про особливості характеру, потреб, мотивів, звичок і здібностей дітей;
- допомоги в усвідомленні їх схильностей, інтересів і потреб;
- відволікання молоді від злочинного світу, вживання наркотиків;
- спонукання займатися самовихованням, саморозвитком, самовдосконаленням.

Висновки.

Проведені змагання показали наступне:

– ефективність збереження здоров'я учасників – за час турніру не було жодної травми;
– підвищення мотивації до занять спортом і до різнобічної підготовки;
– існує потреба в знаннях про вплив фізичних вправ на організм; здатність створити доброзичливу обстановку, де відсутні противники і суперники (водночас кожен учасник мав можливість показати техніку і тактику обраного виду єдиноборств).

Ефективне вирішення багатьох актуальних проблем оздоровлення, освіти і виховання, в тому числі і педагогічних проблем саморозвитку особистості, неможливо без глибокого розуміння мотивації дитини, без урахування її схильностей, інтересів і потреб. Така система є розвиваючою в рамках загальної соціальної системи. У процесі участі у змаганнях молодь не лише виявляє свої можливості та здібності: тут відбувається і перехід процесу виховання в самовиховання, розвитку – в саморозвиток.

На наш погляд, запропонований підхід до проведення змагань з оздоровчою спрямованістю сприяє популяризації обраного виду спорту, дає можливість будь-кому брати участь у них, показати свої знання, проявити вміння і навички, набути нових друзів і найголовніше – не шкодить здоров'ю і спонукає здобувачів освіти до саморозвитку.

Список використаних джерел:

1. Бальсевич В. К. Спортивно-ориентированное физическое воспитание: образовательный и социальный аспекты / В. К. Бальсевич, Л. И. Лубышева // Теория и практика физической культуры. – 2003. – № 5. – С. 19–22.
2. Бальсевич В. К. Организация непрерывного контроля за двигательными функциями организма спортсмена / В. К. Бальсевич, А. И. Пянзина // Теория и практика физической культуры. – 2004. – № 5. – С. 32–34.
3. Дубовой О. В., Саенко В. Г. Збереження здоров'я студентської молоді – запорука ефективного розвитку держави. Інститут фізичного виховання і спорту Державного закладу „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”.
4. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України № 1392 від 23 листопада 2011 р.).
5. Вовк С. І. Післядія хронічної кумуляції ефектів тренувальних навантажень в умовах тривалих перерв С. І. Вовк / Людина у світі спорту : нові ідеї, технології та перспективи : тези докл. міжнар. конгр. – Т. 1. – М. : ФОН, 1998. – С. 223–224.
6. Світ єдиноборств – № 1. К., 2011. – С. 33–37.
7. Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України». Наказ Міністерства освіти і науки України від 17.08.2022 року № 752.
8. Фізична культура 10 – 11 класи. Рівень стандарту. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Наказ Міністерства освіти і науки України від 03 серпня 2022 року № 698.
9. Науковий журнал “Єдиноборства” 32(18). Харків, 2018.
10. Журнал “Бойові мистецтва. Ключі до досконалості”, 2022. <http://www.martial-arts.com.ua/>

ПЕРСПЕКТИВНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 141 ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКА, ЕЛЕКТРОТЕХНІКА ТА ЕЛЕКТРОМЕХАНІКА

За останні два роки темпи цифрової трансформації в освіті значно прискорилися. Це призвело до переходу в усіх сферах освіти, включаючи початкову, вищу освіту та професійну підготовку до онлайн- і хмарних платформ. Крім того, мінливі вимоги до робочої сили та промисловості спричинили значні зміни у відносинах між університетами та коледжами та дорослими здобувачами освіти.

Додатково до формальної освіти та професійної підготовки, все більше людей прагнуть самостійно навчатись. Ця тенденція стала можливою завдяки появі різноманітних навчальних програм, таких як Duolingo [1], які пропонують зручні уроки вивчення іноземної мови (рис. 1).

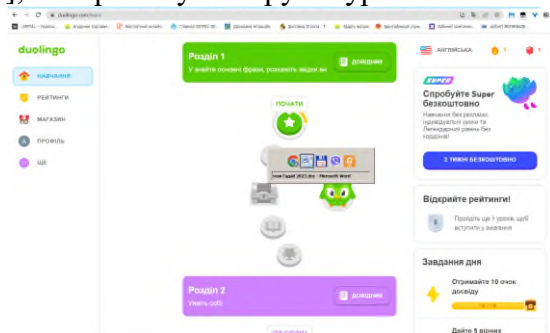

Рисунок 1 – Вікно Duolingo

Система освіти, яку ми маємо сьогодні, була створена в інший час, де передбачалося, що молодь буде навчатися для роботи протягом усього життя. Технологічний прогрес відбувається настільки швидко, що навички можуть швидко застаріти. Отже, постійне набуття нових здібностей тепер є життєво важливим підходом до успіху в роботі. Агрегатори онлайн-навчання, такі як Coursera [2] або Udeyу [3], поряд з традиційними програмами отримання диплому і тривалими курсами, пропонують мікрокурси (рис. 2). Ці мікрокурси розділяють навчання на менші сегменти, які можна завершити за кілька тижнів або місяців.

Ці підходи до навчання розроблені, щоб задовольнити мінливі потреби роботодавців і вони можуть стати популярними серед студентів, яким потрібна гнучкість під час здобування освіти.

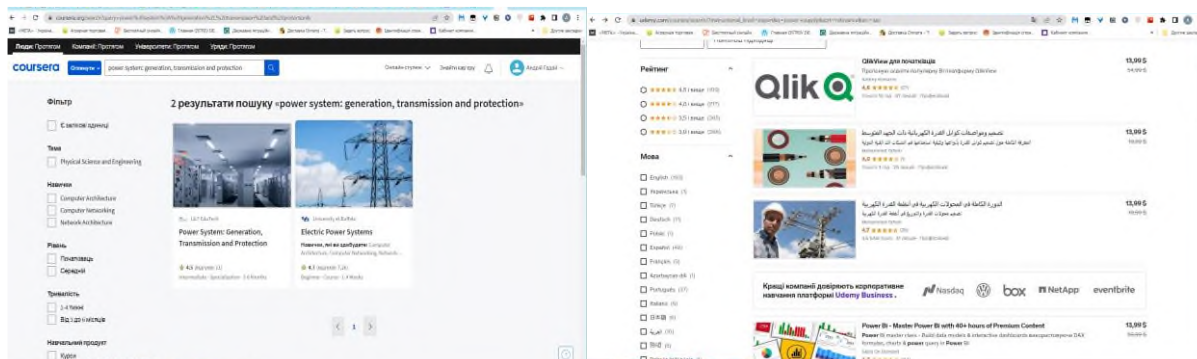

Рисунок 2 – Результат вибору Coursera та Udeyу

Технологія розширеної реальності, яка включає віртуальну, доповнену і змішану реальність надає нові можливості навчання – тренування в імітованому середовищі, яке нагадує реальне життя, але без ризику заподіяння шкоди чи пошкодження обладнання. Ця технологія вже використовується для підготовки фахівців у сферах високого ризику (в хірургії, пожежогасінні та пошуково-рятувальних операціях). Її також можна використовувати для відпрацювання безпечних, але складних навичок, таких як публічні виступи через додаток VirtualSpeech, який забезпечує зворотний зв'язок у реальному часі. Імітована наукова лабораторія та обладнання Labster [4] забезпечує отримання практичного досвіду без дорогих помилок (рис. 3).

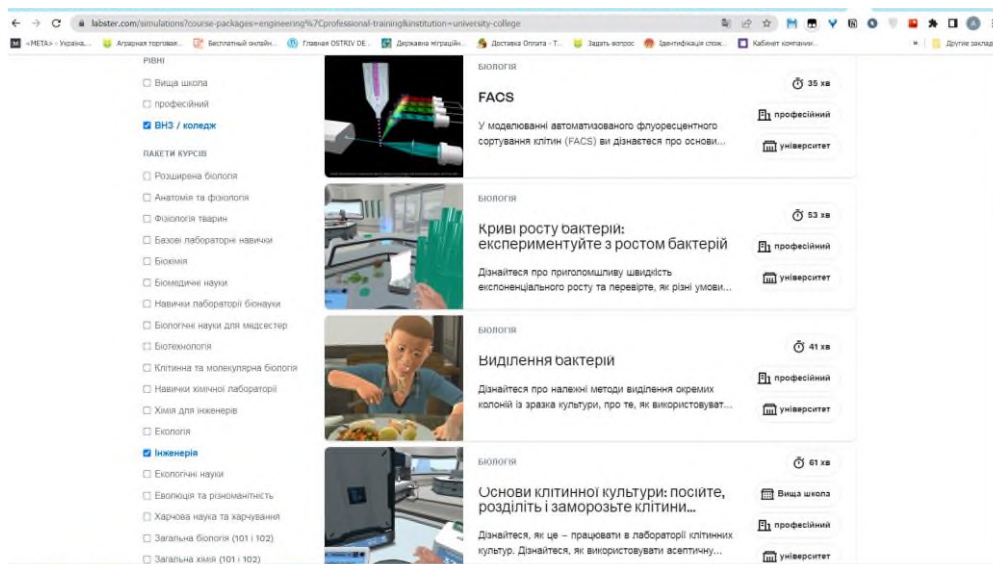

Рисунок 3 – Курси Labster

З кінця 2022 року штучний інтелект почав кардинально змінювати світ взагалі і освіту зокрема. Програмне забезпечення, оснащене алгоритмами самонавчання, може автоматизувати виставлення оцінок, та забезпечувати персоналізоване навчання. Система Altitude Learning [5], заснована Google, використовує штучний інтелект і пропонує студентам індивідуальні навчальні напрямки. Адаптивне навчання налаштовує викладання матеріалу курсу так, щоб підлаштовувати навчання студента під його успіхи (рис. 4).

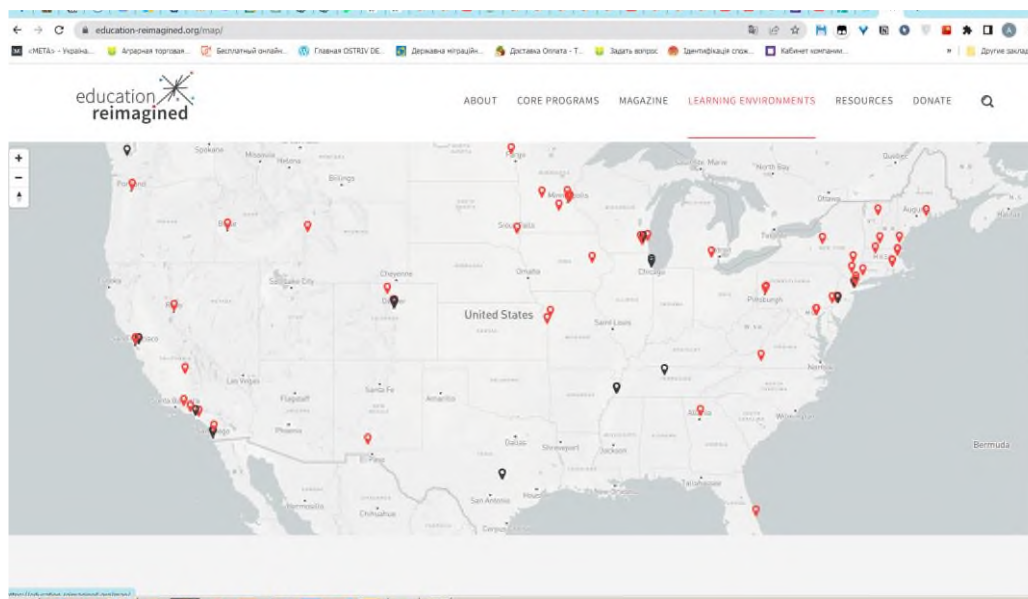

Рисунок 4 – Система Altitude Learning

Тенденція скорочення концентрації уваги студентів призвела до появи нової концепції освітніх технологій під назвою нанонавчання. Цей підхід пропонує ультрамалі уроки, до яких можна отримати доступ у будь-який час і в будь-якому місці. Ідея нанонавчання полягає в тому, що неважливо, якщо ми забудемо те, що навчилися за короткий проміжок часу, тому що ми можемо легко вивчити це за потреби. Такі платформи, як Arist [6], пропонують короткі уроки (рис. 5) за допомогою програм обміну текстовими повідомленнями, таких як Teams, Slack, SMS і WhatsApp або соціальні мережі Twitter або TikTok. Оскільки учні та студенти продовжують шукати миттєві способи отримання знань, очікується, що нанонавчання стане все більш популярним.

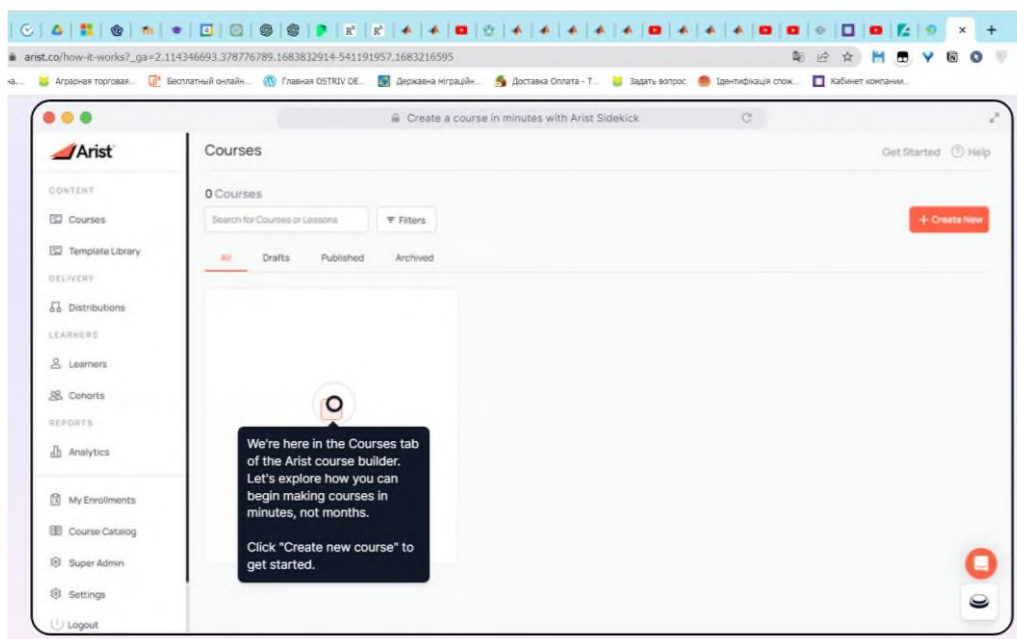

Рисунок 5 – Платформа Arist

Аналіз вказаних освітніх технологій свідчить, що лише соціальні мережі Twitter, TikTok, а також YouTube в певній мірі сприяють формуванню професійних компетенцій здобувачів освіти спеціальності 141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка шляхом неформального навчання, а навчальні програми вивчення мов на кшталт Duolingo сприяють формуванню загальних компетенцій. Агрегатори онлайн-навчання Coursera та Udey містять значну кількість уроків з питань електротехніки, які стали малодоступними через поганий фінансовий стан значної кількості здобувачів України. Решта ресурсів містить настільки незначну кількість уроків, що їх не можна використовувати для підготовки фахівців. Найперспективнішим вбачається розробка власних курсів з використанням нейронних мереж.

Список використаних джерел:

1. Duolingo. URL: <https://uk.duolingo.com/> (дата звернення: 04.05.2023).
2. Coursera. URL: <https://www.coursera.org/> (дата звернення: 04.05.2023).
3. Udey. URL: <https://www.udemy.com/> (дата звернення: 04.05.2023).
4. Labster. URL: <https://www.labster.com/> (дата звернення: 04.05.2023).
5. Altitude Learning. URL: <https://education-reimagined.org/resources/altitude-learning/> (дата звернення: 04.05.2023).
6. Arist. URL: <https://www.arist.co/> (дата звернення: 04.05.2023).
7. Bernard Marr. URL: <https://bernardmarr.com/> (дата звернення: 04.05.2023).

ДЕЯКІ АСПЕКТИ СПІВПРАЦІ ЗАКЛАДУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ З СТЕЙКХОЛДЕРАМИ

Підготовка конкурентоздатного фахівця не можлива без розвитку творчих здібностей, оволодіння здобувачами освіти загальними, інтегральними, спеціальними компетентностями, навичками наукової і практичної діяльності, їх уміння самостійно розв'язувати поставлені завдання, виховання в них прагнення до постійної і систематичної самоосвіти. У зв'язку з цим особливого значення набуває проблема формування у нинішніх студентів стійкого наукового інтересу до знань, розвитку таких здібностей, які б забезпечували їм після закінчення закладу фахової передвищої освіти можливість творчого професійного зростання, конкурентоспроможність на ринку праці, адаптацію до конкретних умов і соціальну мобільність.

Система вищої освіти зазнала значних змін, які, зокрема, вплинули на суть соціально-педагогічної взаємодії між студентами й викладачами. Адже одним з важливих завдань фахової передвищої освіти є підготовка здобувача освіти до ефективної, творчої діяльності, що відповідає реаліям сьогодення, за допомогою різних форм навчання й виховання.

Сучасний фахівець повинен не тільки адаптуватися до стрімких соціальних, економічних, ідеологічних змін, але й вміти аналізувати процеси, що відбуваються, прогнозувати їхній розвиток, вбачати шляхи подальших перетворень, бути конкурентоспроможним на ринку праці. [1]

Інноваційні процеси у сфері вищої освіти обумовлюють застосування в ній методів і прийомів менеджменту, що визначають відносини з різноманітними зацікавленими сторонами. [3]

Стейкхолдери (англ. Stakeholders) – зацікавлені сторони, фізичні та юридичні особи, які мають легітимний інтерес у діяльності організації, можуть впливати на досягнення нею своїх цілей і на її роботу в цілому, залежать від організації і внесок яких є основою успіху даної структури. Також їх часто називають групами інтересів або групами впливу. [2]

Державна установа навчально-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти, Державна служба якості освіти України дає наступне визначення: стейкхолдери – фізичні та юридичні особи, зацікавлені в реалізації конкретної освітньо-професійної програми, пов'язані з її втіленням/реалізацією та/або можуть впливати на її структуру, зміст та якість. [4]

Виділяють дві групи стейкхолдерів щодо зовнішнього і внутрішнього середовища освітньої організації. До зовнішніх стейкхолдерів, на ряду з іншими, відносять роботодавців. Роботодавці, як правило, більше стурбовані якістю з точки зору кінцевого продукту, тобто кваліфікацією випускників. [3]

В сучасних умовах роботодавці вимагають спеціалістів, які б володіли не тільки професійними знаннями, а й мали високий рівень освітніх компетентностей: ціннісно-смыслових, загальнокультурних, навчально-пізнавальних, комунікативних, соціально-трудових та компетентностей особистісного самовдосконалення.

Комунікативна компетенція фахівця визначається трьома складовими:

- когнітивною (що фахівець знає з цього питання);
- операційною (як фахівець реалізує свої знання на практиці);
- мотиваційною (як фахівець ставиться до певної сфери власної діяльності). [1]

На ефективність формування компетентностей фахівця значно впливає зміст і особливості взаємодії всіх учасників освітнього процесу: керівника, адміністративно-

управлінського персоналу, науково-педагогічних (педагогічних) працівників, методиста, здобувачів освіти, замовників освітніх послуг (батьків, підприємств, організацій, установ, фізичних осіб), фахівців-практиків, які залучаються до освітнього процесу на ОПП, навчально-допоміжного персоналу – внутрішніх стейкхолдерів.

Важлива роль в освітньому процесі відводиться практичній підготовці, початковим етапом якої є практичні заняття з освітніх компонентів, виробничі екскурсії, під час яких здобувачі освіти більш поглиблено опановують теоретичний матеріал, вчать самостійно мислити, аналізувати отримані результати, знайомляться з зовнішніми стейкхолдерами, які, в свою чергу, діляться набутим досвідом, формують компетентнісний опис моделі майбутнього фахівця та дають рекомендації щодо професійної підготовки потенційного працівника. [1]

Практичну складову освітньої діяльності фахової передвищої освіти, особливо тих освітніх компонентів, які реалізують спеціальні компетенції, доцільно пов'язати з виробництвом.

Здатність використовувати у професійній діяльності набуті знання з освітніх компонентів реалізується під час виробничої практики. Здобувачі освіти виконують індивідуальні завдання, зміст яких визначається характером роботи, а також обов'язки дублерів на посадах, які визначені Національним класифікатором України «Класифікатор професій».

Набута комунікативна активність, професійні навички та компетентності дозволяють майбутнім фахівцям здійснювати передачу повідомлень роботодавцям, отримувати зворотній зв'язок, позиціонувати себе конкурентоспроможними фахівцями, здатними виконувати конкретні завдання і вирішувати виробничі питання діяльності даного підприємства.

Отже, безпосередня співпраця закладу фахової передвищої освіти з зовнішніми стейкхолдерами дає можливість вчасно реагувати на зміни в вимогах до випускника, визначати пріоритетні напрямки запровадження інновацій в освітній процес, сприяти проходженню всіх видів практики, вносити корективи у зміст підготовки фахівців в контексті: освіта, наука, виробництво, що в свою чергу дозволить фахівцю працювати у будь-якій галузі, надасть йому соціальну захищеність, дозволить конкурувати на ринку праці, бути соціально мобільним, привабливим для роботодавців та позиціонувати себе конкурентоспроможним фахівцем.

Систематична комунікація внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів закладу фахової передвищої освіти формує позитивну громадську думку, сприяє розвитку його іміджевого потенціалу і створює репутацію на ринку освітніх послуг.

Список використаних джерел:

1. [Навчально-методичний журнал "Фахова передвища освіта" №1,2 2022 - NMCBOOK](#)
2. [Положення-про-стейкхолдерів-освітніх-програм.pdf \(vmuro1.kr.ua\)](#)
3. [Піскурська Г. В. СТЕЙКХОЛДЕРСЬКИЙ ПІДХІД У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ - Серія: «Педагогіка, психологія і соціологія» \(donntu.edu.ua\)](#)
4. [Microsoft Word - МР_Дудник_555 \(sqe.gov.ua\)](#)

Даценко О.Л.
голова ЦК швейного виробництва
та оздоблення виробів
Відокремлений структурний підрозділ
«Технічний фаховий коледж Луцького
національного технічного університету»

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ НАВИКІВ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПОСЕРЕДНИЦТВОМ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ

Сучасні тенденції зміни світогляду суспільства про роль освіти у житті людини та соціуму вцілому, зміна тенденцій демографії, етнічних чинників, пандемія, військовий стан в країні, акселерація філософії та освітньої парадигми спонукають освітнє середовище набувати гнучкості з метою модернізації освітньої парадигми.

Вищеперечислені фактори диктують вимогу оновлення стратегії управління освітнім процесом, згідно якої основна увага переноситься на особистість як суб'єкт навчальної дисципліни, оскільки заклад освіти повинен не просто надати той чи інший обсяг знань і вмінь, а й сформувати людину зі здатністю до критичного мислення, прийняття рішень, здійснення життєвого вибору та вирішення професійних завдань, а також вміння адаптуватись до різних ситуацій. Студентоорієнтоване навчання є основою для створення освітньої програми «Дизайн та конструювання одягу», унікальністю якої є максимальна реалізація поєднання фахових теоретичних постулатів, творчого підходу до процесу конструювання та практичних навичок здобувачів освіти, що дозволяє здійснювати підготовку фахового молодшого бакалавра на високому рівні компетентностей, створюючи унікальні дизайнерські конструкції одягу, враховуючи традиційні національні особливості українського культурного спадку.

Відповідно формування професійних навиків здобувачів освіти посередництвом використання інноваційних форм та методів навчання перш за все передбачає логічно-структурний компетентнісний підхід, який дасть можливість набути динамічної комбінації знань, способів мислення поглядів, цінностей, навичок, умінь, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно проводити професійну, або подальшу навчальну діяльність [1].

Інноваційні процеси та їх впровадження в систему освіти впливають в першу чергу на підвищення дидактичної компетентності викладачів і майстрів виробничого навчання, а також збільшують відсоток технологізації у навчальному процесі.

Згідно досліджень пропонується класифікувати напрямки впровадження інноваційних технологій у навчальний процес за кількома напрямками:

- мотиваційні – забезпечення оптимального педагогічного спілкування; індивідуальний підхід до здобувачів освіти, підвищення оцінки особистості, переконання, орієнтація на особисті приклади, формування професійного інтересу, забезпечення зацікавленості; орієнтація на практичну навчального матеріалу, орієнтація на конкретну професійну діяльність;

- діяльнісні (репродуктивні) – алгоритмічні дії або дії за чітко описаними правилами, інструкціями у відомих умовах;

- проблемно-розвиваючі – навчання вмінню самостійно приймати рішення та виконувати завдання, які вимагають перенесення відомих знань і способів діяльності в новій ситуації, та спрямовані на розвиток професійного мислення;

- управлінські – встановлення вихідного стану процесу, який підлягає керуванню: виявлення актуальних для вивчення даної теми знань, умінь, досвіду здобувачів освіти, визначення програми дій: вибір технологій засвоєння та контролю, відпрацювання коригуючи впливів.[2]

З урахуванням профільного напрямку циклової комісії швейного виробництва та оздоблення виробів варто взяти до уваги також творчий аспект розвитку здобувача освіти як в професійному розрізі, так і в плані зростання як особистості. Як наслідок окрім репродуктивного можна вирізнити додатково і творчо-репродуктивний рівень, який передбачає у здобувача освіти достатню сформованість систем умінь та навичок, які дають змогу здебільшого успішно виконувати професійні функції. Відповідно у змінених ситуаціях особистості властивий пошук нових методик, засобів та прийомів роботи.

Циклова комісія швейного виробництва та оздоблення виробів здійснює підготовку здобувачів освіти освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» за спеціальністю Технології легкої промисловості, а також освітньо-кваліфікаційного рівня «кваліфікований робітник» за професією «Кравець, вишивальник». Тому творчий підхід в введенні інноваційних методів навчання є актуальним та необхідним в процесі досягнення результатів, які розкриють творчий потенціал здобувачів освіти та вмотивують їх розвивати його. Викладачі та майстри виробничого навчання в своїй роботі практикують залучення здобувачів освіти до творчих проектів, конкурсів та майстер-класів на рівні закладу освіти, міста, області, України та міжнародного рівня, оскільки підтримка та розвиток обдарованості є одним з пріоритетів сучасної освіти. Така діяльність створює можливість стимулювати творчі здібності та розвивати фахові компетенції та індивідуальні особливості. Вона підвищує самореалізацію, самовиховання, пізнання та мотивацію здобувачів освіти.

Зважаючи на умови сьогодення участь в різноманітних заходах відбувається як очно так і дистанційно. Завдяки сучасним технологіям, інтернет-платформам розширюються можливості участі в конкурсах, форумах та онлайн лекціях, на яких здобувачі освіти можуть заявити про себе та свої творчі здобутки, чи перейняти досвід провідних науковців та спеціалістів і розширити свої знання.

Для популяризації професії «Кравець, вишивальник» майстрами виробничого навчання проводяться майстер-класи фахової майстерності на різноманітних заходах, які організовує наш заклад освіти. З метою розвитку творчого потенціалу та активного мислення до такого роду заходів залучаються здобувачі освіти. Постійно проводяться конкурси фахової майстерності, які дозволяють здобувачам освіти показувати свої професійні вміння.

Впродовж останніх років майстри виробничого навчання професії «Кравець, вишивальник» разом з здобувачами освіти створюють колекції одягу, які стають лауреатами міжнародного конкурсу «Печерські каштани», всеукраїнських конкурсів «Прорив легкої промисловості» та «Битва модельєрів», беруть участь в показах Lutsk Fashion Weekend. Дані заходи дають змогу здобувачам освіти та їх наставникам презентувати свої роботи, знайомитися з роботами інших конкурсантів та надихатися для створення нових колекцій.

В освітньому процесі спеціальності Технології легкої промисловості застосовуються різні види програмних забезпечень, зокрема графічний редактор Xara Designer Pro, система автоматизованого проектування AutoCAD компанії Autodesk та ін. Актуальним напрямком в конструюванні одягу стало 3D моделювання візуалізації одягу, яке дозволяє створювати готові вироби повністю в віртуальному середовищі.

Існуючий процес взаємодії в системі «викладач - здобувач освіти» здійснює сприяння формуванню професійних навиків здобувачів освіти, що дозволяє на даному етапі освітньої діяльності та в майбутньому готувати фахово компетентних спеціалістів своєї галузі, а також підвищувати рівень надання освітніх послуг в перспективі.

Список використаних джерел:

1. Концепція «Нова українська школа» ухвалена рішенням колегії МОН 27.10.2016р. [електронний ресурс].

2. Парижницький В. В. Інноваційні педагогічні технології та шляхи їх впровадження у навчальний процес ПТНЗ / В. В. Парижницький // Професійно-технічна освіта: інноваційний досвід, перспективи // Наук.-метод. збірник [Упорядник Н.І. Бугай]. – К., 2015. – 236с.

ДИЗАЙН ЯК ЗАСІБ ГАРМОНІЙНОГО РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Перехід до інформаційно-технологічного суспільства, зміни в соціально-економічному та духовному розвитку держави в системі і структурі фахової передвищої освіти, здійснення інтеграції національної системи освіти в Європейський освітній простір потребують людини нової генерації.

Сучасній творчій особистості сьогодні належить важливе завдання – допомогти оволодіти методикою самостійного вишколу, навчання упродовж всього життя, в засвоєнні принципу «чотирьох стовпів освіти» – навчитися знати, навчитися робити, навчитися співіснувати і навчитися жити. [1].

Очевидною також стає необхідність зміни освітньої парадигми - «від людини освіченої до творчої особистості», що передбачає перехід від накопичення знань до виховання особистості здатної до креативних та оригінальних рішень.

Відтак, зростає потреба в розробці нових можливих шляхів та освітніх підходів, пошуку засобів розвитку творчого потенціалу та уявлень особистості.

Саме цій потребі і відповідає дизайнерський підхід, який ґрунтується на широких освітніх можливостях образотворчого мистецтва, що спрямований на формування креативної особистості. тощо [2].

Загалом, враховуючи численні тлумачення сутності дизайну як засобу гармонійного розвитку творчої особистості, ми визначаємо «дизайн» як креативну, художньо-проектну діяльність, спрямовану на створення гармонійного предметного середовища у різноманітних сферах життя людини.

Високий рівень самоорганізації професійної педагогічної діяльності у цьому сенсі зумовлюється рівнем педагогічної майстерності як комплексу властивостей особистості викладача [2].

Із вище вказаних позицій доцільність організації технологічної підготовки студентів на основі дизайнерського підходу визначається самою сутністю даної підготовки, в основі якої лежить творчий процес перетворювальної діяльності та компетентності.

Розвиток інтересу до дизайну, естетичного смаку будується на основі наявного особистісного досвіду викладача спеціальних дисциплін та творчої діяльності у коледжі.

У процесі дизайнерської діяльності студент повинен стати повноправним суб'єктом діяльності та гармонійного розвитку творчої особистості. [2].

Навчання дизайну будується на основі принципу: від простого до складного, при цьому на початкових етапах викладач показує студентам різноманітні прийоми дизайнерської діяльності, а згодом здобувачі, оволодіваючи ними, формують власний досвід дизайнерської проектної діяльності з наданих спеціальних дисциплін тощо.

Відповідно вище викладеного, важливим питанням сучасної дизайнерської освіти є формування в здобувачів дизайнерського, креативного мислення.

Останнє передбачає наявність у творчої особистості компетентності та способів практичної дизайнерської діяльності, що визначає естетичне відношення до світу речей та оточуючої дійсності в цілому [3].

Список використаних джерел:

1. Дизайн як засіб творчого розвитку студентів на уроках технології. [Електронний ресурс]. Режим доступу: – <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/1834/1/%D1%82%D0%B5%D0%B7%D0%B8%2C%2018.01.13.pdf>

2. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і заг. осв. шк. [Електронний ресурс] Режим доступу: – http://ir.nul.nagoya-u.ac.jp/jspui/bitstream/2237/15862/1/v8_p54.pdf.

3. Основи педагогічної майстерності викладача професійної школи : підручник за ред. / О.М. Отич. – К. : Імекс - ЛТД, 2014. – 208 с.

Стрільчук А.С.

викладач фахових дисциплін
ВСП "Ковельський промислово-
економічний фаховий коледж ЛНТУ"

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІН ТЕХНІЧНОГО ЦИКЛУ

Інтерактивні методи навчання на сьогодні є актуальним способом роботи викладача в аудиторії, тренера в групі та педагога в будь-якому освітньому закладі. Інтерактивні методи навчання, на відміну від традиційних, базуються на активній взаємодії учасників навчального процесу, при цьому основна вага надається взаємодії слухачів між собою. Такий підхід дозволяє активізувати навчальний процес, зробити його більш цікавим та менш втомлюваним для учасників.

У майбутніх фахівців мають бути сформовані не лише професійні знання та навички, але й прагнення до активного творчого пошуку, відповідальності за свої професійні обов'язки та результати своєї діяльності, що характеризує формування соціально- професійної зрілості студента коледжу.

Звичайно, все це вимагає нових підходів і до підготовки викладача. Крім уміння виконувати функціональні обов'язки, педагог повинен володіти сучасними інформаційними технологіями, бути обізнаним з новітніми досягненнями і постійно підвищувати свій методичний рівень. Це вкрай необхідно для самих студентів, оскільки від рівня викладання тієї чи іншої дисципліни, від підходу педагога до навчально-виховної роботи залежатимуть можливості реалізації майбутнього фахівця. Тому розвиток дисциплін технічного циклу має передбачати створення умов для реалізації творчої діяльності кожного студента, уміння працювати самостійно, приймати рішення в нестандартних ситуаціях тощо.

Освіта є способом соціалізації особистості, середовищем спілкування, залучення до загальнолюдських цінностей, досягнень науки і техніки. Вона прискорює процес розвитку і становлення особистості, забезпечує формування активності, відповідальності, сприяє соціально-професійному, життєвому самовизначенню, а значить впливає на формування соціально-професійної зрілості особистості.

Оскільки якість освіти визначається не лише знаннями і вміннями студентами, а й моральним, фізичним їх розвитком, то варто говорити не лише про позитивні оцінки, але й про розвиток особистості. З точки зору інноваційної педагогіки новою якістю освіти має стати готовність студента до самостійного, творчого, відповідального життя. А це може мати місце при формуванні соціально-професійної зрілості, в якій ми бачимо прийняття та засвоєння соціальних та професійних норм і цінностей, відповідальне ставлення до своїх професійних обов'язків та активну участь у практичній діяльності.

«Інтерактивний» означає здатний до взаємодії в процесі бесіди, діалогу, дії з комп'ютером або людиною. Отже інтерактивне навчання передбачає активну взаємодію всіх учасників навчально-виховного процесу (педагога та студента), що індивідуалізує участь кожного в груповій діяльності з чітко спланованим результатом навчання.

Актуальність, суть та мета інтерактивного навчання при викладанні дисциплін технічного циклу

Зміни життя в сучасному світі вимагають і змін мети та призначення сучасної освіти. Знижується функціональна значущість і привабливість традиційної організації навчання, передача «готових» знань від викладача до слухача перестає бути основним завданням навчального процесу.

Важливо викликати інтерес до навчальної теми, перетворювати аудиторію пасивних спостерігачів на активних учасників заняття. Якщо викладач у своїй роботі буде використовувати активні форми та методи навчання то це важливе питання буде вирішеним саме собою. Активні форми навчання будуються на інтерактивних методах, коли існує взаємозв'язок не лише між викладачем і слухачем, а й між слухачами у навчанні. Викладач частіше виступає у ролі

Слово – інтерактивний прийшло до нас з англійської і виникло від слова “інтерактив”. “Inter” – це “взаємний”, “act” – діяти. “Інтерактивний” - означає сприяти, взаємодіяти чи знаходитися в режимі бесіди. Діалогу з будь-чим (комп'ютером), чи з будь-ким (людиною). Значить інтерактивне навчання – це, перш за все, діалогове навчання, в ході якого здійснюється взаємодія викладача і слухача.

Види інтерактивних методів навчання при викладанні дисциплін технічного циклу

Метод мозкової атаки - це метод розв'язання невідкладних завдань за короткий час. Сутність методу полягає в тому, що необхідно висловити як можна найбільшу кількість ідей за невеликий проміжок часу, обговорити їх та класифікувати. Цей метод використовується для вирішення складних проблем. Метод мозкової атаки можна використовувати в різних видах діяльності: в роботах з малими та великими навчальними групами, командами, індивідуальній роботі.

«Круглий стіл» - метод проведення заняття із слухачами які, як правило, мають досвід роботи, практичний діяльності з питання, що обговорюється. На «круглому столі» слухачі можуть і повинні спробувати обґрунтовано поставити питання по темі обговорення, серйозно аргументувати підходи до їхнього вирішення, а також повідомити про вдалий і невдалий досвід. «Круглий стіл» - це свого роду нарада по обміну досвідом і обговоренню практичного досвіду, досягнень і помилок. В такий спосіб слухачі освоюють зміст теми, її ключові проблеми.

Дискусія – активний метод проведення занять, покликаний мобілізувати практичні й теоретичні знання, погляди слухачів на проблему, що розглядається. Дискусія доречна при розгляді спірних питань, але у навчальному процесі може не виникати ситуації спірності трактувань. Із цих причин заздалегідь планувати проведення заняття як дискусію не цілком коректно. Основні передумови використання дискусії в активному навчанні такі: необхідно в складі теми, що досліджується знайти питання, про які слухачі усвідомлено дотримуються істотно різних точок зору. Це може бути зроблене в ході лекцій і інших занять; варто визначити, чи відносяться ці спірні питання до інтересів, що зачіпають багатьох.

Ситуаційний аналіз полягає в тому, що слухачі, ознайомившись з описом проблеми, самостійно аналізують ситуацію, діагностують проблему й надають свої ідеї й рішення в дискусії з іншими слухачами.

Залежно від характеру висвітлення матеріалу використовуються ситуації-ілюстрації, ситуації – оцінки й ситуації-вправи.

Ситуація – ілюстрація містить у собі приклад з управлінської практики (як позитивний, так і негативний) і спосіб рішення ситуації.

Ситуація – оцінка являє собою опис ситуації й можливе вирішення в готовому виді: потрібно тільки оцінити, наскільки воно правомірно й ефективно.

Ситуації – вправа полягає в тому, що конкретний епізод управлінської діяльності підготовлений так, щоб його рішення вимагало яких-небудь стандартних дій, наприклад розрахунку нормативів, заповнення таблиць, використання юридичних документів і т.д.

Ситуаційний аналіз включає метод аналізу конкретних ситуацій, метод «кейз-стаді», метод «інциденту», розбір ділової кореспонденції («баскет – метод»).

Аналіз конкретних ситуацій – найбільш прийнятний в умовах курсового навчання метод ситуаційного аналізу - традиційний аналіз конкретних, ситуацій, що включає глибоке й детальне дослідження реальної або імітованої ситуації.

Використання методу аналізу конкретних ситуацій дозволяє вирішити наступні навчальні цілі: розвиток аналітичного мислення, застосування аналізу в динаміку; оволодіння практичних навичок роботи з інформацією: вичленовування, структурування й ранжирування по значимості проблем; вироблення управлінських рішень; освоєння сучасних управлінських і соціально-психологічних технологій; розширення комунікативної компетентності; формування здатності вибору оптимальних варіантів ефективної взаємодії з іншими людьми; стимулювання інновації; підвищення мотивації до навчання теорії проблеми.

Інтерактивне навчання активізує пізнавальну діяльність студентів шляхом спілкування між собою та з викладачем (майстром в/н) з метою розв'язання спільної проблеми. Під час такого навчання учасники взаємодіють, використовуючи одну із стратегій: конкуренція (змагання студентів один з одним для досягнення мети), кооперація (студенти працюють у невеликих групах для забезпечення найефективнішого результату) та співробітництво (спільна діяльність студентів для досягнення загальних цілей). Як правило, результативність одного залежить як від особистих зусиль кожного студента, так і від інших членів групи. Тому стратегія співробітництва має найефективніший результат в навчально-виховній роботі (студенти продуктивні, відповідальні за себе та інших членів групи, спокійні та соціально компетентні).

В той же час застосування інтерактивних методів вимагає значної підготовки викладача. Він має не лише досконало знати матеріал, але й підбирати цікаві факти, ситуації, життєві приклади та завдання. А також необхідно завжди контролювати поведінку студентів на уроці, рівень їхньої уважності та активності, продуктивне виконання завдань. М.М. Чепіль і Н.З. Дудник вказують на такі правила роботи педагога:

Цінність використання технологій інтерактивного навчання при викладанні дисциплін технічного циклу під час формування соціально-професійної зрілості студентів коледжів полягає в тому, що вони сприяють розвитку ініціативи, самостійності, умінню планувати свою діяльність, враховує інтереси суб'єкта навчання, розвиває свідоме ставлення до його діяльності.

Список використаної літератури:

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: підруч. для студ. ВНЗ / І.М. Дичківська. – 2-е вид., доп. – К.: Академвидав, 2012. – 352 с.
2. Чепіль М.М. Педагогічні технології: навч. посіб. / М.М. Чепіль, Н.З. Дудник. – К.: Академвидав, 2012. – 224 с.
3. Соціолого-педагогічний словник / За загальною ред. В.В. Радула, вид. 2-ге. – Харків: Мачулін, 2015. – 444 с.
4. Солова В.М. Підготовка майбутнього викладача до впровадження проектних технологій у виховну систему школи / В.М. Солова // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – 2011. – №3. – С. 92-97.
5. Безпалько О.В. Соціальне проектування [Електроний ресурс]: Навч. посіб. / О.В. Безпалько, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, Ін-т психології та соц. педагогіки. – К., 2010. – 127 с.

Чиж О.М.

майстер виробничого навчання
Відокремлений структурний підрозділ
«Технічний фаховий коледж Луцького
національного технічного університету»

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ – ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ МОТИВАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Сьогодні здобувачам освіти потрібні не лише знання, але й достатній рівень життєвих компетентностей, уміння жити й працювати в сучасному суспільстві. Для цього необхідно сформувати в здобувача освіти навички інформаційної безпеки, уміння постійно вчитися, самостійно опановувати нові знання, орієнтуватися в сучасних комп'ютерних та мережевих технологіях. Сучасні методи унаочнення матеріалу повинні відповідати таким вимогам: не переважувати візуальною та текстовою інформацією, мати інтерактивні елементи, вміщувати великий обсяг матеріалу та зберігати структурованість. Усім цим вимогам відповідає інтерактивний плакат [1].

Інтерактивний плакат - це електронний освітній засіб, який забезпечує високий рівень залучення інформаційних каналів сприйняття візуалізації інформації в освітньому процесі.

Використання інтерактивних плакатів в освітньому процесі надає здобувачам освіти можливість краще сприймати навчальний матеріал, оскільки дає значну візуалізацію, підвищується зацікавленість до теми, бо здобувач освіти бачить незвичайний спосіб подання матеріалу, є можливість його повторити, так як інтерактивний плакат легко вбудовується в сайт або блог і може в будь-який момент повторити цей матеріал. Плакати, окрім того, формують в здобувача освіти навички самостійної роботи, дають можливість бачити результат та оцінку своєї праці, знайти правильну відповідь, поглибити знання.

У цифрових освітніх ресурсах такого типу матеріал подається не відразу, він "розгортається" залежно від дій користувача, який керує ним за допомогою відповідних кнопок – інтерактивної навігації. Інтерактивна навігація дає можливість відобразити необхідну інформацію: графіку, текст, відео, звук тощо

Для створення інтерактивного плакату існує багато інтернет-сервісів. Цікавими, корисними та доступними є ресурси Thinglink, Padlet, Glogster, які дозволяють викладачу, майстру виробничого навчання створювати презентації в режимі онлайн, інтерактивні картинки та плакати, наповнювати електронні навчальні ресурси різноманітними аудіо-, відео- та графічними матеріалами.

1. Сервіс Glogster - це інструмент для створення інтерактивних плакатів із текстом, відео, гіперпосиланнями та зображеннями. Сервіс можна використовувати для створення інтерактивних біографій, стрічок часу, введення математичних і фізичних формул, результатів експериментів. Для створення інтерактивних плакатів треба розібратися у «словнику» застосунку. Важливим елементом у роботі є глоги. Глоги, glogs (поєднання слів «графічний» + «блог», graphical blogs) – це мультимедійна вебсторінка або мультимедійний постер [1]. Користувач додає текст, зображення, фотографії, аудіо, відео, спецефекти, анімацію та інші елементи в своїх Glogs для створення мультимедійних Інтернет-творінь. Плакати можуть використовуватися спільно з іншими користувачами на сайті, вбудовуватися в зовнішні блоги, роздруковуватися у PDF. Ними можна поділитися у багатьох соціальних мережах, таких як Facebook і Twitter. Glogs також можуть бути експортовані і збережені на комп'ютері. Цей сервіс використовують для створення постеру. Зареєструватися на сервісі можна через акаунт у Facebook, Для створення Glogy слід натиснути на кнопки CREATE NEW GLOG і обрати один з шаблонів. У результаті буде надано поле для діяльності, на якому можна розміщувати текст, графіку, відео, анімацію, тощо [2].

2. Thinglink - сервіс для створення інтерактивного зображення - плакату, який перетворює звичайні картинки в інтерактивні об'єкти. Інтерактивність зображення досягається за рахунок додавання в нього міток з текстовими підказками, посиланнями на відео, музику або зображення. Створені інтерактивні плакати містять весь необхідний навчальний матеріал на одному екрані. Весь матеріал можна додати на слайд заздалегідь, відкрити його для демонстрування під час заняття, а також дати на нього посилання всім, хто залучений до процесу навчання за даною темою. Увійти на ресурс можна за допомогою Google-акаунта, мереж Facebook або Twitter та зареєструватися через електронну адресу, особливості виконання реєстрації наведені в [3].

3. Padlet - мережевий сервіс для створення електронної дошки, який дає можливість працювати дистанційно як із здобувачам освіти, так і з колегами, упроваджувати елементи дистанційного навчання. Формами роботи можуть бути групові та індивідуальні заняття на уроках і в позаурочний час. Використання Padlet зробить освітній процес інтерактивним, а виконання домашнього завдання цікавим. Крім того, здобувачі освіти, в разі потреби, завжди зможуть звернутися до знайденого матеріалу, переглянути інформацію, підготовлену викладачем, майстром виробничого навчання [4].

Існують й інші подібні сервіси, але більшість з них є англomовними, і тому викладачу, майстру виробничого навчання необхідно не лише мати певні навички роботи з інформаційними ресурсами, а й знати іноземну мову. Хоча варто відмітити, що у багатьох сервісах команди можна визначити інтуїтивно.

Використання на уроках спецпредметів та уроках виробничого навчання Thinglink, Padlet, Glogster шляхом пошуку та додавання здобувачам освіти інформації (фотооформлення, коментар), створення проектів, розробка і виконання веб-квестів, технічних флешмобів, розповідних буктрейлерів, обговорення питань сприяють формуванню предметних компетенцій. При цьому мета уроку формулюється через діяльність здобувачів освіти.

Отже, візуалізація – один із важливих засобів мотивації до навчання, який дає можливість змінити підходи до викладання спецпредметів за допомогою впровадження елементів новітніх технологій. Інтерактивні плакати є якісною допомогою як викладачеві в процесі проведення заняття, так і здобувачу освіти у процесі самонавчання, виступаючи засобом реалізації прикладних методик, що несе з собою не лише нові способи подання освітньої інформації, але й дозволяє перейти до ефективніших способів навчальної діяльності, використовувати творчі форми її організації.

Список використаних джерел:

1. Інтерактивність – тренд сучасності. URL: <https://naurok.com.ua/post/servisi-dlya-stvorenniya-interaktivnih-plakativ-naochnist-novogo-pokolinnya>

2. Сервіс для створення постерів Glogster. URL: <http://pcti-kettrin.blogspot.com/2012/10/glogster.html> (дата звернення: 10.05.2023).

3. ThingLink. URL: <https://naurok.com.ua/post/yak-pochati-koristuvatis-thinglink-instrukciya-do-servisu-zi-stvorenniya-interaktivnih-navchalnih-materialiv> (дата звернення: 04.05.2023).

4. Padlet,. URL: <https://naurok.com.ua/prezentaciya-onlayn-doshka-padlet-efektivniy-merzheviy-servis-dlya-stvorenniya-elektronnih-stin-272213.html> (дата звернення: 04.05.2023).

РОЗДІЛ VI. МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Герасимик-Чернова Т.П.

викладач-методист

заступник директора з НР

Відокремлений структурний підрозділ

«Любешівський технічний фаховий

коледж ЛНТУ»

ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ

Сьогодні освітня політика України формується в рамках світових тенденцій розвитку, європеїзації освітньої сфери, соціального запиту на компетентну особистість, яка має чітку громадянську позицію, здатна вирішувати різні життєві та професійні питання, спроможна навчатися протягом життя.

Державна політика в сфері освіти здійснюється Президентом України та Верховною Радою України і відображається у відповідних законодавчих актах: Закон України «Про освіту» (2017 р.), Закон України «Про фахову передвищу освіту» (2019 р.), Закон України «Про повну загальну середню освіту» (2020 р.), Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.) та ін. На рівні державного законодавства унормовано розуміння поняття «академічна доброчесність», уніфіковано види порушень академічної доброчесності та відповідальність за них.

На сьогоднішній день невідповідність національної освіти сучасним запитам призводить до її реформування та системної трансформації. Постійний моніторинг освітньої законодавчої бази показує, що головним напрямом реформування освітнього середовища є забезпечення доступності та якості усіх рівнів освіти. Тому, усе більшої актуальності набувають питання пов'язанні із забезпеченням політики академічної доброчесності закладів освіти.

Політика академічної доброчесності є частиною державної освітньої політики, реалізується через Кабінет Міністрів України та центральний орган виконавчої влади у сфері освіти – Міністерство освіти і науки України.

Таблиця 1

Рівні політики академічної доброчесності

Рівень	Суб'єкт	Нормативний акт
I	Президент України Верховна Рада України	Закони України, Укази Президента України
II	Кабінет Міністрів України Міністерство освіти і науки України	Накази, Листи МОН, Рекомендації
III	Заклад освіти	Положення, Кодекси, Декларації

Політика академічної доброчесності освітнього середовища закладу освіти являє собою сукупність нормативно-правової бази та діяльності уповноважених органів влади, керівників навчальних закладів щодо реалізації принципів академічної доброчесності, як норми академічного життя, з метою становлення рівня академічної свідомості та культури усіх учасників освітнього процесу.

Візуально реалізацію політики академічної доброчесності освітнього середовища можна простежити за допомогою наповнення офіційних сайтів закладів освіти контентом «Академічна доброчесність».

Відповідно до рекомендацій для закладів освіти щодо розробки та впровадження системи забезпечення академічної доброчесності є такі складові системи забезпечення академічної доброчесності:

- нормативно-документальна база;
- структурні підрозділи та відповідні комісії;
- інформаційна база;
- інструменти впровадження принципів академічної доброчесності;
- інструменти контролю дотримання академічної доброчесності.

Саме така практика була використана у Відокремленому структурному підрозділі «Любешівський технічний фаховий коледж Луцького національного технічного університету» при формуванні системи забезпечення академічної доброчесності. Розглянемо на прикладі.

Система забезпечення академічної доброчесності ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ»:

- нормативна база: «Кодекс академічної доброчесності здобувача освіти», «Кодекс академічної доброчесності педагогічного працівника», «Положення про академічну доброчесність», «Положення про комісію з питань етики і академічної доброчесності», «Положення про запобігання та виявлення плагіату» та інші;

- структурні підрозділи та відповідні комісії: «Група сприяння академічної доброчесності», постійно діюча «Комісія з питань етики та академічної доброчесності», створенні комісії з академічної доброчесності на циклових комісіях;

- інформаційна база: вкладка на сайті ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ» - «Академічна доброчесність», інформаційні та методичні матеріали, присвячені академічній доброчесності та попередженню плагіату (Пам'ятка про академічну доброчесність - «Академічна доброчесність», інформаційний бюлетень «Як мені написати без плагіату?», Пам'ятка про порядок перевірки кваліфікаційних (дипломних) робіт на плагіат, «Академічна доброчесність в письмових роботах», тощо);

- інструменти впровадження принципів академічної доброчесності: інформаційно-консультативне супроводження працівників коледжу та здобувачів освіти, проведення інформативно-технологічних заходів (наприклад виховні години «Академічна доброчесність», «Відповідальність за порушення принципів академічної доброчесності», «Плагіат в курсових роботах від А до Я?», та ін.), круглий стіл на засіданні школи молодого педагога коледжу «Дотримання академічної доброчесності педагогічними працівниками»;

- інструменти контролю дотримання академічної доброчесності: здійснення анкетування учасників освітнього процесу на предмет дотримання академічної доброчесності, опитування здобувачів освіти «Шкала терпимості до плагіату» та обов'язкова перевірка навчально-методичних, дипломних проєктів на плагіат (StrikePlagiarism.com - академічною антиплагіатною системою, ефективним інструментом пошуку плагіату, аналізу джерела запозичення та зворотного зв'язку з автором та антиплагіатна інтернет-система «Unichesk»).

Таким чином, політика академічної доброчесності освітнього середовища ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ» передбачає імплементацію законодавчих норм шляхом формування структурних елементів та розробки відповідної нормативно-правової документації з питань академічної доброчесності в коледжі. Основна задача такої діяльності в даному контексті полягає у виробленні механізмів та структур щодо запобігання та виявлення видів порушень академічної доброчесності, а також у застосуванні до порушників прозорих і конкретних заходів щодо відповідальності.

Список використаних джерел:

1. Відокремлений структурний підрозділ «Любешівський ТФК ЛНТУ». URL: <http://www.ltklntu.org.ua/%d0%b0%d0%ba%d0%b0%d0%b4%d0%b5%d0%bc%d1%96%d1%87%d0%bd%d0%b0-%d0%b4%d0%be%d0%b1%d1%80%d0%be%d1%87%d0%b5%d1%81%d0%bd%d1%96%d1%81%d1%82%d1%8c/> (дата звернення – 6.05.2023 р.).

2. Рекомендації для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності, затверджені рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, 2019 року. URL: <https://naqa.gov.ua>. (дата звернення – 6.05.2023 р.).

3. Реформа освіти та науки. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/rozvitok-lyudskogo-kapitalu/reforma-osviti>. (дата звернення – 6.05.2023 р.).

4. Щодо забезпечення академічної доброчесності у закладах вищої освіти. Лист МОН №1/9-565 від 26.10.2017 р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/npa/5a1fe9d9b7112.pdf>. (дата звернення – 6.05.2023 р.).

5. Закон України «Про фахову передвищу освіту», 2019 рік. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>. (дата звернення – 6.05.2023 р.).

Заяць Н.А.,

Чумак В.С.

викладачі

Відокремлений структурний підрозділ
«Технічний фаховий коледж Луцького
національного технічного університету»

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗА ДОПОМОГОЮ СИСТЕМ ПЕРЕВІРКИ НА ПЛАГІАТ

Академічна доброчесність є важливою складовою професійного розвитку студентів у вищих навчальних закладах. Для забезпечення цієї доброчесності існують різні механізми та інструменти.

Один з таких механізмів – це розробка та впровадження кодексу честі. Цей документ повинен містити основні принципи та правила поведінки студентів, викладачів та інших працівників закладу, що пов'язані з доброчесністю і етикою [3].

Ще один механізм – це система перевірки на плагіат, робіт студентів. У вищих навчальних закладах використовуються різні програми та сервіси, які дозволяють перевіряти наявність плагіату в наукових роботах.

Також дуже важливою є система мотивації до дотримання академічної доброчесності. Це може бути, наприклад, надання позитивного фідбеку та підтримки успіхів студентів, організація конференцій та наукових досліджень, стипендії та інші форми підтримки.

Загалом, для забезпечення академічної доброчесності в закладах фахової передвищої освіти необхідна комплексна система заходів та інструментів, яка буде постійно вдосконалюватися і адаптуватися до вимог сучасності.

Системи перевірки на плагіат – це програмні продукти, які дозволяють перевіряти текстові документи на наявність в них плагіату. Для цього вони здійснюють перевірку тексту на співпадіння з іншими документами, які знаходяться у базі даних програми.

Найбільш популярні системи перевірки на плагіат на сьогоднішній день є Turnitin, PlagScan і Unicheck. Вони використовуються в основному в освітньому середовищі та серед професійних письменників [4].

Системи перевірки на плагіат дозволяють виявляти навіть найменші співпадіння у тексті, тому вони є ефективним інструментом для боротьби з плагіатом і підвищення рівня академічної доброчесності.

Turnitin – це система перевірки оригінальності тексту, яка використовується в основному в освітніх закладах та наукових дослідницьких інститутах (рис.1). Система сприяє підвищенню якості наукових досліджень, оскільки вона дозволяє виявляти надмірну запозиченість і можливість незаконного копіювання. Turnitin перевіряє текст на наявність оригінальності та показує, де саме була запозичена інформація. Програма зможе виявляти використання ChatGPT та інших платформ штучного інтелекту «з 98-відсотковою точністю», що дозволить викладачам ефективно виявляти порушення академічної доброчесності [1].

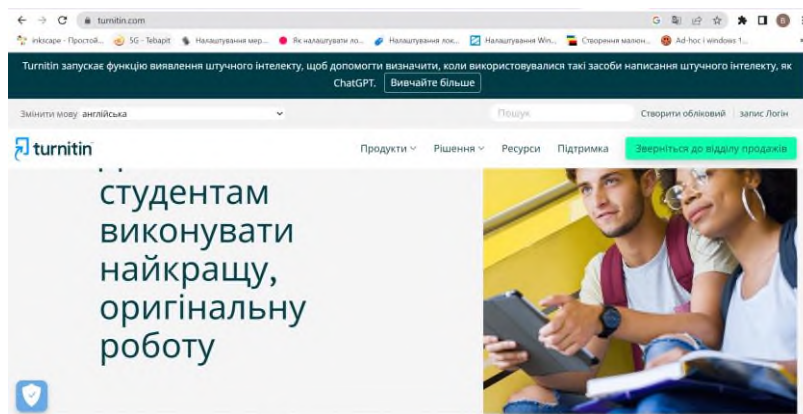

Рисунок 1 – Інтерфейс програми Turnitin

PlagScan система перевірки оригінальності текстів, яка дозволяє виявляти дублікати і копіювання з інших джерел (рис.2). Вона є корисним інструментом для вчителів, які перевіряють роботи студентів, а також для письменників, журналістів і літературних агентів, які хочуть переконатися у власній унікальності своїх творів. PlagScan може використовуватися як онлайн-сервіс, так і програмне забезпечення, що встановлюється на комп'ютер. Вона є надійним інструментом для забезпечення інтелектуальної власності і дотримання етичних стандартів у навчанні та дослідженнях [5].

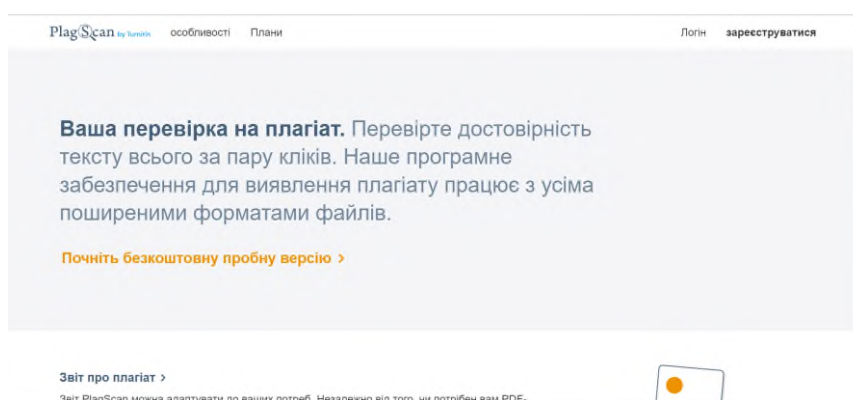

Рисунок 2 – Стартове вікно системи PlagScan

Unicheck – це система перевірки на плагіат, яка допомагає викладачам та студентам перевіряти тексти на відсутність запозичень (рис.3). Система використовує спеціальний алгоритм, який зіставляє тексти із базою даних, щоб виявити можливий плагіат. Дана система забезпечує високу швидкість, надійність та точність перевірки. Unicheck використовують у багатьох вищих навчальних закладах, організаціях та компаніях для забезпечення інтелектуальної власності та запобігання неправомірним діям.

Unicheck є дуже надійним і ефективним засобом перевірки текстів на плагіат. Зокрема, він використовує розумну технологію порівняння текстів, щоб ідентифікувати схожість текстів незалежно від форматування, розміру чи мови. Унікальність Unicheck полягає в тому, що він може автоматично відокремлювати відносно неважливі фрагменти тексту, які не впливають на загальну унікальність документу, такі як цитати, посилання, формули та інші.

Недоліки Unicheck пов'язані з тим, що безкоштовна версія програми має обмеження щодо кількості перевірок і обсягу тексту. Також, Unicheck не здатен розпізнавати нові форми плагіату або ті, що збільшуються, і наразі не дуже ефективний у виявленні плагіату в мовах з нероманськими алфавітами, таких як китайська, японська та інші. Однак, загалом Unicheck є дуже корисним інструментом для оцінювання оригінальності текстів [2].

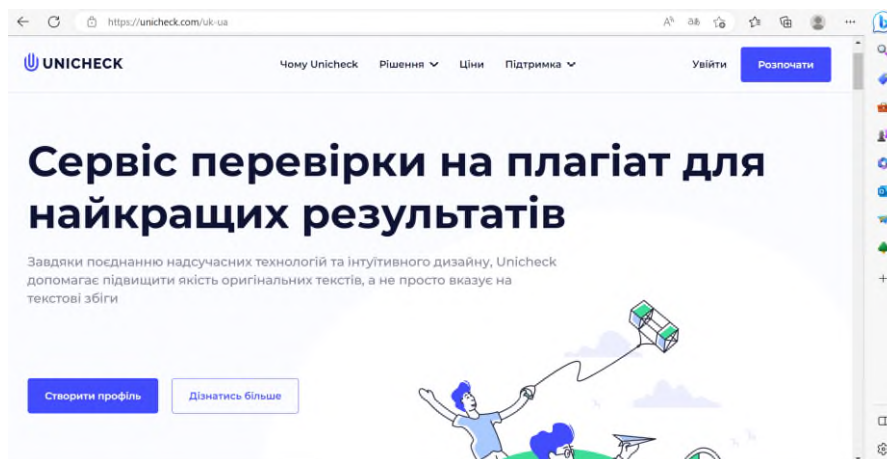

Рисунок 3 – Сайт програми «Unicheck»

Системи плагіату в освіті є дуже важливим інструментом для забезпечення академічної чесності та запобігання копіюванню чужих робіт. За допомогою таких систем викладачі можуть швидко та ефективно виявляти будь-які ознаки плагіату в роботі студента. Це дозволяє забезпечити справедливую оцінку студентських робіт та забезпечити чесне розглядання спірних ситуацій, які пов'язані зі звинуваченнями у плагіаті.

Системи плагіату також допомагають студентам розвивати навички належної цитування та посилання на джерела інформації, що сприяє розвитку їхньої наукової грамотності та підготовки до подальшої роботи в наукових галузях. Безпечна електронна передача робіт дозволяє збільшити швидкість здачі та перевірки робіт, сприяє ефективній комунікації між учасниками навчального процесу.

Також варто зазначити, що в деяких випадках без систем плагіату можуть застосовуватися менш надійні та ефективні методи виявлення плагіату, такі як ручні перевірки та порівняння текстів. Системи плагіату дозволяють зберегти час та зусилля кожного, і підвищують рівень якості освіти в цілому.

Отже, системи плагіату є необхідним інструментом на сучасному етапі освіти, і можуть стати великим внеском у забезпечення найвищих стандартів академічної доброчесності та якості навчання.

Список використаних джерел:

1. Антиплагіат для викладачів Turnitin може виявляти «присутність» штучного інтелекту у роботах студентів – з 98% точністю. URL: <https://itc.ua/ua/novini/turnitin-mozhe-vyyavlyaty-shi-u-robotah-studentiv/> (дата звернення 11.05.2023 р.).
2. Unicheck. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Unicheck> (дата звернення 11.05.2023 р.).
3. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. Політики»; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова – К.; Таксон, 2016. – 234 с.
4. Вергун А. Р., Савенкова Л. В., Чуканова С. О. Програмне забезпечення для перевірки наукових текстів на плагіат: інформаційний огляд // Українська бібліотечна асоціація. Київ: УБА, 2017. – Електрон. вид. – Електрон. опт. диск (CD-ROM). – 36 с. – ISBN 978-966-97569-5-4.
5. 10 корисних сервісів для перевірки англomовних першоджерел на плагіат. URL: <https://www.imena.ua/blog/plagiarism-tools/> (дата звернення 10.05.2023 р.).

Кшановський Р.О.

кандидат історичних наук

Данилюк І.В.

кандидат хімічних наук

завідувачі відділень

Відокремлений структурний підрозділ

«Технічний фаховий коледж Луцького

національного технічного університету»

ТЕХНОЛОГІЇ ВИЯВЛЕННЯ ТА ЗАПОБІГАННЯ ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень [1,с.3].

Технології виявлення та запобігання порушення академічної доброчесності є важливим інструментом у закладах фахової передвищої освіти, який відіграє провідну роль у розвитку і підвищенні якості освіти [2,с.19].

Характерними рисами інформаційного суспільства є характеризуються швидкий розвиток технологій та доступністю інформації. Це створює додаткові труднощі для виявлення та запобігання порушень академічної доброчесності. Виклики, що постали перед освітнім середовищем, потребують реакції від адміністрації закладів освіти. Академічна доброчесність допомагає створювати довіру між всіма учасниками освітнього процесу і підвищувати якість досліджень та навчання. Дотримання академічної доброчесності є важливою складовою для формування особистісних якостей здобувачів освіти: відповідальність, працездатність, чесність, критичне мислення та саморефлексія [3,с.72-76].

Закладам освіти необхідно проводити всеосяжну фасилітацію вирішення проблеми на всіх рівнях починаючи від інформування здобувачів освіти про академічну доброчесність та завершуючи чіткими механізмами реагування й запобігання цим явищам.

На прикладі впровадженнь та практик ТФК ЛНТУ, та, надіємось, у подальшому говоритимемо про систему успішних кейсів, проаналізуємо технології виявлення та запобігання порушення академічної доброчесності.

Важливим превентивним інструментом запобігання порушення академічної доброчесності є забезпечення студентської свободи в розвитку доброчесної академічної поведінки [4,с.75-76]. Кожен викладач на початку семестру інформує всіх здобувачів освіти про критерії оцінювання та необхідність дотримання академічної доброчесності у відповідності до специфіки предмету та видів роботи. ТФК ЛНТУ всіляко пропагує й забезпечує здобувачам освіти свободу вибору предметів та напрямів навчання: йдеться, перш за все, про індивідуальну освітню траєкторію через великий пласт загальних та фахових вибіркових дисциплін; можливість асинхронного навчання за допомогою зручних платформ, наприклад Moodle. Викладачі забезпечують здобувачам освіти всілякий супровід й можливість вільного вибору теми дослідження, проводять індивідуальні консультації. Налагоджена система зворотного зв'язку між викладачами та здобувачами освіти дозволяє відстежити зміни в якості поданої роботи, а студентами отримувати негайний фідбек та можливість внести необхідні зміни для покращення їх якості [5,с.520-523].

Під час дистанційного навчання, особливо на тематичних оцінюваннях, підсумкових тестуваннях – увімкнені веб-камери та мікрофони є пріоритетом, адже вони дають змогу спостерігати за студентами і не допускати отримання сторонньої допомоги. Така стратегія допомагає здобувачам освіти зосередитися на тих дисциплінах та форматі навчання, які їх цікавлять, та дозволить розвивати їхні академічні здібності, мотивацію. Поточне оцінювання відіграє важливу роль, воно дає зрозуміти наскільки студенти засвоїли матеріал та які сфери

їх розуміння є недостатніми. Поділ на фокус-групи, різні методики викладання, семінари з воркшопами допомагають запобігти стереотипам та упередженості, підтримають студентів, які мають проблеми з навчанням, та стимулюють до відкритої комунікації, до командної роботи. Це може допомогти викладачам ідентифікувати проблемні місця та допомогти уникнути порушень академічної доброчесності.

Наступним аспектом слугує доступ здобувачів освіти до інформації та можливості вільної взаємодії з викладачами та іншими студентами, адміністрацією коледжу. У ТФК ЛНТУ працює анонімна скринька довіри у вестибюлі головного корпусу та за qr-кодом на веб-сторінці коледжу; функціонує порядок подання скарг від здобувачів освіти; щосеместрово заклад освіти проводить анонімні опитування через Google Forms; двері завідувачів відділень, заступників директора, директора, завжди відчинені.

Адміністрація коледжу активно співпрацює з Радою здобувачів освіти, з якими обговорюються всі освітні процеси в коледжі, у тому числі академічна доброчесність. Співпраця й підтримка на високому рівні підвищує увагу до академічної доброчесності, зокрема часто проводяться інформаційні заходи, круглі столи, дискусії, що висвітлюють важливість дотримання принципів доброчесності та їх негативного впливу. За ініціативи коледжу відбуваються тренінги, семінари, які допомагають зрозуміти, що вважається порушення та як цього уникати. Невід'ємною складовою є обговорення проблематики запобігання порушень академічної доброчесності на засіданнях циклових комісій. Таким чином, подібні інформаційні кампанії допомагають активно ставити на порядок денний питання порушення академічної доброчесності та зменшити їх кількість.

Такі передумови дозволяють їм долучатись до активної освітньої діяльності та вільно обмінюватись ідеями – назовемо це ідейна мобільність. Дирекцією коледжу надається всебічна підтримка доброчесної поведінки в освітньому середовищі. Доцільним є встановлення прозорих стандартів доброчесності та у майбутньому винагородження осіб, які їх дотримуються.

Базовими технологіями виявлення та запобігання порушення академічної доброчесності є антиплагіатні системи – програми, які дозволяють перевірити оригінальність тексту та виявити фрагменти, які були скопійовані з інших джерел. Робота антиплагіатних систем заснована на порівнянні текстів, які потрібно перевірити, з великою кількістю джерел. Зазвичай такі джерела включають у себе бази даних наукових робіт, статей, книг та інших текстів. Заклад освіти рекомендує перевіряти дослідницькі роботи безкоштовними сервісами на кшталт plagiarism.net, edubierdie.com, grammarly.com тощо. Викладачі додатково використовують програми для виявлення фальсифікації даних, а саме неправдивість, некоректність, або невірність даних, що можуть бути шкідливими для досліджень. ТФК ЛНТУ окрему увагу приділяє валідності досліджень та висновків здобувачів освіти.

Згідно договорів на офіційній основі ТФК ЛНТУ користується програмою Unicheck, за допомогою якої перевіряються роботи. Усі роботи зберігаються в електронному репозитарії коледжу. У коледжі на постійній основі працює уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції.

Однією з важливих функцій закладу освіти є перманентний моніторинг академічної доброчесності – задля розуміння проблеми, які є найбільш поширеними та як їх можна вирішити.

Цікавою темою для обговорень є використання штучного інтелекту як ефективного інструменту для виявлення порушень академічної доброчесності, однак це не повинно замінити уважність і професійну оцінку викладачів. Штучний інтелект є однією з найбільш перспективних технологій у сучасному світі, і він може бути корисним інструментом для виявлення порушень академічної доброчесності. Водночас, штучний інтелект несе загрозу його використання для порушення академічної доброчесності.

Отже, найбільш ефективним способом боротьби з порушенням академічної доброчесності є їх попередження й просвітницька діяльність закладу освіти. Впровадження різносторонніх технологій виявлення та запобігання академічної доброчесності є ключовим

елементом успішного навчання. Порушення академічної доброчесності може мати серйозні наслідки для всіх учасників освітнього процесу. Системі заходів реагування має бути приділена належна увага у закладах освіти. Адаптивні та сучасні технології запобігання порушень академічної доброчесності дозволяють закладу освіти мінімізувати негативні оцінки й профанацію діяльності. Інтегритет технологій виявлення та запобігання академічної доброчесності дозволить покращити якість освіти та зміцнити репутацію закладу.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про Освіту». Стаття 42 «Академічна доброчесність». URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page3>
2. Іщенко Т. Д., Шишкіна Г. В., Ніколаєва І. В. Академічна доброчесність як складова забезпечення якості освіти. АгроТерра. 2018. № 2 (5). С. 19–23.
3. Федорченко, І. В., & Котузенко, Л. Є. Порушення академічної доброчесності в українській вищій школі: причини та наслідки. . Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки, 3(29), 2019, С.72-76.
4. Маслова Н.Г. Академічна свобода та академічна відповідальність. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2017. Випуск 43. Том 1. С. 72–76.
5. Тітов, В. І. Академічна доброчесність та її роль у формуванні компетентностей студентів. Проблеми сучасного підручника, 19, 2018, С. 520-528.

Наконечна С.В.

викладач біології і географії
Ковельський фаховий
медичний коледж
Волинської обласної ради

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ БІОЛОГІЇ І ГЕОГРАФІЇ В КОВЕЛЬСЬКОМУ ФАХОВОМУ МЕДИЧНОМУ КОЛЕДЖІ

Освіта є основою інтелектуального, духовного, фізичного і культурного розвитку особистості, її успішної соціалізації, економічного добробуту, запорукою розвитку суспільства, об'єднаного спільними цінностями і культурою, та держави. Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору. [1]

Наші студенти в майбутньому будуватимуть нову Україну і саме від них залежати якою вона буде. Викладачі Ковельського фахового медичного коледжу надають здобувачам освіти не тільки професійні знання, вони прикладають величезні зусилля для виховання чесних, справедливих, порядних людей. В навчальному закладі формуються умови для розвитку взаємної довіри й поваги між учасниками освітнього процесу.

Міжнародний центр академічної доброчесності визначає академічну доброчесність як дотримання п'яти фундаментальних цінностей: чесності, довіри, справедливості, поваги, відповідальності та відваги до дій.

Стаття 42 Закону України «Про освіту» визначає академічну доброчесність як сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Порушенням академічної доброчесності вважається:

- академічний плагіат (оприлюднення чийхось результатів дослідження як власних або тексту без вказання авторства);
- самоплагіат (опублікування власних раніше опублікованих наукових результатів як нових);
- фабрикація (вигадування даних чи фактів);
- фальсифікація (відома зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень);
- списування;
- обман;
- хабарництво;
- необ'єктивне оцінювання;
- допомога учням під час оцінювання їх навчальних результатів чи створення перешкод під час оцінювання;
- вплив на працівника, щоб він здійснив необ'єктивне оцінювання [2]

Студенти нашого коледжу попереджені про відповідальність за порушення академічної доброчесності. Здобувачі освіти розуміють, що недоброчесна поведінка не допоможе, а лиш нашкодить. У студентських групах обговорюються принципи академічної етики, проводяться тематичні зустрічі тощо.

Я вважаю аби викоринити звички недоброчесності з освітнього процесу, потрібна комплексна робота та співпраця викладачів, студентів та їх батьків, які часто при дистанційному навчанні порушували доброчесність, підказуючи своїм дітям. Батьки повинні усвідомити, що їхнім дітям потрібні знання, а не оцінки.

Без покарання, мабуть, важко формувати доброчесність. Викладач повинен попередити студента, що він отримає низький бал, якщо письмова робота (проект, реферат, творче завдання тощо) буде списана. Тому у своїй педагогічній діяльності намагаюсь давати менше письмових завдань, які можна списати чи скопіювати. Завдання до контрольної, самостійної роботи чи тести складаю індивідуально для кожного студента, що мінімізує порушення академічної доброчесності здобувачів освіти. Крім індивідуальних тестів для кожного студента, встановлюю часові обмеження, щоб на списування не було часу. За завдання виконане оригінально і креативно студенти отримують вищий бал. При дистанційному навчанні практикувала усне опитування в zoom, відеовідповіді (на запис відповіді відводила 5 хв.)

При виконанні самостійної роботи в аудиторії, студенти здають мобільні телефони, ховають зошити і підручники. Якщо здобувач освіти був помічений у списуванні, він позбавляється можливості продовжувати роботу і змушений прийти на усну перездачу в призначений час.

Реалізувати політику академічної доброчесності фахового коледжу можна через:

- створення і функціонування системи запобігання та виявлення академічного плагіату;
- посилення заходів щодо боротьби зі списуванням здобувачами освіти під час виконання різних типів завдань;
- інформування на веб-сайті коледжу та в соціальних мережах про заходи щодо забезпечення принципів та правил академічної доброчесності;
- вивчення досвіду вітчизняних та зарубіжних закладів вищої освіти щодо реалізації принципів і правил академічної доброчесності в освітньому середовищі;
- включення до освітніх програм тематичних лекцій з академічної доброчесності ;

- посилений контроль щодо правильного оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичень ідей, тверджень, відомостей тощо;
- особиста відповідальність педагогічних працівників та здобувачів освіти щодо недопущення академічного плагіату у виданнях фахового коледжу [3].

У межах академічної доброчесності складно не вловити різниці між страхом списати контрольну роботу через імовірне покарання та свідомим вибором самостійно виконувати завдання, щоб перевірити рівень власних знань. І що ж робити?

По-перше, продовжуйте навчати академічної доброчесності (так, не списувати, не завантажувати чужих рефератів, приносити власні твори) й водночас розкажіть про доброчесні стратегії поведінки в інших сферах життя, інших місцях і ситуаціях.

По-друге, пам'ятайте золоте правило виховання: не проповідувати, а подавати власний приклад. Нехай у жодного з учнів не буде сумніву щодо вашої доброчесності. Кращі оцінки “улюбленцям”, невинуваті затримки після дзвінка чи упередження — точно не кращі звички для педагога.

По-третє, варто говорити про доброчесність як невід’ємну частину досягнення успіху в період сьогодення (а це саме так, адже в глобалізованому світі успіху досягають завдяки знанням та інноваціям). Спілкуйтеся з дітьми, як із дорослими, про нинішню ситуацію в Україні, про нові суспільні цінності, проведіть аналогію з передовими державами та приреченою на загибель росією.

Важливо, щоби студенти розуміли: доброчесність — запорука розвитку, як їхнього особистого, так і суспільного. [4]

Список використаних джерел:

1. https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/Академічна_доброчесність:_проблеми_реалізації_та_відповідальність
2. <https://eo.gov.ua/akademichna-dobrochesnist-zalezhyt-vid-usikh-uchasnykiv-osvitnoho-protsesu/2021/04/30/>
3. <https://itcollege.lviv.ua/providing-academic-virtue/>
4. <https://prosvita.nazk.gov.ua/blog/dobrochesnist-u-shkoli#:~:text=Академічна%20доброчесність>

Рибачук Н.В.

викладач математики
ВСП «Ковельський промислово-
економічний фаховий коледж Луцького
національного технічного університету»

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ НА ЗАНЯТТЯХ МАТЕМАТИКИ

Важливість проявів принципів академічної доброчесності в математичних дослідженнях рідко помічається. Натомість підтримка академічної доброчесності пов’язана з перевіркою на списування, яке менш актуально в галузі математики. Ймовірно, можна припустити, що головне у математиці лише правильна відповідь. Оскільки правильна відповідь є однаковою, а побудова графіків функцій не надто творчий процес, тоді немає сенсу порівнювати учнівські відповіді на схожість. [1]

На мою думку, розвиток математичної професійності сприяє доброчесній поведінці на заняттях і велику роль академічна доброчесність відіграє у досягненні гарного результату при

вивченні математики. Наприклад, на заняттях спочатку студенти починають працювати з даними, а подальше навчання розвиває культуру роботи з ними. Забезпечення достовірності даних є невід'ємною частиною такої культури, тому позитивна робота в цьому напрямку допомагає запобігти можливим проявам академічної недоброчесності та шахрайству. Основні теми в навчальній програмі з математики для розвитку навичок роботи з даними включають відсотки, графіки та таблиці, а також основи статистики. Низька успішність по цих темах, перекручування даних, їх фальсифікація призводить до маніпуляції та недоброчесності. Проте хороші математичні навички допомагають використовувати дані, не порушуючи принципів академічної доброчесності.

З іншої сторони математика, не є виключенням по використанню плагіату. Крім того, додається ще одна перешкода, а саме, несанкціоноване використання калькуляторів або іншого програмного забезпечення при обчисленні математичних задач і побудові графіків.

Katherine A. Seaton визначає ряд закономірностей, які часто зустрічаються у роботах з математики та які можуть бути індикаторами академічної недоброчесності у предметі. [1]

1. Дивне розв'язання, правильна відповідь.

У цьому випадку студент дав правильну відповідь, але вона з'явилася «магічним чином», тобто вийшла з неправильного або неповного розв'язання. У деяких випадках підтвердження кроків списування може бути пропущено в певному рішенні.

2. Нетипова неправильна відповідь.

Форма правильних відповідей може бути дуже обмеженою, але є багато різних неправильних відповідей. Такі помилки можуть бути поодинокими або дуже поширеними (в даному випадку це свідчить про неповне розуміння теми значною кількістю студентів). Однак, групи студентів з кількома ідентичними нетиповими помилками або нетиповою інтерпретацією завдань можуть означати, що межу доброчесності перетнуто.

3. Нетипова правильна відповідь.

Студенти іноді використовують програмні засоби для вирішення проблем. Крім того, є ймовірність відповідей, які є математично правильними, але нетиповими для даного курсу математики.

4. Неповна типова відповідь.

Деякі завдання часто складаються з кількох задач. Таким чином, якість виконання може бути неоднаковою, оскільки деякі кроки студент виконує самостійно, а решту- списує.

5. Правильна відповідь на інше питання.

Задачі, часто зовні схожі за математичними символами, можуть містити принципово різні питання. У цьому випадку відповідь на інше запитання в завданні може свідчити про використання ГДЗ або програмного забезпечення для розв'язання.

Слід підкреслити, що наведені показники лише вказують на можливі проблеми, а самі причини таких явищ взагалі можуть бути не пов'язані з порушеннями доброчесної поведінки студента. Такі ситуації вимагають ретельного вивчення викладачем.

Потрібно зрозуміти, що академічна доброчесність відкриває більше можливостей при опануванні математики. Наприклад, завдання для покращення обчислювальних навичок допомагають отримати швидкий зворотний зв'язок і визначити наступні кроки для вдосконалення на початкових етапах вивчення теми. Однак такі завдання становлять значний ризик списування студентами через спокусу досягти простих швидких результатів. У цьому випадку студент втрачає важливість якісного навчання.

Демонстрація глибокого розуміння концепцій шляхом застосування вивчених ідей і методів для розв'язання нових математичних чи практичних завдань є ще одним рівнем навчання, який досягається завдяки принципам академічної доброчесності. Більш складні завдання, які вимагають від студентів робити висновки та використовувати логічні аргументи, можуть мати практичні наслідки, одночасно зменшуючи ризики та спокуси обману.

Дотримання принципів академічної доброчесності вимагає певного рівня володіння математичними навичками. Прогалини в знаннях з математики можуть призвести до несвідомого обману. У той же час процес вивчення математики показує типові проблеми

академічної недоброчесності. Розбудова культури академічної доброчесності та покращення якості навчання математики взаємозв'язані, та допомагають максимізувати подальші можливості для студентів.

Список використаних джерел:

1. Katherine A. Seaton (2019): Laying groundwork for an understanding of academic integrity in mathematics tasks, International Journal of Mathematical Education in Science and Technology, DOI: 10.1080/0020739X.2019.1640399
2. Dima Shulga (2018). How to lie with Data Science.

Столяренко Т.Л.

к. п. н., викладач фахового коледжу
Національного фармацевтичного університету

ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХОЛОГІЙ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ

У Національній економічній стратегії на період до 2030 року зазначено на переосмисленні цифровізації в таких сферах, як освіта, медицина, транспорт, соціальний захист, тобто цифровій трансформації сфер життя. У доповіді Українського інституту майбутнього «Україна 2030 – країна з розвинутою цифровою економікою» було зазначено, що споживачами цифрових технологій виступають усі – держава, бізнес, громадяни. стають головним джерелом конкурентоспроможності і національної безпеки. Відбуваються розвиток сфери інтернету речей і штучного інтелекту, цифрові трансформації бізнесу та галузей економіки, віртуалізація фізичних інфраструктурних ІТ-систем і перехід до сервісних моделей. Цифровізація освіти є сучасним етапом її інформатизації, що передбачає насичення інформаційно-освітнього середовища електронно-цифровими пристроями, засобами, системами налагодження електронно-комунікаційного обміну між ними, що фактично уможливує інтегральну взаємодію віртуального та фізичного, тобто створює кіберфізичний освітній простір. Вона має дві сторони: по-перше, формування цифрового освітнього середовища як сукупності цифрових засобів навчання, онлайн-курсів, електронного освітнього контенту, різноманітних цифрових ресурсів та сервісів; по-друге, глибока модернізація освітнього процесу, покликаною забезпечити підготовку людини до життя в умовах цифрового суспільства та професійної діяльності в умовах цифрової економіки [1]

Цифрові технології є основою цифрової трансформації. Для досягнення бажаних результатів необхідно знати, який вплив має кожна технологія (інтернет речей, робототехніка, штучний інтелект і машинне навчання). Цифровізація освіти передбачає створення відповідних методик та науково-методичний супровід впровадження цифрових технологій.

Основними вимогами до дистанційних технологій навчання є: науковість, системність, безпека, ефективність, відтворюваність і керованість (контроль, перевірка, оцінювання, накопичення статистичних даних, їх аналіз, виявлення динаміки, прогнозування подальшого розвитку подій), а головним інструментом успіху є застосування інформаційно-цифрових технологій в освітньому процесі. Тому перед викладачами стоїть завдання – знайти цікаві інструменти подачі інформації, утримати увагу здобувачів освіти, зацікавити їх в отриманні знань. Реформування системи освіти в Україні зумовило суттєві зміни у навчально-методичному забезпеченні освітнього процесу, зробивши електронні освітні ресурси обов'язковою і невід'ємною його частиною. Впровадження цифрових технологій навчання. Для організації ефективної роботи педагогу стануть корисними такі цифрові інструменти : Google сервіси, OnlineTestPad, LearningApps, Quizizz, Learningapps Wordart («хмара слів»),

Mentimeter; онлайн-застосунки Piktochart, Venngage, Genially, Canva допоможуть викладачеві цікаво та компактно візуалізувати значний обсяг інформації, створити стильну інфографіку, мультизадачні онлайн-сервіси для створення презентацій, малюнків, схем, діаграм, інтерактивних зображень, карт, звітів, вікторин, плакатів, відео, стрічок часу, ігор та віртуальних посібників, задля полегшення сприйняття теоретичного матеріалу; месенджери та соціальні платформи (Viber, Facebook, Telegram) є дієвими та ефективними для організації консультативної співпраці, надання рекомендацій та дистанційної комунікації, забезпечення зворотного зв'язку між учасниками освітнього процесу. Рекомендації МОН України щодо організації освітнього процесу за умов воєнного стану [2], проєкт українського телебачення «Навчання без меж» [3], «Всеукраїнська школа онлайн». Навчальне середовище ФК НФаУ складається з інформаційних ресурсів та Медiateки електронних засобів навчання. Системи комп'ютерної математики як, наприклад, Axiom, Derive, Eureca, FreeMat, GAP, GNU Octave, KASH, Mathematica, MatLab, MathCad, MathPiper, Maple, Maxima, Magma, PARI, Sage, StatGraph, Statistica, Scilab, Singular тощо, дозволяють здійснювати комп'ютерну підтримку багатьох математичних курсів.

Дистанційне навчання надає можливість учасникам освітнього процесу підтримувати діалог на відстані, навчання відбувається у зручному місці й у зручний час для кожного студента, стає більш індивідуалізованим, але потребує активної самостійної роботи, що особливо актуально під час ковідних обмежень та війни з урахуванням воєнного стану та безпекової ситуації в онлайн режимі із застосуванням дистанційних технологій в синхронному (асинхронному) режимі.

Зокрема, особливо важливу роль відіграє вміння комунікувати в інформаційному суспільстві, тому зараз гостро стоять питання опосередкованого спілкування, комп'ютерної злочинності, інформаційної безпеки, контролю над особистим життям, відповідності поведінки індивіда в реальному й віртуальному просторах, створення віртуальних (псевдо) особистостей тощо. Відтак академічна доброчесність є необхідною як для працівників освіти, так і для її здобувачів. Академічна доброчесність ґрунтується на фундаментальних цінностях: чесності, довірі, справедливості, повазі, відповідальності й мужності.

Сучасні інтернет-технології пропонують широкі можливості для кожного учасника освітнього процесу, а різноманітні сервіси для дистанційної роботи, в умовах запровадженого в країні воєнного стану, дозволять не просто провести заняття, а зробити це досить ефективно. Для дистанційної роботи зі студентами використовуємо сервіс Zoom (Moodle, Google Classroom – освітній онлайн-інструмент, які дозволяють організувати освітній процес зі студентами у віртуальному просторі. У своїй діяльності ми безпосередньо використовуємо Mentimeter онлайн-сервіс для створення та проведення миттєвих опитувань під час занять. Способи використання «хмаринки слів» можуть бути різноманітними – від мозкового штурму до узагальнення та рефлексії, виявлення і представлення очікувань до проведення простого опитування, шляхом синтезу понять з певної теми із «хмаринки».

В умовах дистанційного навчання завдання повинні бути зрозумілими й доступними, з урахуванням рівня підготовки студентів, сучасні студенти налаштовані на сприйняття візуальної інформації, зокрема з екрану комп'ютера. Використання візуалізації в освітньому процесі вивчення математики розвиває пізнавальний інтерес, критичне та візуальне мислення, підвищує рівень засвоєння навчального матеріалу, формує діяльну позицію, забезпечує наступність між ланками освіти [4]. Застосовуємо сучасні сервісами та програмне забезпечення для створення різних видів візуалізації: шкала часу, хмара слів, діаграми, інфографіка, відеоскрайбінг, відеоінфографіка, скрінкасти, демонстраційні відео.

Враховуючи специфіку дисципліни математика та зазначених програмних засобів, застосовуємо мультимедійні презентації, що дозволяє використовувати текст, графіку, відео, анімацію (за допомогою анімації в презентаціях, саме після обговорення, виводити зразок рішення завдань) в інтерактивному режимі, тобто в ході спілкування, діалогу тощо, щоб максимально активізувати роботу студентів застосовуємо елементи проблемного навчання, критичного мислення, що формує у студентів ініціативність і підприємливість і сприяє

генеруванню гіпотез, сценаріїв розвитку та пошуку раціональних рішень, при розв'язанні різних прикладних та професійних, оптимізаційних задач. Мотивувати та активізувати діяльність студентів можна, із застосуванням інтерактивних вправ: «Мікрофон», «Мозковий штурм», «Асоціативний куш», складання порівняльних таблиць, діаграм Вена, дискусії в групі, аргументувати та захищати свою позицію, вправа «Заперечую», «Знайди помилку», «Пазл», «Логічні пари», «Знайди слово», «Я так думаю», «Завершіть фразу», тощо, огляду цікавих історичних фактів, винаходів, мандрівок, вікторини, кросворди, ігор та змагань.

Формуванню інформаційно-комунікаційної компетентності на заняттях з математики сприяє така діяльність студентів як: 1) здобуття, опрацювання і використання інформації з різних джерел: словників, довідників, енциклопедій, Інтернет ресурсів, офіційних сайтів установ, тощо, 2) робота з навчальною літературою, а саме електронні підручники, посібники, дистанційні курси, інтернет олімпіади, тести, офіційні сайти з підготовки до ЗНО, електронні репетитори, відеоуроки, навчальні системи, банки завдань, 3) опрацювання інформації необхідної для розв'язання порушеної проблеми; використання сучасних математичних пакетів, програм візуалізації, табличні та графічні редактори для створення математичних моделей, побудови графіків, виконання обчислень, для проведення дослідів, експериментів «Що... якщо...», задачі з параметрами, із подальшим застосування результатів досліджень, 4) соціально-орієнтовані ІКТ, 5) створення презентацій на певну тематику (проектів).

Висновок. Застосування цифрових технологій і їх беззаперечні переваги дозволять зробити електронний контент дійсно цікавим, яскравим засобом навчання, що підвищить у сучасних здобувачів освіти мотивацію до освітньої діяльності, що спонукає до активної участі в освітньому процесі, що сприяє поліпшенню комунікації та атмосфери співпраці під час заняття та втілювати в освітній процес важливу компетентність «вчитись впродовж життя». Тому для викладача важливим є завдання навчити всіх студентів до життя і діяльності в інформаційному суспільстві, у світі, де постійно прискорюється процес появи нових знань, де виникає потреба в нових професіях та навчанні протягом життя, а цього можна досягти шляхом залучення їх в активну діяльність на всіх етапах навчання. Освіта протягом життя покликана підвищувати рівень загальних знань, набуття основних навичок, включаючи цифрову грамотність, щоб забезпечити людей будь-якого віку рівним і відкритим доступом до якісного навчання і тим самим розширювати можливості участі громадян у професійній, культурній, соціальній і політичній діяльності країни. Інститут ЮНЕСКО з освіти впродовж життя так пояснює термін «безперервна освіта»: «це інтеграція навчання та життя, яка передбачає навчальну діяльність людей різного віку у будь-якому життєвому середовищі та через різноманітні методи (формальні, неформальні та інформальні), які разом задовольняють широке коло навчальних потреб». Таке навчання не обмежується лише сферою освіти – воно також є критичним фактором у сферах зайнятості й соціального забезпечення, економічного зростання і конкурентоспроможності. Вирішення проблеми полягає в переході до освіти протягом життя та необхідності розробки концептуальних підходів до її організації, як повноправної з вимогами, щодо контролю й перевірки якості та забезпеченням різноманітних форм освіти, де базова освіта періодично повинна доповнюватися програмами додаткової освіти і організовується не як кінцева, завершена, а лише як основа, фундамент для подальшого навчання.

Список використаних джерел:

1. Цифровізація освіти — імператив її розвитку. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні: монографія. – Київ : КОНВІ ПРИНТ, 2021.С. 117-132. DOI: <https://doi.org/10.37472/NAES-2021-ua>

2.Рекомендації МОН України щодо організації освітнього процесу за умов воєнного стану. [URL:https://mon.gov.ua/ua/news/sergij-shkarlet-rozpoviv-pro-organizaciyu-osvithogo-procesu-u-zakladah-osviti](https://mon.gov.ua/ua/news/sergij-shkarlet-rozpoviv-pro-organizaciyu-osvithogo-procesu-u-zakladah-osviti)

3.Навчання без меж. [URL:https://mon.gov.ua/ua/news/navchannya-bez-mezh-na-ukrayinskomu-telebachenni-startuye-osvithij-proyekt-dlya-shkolyariv-5-11-klasiv](https://mon.gov.ua/ua/news/navchannya-bez-mezh-na-ukrayinskomu-telebachenni-startuye-osvithij-proyekt-dlya-shkolyariv-5-11-klasiv)

4. Ліпчевська І.Л. Візуалізація інформації як засіб реалізації концепції Нової української школи. Інноваційні рішення у початковій школі : досвід впровадження концепції НУШ : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 27–28 листопада 2019 р. Полтава, Полтав. нац. пед. ун-т імені В.Г. Короленка, Інститут педагогіки НАПН України. –Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка; Київ : Педагогічна думка, 2019. – С.61–63.

Хвіц Л. М.
викладач анатомії
Ковельського фахового
медичного коледжу
Волинської обласної ради

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Академічна доброчесність базується на згоді усіх учасників академічного процесу дотримуватися правил та виконувати покладені на них обов'язки. На жаль, непорозуміння між викладачами та здобувачами освіти часто призводять до взаємної неприязні.

Доброчесність є необхідною й важливою складовою будь-якого істинного досвіду освіти – доброчесність з боку як викладача, так і здобувача освіти.

Міжнародний центр академічної доброчесності при Ратлендському інституті етики, Університет Клемсон в Південній Кароліні, розробив документ “Фундаментальні цінності академічної доброчесності”. За цим підходом, академічна доброчесність – це відданість академічної спільноти, навіть перед лицем труднощів, шести фундаментальним цінностям: чесності, довірі, справедливості, повазі, відповідальності й мужності.

Академічній доброчесності протиставляється категорія академічної недоброчесності (*academic misconduct, dishonesty*), основні прояви якої знаходимо у таких видах діяльності:

- **академічний плагіат** – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

- **самоплагіат** – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

- **фабрикація** – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

- **фальсифікація** – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

- **списування** – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема, під час оцінювання результатів навчання;

- **обман** – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

- **хабарництво** – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

- **необ'єктивне оцінювання** – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів вищої освіти;

- **хибне співавторство** – внесення до списку авторів наукової чи навчально-методичної праці осіб, які не брали участь у створенні продукту.

Педагогічні працівники, співробітники, здобувачі освіти та інші особи, що беруть участь в освітньому процесі в Ковельському фаховому медичному коледжі, зобов'язуються дотримуватися правил і норм, спираючись на **принципи**:

- 1) законності та верховенства права;
- 2) свободи та людської гідності;
- 3) патріотизму та служіння українському народові;
- 4) професіоналізму та компетентності;
- 5) чесності і порядності;
- 6) справедливості та толерантності;
- 7) партнерства і взаємодопомоги;
- 8) поваги та взаємної довіри;

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

– самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання, атестації;

– посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

– дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

– надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Для здобувачів освіти та інших осіб, що беруть участь в освітньому процесі є **гідним**:

1. Поважати честь і гідність інших осіб, навіть, якщо їх погляди відрізняються від ваших.
2. Відповідально ставитись до своїх обов'язків, вчасно та добросовісно виконувати завдання, передбачені навчальними планами.

3. Активно займатись самостійною роботою, використовуючи методичні посібники, рекомендації викладачів, додатково опрацьовуючи нову літературу, використовуючи всі можливості для отримання необхідних знань.

4. Ефективно розподіляти час на пошук і вивчення матеріалів, необхідних для отримання якісної освіти.

5. Чесно та відповідально готуватись до поточного, підсумкового контролю, атестації докладаючи зусиль до своєчасного виконання всіх завдань.

6. Використовувати в освітній або дослідницькій діяльності лише перевірені та достовірні джерела інформації та посилаються на них.

7. Подавати на оцінювання лише самостійно виконану роботу, що не є запозиченою або переробленою з іншої, виконаної третіми особами.

8. У разі виникнення труднощів під час виконання навчальних чи дослідницьких завдань звертатись до інших за допомогою, яка є у межах прийнятної тощо.

Список використаних джерел:

1. Абашкіна Н. В. Принципи розвитку професійної освіти в Німеччині: [монографія] / Н. В. Абашкіна. – К.: Вища школа, 1998. – 207 с.
2. Абашкіна Н. В. Розвиток професійної освіти в Німеччині (кінець XIX-XX ст.): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук: спец. 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” / Неллі Володимирівна Абашкіна. – К., 1999. – 43 с.
3. Авчіннікова Г. Д. Профільна диференціація навчання учнів старшої школи США: автореф. дис. ... на здобуття ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.01 “Загальна педагогіка та історія педагогіки” / Авчіннікова Галина Дмитрівна. – Умань, 2015. – 21 с.
4. Андріяш С. США: система освіти / С. Андріяш, Т. Никитюк // Управління освітою. – 2002. – № 21. – С. 1–8.

5. Балацька Н. І. Професійна орієнтація учнів у сучасних середніх школах Англії: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Балацька Наталія Іванівна; В.о. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К. : Б. в., 2004. – 23 с.
6. Бех І. Д. Модель професіонала у контексті сучасної соціокультурної ситуації / І. Д. Бех // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. – 2001. – № 3. – С. 57–62.
7. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання: наук.-метод. посіб. / І. Д. Бех. – К.: ІЗМН, 1998. – 204 с.
8. Білецька І. О. Виховання цінності іншої людини в молодших підлітків у процесі розв'язування моральних задач: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07 / Білецька Ірина Олександрівна; Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. – Умань, 2004. – 223 с.
9. Білецька І. О. Полікультурні засади іншомовної освіти у середніх навчальних закладах США: дис. доктора пед. наук: 13.00.01 / Білецька Ірина Олександрівна. – Умань, 2014. – 494 с.

РОЗДІЛ VII. ІНСТРУМЕНТИ СИСТЕМИ ЗОВНІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Герасимчук О.О.,

к.т.н, доцент,
директор ТФК ЛНТУ

Буснюк С.В.,

к.е.н., заступник директора з
навчальної роботи ТФК ЛНТУ
Відокремлений структурний
підрозділ «Технічний фаховий
коледж Луцького національного
технічного університету»

ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД АКРЕДИТАЦІЇ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНИХ ПРОГРАМ ЗАКЛАДУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Закон України «Про фахову передвищу освіту» однією із складових системи забезпечення якості фахової передвищої освіти в Україні визначає систему зовнішнього забезпечення якості фахової передвищої освіти [1], серед інструментів та процедур якої, важливе місце займає процедура акредитації освітньо-професійних програм.

Основні засади та порядок проведення акредитації освітньо-професійних програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів фахової передвищої освіти визначаються Положенням про акредитацію освітньо-професійних програм фахової передвищої освіти [2]. Дане Положення чітко окреслює мету, правила, процедури та терміни проходження акредитаційної експертизи, права та обов'язки учасників, зокрема керівника закладу освіти, членів експертної групи, тощо. Організаційний та методичний супровід акредитаційної експертизи освітньо-професійних програм здійснює Державна освітня установа «Навчально-методичний центр з питань якості освіти». Це державна освітня установа, що підпорядкована Державній службі якості освіти. Саме представники даної установи здійснюють координацію роботи закладу освіти та членів акредитаційної комісії формуючи наказ про склад експертної групи, проводять акредитаційну експертизу, а також складають звіт за результатами акредитаційної експертизи. Отже, основна мета акредитації – це визначення відповідності освітньо-професійної програми та освітньої діяльності закладу освіти за цією програмою вимогам та критеріям оцінювання якості освітньо-професійної програми та освітньої діяльності закладу фахової передвищої освіти за цією програмою [2].

Запорукою успішного проходження акредитаційної експертизи є дотримання процедур та термінів подачі документів, а також здійснення самооцінювання освітньо-професійної програми закладу фахової передвищої освіти на основі системного підходу, що дозволить закладу освіти виявити сильні та слабкі сторони, а також можливості та загрози реалізації освітньо-професійної програми.

Першим етапом під час проходження акредитації є подання заяви про наміри акредитації освітньо-професійної програми, яка подається закладом освіти в терміни з 1 травня до 1 липня поточного навчального року, на наступний навчальний рік. Опісля, Державна служба якості освіти розробляє графік прийняття заяв про акредитацію і видає наказ в терміни до 1 серпня. Відповідно до наказу, наступним кроком закладу фахової передвищої освіти є подання пакету документів через сайт Державної служби якості освіти України. Слід зазначити, що до нього, окрім освітньо-професійної програми та навчального плану за цією програмою, входять рецензії роботодавців та самооцінювання освітньо-професійної програми закладу фахової передвищої освіти. Дані документи, заклад освіти може подати включно з датою, яка

визначена наказом Державної служби якості освіти щодо графіку прийняття заяв про акредитацію освітньо-професійних програм у сфері фахової передвищої освіти.

В процесі підготовки пакету документів, особливу увагу закладу освіти, слід приділити, самооцінюванню освітньо-професійної програми. Дана модель аналізу освітньої діяльності побудована на основі семи критеріїв, які всебічно дозволяють оцінити безпосередньо реалізацію освітньо-професійної програми, що акредитується. Самооцінювання є достатньо трудомістким процесом, який вимагає ретельної підготовки документів та вимагає в процесі управління закладом освіти дотримання принципів автономії, студентоцентризму, поєднання колегіального та одноособового прийняття рішень, інформаційної прозорості та відкритості. При формуванні відповідей на питання самооцінювання варто враховувати рекомендації щодо самооцінювання, які розроблені Державною службою якості освіти України, відобразити у відомостях власні напрацювання механізму моніторингу якості освіти та освітньої діяльності, протоколи засідань навчально-методичних, педагогічних, адміністративних рад, а також внутрішні нормативні документи закладу освіти. Формувати стислі описові відповіді на запитання слід чітко та конкретно на основі підтверджуючих документів із активним посиланням на вебсайт закладу освіти.

Першим критерієм є аналіз структури та змісту освітньо-професійної програми, який в свою чергу містить вісім підкритеріїв та п'ятдесят чотири уточнювальні запитання. Основними документами на які можна опиратися здійснюючи самооцінювання є безпосередньо ОПП та навчальні плани, Стратегія закладу освіти, Положення про заклад освіти, педагогічну раду, внутрішню систему якості, порядок розроблення, затвердження, перегляду та оновлення освітньо-професійних програм, затверджений порядок опитування, накази про створення комісії (ради) з якості, протоколи засідань циклової комісії, навчально-методичної ради, комісії з якості, договори про співпрацю та рецензії роботодавців, результати моніторингу якості освіти та освітнього процесу, зокрема опитування роботодавців, здобувачів освіти, батьків, викладачів тощо. Особливу увагу при формуванні ОПП слід звернути на її відповідність Стандарту фахової передвищої освіти в частині інтегральних, загальних та фахових компетентностей та результатів навчання, обсягу, освітньої кваліфікації, залученості усіх заінтересованих сторін до розробки та реалізації ОПП, а також на особливості ОПП.

Формування відомостей по самооцінюванню відповідно другого критерію передбачає аналіз діяльності закладу фахової передвищої освіти в частині прийому на навчання за освітньо-професійною програмою та визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти. Основними підтверджуючими документами є Правила прийому до закладу освіти, навчально-методичні комплекси дисциплін відповідно до ОПП, силабуси освітніх компонентів, Положення про академічну мобільність, Порядок визнання результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти. Закладу фахової передвищої освіти здійснюючи самооцінювання варто звернути свою увагу на своєчасність оприлюднення на офіційному вебсайті точної та достовірної інформації про освітньо-професійну програму, цілі та зміст підготовки здобувачів фахової передвищої освіти.

Третій критерій передбачає всебічний аналіз організації освітнього процесу в закладі фахової передвищої освіти, містить чотири підкритерії та сімнадцять запитань. Особливу увагу слід приділити Положенню про організацію освітнього процесу, яке повинно регулювати права та обов'язки учасників під час реалізації освітньо-професійної програми, Положенню про порядок розроблення, затвердження, перегляду та оновлення освітньо-професійних програм, Правилам внутрішнього трудового розпорядку та поведінки здобувачів освіти, Положенню про організацію практичного навчання, про навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, організацію контролю та оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти. Також даний критерій через систему підкритеріїв дозволяє оцінити залученість роботодавців та здобувачів освіти в освітній діяльності коледжу. Зокрема, через участь у засіданнях комісії з якості освіти та освітньої діяльності, циклової комісії, проектної групи з розробки та оновлення ОПП.

Аналіз контрольних заходів та оцінювання програмних результатів здобувачів освіти, їхні форми та критерії оцінювання під час реалізації ОПП повинні базуватися на принципах студентоцентрованого підходу та академічної свободи. Джерелами підтвердження в уточнювальних запитаннях форми самооцінювання четвертого критерію можуть бути такі нормативні документи закладу освіти як Положення про організацію освітнього процесу, Положення про організацію вибору навчальних дисциплін та формування вибіркової складової навчальних і робочих навчальних планів, Положення про індивідуальний навчальний план здобувачів освіти, освітньо-професійна програма, Положення про організацію контролю та оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти, Положення про призначення і виплати стипендій здобувачам освіти ТФК ЛНТУ тощо. Особливу увагу в процесі реалізації ОПП слід також приділити питанню дотримання принципів академічної доброчесності всіма учасниками освітнього процесу, її популяризації та розуміння важливості серед здобувачів освіти. Відповідно у закладі має бути розроблене та впроваджене Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу та Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату.

Ресурсне забезпечення реалізації освітньо-професійної програми заклад освіти аналізує відповідно до уточнювальних запитань у п'ятому та шостому критеріях. Здійснюючи самооцінювання варто враховувати вимоги Постанови №1187 «Про ліцензування освітньої діяльності закладів освіти» [3], яка чітко встановлює вимоги щодо кадрового складу, відповідність кваліфікації педагогічних працівників. Окремо виділено у п'ятому критерії питання кадрової стратегії, а також результативність та дієвість розробленої і впровадженої системи мотивації персоналу. Також реалізація будь-якої освітньо-професійної програми є неможливою без належного матеріально-технічного, інформаційного та фінансового забезпечення, яке б відповідало вимогам суспільства та здобувачів освіти. Отже, шостий критерій аналізується закладом освіти також відповідно Постанови №1187 «Про ліцензування освітньої діяльності закладів освіти» і підтверджуючими документами є фінансова звітність, плани та звіти щодо функціонування закладу освіти, результати анкетування учасників освітнього процесу щодо його якості та інші підтверджуючі документи.

Аналіз внутрішнього забезпечення якості освітньо-професійної програми дозволяє проаналізувати наявність чітких правил та процедур самооцінювання та удосконалення ОПП, алгоритму перегляду освітньо-професійної програми на предмет оновлення та модернізації, процедури працевлаштування випускників та практичної підготовки здобувачів освіти, а також конкретні способи реагування на виявленні недоліки в освітньо-професійній програмі. Основним документом для підтвердження відповідей по даному критерію є Положення про розроблення, затвердження, перегляду та оновлення освітньо-професійних програм, Положення про організацію освітнього процесу закладу освіти, Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти тощо.

Отже, на етапі формування та подання пакету документів для проходження акредитаційної експертизи освітньо-професійних програм, закладу освіти слід особливу увагу приділити заповненню відомостей самооцінювання ОПП посилаючись на нормативні документи закладу фахової передвищої освіти, моніторинг якості освітнього процесу та управлінської діяльності, рецензії та договори про співпрацю із стейкхолдерами.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про фахову передвищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>.
2. Положення про акредитацію освітньо-професійних програм фахової передвищої освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1608-21#Text>.
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про ліцензування освітньої діяльності закладів освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF#Text/>

ІНСТРУМЕНТИ СИСТЕМИ ЗОВНІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Вступ. Актуальність цієї теми зумовлена конструктивними змінами в системі фахової перед вищої освіти та необхідністю визначення основних напрямків освітньої діяльності, пошуку у підвищенні якості освіти.

Освітніми закладами, здобувачами освіти і роботодавцями забезпечення якості освіти визнається як центральне завдання реформування у сфері освіти, тому що управління якістю освіти є обов'язковою складовою державного управління освітою в Україні, частиною управлінської діяльності у сфері освіти. Воно визначене як один із пріоритетних напрямів державної освітньої політики України, спрямоване на забезпечення конституційного права громадян на рівний доступ до якісної освіти [4].

Якість освіти розглядається як головний критерій успішної діяльності навчального закладу фахової передвищої освіти, це показник співвідношення цілей та результатів, міри досягнення освітньої мети. Якість освітніх послуг – це соціальна категорія, за допомогою якої визначається стан та результативність освітнього процесу [4].

Мета роботи – обґрунтувати інновації медичної освіти: перспективи, виклики та можливості.

Матеріали та методи. Для проведення зазначеної роботи нами проаналізовано 7 літературних джерел та 4 із них обрано для детального вивчення.

Результати та обговорення. **Відповідно до частини 2 статті 41 Закону України «Про освіту» складовими системи забезпечення якості освіти є:** система забезпечення якості в закладах освіти (внутрішня система забезпечення якості освіти); система зовнішнього забезпечення якості освіти; система забезпечення якості в діяльності органів управління та установ, що здійснюють зовнішнє забезпечення якості освіти [1].

Система зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності навчальних закладів та якості освіти передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- забезпечення ефективності процесів і процедур внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності навчальних закладів та якості освіти;
- забезпечення наявності системи проведення процедур зовнішнього забезпечення якості;
- забезпечення наявності оприлюднених критеріїв прийняття рішень відповідно до стандартів та рекомендацій забезпечення якості в Європейському просторі освіти;
- налагодження доступного і зрозумілого звітування;
- проведення періодичних перевірок діяльності систем забезпечення якості та механізмів роботи з отриманими рекомендаціями;
- інших процедур і заходів.

Система зовнішнього забезпечення якості складається із:

- стандартів освіти для кожного рівня освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій;
  - ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти;
  - акредитаційних вимог проведення освітньої діяльності закладів освіти;
  - вимог державної атестації щодо набутих компетентностей випускників;
- стандартів співпраці з роботодавцями щодо забезпечення конкурентноспроможного рівня підготовки фахівців [1].

Система зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності закладів фахової передвищої освіти та якості фахової передвищої освіти (система зовнішнього забезпечення

якості фахової передвищої освіти) включає інструменти, процедури та заходи забезпечення і підвищення якості фахової передвищої освіти, зокрема:

- 1) стандарти фахової передвищої освіти;
- 2) ліцензування освітньої діяльності;
- 3) акредитацію освітньо-професійних програм;
- 4) зовнішнє незалежне оцінювання результатів навчання;
- 5) єдиний державний кваліфікаційний іспит;
- 6) інституційний аудит;
- 7) моніторинг якості освіти;
- 8) атестацію педагогічних (науково-педагогічних) працівників;
- 9) сертифікацію педагогічних працівників;
- 10) громадський нагляд [3].

Висновки

Головним сьогодні є усвідомлення цієї проблеми, розуміння того, що таке якість освіти, чим вона визначається та від чого залежить, як її можна підвищити та чому з таким утрудненням просувається цей процес.

Міжнародною організацією зі стандартизації ІСО прийняте таке визначення якості: «Якість - сукупність характеристик об'єкта, що відносяться до його здатності задовольняти встановлені та передбачувані потреби».

Досягнення характеристик якості залежить від управління, що забезпечує їхні величини, комплекс і сполучення.

Якість розглядається не тільки як результат діяльності, а і як можливості його досягнення у вигляді внутрішнього потенціалу та зовнішніх умов, а також як процес формування характеристик.

Освіта, як і будь-який процес або результат діяльності людини, має визначену якість. Найбільш точним у концептуальному розумінні є таке визначення якості освіти. Якість освіти - це комплекс характеристик освітнього процесу, що визначають послідовне та практично ефективно формування компетентності та професійної свідомості. Тут можна виділити три групи характеристик: якість потенціалу досягнення мети освіти, якість процесу формування професіоналізму та якість результату освіти [5].

Список використаних джерел:

1. <https://nkatk.com/index.php/yakist-osvity/zovnishnia-systema-zabezpechennia-iaкости-osvity>
2. <https://cte.nau.edu.ua/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F2022/+++5.%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D1%81%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BC%D1%83%20%D0%B7%D0%B0%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%8F%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D1%97%20%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96.pdf>
3. https://urst.com.ua/pro_fahovu_peredvyslu_osvitu/st-17
4. <http://kshpk.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/2020-%D0%97%D0%B0%D1%85%D0%BE%D0%B4%D0%B8-%D0%B7%D0%B0%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D1%8F%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96-2020.pdf>
5. <https://osvita.ua/school/method/1342/>

**Інтенсифікація освітнього процесу на основі системного підходу та
впровадження сучасних технологій навчання**

Наукове видання

Колектив авторів

Матеріали
науково-методичної конференції

**Відповідальність за зміст та достовірність
інформації несуть автор(и).**

Відповідальна за випуск Цвіль О. В.